

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมล รอดคล้าย. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทย ในการอนุรักษ์และ สืบทอดวัฒนธรรมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

กาญจนภรณ์ มุขดาราร. การใช้พื้นที่นันทนาการภาคเหนือของประเทศไทย พัฒนากิจกรรมพักผ่อนอย่างมีวิจักษณ์สำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัย-เกษตรศาสตร์, 2530.

กิ่งแก้ว อัดถากร. คติชนวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2520.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. คติชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สารานุกรมราชภัฏ, ม.ป.ป.

_____ . ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคติชนวิทยา. เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 8 : คติชนวิทยาสำหรับครู สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.

ไกรศรี นิมมานเหมินท์. วรรณกรรมพื้นบ้านชี้ให้เห็นความหลุดพ้นบางประการ. ใน ทรงศักดิ์ ปรากฏ์พัฒนากุล (บรรณาธิการ). รายงานการสัมมนาทางวิชาการ วรรณกรรมล้านนา เล่ม 1. หน้า 110 กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์, 2527.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535.

จารุณี กองพลพรหม. คติชนวิทยากับการเรียนการสอนภาษาไทย. เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 8 : คติชนวิทยาสำหรับครู สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.

- จินตนา กล้ายประยงค์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จชั้นพื้นฐานที่เรียนด้วยวิธีสอนที่ใช้เพลงพื้นบ้านและวิธีสอนปกติ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2531.
- ฉวีวรรณ โปธิ์ตา. การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเพลงทำนอง
เพลงพื้นเมืองของไทยกับบทเพลงทำนองเพลงไทยสากล ประกอบการสอนระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดชัยฤกษ์มาลา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.
- ช. กฤษณา. อุปากร : ศิลปะชั้นสูง. สตรีสาร 43 (มีนาคม 2534).
..... สีย้อม. สตรีสาร 44 (ตุลาคม 2534).
- ชะอุ่ม วิบูลย์ศรี. การสอนทักษะการใช้คำสัญลักษณ์ในการเขียนความเรียงแก่นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- ชำนาญ แก้วคะตา. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทย ภาคตะวันออกเฉียง
เหนือในการอนุรักษ์และสืบทอดคติชาวบ้านอีสาน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. นิทานพื้นบ้านล้านนา : เอกสารข้อมูล เล่ม 1. 2527.
..... นิทานพื้นบ้านล้านนา : เอกสารข้อมูล เล่ม 2. 2528.
..... นิทานพื้นบ้านล้านนา : เอกสารข้อมูล เล่ม 4. 2529.
..... นิทานพื้นบ้านล้านนา : เอกสารข้อมูล เล่ม 3. 2530.
..... นิทานพื้นบ้านล้านนา : เอกสารข้อมูล เล่ม 5. 2532.
- เตือนใจ เกตุษา. การสร้างแบบทดสอบ 1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร :
รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2527.
- ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล. แนววรรณกรรมท้องถิ่นล้านนาไทย. ใน ทรงศักดิ์
ปรางค์วัฒนากุล (บรรณาธิการ), รายงานการสัมมนาทางวิชาการ วรรณกรรมล้านนา
เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์, 2527. หน้า 123-127.

- _____ . วิเคราะห์วรรณกรรมล้านนา : วรรณกรรมคำสอน. ใน ทรงศักดิ์
 ปรากฏวัฒนากุล (บรรณาธิการ), รายงานการสัมมนาทางวิชาการ วรรณกรรมล้านนา
 เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์, 2527. หน้า 480.
- ทัศนีย์ ศกเมธี. พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา. วิทยาลัยครูธนบุรี
 สหวิทยาลัยรัตนกสินทร์, 2535.
- ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์. คติชนวิทยากับการเรียนการสอนภาษาไทย. เอกสารการสอนชุดวิชา
ภาษาไทย 8 : คติชนวิทยาสำหรับครู สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หน่วยที่ 8-15. พิมพ์
 ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.
- ธนู บุณยรัตน์พันธ์. นวัตกรรมประยุกต์วิทยาทางการสอนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร :
 โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2519.
- ธวัช ปุณโณทก. วรรณกรรมท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์นา, 2525.
- _____ . วรรณกรรมพื้นบ้านกับศิลปะ การละเล่นและการแสดงพื้นบ้านของไทย สาขาวิชา
เอกสารการสอนชุดวิชาศิลปะ และการแสดงพื้นบ้านของไทย สาขาศิลปศาสตร์.
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.
- นิภา อุดมโชค. การนำเสนอโครงการการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง ในการสอนวิชาภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- บุปผา ทวีสุข. คติชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- บุปผา บุญทิพย์. คติชาวบ้าน. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประชาชน จำกัด,
 2531.
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
 ศูนย์หนังสือ ดร.ศรีสง่า จำกัด, ม.ป.ป.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. ลักษณะวรรณกรรมภาคเหนือ. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร
 การพิมพ์, 2517.

- พัฒนาการของวรรณกรรมล้านนา : ประเภทลายลักษณ์. ใน ทรงศักดิ์
ปรากฏ์วัฒนากุล (บรรณาธิการ), รายงานการสัมมนาทางวิชาการ วรรณกรรมล้านนา
เล่ม 1. หน้า 332-337 กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์, 2527.
- วรรณกรรมล้านนากับสังคม. ใน ทรงศักดิ์ ปรากฏ์วัฒนากุล (บรรณาธิการ),
รายงานการสัมมนาทางวิชาการ วรรณกรรมล้านนา เล่ม 1. หน้า 134-139
กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์, 2527.
- นิทานพื้นบ้าน. เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 8 : คติชนวิทยาสำหรับครู
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.
- ประคอง นิมมานเหมินท์ และทรงศักดิ์ ปรากฏ์วัฒนากุล. ลานนาไทยคดี. กรุงเทพมหานคร
: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2521.
- ประเทือง คล้ายสุนทรณ์. สำนวนไทย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : สุทธิสารการ
พิมพ์, 2529.
- ประภาศรี สีหอำไพ และ คณะ. ภาษาไทย 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ปราณี รามสูตร. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2528.
- ปราณี เลิศฤทธา. ความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและครูภาษาไทย เกี่ยวกับการใช้
คติชนวิทยาในการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญา-
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- ผ่องพันธ์ มณีรัตน์. มานุษยวิทยากับการศึกษาคติชาวบ้าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร
: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนัก
พิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2528.
- พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช. เพลงพื้นบ้านกับการสอนภาษาไทย. ในเอกสารประกอบการประชุม
เชิงปฏิบัติการเสริมทักษะการสอนภาษาไทย แนวคิตวรรณกรรม ครั้งที่ 2. หน้า
100-106, 2532.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญผล, 2531.
- พรณี ช. เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. ม.ป.ท., 2528.
- พุทธชาติ อินทร์รักษา. ความคิดเห็นของครูภาษาไทย เกี่ยวกับการใช้พื้นที่ในบ้านอัสาน
ประกอบการเรียนการสอนอ่าน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9. วิทยา-
นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ไพฑูริย์ พรหมวิจิตร. นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สัมภาษณ์.
11 กรกฎาคม 2535.
- มณี พยอมพงศ์. คติสอนใจชาวล้านนาไทย. วารสารวัฒนธรรมไทย 18 (สิงหาคม 2522)
: 28-30.
- _____. ประเพณีสู่ขวัญควาย. ศึกษาศาสตร์สาร 9 (ตุลาคม-ธันวาคม 2523) : 72-75.
- _____. เพลงพื้นบ้านล้านนาไทย. ศึกษาศาสตร์สาร 9 (เมษายน-มิถุนายน 2524) :
63-76.
- _____. ประวัติและวรรณคดีล้านนาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
คุรุสภา ลาดพร้าว, 2525.
- _____. พัฒนาการของวรรณกรรมล้านนา : ประเภทขุปาวุธ. ใน ทรงศักดิ์
ปรากฏ์วัฒนากุล (บรรณาธิการ). รายงานการสัมมนาทางวิชาการ วรรณกรรม
ล้านนา เล่ม 2. หน้า 381-390. กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์,
2527.
- _____. วัฒนธรรมล้านนาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
- _____. เทียนส่องใจ : คติสอนใจชาวล้านนาไทย. เชียงใหม่ : ส. ทรัพย์การพิมพ์,
2534.
- _____. สัมภาษณ์. 13 กรกฎาคม 2535.
- มหามงกุฎราชวิทยาลัย. มังคลัตถทีปนี แปล. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร :
มหามงกุฎราชวิทยาลัย, 2501.
- มาลา คำจันทร์. (นามแฝง) กวีซีไรต์. สัมภาษณ์. 1 สิงหาคม 2535.

ยุพา ส่งศิริ. สุ.จิ.ป.ล. ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2525.

รักษศิริ สิทธิโชค. ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาภาษาไทย กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน
วิชาภาษาไทย ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

รุ่งอรุณ ทิมชุกเหเชียร. ปริศนาคำทาย : การวิเคราะห์กลวิธีในการใช้ภาษา. ภาษาและ
ภาษาศาสตร์. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (มกราคม-มิถุนายน 2535).

เรณู อรรถาเมศร์. ภูมิปัญญาล้านนาในวรรณกรรม. ในเอกสารประกอบการสัมมนาทาง
วิชาการเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านล้านนา. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และ
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูเชียงใหม่, 2533. (ออตสำเนา)

วัฒนา มัคคสมัน. การทดลองสอนโน้ตสากลเบื้องต้น โดยใช้เพลงพื้นบ้านอีสานแก่นักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

วิจิตร ภัคศิริรัตน์. เทคโนโลยีการศึกษา. เอกสารการสอนชุดวิชาวรรณกรรมมัธยมศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หน่วยที่ 8-15. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2525.

วิชาการ, กรม. การประเมินคุณลักษณะด้านจิตนิสัยและตัวอย่างเครื่องมือ. ม.ป.ท.,
ม.ป.ป.

วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการสอนหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์
เล่ม 3 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว,
2521.

_____ . คู่มือครูวิชาหลักภาษาไทย เล่ม 3 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2523.

วิชาการ, กรม. หนังสือเรียนภาษาไทย ท 305 ท 306 ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3. พิมพ์ครั้งที่
ที่ 11. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2532.

_____ . หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.

- ศิลปินกร, กรม. นิทานชาวบ้าน ภาค 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรเพชรเกษม, 2513.
- ส. พลายน้อย. นิทานไทยแสนสำราญ. กรุงเทพมหานคร : พีระพัตนา, 2520.
- สงวน โชติสุขรัตน์. นิยายโบราณคดี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รักษาบริการ, 2504.
- _____ . ลานนาภานิต. ใน อังกำแพง คู่มือหัตถศึกษาภาษาไทยเหนือ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2506.
- สงวน สุทธิเลิศอรณ. ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, 2529.
- สนิท ตั้งทวี. การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์, 2529.
- สมจิตร กัลยาศิริ. การวิเคราะห์เพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมือง ของจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- สมจิตรา เรืองศรี. การสร้างแบบทดสอบ 3. กรุงเทพมหานคร : คุณพินอักษรกิจ, 2527.
- สมชาย ตันติสันติสม. การใช้นิทานพื้นเมืองเพื่อส่งเสริมการสอนอ่าน สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527.
- สขอาด บุญยงค์. รายงานการวิจัย การใช้บทเรียนแบบนิทานพื้นเมืองเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทย. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.
- สุกัญญา ภัทรราชย์. เพลงพื้นบ้าน. เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 8 : คติชนวิทยา สำหรับครู สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.
- สุจรีต เพียรชอบ. การพัฒนาการสอนภาษาไทย. โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- สุจรีต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรชัย. วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

สุพิน บุญวงศ์. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2531.

สุภางค์ จันทวานิช. สื่อพื้นบ้านกับการศึกษา. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 19(ตุลาคม-พฤศจิกายน 2527) : 62-72.

สุมาลย์ เรืองเดช. เพลงพื้นบ้าน. วัฒนธรรมไทย. 22(กุมภาพันธ์ 2526) : 38-51.

สุรสิงห์สำรวม ฉิมพะเนา. ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมล้านนากับสังคม. ใน ทรงศักดิ์ ปรากฏ์พัฒนากุล (บรรณาธิการ). รายงานการสัมมนาทางวิชาการ วรรณกรรมล้านนา เล่ม 1. หน้า 145-160. กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์, 2527.

_____ . การใช้เทคโนโลยีทางด้านเครื่องเสียง สำหรับการส่งเสริมขอในภาคเหนือ. ใน แนวทางการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านไทย. หน้า 35-36. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2531.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. ความรู้พื้นฐานด้านล้านนาคดี : ประวัติศาสตร์. ใน ทรงศักดิ์ ปรากฏ์พัฒนากุล (บรรณาธิการ), รายงานการสัมมนาทางวิชาการ วรรณกรรมล้านนา เล่ม 1. หน้า 15. กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์, 2527.

อัจฉรา ทองพลาย. บทบาทของครูในการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย, 2530.

อานันท์ กาญจนพันธ์. พัฒนาการของชีวิตและวัฒนธรรมล้านนา. กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์, 2527.

อุดม รุ่งเรืองศรี. วิเคราะห์วรรณกรรมล้านนา : ร้อยกรองชาวบ้าน. ใน ทรงศักดิ์ ปรากฏ์พัฒนากุล (บรรณาธิการ), รายงานการสัมมนาทางวิชาการ วรรณกรรมล้านนา เล่ม 2. หน้า 414-430. กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์, 2527.

_____ . วรรณกรรมล้านนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์, 2528.

_____ . คำขวัญและคำจุ่มของพระยาพรหมโวหาร. กรุงเทพมหานคร : บริษัทลิฟวิ่งจำกัด, 2529.

อภัย วรสุวรรณรักษ์. อิทธิพลของนิทานพื้นบ้านที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ของ
ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ้าย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2525.

ภาษาอังกฤษ

- Bosma, B. Agnes. An Experimental Study to Determine the Feasibility of
Using Folk Literature to Teach Select Critical Reading Skills
to Sixth Grades. Dissertation Abstracts International 42
 (December 1981) : 2588-A.
- Glass, Gene V. and Stanley, Julian, C. Statistical Modern in Education
Psychology. New Jersey : Prentice - Hall, 1970.
- Jones, N., Carlene. Teaching Folklore in secondary school English
classrooms of southern Appalachia. The university of
Tennessee, 1984.
- Konrad, Elaine M. "Developing Hinking skills with folktale variants
from several cultures." Dissertation Abstracts International
 50 (November 1989).
- Rokeach Milton, Beliefs, Attitudes and Values. Sanfrancisco :
Tossey - Bass, Inc., Publishers, 1970.
- Triandis, H.R., C. Attitude and Attitude Change. John Wiley & Sons,
Inc., 1971.

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาความถูกต้อง และความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ นราวัลย์ พูลพิพัฒน์ อาจารย์ภาษาไทยประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. รองศาสตราจารย์ไพโรธ เลิศพิริยกุลมล ศึกษาในเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนิท สัตโยภาส อาจารย์ภาษาไทย ประจำวิทยาลัยครูเชียงใหม่
4. อาจารย์ลมูล จันทน์หอม อาจารย์ภาษาไทย ประจำวิทยาลัยครูเชียงใหม่
5. อาจารย์สุئیย์ แก้วดวงดี หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนแม่แตง
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ชุดที่ 1 แผนการสอนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลอง จำนวน 11 แผน
และแผนการสอนวิชาภาษาไทยของกลุ่มควบคุม จำนวน 11 แผน
- ชุดที่ 2 แบบทดสอบวัดสัมฤทธิผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย
- ชุดที่ 3 แบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อวิธีการสอนโดยการสอดแทรกวรรณกรรมพื้นบ้าน
ล้านนาในบทเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนของกลุ่มทดลอง

แผนการสอนของกลุ่มควบคุม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มทดลอง

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง "โคลงโลกนิติ"

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 2 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. พุดเปรียบเทียบความหมายของโคลงโลกนิตกับภาษิตล้านนาได้ถูกต้อง
2. ตอบคำถามเกี่ยวกับที่มาของเรื่องและประวัติผู้แต่งโคลงโลกนิติได้ถูกต้อง
3. ตอบคำถามเกี่ยวกับแผนผังบังคับโคลงที่สุภาพได้ถูกต้อง
4. อ่านทำนองเสนาะโคลงโลกนิติได้ถูกต้อง
5. เขียนสรุปใจความโคลงโลกนิติได้ถูกต้อง
6. เขียนเล่าเรื่องราวหรือประสบการณ์สั้น ๆ ที่เทียบได้กับข้อคิดจากโคลงโลกนิติได้
7. พุดเล่าเรื่องราวหรือประสบการณ์สั้น ๆ ที่เทียบได้กับข้อคิดจากโคลงโลกนิติได้

เนื้อหา

ที่มาของเรื่อง

โคลงโลกนิติแต่งกันมาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี นักปราชญ์ได้คัดเลือกสุภาษิตที่แต่งเป็นคาถาภาษาบาลีและสันสกฤตที่มีอยู่ในคัมภีร์โลกนิติ และคัมภีร์พระธรรมบทมาแปลและแต่งเป็นโคลง ต่อมารัชกาลที่ 3 ได้ทรงปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ มีพระราชประสงค์ที่จะให้จารึกโคลงโลกนิติ จึงโปรดเกล้า ฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเดชาดิศร ทรงชำระใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2374 จารึกลงในแผ่นศิลา ณ วัดพระเชตุพนฯ

โคลงโลกนิติจำนวน 28 บท จากหนังสือทักขสัมพันธ์ เล่ม 3 หน้า 67-70

ตัวอย่างโคลงโลกนิติ

ห้ามเพลิงไว้อ่าให้	มีควัน
ห้ามสุริยแสงจันทร์	ส่องไชร้
ห้ามอายุให้หัน	คืนเล่า
ห้ามตั้งนี้ไว้ได้	จึงห้ามนินทา
ว้าวควายวาชัพได้	เขาหน่ง
เป็นสิ่งเป็นอันยัง	อยู่ไชร้
คนเด็ดดับสูญสิ่ง-	ขารร้าง
เป็นชื่อเป็นเสียงได้	อยู่ร้ายกับดี

ฯลฯ

วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาที่สอดแทรกในบทเรียน

ภาษิตล้านนา

1. จ้าวควายจ้างม้า	ตายแล้วเหลือหนัง
ดูখনเขายัง	เอาใจก้านได้
จำที่สุด	แม้ปุมและไล่ คนกินยังล่า อิ่มต้อง
มนุษย์เอาตาย	สหายป็นอง ไผ่ห้วงซ้อง อาลัย
เหลือแต่ดุกพัวะ	ยังเอาขว่างไก่ ก้าวจักเป็นภัย ผีจักหลอกได้
ความชั่วรับหนี	ความดีรับใกล้
ตายแล้วชื่อหาก	ตึงยัง

(ว้าว ควาย ช้าง ม้า เมื่อตายไปแล้ว งาและเขาก็ยังใช้งานได้ มีประโยชน์ มีราคาแพง คนเรานั้นเมื่อตายไปแล้ว ก็เหลือแต่ความดีความชั่วเท่านั้นที่โลกกล่าวถึงอยู่)

2. เผ่าแก่แล้ว บ่ถ้าไผสอน ไม้ขอนแก่น มันตึงบ่ขึ้น
(คนแก่แล้วไม่ต้องสั่งสอน เช่นเดียวกับต้นไม้เมื่อมันล้มไปแล้ว ไม่ต้องไปตั้งให้มันเหมือนเดิมหรอก)
3. ตุ่มผ้าลายหมาเห่า คั้นค้ำเก่าจ้างผัดกัน
(ห่มผ้าลายหมาเห่า พูดเรื่องเก่า ๆ ที่ผ่านมามักจะทำให้ทะเลาะกันไม่ควรทำ)
4. อดเผ็ดกินหวาน อดसानได้ข้า
(ให้รู้จักเป็นคนอดทนในการทำงานต่าง ๆ แล้วจะได้สิ่งที่ตนเองปรารถนา)
5. ไค่หลวกหื้ออยู่ใกล้กับปราชญ์
(อยากมีความรู้ให้อยู่ใกล้กับคนที่มีความรู้หรือนักปราชญ์)
6. เกิดมาเป็นคน เข้าห้วยไค้หื้อมันสุด ขุดห้วยไค้หื้อมันตึก
(เกิดเป็นคนต้องหมั่นมานะอดทน พยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างจนสุดกำลังให้สำเร็จ เปรียบประดุจเข้าไปในห้วยก็เข้าไปถึงที่สุด จะเข้าขุดสิ่งไค้ก็เข้าขุดให้มันถึงที่สุด)
7. กำติเตียน สำเนียงจ่มแสมย์่อมเกษมทั่วทิศา กำผัดหุบสู้ออนมิตร ย่อมมีทั่วห้อง
สันดาน
(คำพูดที่นินทาติเตียนกันนั้น ย่อมมีทุกหนทุกแห่งจนเป็นสันดานทุกคน)
8. จะหนีก็หื้อเป็นเสียดาย จะตายก็หื้อเป็นได้เล่า
(คนเรานั้นเมื่อจะจากกันไป ขอให้เขารู้สึกเสียดายอาลัยอาวรณ์ เมื่อตายไปให้เขานึกถึง เล่าลือถึงความดีที่สร้างเอาไว้)
9. หัวใจคนไผยังบ่ตึก น้ำแม่สมุทรใหญ่กว้างนิลิก ยังหยิ่งได้ถึงทราย
(หัวใจคนใครยังไม่ถึง แต่แม่น้ำหรือมหาสมุทรจะกว้างใหญ่ไพศาลแค่ไหนก็ยังได้ถึงทรายกันทะเล)
10. คนที่สวกร้าย ปากกล่าววาจา ไผบ่หมุณา เนื่อนายน้องหน้า
(คนที่ดูร้าย พูดจาหยาบค้ายไม่ไพเราะ ไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วย)

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนอ่านออกเสียงภาษิตล้านนาต่อไปนี้
พร้อมกัน

"จ้าวควายจ้างม้า ตายแล้วเหลือหนัง ดูกขนเขายังเอาใจกันได้
จำกัดสุด แม้ปุมและไล่ คนกินยังล่าอ้อมต้อง มนุษย์เอาตาย สหายพี่น้อง
ไผ่ห้วงช่อง อาลัย เหลือแต่คูกนัวะ ยิงเอาขว้างไก่ ก้าวจักเป็นภัย
ผัจกหลอกได้ ความชั่วริบหนี ความดีริบใกล้ ตายแล้วจ้อหาก ดึงยั้ง"

เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ครูจึงให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายความหมาย จาก
นั้นครูจึงติดแผ่นข้อความโคลงโลกนิติบทที่ 27 ไว้บนกระดาน ให้นักเรียนอ่านออกเสียง
โคลงโลกนิติ บทที่ 27 พร้อมทั้งให้เปรียบเทียบความหมายของโคลงบทนี้กับภาษิตล้านนา
ข้างต้น

โคลงโลกนิติ บทที่ 27

โคควายวายชีนได้	เขาหนัง
เป็นสิ่งเป็นอันยัง	อยู่ไซรั
คนเค็ดตับสูญล้าง	ขารร้าง
เป็นชื่อเป็นเสียงได้	แต่ร้ายกับดี

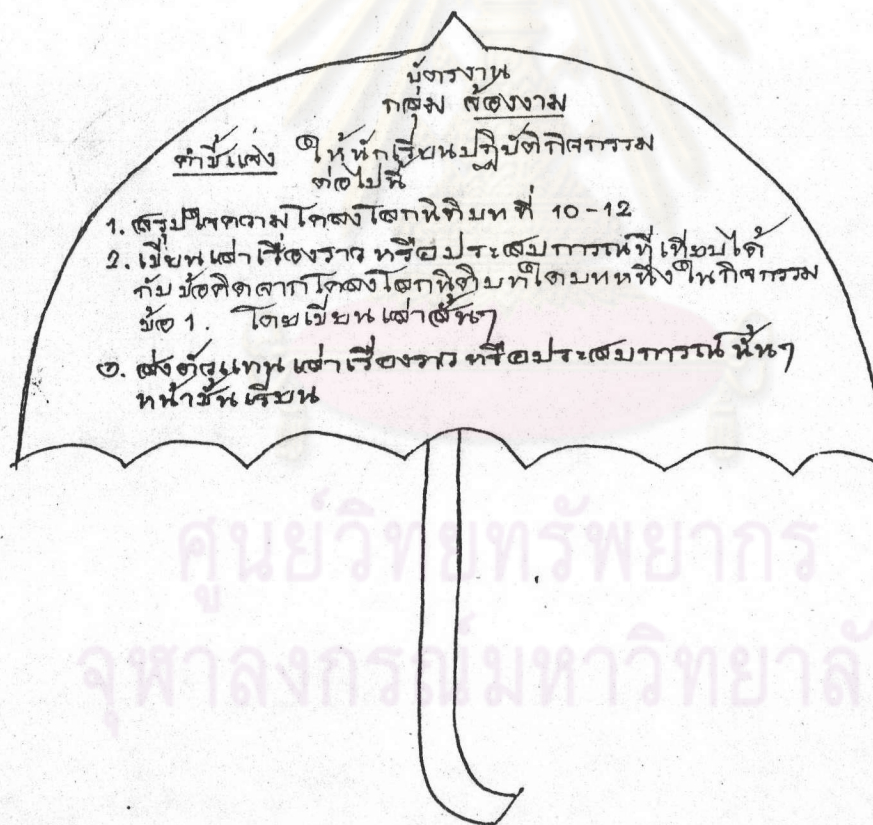
2. เมื่อนักเรียนตระหนักในความสำคัญและได้ข้อคิดจากตัวอย่างโคลงโลกนิติ
บทที่ 27 แล้ว ครูจึงให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งอ่านออกเสียง ที่มาของเรื่องโคลงโลกนิติ
พร้อมทั้งประวัติผู้แต่ง จากนั้นจึงซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ พร้อมอธิบายใจความของ
โคลงโลกนิติบทที่ 1 และ 2 ซึ่งสอดคล้องกับที่มาของเรื่อง

3. ครูติดแผนผังบังคับโคลงสี่สุภาพไว้บนกระดาน จากนั้นจึงซักถามนักเรียน
เกี่ยวกับคณะ สัมผัส คำเอก คำโท พร้อมทั้งอธิบายและแนะให้นักเรียนสังเกตตัวอย่าง
จากโคลงโลกนิติในหนังสือเรียน

4. ครูเปิดเทปบันทึกเสียงการอ่านทำนองเสนาะโคลงโลกนิติ ให้นักเรียนฟัง จากนั้นจึงให้ฝึกอ่านตามพร้อมกันและเป็นรายบุคคล

5. ครูแจกเอกสารตัวอย่างการถอดคำประพันธ์โคลงโลกนิติบทที่ ๑ พร้อมทั้งอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเรื่องการใช้อุปมา อุปไมย ในโคลงโลกนิติ เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วจึงแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 8 กลุ่ม คือ กลุ่มกาแล กลุ่มม่อฮ่อม กลุ่มจ้องงาน (ร่มงาม) กลุ่มน้ำใจ กลุ่มขันโตก กลุ่มเสียงซึง กลุ่มลำไย กลุ่มดอกเอื้อง หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติงานตามคำชี้แจงในบัตรงาน

ตัวอย่างบัตรงาน

ในการสรุปใจความโคลงโลกนิติของแต่ละกลุ่มมีดังนี้

กลุ่มกาแล	สรุปใจความโคลงโลกนิติบทที่ 4 - 6
กลุ่มม่ออ่อม	สรุปใจความโคลงโลกนิติบทที่ 7 - 9
กลุ่มจ้องงาม	สรุปใจความโคลงโลกนิติบทที่ 10 - 12
กลุ่มน้ำใจ	สรุปใจความโคลงโลกนิติบทที่ 13 - 15
กลุ่มขันโตก	สรุปใจความโคลงโลกนิติบทที่ 16 - 18
กลุ่มเสียงซิ่ง	สรุปใจความโคลงโลกนิติบทที่ 19 - 21
กลุ่มลำไย	สรุปใจความโคลงโลกนิติบทที่ 22 - 24
กลุ่มคอกเอื้อง	สรุปใจความโคลงโลกนิติบทที่ 25, 26, 28

6. เมื่อปฏิบัติงานกลุ่มเสร็จแล้ว ครูจึงติดแผ่นข้อความภาษิตล้านนาเพิ่มเติม พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาว่าสอดคล้อง หรือ สัมพันธ์กับโคลงโลกนิติบทใด จากนั้นจึงช่วยกันสรุปบทเรียน

สื่อการสอน

1. แผ่นข้อความ "ภาษิตล้านนา"
2. แผ่นผังโคลงสี่สุภาพ
3. เทปบันทึกเสียง
4. แผ่นข้อความโคลงโลกนิติ บทที่ 27
5. เอกสารตัวอย่างการถอดคำประพันธ์

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตจากการพูดอภิปราย เปรียบเทียบ
3. สังเกตจากการปฏิบัติงานกลุ่ม
4. สังเกตจากการนควารายงานหน้าชั้นเรียน
5. ตรวจสอบผลงานกลุ่ม

กลุ่มทดลอง

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว"

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 2 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ตอบคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในนิทานพื้นบ้านล้านนาที่อ่านได้
2. ตอบคำถามเกี่ยวกับที่มาของเรื่องและประวัติผู้แต่งเรื่อง "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว"
3. บอกความหมายของคำศัพท์สำคัญในเนื้อเรื่องได้ถูกต้อง
4. ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" ได้ถูกต้อง
5. ยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือการกระทำที่ประกอบด้วยองค์ประกอบของความดี

ได้ถูกต้อง

6. อภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือการกระทำว่าเป็น "ความดี" หรือไม่เป็น

ความดีได้

7. เขียนตัวอย่างเหตุการณ์หรือการกระทำที่เป็นความดีได้

เนื้อหา

ที่มาของเรื่อง

"ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" เป็นบทธรรมบรสาชที่พระเทพวิสุทธิเมธี หรือท่านปัญญา
นันท์ภิกขุ ต้องการให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าใจถึงความดีความชั่วตามนัยของพระพุทธรศาสนา

เนื้อเรื่องโดยสรุป

ตามหลักของพระพุทธศาสนา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คนบางคนไม่เข้าใจคำว่าดี
ชั่ว ต้องเข้าใจว่า ทำดีได้ความดี ทำชั่วได้ความชั่ว ก่อน ดี ชั่ว ในที่นี้หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้น

กับใจ คนใดกระทำดี คนนั้นก็ได้รับความดีเกิดขึ้นในใจ ซึ่งภาษาธรรมะเรียกว่า ปรจุตต หมายถึง ความว่า "รู้ได้เฉพาะตน ใครทำใครได้" ความดีที่ได้รับคือความอึดใจ และผลของความชั่ว คือ ความร้อนใจ ความทุกข์ใจ

องค์ประกอบของความดี

1. ต้องเป็นประโยชน์แก่ตน
2. ต้องเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
3. วัตถุประสงค์รับรองว่าดี

ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

1. การทำดีทำชั่วนั้น คนส่วนใหญ่ต้องการผลทางด้านวัตถุ เช่น ถ้าทำความดีแล้วควรจะได้รับผลตอบแทนเป็นการยกย่องสรรเสริญ รางวัล การเลื่อนยศ ตำแหน่งฐานะ สูงขึ้นส่วนการทำชั่วนั้น น่าจะได้รับคำติฉินนินทา การลงโทษ การลดหรือถอดจากตำแหน่งและความหายนะเป็นผลตอบแทน
2. พระพุทธเจ้าสอนให้เชื่อในเรื่องกรรม คือ ความดีความชั่วนั้น คือ การกระทำของเรานั้นเอง การทำความดีเกิดผลทางจิตใจ คือ ความอึดใจ ไม่มีเวรไม่มีภัยกับใคร ไม่ต้องนอนสะดุ้งหวาดผวา หากว่าเราทำความชั่วแล้ว เราก็จะบังเกิดความวิตกกังวล
3. การทำความดีเพื่อหวังผลทางด้านวัตถุทันตาเห็นนั้น จะสมหวังได้เมื่อการกระทำนั้นเหมาะสมกับกาลเวลา สถานที่และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
4. ทุกคนควรฝึกระทำความดีเพื่อความดี เพราะนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนแล้ว ยังทำให้ผู้อื่นหรือส่วนรวมพลอยได้รับผลประโยชน์ เพราะคนดีเป็นคนมีประโยชน์คนดีไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ใคร แต่เราอาจต้องรอเวลานานกว่าจะเห็นผล และจะเกิดผลแน่นอนและยั่งยืน

วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาที่สอดแทรกในบทเรียน

นิทานพื้นบ้านล้านนา

ชชตามะกอกแห้ง

มีสองคนผิวเมียดติดตามกันมาหลายชาติ ผิวไม่ชอบเป็นคนทำบุญให้ทาน เอาแต่ดื่มเหล้าเมาสุรา เล่นไพ่ เล่นลูกเต๋า และเล่นไก่ชน ส่วนเมียดเป็นคนชอบทำบุญให้ทาน ใฝ่ใจในทางกุศลทุกชาติอยู่เสมอชาติหนึ่ง เมียดนั่งข้าวไว้แล้วแบ่งไว้สองส่วน ส่วนหนึ่งเอาไว้กินกันสองคน ผิวเมียด อีกส่วนหนึ่งเอาไว้ตักบาตรและตั้งปวารณาไว้ว่า หากตายไปชาติใดขอให้ได้พ้นจากผิวคนนี้ อย่าได้พบกันอีกเลย ฝ่ายผิวได้ยินก็ตั้งปวารณาว่า จะเกิดชาติใดก็ขอให้ได้พบเมียดคนทุกชาติ

อยู่มาอีกหลายชาติ ด้วยผลบุญที่ทำไว้มาก เมียดก็ไปเกิดเป็นลูกพญาเจ้าเมืองซึ่งเป็นคนใจบุญได้สร้างหอทำบุญไว้ตรงประตูเมือง มีคนมาขอทานทุกวัน และมีบุญจึงคิดว่าวันหนึ่ง ๆ มีผู้หญิงก็คน ชายก็คน ในชาตินั้นผิวก็ได้มาเกิดเป็นชายหนุ่มรูปงามแต่ใส่เสื้อขาดหน้าปะหลังมาขอทาน ด้วยเป็นบุพเพสันนิวาสมาในชาติก่อน แต่ละชาติก็ไม่ละทิ้งกัน หญิงคนนั้นพอเห็นก็สงสารและมีความเอ็นดูว่าชายคนนี้รูปงามจริง ไฉนจึงยากจนนัก เห็นจะเป็นเพราะชาติก่อนไม่ได้ทำบุญให้ทานเสียกรรมจึงอยากจะให้ทานเสื้อผ้าแก่ชายคนนั้น

วันหนึ่งนางก็ไปถามเสมียนว่า "วันนี้มีคนมาขอทานกี่คน" เสมียนบอกว่า "วันนี้มีคนมาขอทานเก้าสิบแปดคน" นางจะให้ทานเสื้อก็ไปสั่งเสื้อมาเก้าสิบแปดผืน รุ่งขึ้นก็ให้เข้ามาขอทานแล้วก็บอกว่า "พวกผู้ชายรับห่อข้าวแล้วให้ไปเข้าแถวทางด้านตะวันออกเป็นหัวแถว ทางด้านตะวันตกเป็นหางแถว ให้นั่งเรียงกันดี ๆ" พอวันนั้นมีขอทานเพิ่มอีกคนหนึ่งเป็นเก้าสิบเก้าคน แต่ผ้ามีเก้าสิบแปดผืน นางบอกคนใช้ให้แจกทางหัวแถวไปทางทิศตะวันตกพอแจกไปถึงขาดตรงที่ผืนนางพรุ่งขึ้นทุกคนก็ใส่เสื้อใหม่เหมือนกันหมด ผืนนางก็ยังใส่เสื้อเก่าหญิงคนที่เป็นเมียดก็ให้ข้าวห่อแล้วถามว่า "เป็นยังใจถึงไม่ใส่เสื้อใหม่มาเหมือนคนอื่น ๆ เขาใส่เสื้อใหม่กันทุกคน" "ข้าไม่ได้ เพราะข้าไปนั่งสุดท้ายแถว" "ขาดไปกี่คน" "ขาดเจมาห้าคนเดี๋ยวนี้แหละ" "พรุ่งนี้จะให้ทานกางเกงนะ"

นางก็ถามเสมียนว่า "วันนี้ขอทานมากี่คน" "เก้าสิบเก้าคน" "เอากางเกงมา

แก้อสิบแก้ตัวนะ" ตอนนั้นก็กลับมีคนเพิ่มอีกคนรวมเป็นหนึ่งร้อยคน ตอนนี้นางก็บอกว่าทางทิศ
 ตะวันออกเป็นหัวแถว ทางทิศตะวันตกเป็นท้ายแถว เพราะว่าวันก่อนผัวนางไปนั่งอยู่ที่ท้ายสุด
 และไม่ได้เสีย ตอนนี้มีคนมาเพิ่มอีกคนเป็นหนึ่งร้อยคน กางเกงมีแก้สสิบแก้ตัว นางก็บอกว่า
 ให้แจกทางซ้ายขึ้นมาก่อนเพราะว่าเมื่อวานนี้ขาดไปทางท้ายแถว พอแจกทางท้ายก็ขาดทาง
 หัวแถว ในที่สุดผัวนางก็ยังต้องใส่เสื้อตัวเก่า กางเกงตัวเก่าตามเคย รุ่งขึ้นนางก็ถามว่า
 "พี่ชายทำไมยังใส่เสื้อเก่าอยู่ล่ะ ก็เมื่อวานนี้ยังไม่ได้รับแจกหรือ" "ไม่ได้" "ไปนั่งทาง
 ไหนล่ะ" "ไปนั่งท้ายแถวโน่น" "ไม่ได้ก็คน" "ไม่ได้เข้าคนเดียว" นางก็สอบถามเสมียนตุ๊ก
 ปรากฏว่ามีคนมาเพิ่มขึ้นเป็นหนึ่งร้อยคนจริง ๆ จึงได้ขาดไปหนึ่งคน รุ่งขึ้นนางก็อยากจะให้
 ทานเสื้อผ้าแก่ผัวของนางคนเดียวเพราะนางรักอยู่คนเดียว ครั้นจะให้ทานอยู่คนเดียวก็
 เกรงว่าจะเป็นการลำเอียง นางก็สั่งมาอีกร้อยชุดทั้งเสื้อและกางเกง คิดหาทางจะให้
 ผัวนางได้รับให้ได้ แต่ในวันนี้ก็กลับมีคนมาจากไหนก็ไม่รู้มาเพิ่มอีกคนหนึ่งเป็นร้อยหนึ่งคน
 นางให้เข้าแถวทางทิศตะวันออกเป็นหัวแถว ทางตะวันตกเป็นหางแถว ชายคนนั้นก็วิ่งขึ้นวิ่ง
 ลง จะไปนั่งทางท้ายแถวก็กลัวจะไม่ได้ จะไปนั่งทางหัวแถวก็กลัวจะไม่ได้ ไม่รู้จะทำ
 อย่างไรดี คิดไปคิดมาก็นับตั้งแต่หัวแถวมาถึงคนที่ห้าสิบล้อมก็ไปนั่งแทรกอยู่ตรงกลาง นางสั่ง
 คนแจกว่า แจกทางด้านตะวันออกมาห้าสิบล้อม แจกทางด้านตะวันตกมาอีกห้าสิบล้อม ฝ่ายผัวซึ่งไปนั่ง
 แทรกอยู่ตรงกลางก็เลยไม่ได้ รุ่งขึ้นก็ใส่เสื้อ กางเกงเก่ามาอีก ปู ๆ ปะ ๆ ขาด ๆ มา
 หาเมีย นางก็ถามว่า "ทำไมไม่ใส่เสื้อใหม่มาล่ะ ใคร ๆ เขาก็ใส่ใหม่ ๆ กันทุกคน ไปนั่ง
 อยู่ตรงไหนอีกล่ะ" "เข้าไม่ได้นั่งตรงไหน เข้าไปแทรกอยู่ตรงกลาง" "โอ้จันขาดไปอีกก็คน"
 "ก็ขาดเข้าคนเดียวนี้แหละ" ไปถามเสมียนตุ๊กก็ได้รับความว่ามีคนมาเพิ่มอีกจำนวนหนึ่งเป็นร้อยเอ็ด
 คน "จะทำยังไงดีน่าจะช่วยมันยังไงดีไม่ให้ขาดตรงมัน จะทำยังไงดี" พอถึงกลางคืนนางก็
 มาอนาคิต ได้ความว่าเอาทองหนักสิบบาทมาใส่ในข้าวห่อแล้วทำเครื่องหมายไว้ รุ่งขึ้นนอนมัน
 มาก็กินข้าวห่อให้มันแต่ก่อนมันได้ข้าวห่อแล้วก็เอาไปแลกเหล้า เขากินเสีย รุ่งขึ้นก็ยังขอทาน
 อีก นางก็ถามว่า "พี่ชายเอาข้าวห่อไปไม่ได้กินหรืออย่างไร?" "ไม่ได้กินหรอก" "พี่ชายเอา
 ไปไหนเสียล่ะ" "เอาไปแลกเหล้ากินเสียแล้ว" "โอ พี่ชายคนนี้นั้นเป็นคนยังงៃของมันหนอ
 ไม่มีบุญ ไม่มีกุศล ไม่ได้สั่งสม ไม่ได้ทำทาน ไม่ได้บริจาคไว้กรรมมันถึงไม่ได้รับของ
 ทานสักครึ่ง" นางเองนอนคิดทั้งคืนก็ยังทำให้ห่วงมากขึ้นกว่าเดิม เอาทองหนักอีกยี่สิบบาท

ใส่ในข้าวห่ออีกรุ่งขึ้นก็ยกข้าวห่อที่ใส่ทองไว้หนักสี่สิบบาทไปให้ "พี่ชาย วันนี้อ่าเอาไปแลก เหล้าอีกนะ แล้วก็อย่าเอาไปขายด้วยขอให้เอาไปกินจริง ๆ นะ" เมื่อลูกสาวญาเจ้าเมือง ลั่ง เช่นนั้นก็มีความยินดีนัก จะเอาไปกินตรงไหนก็ไม่เหมาะสม มีต้นกุงตื้นหนึ่งแม่กึ่ง ก้านสาขาลงไปทางแม่น้ำปิงโน่น ในขณะที่กำลังน้ำท่วม ชายคนนั้นก็ไต่กิ่งไม้ขึ้นไปแก้อ ข้าวกินอยู่บนกิ่งไม้นั้นเพื่อให้สมเกียรติแก่นางผู้ให้ แก้อข้าวอย่างระมัดระวัง ทองมันหนักถึง สี่สิบบาทแก้อไปแก้อมา ห่อข้าวก็ตะลุมปุมบ้าไปในน้ำโน่นจนได้ ไม่ได้กินข้าวแม้คำเดียว รุ่งขึ้น ก็ไปขอรทานอีก "พี่ชายทำไมยังมาขอรทานอยู่อีกละ ไม่ได้กินข้าวอีกหรือ" "กินก็ไม่ได้กินแม่ น้อง" "พี่ชายไปกินตรงไหนล่ะ" "กินบนต้นไม้ริมแม่น้ำโน่นอะไรก็ไม่รู้อยู่ในห่อข้าวแม่ น้อง เลยกตกลง ไปในน้ำเสียแล้ว" นายคนนี้ต้องไม่ได้ทำบุญอะไรไว้แน่ ยิ่งมีความสงสารมากขึ้น "พี่ชายกินข้าวเข้าแล้วให้เข้าไปบ้านนะ" เมื่อเข้าไปถึงบ้านแล้ว นางถามว่า "พี่ชายทำอะไร ได้บ้าง มีวิชาความรู้อะไรบ้าง" "ยิ่งด่าไม่เป็น ยิ่งกบแก่ง" ดังนั้นนางจึงเอาปืนให้กระปอก หนึ่ง "พี่ชาย ปืนนี้ถ้ายิงขึ้นฟ้าแล้วตกลงมาแผ่นดินลึกสักหนึ่งวา กว้างหนึ่งวา ก็จะเอา ทองเอาเงินใส่ให้เท่าที่น้ำหนักดินซึ่งได้ถ้าตกโดนอะไรในราคาเท่าไร ก็จะใช้ให้ราคาเท่า นั้นชายคนนั้นก็ยินดีว่าตนจะได้เงินได้ทองตอนนี้กระมังหนอ ออกไปกลางทุ่งนา มีกรรมกรไปด้วย 3 คน "เอา ได้เวลาแล้วเตรียมยิงปืนขึ้นบนอากาศได้ 1-2-3 เป้ง" เสียงปืนดัง หวีว ๆ ตกใส่ลูกมะกอกแห้ง ชั่งหนัก 2 สลึง นายคนนั้นก็ได้อทอง 2 สลึง อย่างนี้เขา เรียกว่า "ชชตามะกอกแห้ง"

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนร้องเพลง "ทำดีได้ดี" ของอัสนีและ วสันต์ โชติกุล พร้อมกัน

เพลง "ทำดีได้ดี"

หากเราคิดอะไรสักอย่าง เพื่อเป็นทางสู่ความสำเร็จ หากเราคิดจะทำให้เสร็จ อย่างพูดเท็จกับจริงของเรา อย่างน้อยเราควรต้องดูเพื่อจะรู้ว่าดีหรือไม่ หากต้องทำแล้ว เบียดเบียนใครไม่ทำ

เมื่อชีวิตคือการก้าวเดิน เมื่อสรรเสริญคือความยิ่งใหญ่ เมื่อชีวิตคือการก้าวไป
 ประดับไว้ทำดีได้ดี

(*) ตอกย้ำทำดีได้ดี สิ่งนี้เป็นศักดิ์ศรี รู้แล้วทำดีเข้าไป ถึงไหนก็ไม่มีใจ เกิดเป็น
 คนทนโท่ ทำดีโอ้อวดได้ดี

หากปัญหายังมีมาสมอยู่ เท่ากับความดีนั้นห่าง หากไม่คิดจะทำเสียล้าง ไม่มี
 ทางทำดีได้ดี (ซ้ำ*)

เมื่อชีวิตคือการก้าวเดิน เมื่อสรรเสริญคือความยิ่งใหญ่ เมื่อชีวิตคือการก้าวไป
 ประดับไว้ทำดีได้ดี (ทำ...ดี...ได้...ดี)

เมื่อนักเรียนร้องเพลงจบแล้ว ครูจึงซักถามนักเรียนถึงข้อคิดที่ได้จากเพลงนี้
 จากนั้นจึงให้นักเรียนฟังนิทานพื้นบ้านล้านนาเรื่อง "ชะตามะกอกแห้ง" เมื่อนักเรียนฟังจบ
 แล้วจึงซักถามนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในนิทานเรื่องนี้

2. ครูชี้ให้เห็นความสำคัญของการทำความดีและผลของการทำความดี ดังเช่นข้อ
 คิดจากเรื่อง "ชะตามะกอกแห้ง" ซึ่งเป็นเรื่องของคนที่ไม่ทำความดี ไม่เคยให้ทานใครจึง
 ทำให้เขาไม่มีบุญกุศลค่าจุนเขา

3. ครูให้นักเรียนอ่านออกเสียงบทนำเรื่อง และประวัติผู้แต่งเรื่อง "ทำดีได้ดี ทำ
 ชั่วได้ชั่ว" จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 หน้า 87 และ 158 จากนั้นจึงซักถามนักเรียน
 เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

4. ครูแสดงบัตรคำศัพท์สำคัญจากเรื่อง "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" ให้นักเรียน
 ทุกคนอ่านออกเสียงคำศัพท์เหล่านี้ จากนั้นจึงให้ช่วยกันหาความหมายจากศันทานุกรมในหนังสือ
 ทักษะสัมพันธ์ เมื่อนักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์แล้ว ครูจึงให้นักเรียน
 แข่งขันกันตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องหน้า 96-99 ซึ่งนักเรียนได้อ่านมาล่วงหน้าแล้ว

คำถาม

1. กลุ่ชาณการี กลุ่ชาณิ ปาปการี จ ปาปกี หมายความว่าอย่างไร
2. วิญญูชน หมายถึงอะไร

3. ปัจจุตติ หมายความว่าอย่างไร
4. องค์ประกอบของความดีมีอะไรบ้าง
5. คนที่มีอุคฺมคติทางใจหมายถึงคนที่มีลักษณะอย่างไร
6. ความรู้สึกที่ว่า พอ นั้นแหละคือความมั่งมี ความรู้สึก พอ ตรงกับธรรมะใด
7. ทำดีแล้วต้องให้ชอบด้วย หมายความว่าอย่างไร
8. ผลทางวัตถุจะได้จากอะไร แน่แน่นอนเพียงใด
9. ผู้ประพันธ์ฝากข้อคิดสำคัญจากเรื่องนี้เป็นอย่างไร
10. ความภูมิใจอันเกิดจากคนอื่นนั้นมีคุณอย่างไร

5. ครูให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบของความดี คือ เป็นประโยชน์แก่ตน เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และวิญญูชนรับรองว่าดี จากนั้นจึงให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า เหตุการณ์ที่ยกตัวอย่างนี้ถือว่าเป็นความดีหรือไม่

6. ครูติดแผ่นข้อความพุทธศาสนสุภาษิต "กฺลฺยาณการี กฺลฺยาณ ปาปการี จ ปาปก" และแผ่นข้อความที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงแปลพุทธศาสนสุภาษิตบทนี้เป็นโคลงสี่สุภาพไว้ว่า

กสิกรหว่านพืชแล้ว	รอผล
ปลูกถั่วย่อมได้ผล	ถั่วแท้
หว่านข้าวที่นาตน	ข้าวงอก
จักผิดประเภทแม่	หนึ่งครั้งถามี
เปรียบบุคคลผู้ซิ่ง	ทำดี
กุศลส่งบุญทวี	สวัสดิ์ได้
ทำชั่วอเวจี	แหล่งรับ รongนอ
รู้อย่างนี้แล้วไซ้	คิดสร้างแต่กุศล

ครูสรุปบทเรียนเรื่องนี้ด้วยการให้นักเรียนอ่านพุทธศาสนสุภาษิต และ โคลงสี่สุภาพข้างต้นพร้อมกัน จากนั้นจึงให้นักเรียนร่วมกันสรุปความหมายของโคลงสี่สุภาพข้างต้นด้วย

7. ให้นักเรียนเขียนเหตุการณ์หรือการกระทำที่ถือว่าเป็นความดีมาคนละ 1 เหตุการณ์ ความยาวประมาณ 1 ย่อหน้า

กิจกรรมเสริม

ให้นักเรียนสัมภาษณ์บุคคลในหมู่บ้านเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านล้านนาที่มีเนื้อหาหรือข้อคิดเกี่ยวกับ "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" โดยกำหนดให้ทำเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน

สื่อการสอน

1. แผ่นข้อความ "ทำดีได้ดี"
2. บัตรคำศัพท์สำคัญ
3. แผ่นข้อความพุทธศาสนสุภาษิต
4. แผ่นข้อความโคลงสี่สุภาพของสมเด็จพระเทพรัตนฯ
5. เทปบันทึกเสียง

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตจากการพูดอภิปราย
3. สังเกตจากการอ่านออกเสียง
4. ตรวจสอบผลงานการเขียนเหตุการณ์หรือการกระทำที่ถือว่าเป็นความดี
5. ตรวจสอบผลงานการสัมภาษณ์ (งานกลุ่ม)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มทดลอง

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง "แข่งหนังตะลุง"

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 2 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. พุดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านได้
2. บอกความหมายของคำศัพท์สำคัญในเรื่องแข่งหนังตะลุงได้ถูกต้อง
3. แสดงบทบาทสมมติเรื่อง "แข่งหนังตะลุง" ได้
4. บอกข้อดีข้อเสียและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครในเรื่อง "แข่งหนังตะลุง"

ได้ถูกต้อง

5. เขียนเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละครที่สอดคล้องหรือตรงกับภาณิตล้านนาที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง

เนื้อหา

1. ที่มาของเรื่อง เรื่องแข่งหนังตะลุงเป็นงานประพันธ์ ประเภทเรื่องสั้นซึ่งนิพนธ์รวมอยู่กับเรื่องสั้นเรื่องอื่น ๆ ของ วิทยุ ศรีจำลอง ในหนังสือชื่อ "เลือดตะลุง"

2. ความรู้เกี่ยวกับหนังตะลุง หนังตะลุงเป็นมหรสพพื้นเมืองของภาคใต้ นิยมเล่นในงานศพ ผู้แสดงหนังตะลุง เรียกว่า นายหนัง ผู้ที่เล่นดนตรีประกอบเรียกว่า "ลูกคู่" บริเวณที่แสดงหนังตะลุง เรียกว่า "โรง" นายหนังตะลุงจะทำหน้าที่เชิดรูปหนัง นากย์กลอน บรรยายและเจรจา

เรื่องที่น่าสนใจแสดงเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ในวรรณคดี นิทานพื้นบ้าน

3. เรื่องย่อ

ครุฑรายเป็นนายหนังวัยย่างเข้า 70 ปี เป็นผู้ที่รักในศิลปะการแสดงหนังตะลุงซึ่งเป็นศิลปะพื้นบ้านของภาคใต้ ครุฑรายพยายามสั่งสอน "หญิง" ซึ่งเพิ่งเรียนจบชั้น ม.ปลาย ครุฑรายมุ่งหวังให้หญิงเป็นนายหนังที่มีความสามารถและมีคุณธรรม

หนังเทียง เป็นนายหนังที่มีความสามารถ อายุประมาณ 30 ปี เขาเป็นคนเจ้าชู้ และหยิ่งทะนงในความสามารถของตน หนังต้องเล่นประชันกับหนังเทียงในงานประจำปี ที่ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช หนังเทียงสบประมาณหนังว่าไม่มีทางเอาชนะหนังเทียงได้ เมฆจึงทำพนันวางเดิมพันถือหางหนังหนัง ผลการแข่งขันยังตัดสินไม่ได้เด็ดขาดอีก 3 เดือนต่อมาจึงมีการจัดการแข่งขันอีก ในวันแข่งขันเมฆทำร้ายเทียงขาดเจ็บสาหัสโดยมีสาเหตุมาจากผู้หญิงหนังเทียงอาจจะไม่ได้เล่นหนังตะลุงตลอดไป หนังได้ไปเยี่ยมหนังเทียงและขอฝากตนเป็นศิษย์ ขอคำปรึกษาและสัญญาจะแบ่งเงินที่ได้จากค่าจ้างให้เทียงด้วยทุกครั้ง หนังเทียง ช่างชิงในน้ำใจหนังหนังแต่ก็ไม่ยอมรับเรื่องที่หนังจะแบ่งค่าจ้างให้ หนังเทียงกล่าวว่าถ้าเล่นหนังไม่ได้ก็ยินดีจะเป็นคนคู่ตลอดไป

ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

1. ครูที่ดีย่อมรัก หวังดี และส่งเสริมศิษย์อย่างเสมอต้นเสมอปลาย
2. ความพยายามบากบั่น ไม่ท้อถอย และเชื่อฟังครูอาจารย์ย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติ

ประสพผลสำเร็จ

3. ทุกคนต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ตน
4. การพนันก่อให้เกิดการขาดหวัง และความเจ้าชู้ย่อนำอันตรายมาสู่คน
5. การแข่งขันและการประกวดศิลปะต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้คนทั่วไปเกิดความสนใจในศิลปะนั้น การแพ้ชนะเป็นส่วนประกอบให้เกิดความครึกครื้น ซึ่งคนไทยในชนบทของเราได้นิยมกระทำกันมาเป็นเวลาช้านานเป็นส่วนเด่นอันหนึ่งของวัฒนธรรมไทย

วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาที่สอดแทรกในบทเรียน

"ธรรมวัตร คือ คัมภีร์ที่พระใช้เทศน์สั่งสอนประชาชนตามวัดวาอารามต่าง ๆ ทั่วภาคเหนือ ธรรมวัตรที่เป็นคำสอนแต่งเป็นร้อยแก้ว ที่แต่งเป็นคำร่ายมีไม่มากนัก ธรรมวัตรที่เป็นชาดกแต่งเป็นร้อยยาวเป็นส่วนมาก ตัวอย่างธรรมวัตรที่นำมาสอดแทรกในเรื่อง "แข่งหนังตะลุง"

" อ เสวนา จ พาลานี อันว่าอาการอันเว้นแหว่ บ่เข้าใกล้ แก่คนพาลา
 อสปริสา หินาชาติ บ่ไปสังวาสสมาคม บ่ไปสมเสพใกล้กับด้วยคนชู้ไร่มิผยา (ปัญญา) บ่ไป
 กะหลาคบคู้กับด้วยหม่นกเลงเอาตนเองหลบหลีก หือพันนึกแสนวา ฯลฯ"

(จากธรรมมงคลสูตร)

ภาษิตล้านนา

1. เสียเงินเสียค่ายังอิหาได้ ของอยู่ได้ ยังลุ่มวิสัย เสียน้ำใจจะหาไหนได้
 (เงินทองนั้นเป็นของนอกกาย ถ้าไม่ตายหาเอาเมื่อไหร่ก็ได้ แต่คนที่มี
 น้ำใจจะหาที่ไหนไม่ได้ ควรจะรักษาน้ำใจกันไว้ การใดที่ทำไปแล้ว ถ้า
 เป็นการเสียน้ำใจกันไม่ควรทำ)
2. จุงอดขันธ์ หือแบ่งใจดีเหมือนน้ำตึงห้า
 (ให้มีความอดทน ทำใจเยือกเย็นเหมือนแม่น้ำตึงห้า คือ คงคา ยมนา
 สรรภู อจิรวดี มหิ)
3. เกิดมาเป็นคน เข้าห้วยไต่ก็หือมันสุด ขุดห้วยไต่ก็หือมันตึก
 (เกิดเป็นคนต้องหมั่นมานะอดทน พยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างจนสุดกำลังให้สำเร็จ)
4. เป็นกอบหือเอากำ เป็นกำหือเอากอบ
 (ให้สามัคคีกัน ทำอะไรต้องช่วยกัน)
5. บุรุษจาดเจือ ลิ่นเดียวใจหลาย คำฟูของจายเหมือนสายน้ำกว้าง
 (ผู้ชายมีเพียงลิ่นเดียวแต่หลายใจ เชื่อถือไม่ได้)
6. ไม้อ่อนบ่หือหนัก คนหลวกฮู้อ่อนนุ่ม
 (คนฉลาดต้องรู้จักอ่อนนุ่ม จึงจะดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุข)
7. หมาเห่าบ่ตีเห่าตวยหมา
 (คนเข่าว่าให้เราอย่างไรก็ตาม เราไม่ควรจะไปด่าว่าตอบเขาเพราะจะทำให้
 คนอื่นตลก)

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูวีดิทัศน์การขีดหนังตะลุง ประมาณ 15 นาที จากนั้นจึงให้นักเรียนแสดงทักษะของตนเองเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านชนิดนี้ และให้นักเรียนเปรียบเทียบกับศิลปะพื้นบ้านที่มีค่าของชาวล้านนาที่ควรอนุรักษ์และสืบทอด
2. ครูให้นักเรียนดูตัวอย่างตัวหนังตะลุง ซึ่งมีทั้งรูปฤๅษี เทวดา ตัวพระ ตัวนางและตัวตลก จากนั้นจึงชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับที่มาของเรื่อง "แข่งหนังตะลุง" และประวัติผู้แต่ง
3. ครูชูบัตรคำศัพท์ต่อไปนี้แล้วให้นักเรียนอ่านออกเสียงพร้อมกัน จากนั้นจึงให้นักเรียนแข่งขันกันค้นหาความหมายจากคันทานุกรม

คำศัพท์

สักกเทวราช	อาสน์	ทินยรัตน์	อัมราช	บัณฑิต	บทเทวา
ลงโรง	นายโรง	กลอนหน้าบท	ตีเครื่อง	วิทยากร	บ้อม
ทั้งเพ	จ่อม	น้องบัว	ไทรต่อไทร		

4. ครูให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเรื่องสั้น "แข่งหนังตะลุง" โดยตัวละครทั้งหมดที่จะแสดงนั้นได้ฝึกซ้อมมาแล้วล่วงหน้าแล้ว เมื่อนักเรียนแสดงบทบาทสมมติจบแล้ว ครูจึงซักถามนักเรียนเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของตัวละคร เช่น ครูกราย นริ้ง เทียง เมฆ ลุงพูด ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง

5. ครูให้นักเรียนอ่านธรรมมงคลสูตรต่อไปนี้พร้อมกัน

" อ เสวนา จ พาลานํ อันทว่าอาการอันเว้นแหว่ บ่เข้าใกล้ แก่คนพาลา
 อสปริสา หินาชาติ บ่ไปสั่งวาสสมาคม บ่ไปสมเสนใกล้กับด้วยคนขี้ไร้บ่มีผยา (ปัญญา) บ่ไป
 กะหลาคบคู้กับด้วยหม่นกเลงเอาตนเองหลบหลีก หื้อปิ่นนิกแสนวา ฯลฯ"

- เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ครูจึงซักถามนักเรียนเกี่ยวกับคำสอนข้อนี้ว่าสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องอย่างไร และตัวละครตัวใดที่นักเรียนไม่ควรเอาเป็นแบบอย่าง จากนั้นจึงร่วมกันสรุปบทเรียน

6. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดต่อไปนี้

คำชี้แจง จงพิจารณาว่า ภาษิตล้านนาที่กำหนดให้ต่อไปนี้ สอดคล้องหรือตรงกับการกระทำของตัวละคร หรือเหตุการณ์ใดในเรื่องแข่งหนังตะลุง พร้อมทั้งยกตัวอย่างด้วยว่าภาษิตล้านนาที่กำหนดให้นี้ สอดคล้องหรือตรงกับสุภาษิตสำนวนไทยสำนวนใด

1. เสียเงินเสียค่ายังอิหาได้ ของอยู่ที่ยังลุ่มวิสัย เสียน้ำใจจะหาไหนได้
2. จุงอดขันติ หือแบ่งใจติเหมือนน้ำตึงห้า
3. เกิดมาเป็นคน เข้าห้วยโคกก็หือมันสุด ขุดห้วยโคกก็หือมันตึก
4. เป็นกอบหือเอาก่า เป็นกำหือเอากอบ
5. บุรุษจาดเจือ สิ้นเดียวใจหลาย คำฟูของจายเหมือนสายน้ำกว้าง
6. ไม้อ่อนบ่ห่อนหัก คนหลวกฮืออ่อนน้อม

กิจกรรมเสริม

ครูและนักเรียนร่วมกันจัดป้ายนิเทศ "หนังตะลุง" เพื่อประกอบการเรียนเรื่อง "แข่งหนังตะลุง"

สื่อการสอน

1. วัสดุทัศน "หนังตะลุง"
2. ตัวหนังตะลุง
3. บัตรคำศัพท์
4. แผ่นข้อความ "ธรรมมงคลสูตร"

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการพูดแสดงความคิดเห็น
2. สังเกตจากความสนใจที่มีต่อการแสดงบทบาทสมมติ
3. สังเกตจากการตอบคำถาม
4. ตรวจสอบผลงานการเขียนจากแบบฝึกหัด
5. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มทดลอง
แผนการสอน
วิชาภาษาไทย เรื่อง "แสง ทองหลังสายฝน"
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ
1. บอกความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อเนื้อหาของ "คำวขอ" พระยานรทมโวหารได้
 2. อ่านทำนองของเสนาะบทประพันธ์ "แสงทองหลังสายฝน" ได้ถูกต้อง
 3. บอกลักษณะของคำครุ คำลหุ ได้ถูกต้อง
 4. ยกตัวอย่างคำครุ คำลหุ ได้ถูกต้อง
 5. บอกความหมายของคำศัพท์สำคัญของเรื่อง "แสงทองหลังสายฝน" ได้ถูกต้อง
 6. สรุปความหมายและข้อจากบทประพันธ์ "แสงทองหลังสายฝน" ได้ถูกต้อง
 7. เขียนเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับการเอาชนะอุปสรรคได้

เนื้อหา

ที่มาของเรื่อง

"แสงทองหลังสายฝน" เป็นบทประพันธ์ที่แต่งโดย นายศักดิ์ศรี แยมันดดา ลักษณะคำประพันธ์เป็นสาลิณีฉันท 11 ผู้ประพันธ์แสดงความรู้สึกต่อสายฝนและแสงแดดหลังฝนตก

เนื้อเรื่อง

โอ้วน่าเศร้าใจ
เย็นเยียบทุกถิ่นทั่ว
แวววาวปลาสายฟ้า

จะเมิลไหนก็มีมืดมัว
ณ ยามฟ้าสลับไปรยปราย
ผสานวาทะไชยชาย

เปล้าเปลี่ยวอยู่เดียวตาย	วิวกวแก้วคะนิงใน
กลุ้มกลัดอ้ออารมณ์	มิชวนชม ณ ไตโต
คิดจักรแห่งไหน	บ่อนสมทภัยหมาย
จวบจวนจักสายันห์	พิรุณอันถึงถึงสาย
จึงซาและเสื่อมคลาย	นภาแผ้วพิสุทธา
แสงสุริย์สาดส่องแสง	จรัสแจ้งจรรุญตา
เทียนทองส่องทาบฟ้า	ประโลมหล้าภิรมย์ชม
ชวนคิดชวนไตร่ตรอง	นราพอง ณ ยามตรม
ตกอับทุกข์ทับถม	บ ฝั่งจมเสมอไป
ย่อมมีวันเสื่อมหาย	ประคจสายพิรุณใส
จากทุกข์กลับสุขใจ	สว่างจิตเสมอสุริย์
มีมิตจึงมีแจ้ง	สว่างแสงและจรรุญ
มีทุกข์มีอาคร	ก็ย่อมมีสุขานันท์
ความหวังตั้งแสงทอง	ประภาส่องนพรายพรณ
คราเมฆฝนแปรผัน	จะโชติหล้าประคจเดิม

ข้อคิดที่ได้จากการประพันธ์

1. ความหวังย่อมเกิดได้เสมอ ถึงแม้ว่าจะมีความทุกข์อย่างใดมาก่อน
2. ความทุกข์และความสุขย่อมเกิดขึ้นสลับกันในชีวิตมนุษย์
3. มนุษย์ไม่ควรทำใจให้สิ้นหวัง

วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาที่สอดแทรกในบทเรียน

คำวบทที่ 4 ของพระยานรทมโวหาร

มโนเนื่อง

มโนเนื่อง ใจเหลืองเหี่ยวม้วย
แดนแต่น้อง แม่บัวจืดจุ่ม

ปานตั้งกล้วย บ่มไว้ในขุม
เจ้าหัวคำขุม ทอดทุมลยข้า

ระเวเหน เพตคนเมว้า	เพื่อตัวนายมาทึงลย
ซ้ำไต้ยีนเขา เล่าถ้อยวาทะ	ไขบอกรื้อหลายราย
อยู่มาถ้อมือ พร้าคือตัวตาย	อยู่เหนือดินตาย สรรร่างบ่หลอน
เกิดมาเป็นคน ไต้ตรงทักข์ข้อน	ก่อปางคราวคราคั้งนี้
เหตุตัวนายเลา เจ้าหลบหลักลี้	หนีซ่อนหน้ามาเมือง
มะละพีไว้ โศกไหม้หมองเหลือง	เพตเพียงเพื่อง น้องเหยียงเชื้อข้า
มาทอดทุมตัว พีไว้เหนือหญ้า	แกมเปอะดินฝุ่นมุก
นายได้ถึงสุข ละข้าพท์ทุกข์	คำฟุ้งรอยลิม

ฯลฯ

(ตัดตอนมาจากคำวบทที่ 4 มโนเมือง)

ประวัติของพระยาพรหมโวหาร (โดยสรุป)

พระยาพรหมโวหาร ชื่อเดิมว่า "พรหมินทร์" เป็นกวีเอกในราชสำนักลำปาง แพร่ และนครเชียงใหม่ในสมัย ประมาณ 90 ปีมาแล้ว และได้รับยกย่องว่าเป็นกวีแก้วแห่งลานนาไทย

พรหมินทร์เป็นเด็กที่มีปัญญาดี มีปฏิภาณฉับไว ได้บวชเป็นสามเณร เมื่ออายุได้ 17 ปี ต่อมาได้อุปสมบทเป็นภิกษุ ในขณะที่ครองสมณเพศได้รับการยกย่องว่าเทศน์มหาชาติ ได้ดีมาก ต่อมาได้ลาสิกขาบทเมื่ออายุประมาณ 25-26 ปี เมื่อลาสิกขาบทแล้วได้รับจ้างเขียนคร่าวไข่ (เพลงยาว) ซึ่งทำให้พรหมินทร์เป็นที่รู้จักในวง "นักเล่าข่าว" ต่อมาแสนเมืองมาซึ่งเป็นบิดาของพรหมินทร์ได้นำพรหมินทร์ไปถวายตัวเป็นมหาดเล็กของเจ้าหลวงวรรณรังสี ทำให้เขาได้ฝึกงานกับพระยาโลมาวิสัย ซึ่งเป็นกวีที่มีชื่อเสียงโด่งดังและเป็นอาลักษณ์ในราชสำนักนครลำปาง ครั้งหนึ่งเขาได้แสดงความสามารถโดยการโต้ตอบโวหารคำโคลง และคำวสันต์ต่อหน้าพระที่นั่ง เจ้าหลวงลำปางจึงโปรดให้ตั้งพรหมินทร์เป็นพระยาพรหมโวหารและเป็นกวีในราชสำนักด้วย

พระยาพรหมโวหารมีภรรยาทั้งสิ้น 42 คน คนแรกคือเจ้าสุณา ๗ ลำปาง คนสุดท้ายคือ เจ้าหญิงบัวจันทร์ ซึ่งมีเชื้อสายเจ้าทางนครเชียงใหม่ นอกจากพระยาพรหมโวหารมีความสามารถในการกวีแล้ว ยังมีความรู้ด้านไสยศาสตร์ โหราศาสตร์และคชศาสตร์ด้วย เจ้าหลวงวรญาณรังสีจึงโปรดให้พระยาพรหมโวหารไปซื้อช้างหนึ่งเชือกที่เมืองแพร่ พร้อมทั้งให้นำเงินไปด้วย 2,000 ทีก (มาตราเงินสมัยนั้น) เมื่อไปถึงเมืองแพร่พระยาพรหมโวหารกลับนำเงินทั้งหมดไปเล่นการพนันที่บ้านป่าแมด เมืองแพร่ ด้วยเหตุนี้พระยาพรหมโวหารจึงต้องเตลิดหนีราชภัย และต้องไปสมัครเป็นคนรับใช้ของเจ้าหลวงเมืองแพร่ ในขณะที่อยู่ที่บ้านป่าแมด พระยาพรหมได้พบกับ "ศรีจุม" ซึ่งเป็นหญิงที่มีสามีแล้ว สามีของศรีจุมชื่อ "หม่อมด้วง" ซึ่งเป็นอีกคนหนึ่งที่มาดตัวเพราะการพนัน จนทำให้ "ศรีจุม" ต้องไปเป็นตัวประกันของพระยาอินทร์ พระยาอินทร์จึงส่งศรีจุมไปทำงานในโรงครัวของเจ้าหลวงเมืองแพร่ เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ศรีจุมได้ใกล้ชิดกับพระยาพรหมโวหาร

ต่อมาเจ้าหลวงเมืองแพร่สั่งให้จำคุกพระยาพรหมโวหาร เพราะไปสนิทสนมกับหม่อมจันทร์ สนมซึ่งเป็นที่รักของเจ้าหลวงเมืองแพร่ แต่พระยาพรหมโวหารก็หนีออกจากคุกได้ และ ได้นำศรีจุมไปด้วย ทั้งสองได้หนีไปอยู่ที่เมืองลับแล (อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์) ที่บ้านสันคอกควาย พระยาพรหมโวหารได้ค้าขายตามหมู่บ้านต่าง ๆ ครั้งหนึ่งได้เดินทางไปที่บ้านท่าเสาเพื่อทวงหนี้ ในระหว่างที่พระยาพรหมโวหารไม่อยู่ ได้มีคนนำเอาจดหมายของพระยาอินทร์ไปให้ศรีจุมเพื่อให้กลับไปเมืองแพร่โดยด่วน มิฉะนั้นจะมีโทษ เมื่อพระยาพรหมโวหารกลับมา ก็พบว่าศรีจุมไม่อยู่แล้ว จึงเสียใจมากและได้เขียนคำวราพันถึงความปวดร้าวใจที่ศรีจุมจากไป

จากเมืองลับแล พระยาพรหมโวหารจึงไปอยู่เชียงใหม่ในช่วงที่เจ้าแม่ทิพนเกสร แห่งราชสำนักเชียงใหม่กำลังโปรดปรานละครเช่นในกรุงเทพฯ และต้องการผู้ถอดเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่เป็นคำวขอ ซึ่งพระยาพรหมโวหารก็ได้ทำหน้าที่นี้ และได้รับราชการอยู่กับพระเจ้ากาวิโรรสุนทรียวงศ์ (เจ้าชีวิตอ้าว) เมื่อ พ.ศ. 2404 และเป็นที่โปรดปรานของเจ้าชีวิตอ้าวเรื่อยมา พระยาพรหมโวหารถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา เมื่ออายุครบ 85 ปี ใน พ.ศ. 2430

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนอ่านออกเสียง "คำวชของพระยาพรหมโวหาร" พร้อมกัน

มโนเมือง ใจเหลืองเหี้ยวม้วย	ปานดั่งกล้วย บ่มไว้ในขุม
แดนแต่นอง แม้บัวจืดจุ่ม	เจ้าหัวคำชุ่ม ทอดทุมละลาย
ระเวเหหน เนตคนเมาบ้ำ	เพื่อตัวนายมาทิ้งละ
ข้าไต่ยีนเขา เล่าถ้อยวาทะ	ไซ้บอกหือหลายราย
อยู่มาถ่มมือ พร้าคือตัวตาย	อยู่เหนือดินค้าย สรรร่างบ่อหล่อน
เกิดมาเป็นคน ไต่ทรงทุกข์ช้อน	ก่อปางคราวคราครั้งนี้
เหตุตัวนายเลา เจ้าหลบหลีกถี้	หนีซ่อนหน้ามาเมือง
มะละพีไว้ โศกไหม้หมองเหลือง	เพตเพียงเฟื่อง น่องเหยียงเบือข้า
มาทอดทุมตัว พีไว้เหนือหญ้า	แกมเปอะดินฝุ่นมุก
นายได้ถึงสุข ละขำบ่ทุกข์	กำฟุ้งออยลิม

๔๗๔

(ตัดมาจากคำวชที่ 4 มโนเมือง)

เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้วครูจึงซักถามนักเรียนถึงความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อเนื้อหาของ "คำวช" บทนี้ จากนั้นครูจึงเล่าถึงประวัติชีวิตบางส่วนของพระยาพรหมโวหารซึ่งชีวิตของกวีล้านนาผู้นี้มีทั้งช่วงที่มีความสุขและความทุกข์ สอดคล้องกับเนื้อหาของบทประพันธ์ "แสงทองหลังสายฝน"

2. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังเกี่ยวกับที่มาของเรื่องและประวัติผู้แต่ง จากนั้นจึงฝึกให้นักเรียนอ่านทำนองเสนาะบทประพันธ์เรื่องนี้ โดยให้ฝึกอ่านตามเทปบันทึกเสียงและตามครู

๑. ครูคิดผ่านข้อความต่อไปนี้บนกระดาน

กะปิ กะทิ กะปะ ชยะ ระยะ ทะลุ อุตุ เฉพาะ
 เหมาะเจาะ กะเทาะ ทะเลาะ สะเคาะ กระทบะ กระจะ กระแจะ กระแคะ

กลางสาคลินจีล่าโย กลวยไข่มิ่งคุกพุทรา
 ล่องก่องชมพูนอยหนา กลวยนำวาแคงโมสมโ

ครูให้นักเรียนอ่านออกเสียงข้อความทั้ง 2 แผ่น จากนั้นจึงซักถามนักเรียนถึงข้อแตกต่างระหว่างข้อความทั้ง 2 แผ่น ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายและหาข้อสรุป

4. ครูสรุปความแตกต่างระหว่างข้อความทั้ง 2 แผ่นอีกครั้งหนึ่ง จากนั้น จึงอภิปรายเรื่องลักษณะคำครุ คำลหุ และให้นักเรียนสังเกตคำครุ คำลหุในข้อความบนกระดาน เมื่อนักเรียนรู้จักคำครุ คำลหุ แล้วครูจึงติดแผนผังบังคับของสาลินีฉันทน์ 11 ไว้ บนกระดานให้นักเรียนเทียบแผนผังบังคับสาลินีฉันทน์ 11 กับเนื้อเรื่อง "แสงทองหลังสายฝน"

5. ครูแสดงบัตรคำศัพท์สำคัญจากเรื่องแสงทองหลังสายฝน ให้นักเรียนอ่านออกเสียงและค้นหาความหมายจากศันทานุกรม จากนั้นจึงให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของบทประพันธ์และซักถามนักเรียนถึงข้อคิดสำคัญที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านได้รับ

คำศัพท์สำคัญ

เมิล นัสสะ วาตย สายัณฑ์ ห่อน ตะถั่ง นิรุณ สุริย์ นิสฺฐา
 หล้า อาครุ โยติ นรา สุขานันท์

6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน จากนั้นจึงให้นักเรียนเขียนเล่าประสบการณ์ของตนเองว่า "เมื่อมีอุปสรรคเกิดขึ้น นักเรียนเคยเอาชนะอุปสรรคนั้น ๆ หรือไม่

และทำได้ด้วยวิธีใด" ความยาวประมาณ 10 บรรทัด

สื่อการสอน

1. เอกสารคำขอพระยาพรหมโวหาร
2. เทปบันทึกเสียง
3. แผ่นข้อความ คำลหุ คำครุ
4. แผนผังบังคับสาลีชั้นที่ 11
5. บัตรคำศัพท์สำคัญ

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการอ่านทำนองเสนาะ
2. สังเกตจากการตอบคำถาม
3. สังเกตจากการพูดอภิปราย การพูดสรุป
4. ตรวจสอบผลงานการเขียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มทดลอง
แผนการสอน
วิชาภาษาไทย เรื่อง ขวัญและประเพณีทำขวัญ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ร้องเพลงเชิญขวัญได้
2. จับใจความสำคัญจากเพลงเชิญขวัญได้ถูกต้อง
3. ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง "ขวัญและประเพณีทำขวัญ" ได้ถูกต้อง
4. อภิปรายเกี่ยวกับประเพณีการทำขวัญได้
5. สรุปสาระสำคัญของเรื่อง "ขวัญและประเพณีทำขวัญ" ได้ถูกต้อง

เนื้อหา

ที่มาของเรื่อง

"ขวัญและประเพณีทำขวัญ" เป็นผลงานของเสฐียรโกเศศ หรือพระยา
อนุกานราชชน เรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของภาคผนวก ในหนังสือชุดพื้นความหลัง
ผู้เขียนมีจุดประสงค์เพื่อต้องการเล่าเรื่องที่ตนรู้และระลึกได้ ดังนั้นจึงใช้สำนวน
แบบ เล่าให้ฟัง

เนื้อเรื่องโดยสังเขป

ขวัญเป็นสิ่งที่อยู่ประจำชีวิตตั้งแต่เกิด ขวัญเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน ถ้าขวัญอยู่กับตัวก็
เป็นสิริมงคล มีความสุข ถ้าขวัญหายอาจจะทำให้ตายหรือเจ็บไข้ได้ป่วย เด็กทารกขวัญจะ
อ่อน คนไทยและชนชาติอื่นในเอเชียอาคเนย์ เช่น เขมร ญวน มลายู พม่า และชาวเขา
ชาวป่า มีความเชื่อในเรื่องขวัญ

ขวัญจะอยู่ในสิ่งมีชีวิต เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย หรือสิ่งไม่มีชีวิต เช่น เสา เรือน นาข้าว ข้าวเปลือก เรือ เกวียน พืชที่เป็นต้นไม้เศรษฐกิจจะมีนางไม้สิงอยู่ แต่พืชที่ไม่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจจะมีรุก ขเทวดาสิงอยู่ ไม้ที่จะนำมาทำเสาเอกจะต้องทำพิธีทำขวัญ การทำขวัญบ้านเรือน ขวัญเกวียน ก็เพื่อให้เจ้าของมีความสุข ความเจริญ การทำขวัญนาและข้าวเปลือกก็เพราะคติเรื่องแม่โพสพ

ข้อคิดจากเรื่อง

1. ความเชื่อของคนเรา บางที่เกิดจากจินตนาการ
2. ความกตัญญูรู้คุณเป็นอุปนิสัยของคนไทย จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีการทำขวัญ
3. เราควรศึกษาอดีตเพื่อให้รู้จักตนเอง และจะได้เลือกแนวทางที่ถูกต้องในอนาคตได้
4. ความเชื่อในอดีตเป็นกระจกเงาส่องให้เราเข้าใจวัฒนธรรมของเราเอง

วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาที่สอดแทรกในบทเรียน

คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือ

<p>"ข้าจักเรียกขวัญสองเจ้าว่าจุงมามา ขวัญหัตถ์ปาทาบาทเจ้า ขวัญเกศาโลมากู้คิ้ว ขวัญนามาพร้อมหมู่ หื้อมาตึงขวัญหูขวัญตา ขวัญปากจายว้ายแยม ขวัญเจ้าอย่าไปอยู่หนไก้ ขวัญเจ้าอย่าไปปลอมแรตจ้าง</p>	<p>หื้อมาตึงขวัญแข็งขวัญขา ขวัญหลังแหล่เล่าวรกายา ขวัญตีนมือกุนีว เอหิจุงมามา ขวัญแก้มก้านาสา मुखทวารากู้แก้ม หื้อได้อีบบมาไวไว วนาลัยปากว่าง หื้อได้อีบบมาเร็วไว"</p>
---	---

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนร้องเพลง "เชิญขวัญ" ต่อไปนี้

"ขวัญเจ้าเอ๋ย ขวัญเอ๋ยมาล่องค้อเอ๋ย(ซ้ำ)

ขอเชิญพระขวัญ เมื่อวันเดือนเพ็ญ ให้อยู่ร่มเย็น อ่าหนึไปไหน ขวัญเจ้าเอ๋ย
 ขวัญเอ๋ยขวัญเจ้าอย่าเลยไปไกล อ่าเทียวจนเพลิน อ่าระเหินระหก อ่ามัวชมนก อ่ามัว
 ชมไม้ ขอเชิญขวัญเจ้า รีบเข้าสู่กาย อ่าลี้หนีหายเลยนะขวัญเจ้าเอ๋ย"

เมื่อครูให้นักเรียนฝึกร้องเพลงจบแล้ว จึงให้นักเรียนแต่ละกลุ่มที่ครูจัดไว้แล้ว
 ช่วยกันจับใจความสำคัญจากเพลง ภายในเวลา 3 นาที แล้วเขียนในแผ่นโป่งใสที่ครูจัด
 ไว้ให้

2. ครูฉายแผ่นโป่งใสแสดงผลงานการจับใจความสำคัญของแต่ละกลุ่ม จากนั้น
 จึงให้ประเมินว่ากลุ่มไหนทำได้ดีและเปิดอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะของ "ขวัญ"

3. ครูให้นักเรียนสรุปลักษณะของ "ขวัญ" อีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงให้นักเรียน
 แต่ละกลุ่มตั้งชื่อกลุ่มของตน โดยให้มีคำว่า "ขวัญ" ปรากฏในชื่อนั้นด้วย จากนั้นจึงแข่งขัน
 กันตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ซึ่งนักเรียนได้อ่านมาล่วงหน้าแล้ว โดยครูให้แต่ละกลุ่มจับ
 ฉลากคำถามด้วยตนเอง

คำถาม

- (1) เชื่อกันว่าขวัญจะออกจากร่างกายในเวลาใด
- (2) ชนชาติใดมีความเชื่อในเรื่อง "ขวัญ"
- (3) เสาวเรือนที่ต้องทำพิธีทำขวัญคือเสาวทันใด
- (4) การทำขวัญบ้านเมืองในโอกาสพิเศษ มีจุดประสงค์อะไร
- (5) "ขวัญ" หมายถึงอะไร
- (6) คนโบราณเชื่อว่า ห้ามนำไม้ต่างป่ามาปลูกเรือน เพราะจะทำให้ไม่มีความสุข
 เพราะเหตุผลอะไร

- (7) มนุษย์เชื่อว่าเหนือใจยังมีอะไรครองอยู่
- (8) เพราะเหตุใด ขวัญหายจึงแรงกว่าใจหาย
- (9) ทำไมสัตว์บางประเภทจึงไม่มีขวัญ
- (10) อะไรบ้างที่มีขวัญ
- (11) ขวัญของเด็กแรกเกิดมีลักษณะอย่างไร
- (12) เหตุใด คนเราจึงเข้าใจว่า ใจ และวิญญาณมีรูปเป็นวงกลม

4. ครูชมเชยกลุ่มที่ตั้งชื่อกลุ่มได้ดีและกลุ่มที่ตอบคำถามได้คะแนนสูงสุด จากนั้นจึงให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำเรียกขวัญต่อไปนี้พร้อมกัน

"ข้าจักเรียกขวัญสองเข้าว่าจุงมามา	หื้อมาตึงขวัญข้างขวัญขา
ขวัญหัตถปาทาบาทเจ้า	ขวัญหลังแลหลังแล้วรกายา
ขวัญเกศาโลมากู้ควี้	ขวัญตีนมือกั้นนิ้วโอหิจุงมามา
ขวัญนามาพร้อมหมู่	ขวัญแก้มก้นาสา
หื้อมาตึงขวัญหูขวัญตา	मुखทวารากู้แก้ม
ขวัญปากจายว้ายแย้ม	หื้อได้อิบมาไวไว
ขวัญเจ้าอย่าไปอยู่หนไก้	วนาลัยปากกว้าง
ขวัญเจ้าอย่าไปปลอมแรตจ้าง	หื้อได้อิบมาเร็วไว"

เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้วครูอธิบายคำศัพท์สำคัญที่ปรากฏในคำเรียกขวัญข้างต้น จากนั้น จึงซักถามสาระสำคัญจากคำเรียกขวัญในหมู่บ้านของตนเอง

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง จากนั้นจึงให้ตัวแทนกลุ่มออกมา จับฉลากหน้าที่ของกลุ่มในการเตรียมกิจกรรมสำหรับคาบต่อไป ซึ่งจะมีการเชิญวิทยากรมาสาธิต การเรียกขวัญแบบเมืองเหนือในชั้นเรียน

หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ

1. การทำบายศรี
2. การจัดสถานที่
3. การเตรียมอาหาร ขนมที่ใส่ในขันบายศรี
4. การเตรียมถ้วยสีขาวสำหรับผูกข้อมือ ดอกไม้ ใบตอง
5. การยืมอุปกรณ์ เช่น เสื่อ ขันเงิน ฯลฯ
6. ฝ่ายต้อนรับ อาจารย์เรียกขวัญ หรือ "ปู่จ่าน"

สื่อการสอน

1. เทปบันทึกเสียง	5. ฉลากการมอบหมายหน้าที่
2. แผ่นโปรงใส	6. แผ่นโปรงใสคำเรียกขวัญ
3. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	7. แผ่นโปรงใสเพลง "เชิญขวัญ"
4. ฉลากคำถาม	

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการร้องเพลง
2. ตรวจสอบผลงานการจับใจความสำคัญจากเพลง
3. สังเกตจากการตั้งชื่อกลุ่มและการตอบคำถาม
4. สังเกตจากการพูดอภิปราย
5. สังเกตจากการสรุปสาระสำคัญ
6. สังเกตจากการเตรียมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มทดลอง

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. สทนาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณีการเรียกขวัญได้
2. จัดพิธีการเรียกขวัญแบบเมืองเหนือในชั้นเรียนได้สำเร็จเรียบร้อย
3. เปรียบเทียบคำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือทั้งสองสำนวนได้
4. เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของคำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือได้

เนื้อหา

ที่มาของเรื่อง

คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือนี้คัดมาจากหนังสือประเพณีและนิทานพื้นเมืองภาคเหนือ เป็นคำเรียกขวัญคู่บ่าวสาวในพิธีแต่งงานแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ โดยนายไกรศรี นิมมานเหมินท์ เป็นผู้บันทึกเทป คณะกรรมการฝ่ายวัฒนธรรมได้จัดให้ถอดจากเทปบันทึกเสียง และเรียบเรียงเป็นภาษาไทยกลาง

เนื้อเรื่อง

คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือสำนวนนี้ ได้กล่าวถึงเคราะห์ร้ายต่าง ๆ และได้ขอให้เคราะห์ร้ายเหล่านี้ได้ผ่านพ้นไปตามเส้นทางใหม่ เส้นทางสาย ขอให้มีความดี ความสุข จากนั้นจึงกล่าวถึงวันนี้ว่าเป็นวันดี เป็นวันมงคล เป็นขุณเผลนนิวาสนที่คู่บ่าวสาวได้สร้างสมกันมา บรรดาญาติมิตรจึงมาแสดงความยินดี ขอให้ทั้งคู่จงรุ่งเรือง คิดอะไรขอให้สมปรารถนา ขอขวัญทั้ง 32 ขวัญ จงมารับเครื่องบายศรีและอยู่กับตัวคู่บ่าวสาว ขอผูก

ขวัญคู่บ่าวสาวด้วยด้าย 7 เส้น ซึ่งได้มาจากเมืองสวรรค์

เส้นที่ 1 ได้แก่ ความเพียรในการหาทรัพย์

เส้นที่ 2 ได้แก่ การรู้จักรักษาทรัพย์

เส้นที่ 3 ได้แก่ การไม่คบคนพาล

เส้นที่ 4 ได้แก่ การแบ่งทรัพย์ไว้ 4 ส่วน คือประหยัคตอคอม เลี้ยงครอบครัว

ใช้จ่าย เมื่อเดือดร้อน และทำบุญเลี้ยงพ่อแม่

เส้นที่ 5 ได้แก่ การยึดมั่นในพระพุทธศาสนา เชื่อในเรื่องกรรม

เส้นที่ 6 ได้แก่ การรักษากาย วาจา ใจ

เส้นที่ 7 ได้แก่ การมีปัญญา มีสติ พิจารณาลึกลับ สิ่งชั่ว

ข้อคิดจากเรื่อง

1. หลักสำคัญในพระพุทธศาสนา คือ เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม
2. คนเราควรสร้างกุศลโดยสม่ำเสมอ
3. คำเรียกขวัญสะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อ ตลอดจนวิถีชีวิตของสังคมด้วย

วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาที่สอดแทรกในบทเรียน

คำเรียกขวัญคู่บ่าวสาว

อ้อชไชยโย อ้อชไชโย อ้อชมงคลโล อ้อชในวันนี่ก็เป็นวันดี เป็นวันไชยชาติดี อันสืบเคราะห์ เป็นวันมุลนึ่งเท่าเลิศลาภา นิมพานะนุ่นจิวมาได้เจ้าก่ากาดำ (จากเรื่องก่ากาดำ) เจ้าเงาะมาได้แม่รงนาก็เป็นวันนี้เนอเจ้า เป็นวันมงคลดีแท้เล่าเลิศนองเนือง นักปราชญ์เจ้ากล่าวไว้ว่าเป็นวันหัวเรียงหมอนแม่หมั้น สองเจ้าเจื่องขันได้สมรสเป็นคู่หน้าธรรมพระกล่าวได้บทมหายเสียด เหตุที่เราได้มาเป็นผัวเป็นเมียตามธรรมพระเจ้าบุญพลันนิवास เจ็ดชั่วชาติล่วงแล้วเคยได้เป็นผัวรักเมียแพง ธรรมพระกล่าวไว้ท่านได้ถลงเหตุที่เราจักได้กันเป็นผัวเมียแบ่งก็มีสองอย่างเนอเจ้า เคยได้เป็นผัวเมียกันแล้วเล่าใน อเนกชา (หลายชาติก่อน) เกิดมาในโลกาโลกาได้ ก็มาปะกันแถมแล้วไชรบ์โคลคลา อย่างนั้นนั้นนาเมื่ออยู่ในโลกาโลกา นี้ ตามพระกล่าวที่ไชรบ์ ได้ช่วยเหลือกันทุกสิ่ง สองอย่างนี้จึง

กลับกลายเป็นผิวเมื่อยไปทั่วหน้าอุปมาเหมือนดอกบัวบานงามใช้ช้ำก็อาศัยกับน้ำนม
ตัวโปสมคินโคว (ผู้เป็นโปริณกรรมคินมาคู้) กรรมเวรได้ติดตาม ก็เหมือนสองเงาเงา
 ได้สมรสกันนี้เล่าก็เป็นกรรมแต่สร้างหากนามา

บัดนี้จักปิดเคราะห์ออกจากกายาแห่งสองเจ้า ทั้งเคราะห์ปีเดือนยามนั้นเล่า
 ก็หือตกจากกายัง ทั้งเคราะห์ปีเดือนวันร้ายกาจ เคราะห์ประหลาดเดินจร เคราะห์เมื่อ
 นึ่งเมื่อนอนเหน็ดเหนื่อย เคราะห์เมื่อใช้เมื่อป่วยกายา เคราะห์โลกาอุบาทว์ ทั้งเคราะห์
 นนชาติตัวโจร เคราะห์ลุ่มฝนปลิวเป่า เคราะห์ใหม่เก่าเมื่อนาน เคราะห์เมื่อคืนบั้น
 เคราะห์เมื่อวันบ่รู้ ออย่าได้มาชุกอยู่กายา สามสิบเคราะห์นานาอาจอ้าง ทั้งเคราะห์เสื่อหมี่
 แลข้าง เคราะห์ข้างม้าหมั่งจ้วควาย หือตกหายจากกายาสองเจ้าไฟวันนียามนี้เล่า พรำดัง
 น้ำลิ่งกลอกคล้อยคลาดจากใบบัวใบบอน สมตั้งคำพระภุชกรกล่าวไว้ว่า สัพพัตถุ สัมปทา
 สัพพทุกขา สัพพกยา สัพพโรคา วินาสันตุ สามสิบเคราะห์ทั้งสองก็ตกไปเลี้ยงแล้วพี่น้องมิตร
 แก้วสหายคำ ก็มาตกแต่งงามดี เขาก็หือขบขาศรีขอบชั้น บิดเป็นหมั้นหลายหลิบชั้นใล่ของ
 พานสัพพดวงดองงามเขาก็เก็บมาแต่ง มีทั้งดอกสะแล่งออนอมหอมไกล มีทั้งดอกมะลิซ้อนแล
สะปันงา (กระดิ่งงา) มีทั้งดอกเกดถยหวาย ดอกเสลา (มะลิขลา) คาหือ มีทั้งดอกกาแล้อแล
 กาหลง มีทั้งดอกชะโยงและดอกกุหลาบ หอมสะลาบ (ตลบ) ถึงพรหม ดูปนชมปูนผ่อ งามแท้
 นอเหลือเกิน ผู้ข้าขออัญเชิญสามสิบสองขวัญเงาเงา แม่นไปตกอยู่ที่ไหนนั้นเล่า ก็ขอเชิญ
 ปีกพอกคินมา แม่นขวัญสองเงาเงาไฟตกอยู่ย้งน้ำเป็นเพื่อนปลา ปลา แม่นไปตกอยู่รัญญา
 กลางเดือนกว้างเป็นเพื่อนเสื่อสิ่งกระทิงแรดข้าง ก็เชิญรีบเร็วมา แม่นไปตกเหวนรก
 หากตามพลาดแลดอยชั้น ผู้ข้าจักเรียกร้องเอาสามสิบสองขวัญเงาเงา หือมาในกาลบัด
 นี้เล่าหืออยู่สร้างที่กายา หือมาเสวยภุชหาหลายสิ่ง ขึ้นปลายิงของมัน เขาตกแต่งทำมีมาก
 ขอเชิญขวัญเจ้ามารับลากลาภา ขอเชิญมาทั้งสองเงาเงา ได้ยินผู้ข้าเรียกร้องเล่าจุงมา
 หลัน กันสามสิบสองขวัญมาพร้อมแล้ว ผู้ข้าจักผูกมือถือขวัญสองเจ้า ตั้งแต่นี้ต่อไปเล่าขอ
 หือสองเจ้าเจริญดี

มัตมือเบื้องซ้ายบ่อหือขวัญเจ้าหนี หือมีความดีสมสู่สร้าง ออย่าเป็นหม้ายเป็นร้าง
คัมเช่นขาวชิวัง (ชัวชิวิต) เป็นผิวเป็นเมื่อยกันแล้วอย่าผิดเถียงกัน เป็นโกลานันอย่างอ
 อย่างอื่น กันผิวเป็นไฟหือเมื่อยสายใจเจ้าจุงเป็นน้ำเที่ยงเจริญดี โกรสสังอันใดเล็กน้อฮอย่าไป

ฟังพ่ายหนีที่พิจารณาที่อดีตที่มั่นถูกต้อง อย่าไปเป็นฆ้องต่ำแข่งบ่เป็นมวงคล มัดมือเจ้าทั้ง
สองคนก็ที่มีปราณีแผ้วกว้าง อย่าไปคิดร้างที่คิดเป็นผัวหนึ่งเมียเดียว ข้างผัวเมียก็หื้อเจ้าม่อ
เล็งเหลียว จะทำอันใดก็อย่าไปตามใจเองเดียว หื้อปรักษากันเนอเจ้า ลัจจะ ทมะ ขันติ
จาคะ ธรรมสี่ประการนี้เล่า อย่าได้ประมาทหลงลืม เมื่อมีธรรมสี่ประการนี้ไว้บ่ได้ขัดขืน
เที่ยงมีอายุยืนเจริญก้าวหน้า บ่ได้ตกต่ำช้าเที่ยงเจริญดี อย่าได้เป็นผัวเปรตเมียผี หื้อเป็นผัว
แสงเมียแก้ว เที่ยงจักก้าวหน้าไปบ่แล้วเข้าสู่ความเจริญไป ชัยยะตุงว้าง ชัยยะมั่งคั่ง ๗

สันติโย วิวัฒน์ต สินพโรโค วินัสสันต มา เต ภาวัตวันคราโย

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการสนทนากับเด็กนักเรียนเกี่ยวกับประเพณีทำขวัญใน
ท้องถิ่นของนักเรียนและขึ้นตอนต่าง ๆ ในการทำพิธีเรียกขวัญแบบเมืองเหนือ ซึ่งแต่ละกลุ่มที่
ได้รับมอบหมายหน้าที่ได้เตรียมพร้อมแล้วในวันนี้
2. ครูกล่าวถึงความสำคัญของการจัดพิธีเรียกขวัญแบบเมืองเหนือในชั้นเรียนใน
คาบนี้และย้าให้นักเรียนทุกคนตั้งใจฟังขณะที่มีการเรียกขวัญ รวมทั้งบทบาทของนักเรียนที่จัด
ไว้แล้วว่าใครเป็นเจ้าของ เจ้าบ่าว ญาติฝ่ายเจ้าสาว ญาติฝ่ายเจ้าบ่าว แยกที่มาร่วมงาน
3. ครูให้นักเรียนฝ่ายต้อนรับเชิญวิทยากร "ปู่จ่าน" เข้ามาในชั้นเรียน และเริ่ม
พิธีการเรียกขวัญแบบเมืองเหนือตามเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 หน้า
128-129
5. ครูให้ฝ่ายต้อนรับกล่าวของคววิทยากร พร้อมทั้งมอบของที่ระลึก จากนั้นจึง
เปิด โอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณีการเรียกขวัญที่ได้จัดทำในชั้นเรียน
ในคาบนี้
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน จากนั้นจึงให้นักเรียนเขียนแสดงความคิด
เห็นว่า "คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือมีคุณค่าอย่างไร"

สื่อการสอน

1. นายศรี ต้ายสีขาว ดอกไม้ รูปเขียน
2. วิทยากร "ปู่จ่าน"
3. เอกสาร "คำเรียกขวัญคู่บ่าวสาว" ฉบับที่คัดมาจากวรรณกรรมล้านนา ของ
อาจารย์อุดม รุ่งเรืองศรี

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการเตรียมสถานที่ พิธีการ อุปกรณ์ต่าง ๆ
2. สังเกตจากการซักถามวิทยากร
3. สังเกตจากการเปรียบเทียบคำเรียกขวัญคู่บ่าวสาวทั้ง 2 ส่วน
4. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น
5. ตรวจสอบผลงานการเขียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มทดลอง

แผนการสอน

วิชา ภาษาไทย เรื่อง "คำมูลคำประสม"

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 2 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอกข้อแตกต่างระหว่างคำมูลกับคำประสมได้ถูกต้อง
2. อธิบายลักษณะการสร้างคำประสมได้ถูกต้อง
3. ร้องเพลงคำมูลคำประสมได้
4. บอกข้อแตกต่างระหว่างคำประสมและกลุ่มคำได้ถูกต้อง
5. สร้างคำประสมได้ถูกต้อง
6. สรุปหน้าที่ของคำประสมในประโยคได้ถูกต้อง
7. แยกคำประสมจากเนื้อเรื่องนิทานที่อ่านได้ถูกต้อง
8. แต่งประโยคโดยให้คำประสมทำหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งในประโยค ได้ถูกต้อง

เนื้อหา

1. คำมูล ได้แก่ คำซึ่งมีความหมายชัดเจนอยู่ในตัว อาจจะเป็นคำชนิดต่าง ๆ เช่น คำนาม สรรพนาม กริยา วิเศษณ์ บุพบท สันธาน อุทาน และอาจจะเป็นคำไทยแท้หรือเป็นคำที่มาจากภาษาอื่นก็ได้ คำมูลมี 2 ชนิด คือ

- 1.1 คำมูลพยางค์เดียว เช่น นก บ้าน ภาพ เก๊ก งอ จืด เจ้ โย้ย ฟอรั่ม

ฯลฯ

- 1.2 คำมูลหลายพยางค์ เช่น คยแนน เครดิต ฉนวน บันได ทหาร ลักษณะเปเปอร์ เซนต์ สยตาทมัน ฯลฯ

2. คำประสม ได้แก่ คำที่เกิดจากการเอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน เป็นคำใหม่ที่มีความหมายใหม่ แต่มีเค้าความหมายของคำมูลเดิม เช่น ดินปืน เงินเดือน ช่างไม้ ลูกน้อง แปรงสีฟัน ยาดับกลิ่น กันท่า ต่อว่า ฯลฯ

ลักษณะคำประสม

1. คำประสมที่นำคำมูลมาประสมกันแล้วความหมายผิดไปจากเดิม แต่มีเค้าความหมายเดิมเป็นหลัก ได้แก่ ทางเสือ (เครื่องถือท้ายเรือ) แสงอาทิตย์ (ชื่อขลุ่ย) ลูกเสือ (คน) ลูกน้ำ (ลูกขลุ่ย) แม่น้ำ (ทางน้ำใหญ่) พ่อตา (พ่อของเมีย) ลูกหม้อ (ชื่อปลากัด)

2. คำประสมที่เอาคำมูลมาประสมกัน ซึ่งคำมูลแต่ละคำมีเนื้อความคงที่ แต่เมื่อประสมกันแล้วมีเนื้อความผิดจากรูปเดิม มีลักษณะเป็นคำสำนวนหรือคำอุปมา ได้แก่ ยินดี ไหวหยาบ ใจจิต ออกหัก คอแข็ง น้อยใจ ผิดใจ ท้องร่วง ฯลฯ

3. คำประสมที่เอาคำมูลคำเดียวกันมาซ้ำกัน ได้ความหมายคล้ายคำมูลเดิมหรืออาจผิดเพี้ยนไปจากความหมายเดิมเล็กน้อย ได้แก่ เร็ว ๆ ช้า ๆ เด็ก ๆ คำ ๆ อ้วน ๆ ผอม ๆ นิ่ง ๆ นอน ๆ ฯลฯ

4. คำที่ย่อมาจากใจความมาก คล้ายคำสมาสหรือศัพท์ในภาษาบาลี รวมทั้งคำอาการนามที่นำหน้าด้วย "การ" หรือ "ความ" ได้แก่ ชาวนา ชาวเมือง ชาวประมง ผู้ตี ผู้ร้าย ผู้แพ้ นักเลง นักรบ นักปราชญ์ ช่างทอง ช่างเขียน ช่างหม้อ หมอช้าง หมอความ หมอลำ การกิน การอยู่ การเรียน ความตาย ความคิด ความจน เครื่องใช้ เครื่องเขียน เครื่องกีฬา ของเล่น ของกิน ของใช้ ที่นอน ที่อยู่ ที่เที่ยว ฯลฯ

หน้าที่ของคำประสม

1. ทำหน้าที่เป็นคำนาม ได้แก่ พ่อตา แม่ยาย แม่ทัพ ลูกน้ำ เสือป่า ทางเสือ ชนหมาก ลูกคิด หัวใจ ไม้จิ้มฟัน ไม้ตีพริก ยาดับกลิ่น ฯลฯ

2. ทำหน้าที่เป็นคำสรรพนาม ได้แก่ เกล้ากระผม หม่อมฉัน พ่อคุณ แม่หนู ข้าพเจ้า ข้าพระบาทเจ้า เกล้ากระหม่อม ฝ่าพระบาท ไต่ฝ่าละอองธุลีพระบาท

3. ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ได้แก่ ทอดพระเนตร ถึงแก่กรรม ลี้นพระชนม์ เข้าใจ
ต่อว่า ขอบท ปรับทุกข์ ฯลฯ
4. ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ ได้แก่ ชี้แจง ใจดี น่ารัก ใจร้อน หัวแข็ง
หน้าเกลียด มั่งมี นักหนา ฯลฯ

วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาที่สอดแทรกในบทเรียน

ควายลุงคำ

ลุงคำอยู่บ้านนอก ไม่เคยไปติดต่อราชการงานกับทางอำเภอเลย ดังนั้น
เรื่องราวหรือวิธีปฏิบัติที่ทางอำเภอได้กระทำไปอย่างไรแกจึงไม่เข้าใจ แต่แกเป็นคนที่สนใจ
เอาใจใส่สอบถามเขาอยู่เสมอ

ครั้งหนึ่ง ลุงคำมีกิจธุระจำเป็นต้องไปติดต่อกับทางอำเภอ เนื่องจากแกมีควาย
สองตัว เมื่อควายโตแล้วจะต้องนำไปทำตัวพิมพ์รูปพรรณ เพื่อแสดงกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของ
แกตื่นแต่เช้า ห่อข้าวและลุงควายทั้งสองไปยังที่ทำการอำเภอ เพราะการนำ
ควายไปแต่เช้าควายไม่เหนื่อย ควายทั้งคู่นี้ตัวหนึ่งเขากี้ (คือเขาเกกเกตกลงข้างล่าง)
เป็นตัวผู้ อีกตัวหนึ่งเป็นตัวเมีย เขากี้ (เขาสั้นไม่โง้ง)

เมื่อถึงเวลา เจ้าหน้าที่ทางอำเภอก็มาตรวจขวัญและกรอกลงในแบบพิมพ์ เสร็จ
แล้วจึงมอบตัวพิมพ์รูปพรรณนั้นให้แก่ลุงคำไป ลุงคำรับตัวพิมพ์มาอ่านดูหลายเที่ยว

ป้ามาเมียลุงคำฮินค้อยจึงขอดูตัวพิมพ์นั้นบ้าง พอดูรูปในตัวพิมพ์กับควายของแก
แล้ว ป้ามาร้องออกมาดัง ๆ ว่า

"ป้อละอ่อนเฮย มันท่าจะข่าใจความเอาเหี้ยแล้ว" (พ้ออิหนู มันคงจะไม่ใช่
ควายของเราเสียแล้ว)

ลุงคำสงสัยรีบถามออกไปว่า "มันเป็นจะโตแม่ละอ่อน" (มันเป็นอย่างไรรีแม่อิหนู)

ป้ามารีบบอก "ควายเอาเขากี้กับเขากี้ลู่ ควายในฮูบเขาว้องตึงมวน" (ควาย
ของเราเขาเกกกับเขาสั้นนี้ คควายในรูปฮี เขาโง้งทั้งสองตัว)

ลุงคำพิจารณาครึบตอบว่า "เอ่อ แต่ ๆ ข้าจะไปหาเสมียนก่อน" (เออ จริง ๆ
ฮี ฉันท้องไปถามเจ้าหน้าที่ก่อน) แกรีบเดินไปหาเจ้าหน้าที่ทันที

พอไปถึงแกรีบบอกพนักงานตัวพิมพ์รูปพรรณ ครั้นจะออกเป็นภาษาพื้นเมืองก็เกรงว่าเสมียนจะไม่เข้าใจ จึงพูดภาษากลางว่า

"คุณ คุณ ชวาย (ควาย) ของผมเขายี่เกเขาภิ แต่ฉันเขาว้องนี้ครับ"

เสมียนเมื่อได้ยินคำบอกดังนั้น จึงค่อย ๆ กระซิบว่า "ลุง เบา ๆ หน่อยอย่าพูดดัง คนอื่นจะได้ยิน"

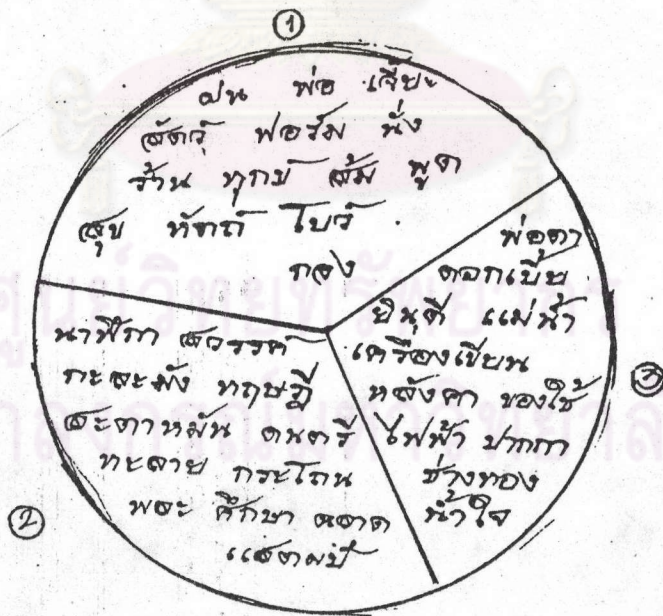
ลุงคำคิดว่าตนได้ทีจึงตอบดัง ๆ ว่า

"จะเขาจะโต ควายเขาภิเป็นเขาว้อง มันตึงเขายี่เกได้ มันบ่าใจลู่" (จะให้พูดเบา ๆ ได้อย่างไร ควายเขาสั้นมาทำตัวเป็นเขาโง่งนี้ ไม่ยอมละเพราะมันไม่ใช้นี้)

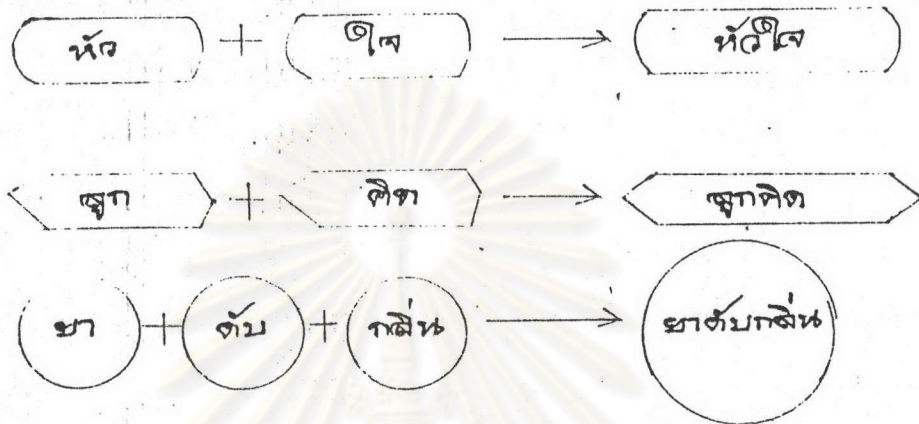
ข้อคิดที่ได้จากนิทานเรื่องนี้

จากเนื้อเรื่อง เป็นเรื่องที่เล่าสลับกันฟังเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูแผ่นวงกลมบรรจุคำต่าง ๆ ต่อไปนี้ แล้วให้นักเรียนคิดพิจารณาว่าคำต่าง ๆ ในแต่ละส่วนของวงกลมแตกต่างกันอย่างไร

2. ครูเขียนข้อแตกต่างที่นักเรียนเปรียบเทียบเป็นข้อ ๆ จากกิจกรรมข้อ 1 ไว้บนกระดาน แต่ครูยังไม่เฉลยคำตอบที่ถูกต้อง ครูให้นักเรียนดูบัตรคำต่อไปนี้

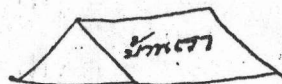

ครูให้นักเรียนอธิบายลักษณะการสร้างคำจากบัตรคำ "หัวใจ" "ลูกคิด" และ "ยาดัดกลิ้ง" เปรียบเทียบกับคำต่าง ๆ ในส่วนของวงกลมส่วนที่ 3

3. ครูเฉลยคำตอบการเปรียบเทียบคำในส่วนของวงกลมทั้ง 3 ส่วน จากนั้นจึงให้นักเรียนร้องเพลง "คำมูล คำประสม" ซึ่งผู้วิจัยแต่งเนื้อร้องเอง แต่ทำนองตัดแปลงมาจากเพลงเด็กซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านล้านนา (เพลงเกี่ยวหญ้าไชหญ้าปล้อง)

"มาเนอมา มาจ้วยกันว่าเรื่องกำมูล เช่น ดิน ดี สตรี นู่น บัดีสุนกับกำประสม ส่วนกำประสม เช่น พัดลม ลูกอม ยาถ่าย เป็นกำความหมายใหม่เกิดได้เพราะกำมูลรวมกัน"

4. ครูให้นักเรียนสรุปลักษณะของคำมูล คำประสมอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงให้นักเรียนดูบัตรคำต่อไปนี้

ครูให้นักเรียนอภิปรายว่า "ลูกแมว บ้านเรา ลูกเปิด" เป็นคำประสมหรือไม่ เมื่อจบการอภิปรายแล้ว ครูจึงอภิปรายลักษณะของกลุ่มคำ จากนั้นจึงให้นักเรียนแต่ละแถว แข่งขันเกมคำประสม

เกมคำประสม

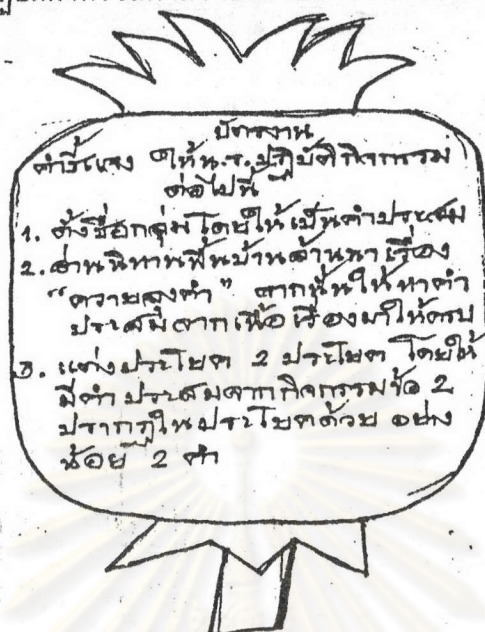
วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความชำนาญในการนำคำมาประสมกัน
2. เพื่อแข่งขันกันหาคำประสม
3. เพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน
4. เพื่อฝึกความรวดเร็ว ไหวนริบในการประสมคำ
5. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เรื่องคำประสม

วิธีการ

1. ครูเขียนคำใส่บัตรคำไว้เป็นจำนวนมาก
2. แจกบัตรคำให้นักเรียนแต่ละแถว
3. ครูชูบัตรคำขึ้นมา แล้วให้นักเรียนที่มีคำซึ่งต่อแล้วเป็นคำประสมชูบัตรของตนขึ้นเพื่อประสมคำกับคำของครู ให้ตัวแทนออกไปเขียนบนกระดานดำ เป็นผลงานของแถว ตัวอย่าง เช่น ครูชูบัตรคำว่า "น้ำ" นักเรียนที่มีคำว่า "ตา ใจ แม่" ก็ต่อเป็นคำว่า "น้ำตา น้ำใจ แม่น้ำ" เป็นต้น
4. นับคะแนนจากคำประสมที่ได้ กลุ่มใดได้จำนวนคำประสมมากที่สุดเป็นผู้ชนะ
5. ครูคิดแถบประโยคต่อไปนี้เป็นกระดาน และให้นักเรียนพิจารณาว่าคำประสมที่ปรากฏในประโยคนั้นทำหน้าที่อะไรในประโยค เช่น แม่น้ำไปตลาด เขาส่งจดหมาย แต่งถ่ายรูปเพื่อน ๆ หม่อมฉันเป็นคนไทย คุณพร้อมเป็นคนใจดี
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะของคำประสมอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นครูจึงอธิบายการสร้างคำประสมเพิ่มเติม เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วจึงแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ

4 คน เพื่อแข่งขันกันปฏิบัติกิจกรรมตามรายละเอียดในบัตรงานที่แจกให้ ภายในเวลา 10 นาที

7. ครูฉายแผ่นใสแสดงผลงานของแต่ละกลุ่มเรียงตามลำดับ และให้นักเรียน ประเมินผลว่า กลุ่มใดเป็นกลุ่มที่ทำได้ถูกต้องครบถ้วน และส่งก่อน จากนั้นจึงร่วมกันสรุป บทเรียนอีกครั้งหนึ่ง

สื่อการสอน

1. แผ่นวงกลมคำมูล คำประสม	2. แผ่นข้อความเพลง "คำมูล คำประสม"
3. บัตรคำประสม	4. บัตรกลุ่มคำ
5. แถบประโยค	6. บัตรงาน
7. แผ่นโปร่งใส	8. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
	9. เอกสารนิทานพื้นบ้านล้านนาเรื่อง "ควายลุงคำ"

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการพูดเปรียบเทียบ	2. สังเกตจากการพูดอภิปราย
3. สังเกตจากการพูดสรุป และอภิปราย	4. สังเกตจากการแข่งขันเกม
5. ตรวจผลงานกลุ่ม	

กลุ่มทดลอง

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง "ประโยคความเดียว"

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ร้องเพลง "ประโยค" ได้
2. ตอบคำถามเกี่ยวกับส่วนประกอบของประโยคได้ถูกต้อง
3. พหุสรูปลักษณะประโยคความเดียวได้ถูกต้อง
4. จำแนกประโยคความเดียวได้ถูกต้อง
5. แต่งประโยคความเดียวได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ประโยคในจำนวน 10 ประโยค

เนื้อหา

ประโยคความเดียว หรือ เอกรรตประโยค หมายถึง ประโยคเล็ก ๆ ที่มี
ความหมายอย่างเดียว คำเอกรรต (เอก + วรรต) แปลว่า มีเนื้อความอย่างเดียว

ส่วนประกอบของประโยคความเดียว

ประโยคความเดียวต้องมีส่วนประกอบของประโยคอย่างน้อย 2 ส่วน คือ บทประธาน
และ บทกริยา

ตัวอย่างประโยคความเดียว

1. ฟันตก	7. เลื้อยขาที่ปก
2. เขาเดินอย่างรีบเร่ง	8. แจกันอยู่บนโต๊ะ
3. จานแตก	9. นิดีให้หนังสือแก่เพื่อน
4. แม่หันเนื้อ	10. เกิดอหิวาตกโรคที่แม่ฮ่องสอน
5. ครูสอนเขา	11. เขาถูกตี
6. กีฬาคือยาวิเศษ	12. เขาเป็นนักกีฬา

วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาที่สอดแทรกในบทเรียน

นิทานพื้นบ้านล้านนา

นิทานเรื่องเลือกตามแลงได้แจ็กกันปุด (ได้กระบุงทะลุ)

ย่าแดงกำลังทำอาหารอยู่ในครัวสองคนกับลูกสาวก็พูดกับลูกสาวว่า "อีหน้อย ถ้าลูกจะเอาหัว หัวลูกเลือกเอาที่มีมันจา ๆ เน้อ อันที่มีมันไส ๆ กินดีแท้ เสียการ บ่เป็นแสง หีบน้ำแกงเหมือนฟ้าร้อง มันบ่ดีเน้อ" (ลูก - ถ้าลูกจะมีสามมี แม่ขอให้ลูกเลือก เอาที่มีมือด้าน ๆ คนที่มีมือไส ๆ กินเก่งแต่ทำงานไม่ได้ เรื่องชคน้ำแกงดังเหมือนฟ้าร้อง ไม่ดีหรอก) หนะนั้นไอ่แก้วซึ่งตาบอดตาไสเก็บผักอยู่ริมรั้วบ้านย่าแดงได้ยินเข้าก็นึกในใจว่า "ดีแล้วมีงอ้อย" เมื่อเห็นลงไอ่แก้วก็เอาข้าวเหนียวมาทาที่มือ เมื่อข้าวแห้งติดมือดีแล้วก็ เข้าไปที่ใต้ถุนบ้านย่าแดง หนะนั้นแม่ลูกก็นอนอยู่ด้วยกัน ไอ่แก้วก็เอามือล้วงไปหาลูกสาว เมื่อลูกสาวคลำคุดมีรู้สึกว่สาากมากก็เรียกแม่ว่า "แม่ ๆ มาแล้วแม่อายที่แม่ว่ามือจา ๆ ตะเข้าเน้อ" (แม่ ๆ มาแล้วพี่ชายที่แม่ว่ามือด้าน ๆ ตอนเข้าเน้อ) ย่าแดงก็เอามือคลำคุดแล้ว บอกว่า "ลูกชาย อีแม่ว่าวันพุก (วันพรุ่งนี้) เมื่อเช้าแม่ก็ขอลูกพกผ้าพุกคร้วมาอยู่บ้านแม่ เสียเน้อ อีแม่ตึงเบิงใจมาเมิ่นที่มีมือจา ๆ จะได้มาเป็นลูกชาย (ลูกเขย) อีแม่" (แม่พอ ใจมานานแล้วที่มีมือด้าน ๆ จะได้มาเป็นลูกเขยของแม่)

รุ่งขึ้นไอ่แก้วก็หอบข้าวหอบของมาอยู่บ้านย่าแดง พอมาถึงก็ไม่ขึ้นทางบันไดบ้าน แต่เข้าไปใต้ถุนจนหัวไปชนคอกควาย ย่าแดงก็ว่า "อะฮยังจะโต บ่หันกา" (เป็นอะไร ตาไม่เห็นหรือ) ไอ่แก้วก็ตอบว่า "หันกา แม่เมีย ลูกชายจะแบ่งแกมใหม่ก่า" (เห็นแล้ว แม่ยาย ลูกเขยจะทำให้ใหม่สิ) แล้วย่าแดงกับลูกสาวก็ช่วยกันเตรียมสำหรับกับข้าว แล้วจึง เรียกไอ่แก้วไปกินข้าว ไอ่แก้วขึ้นไปบนบ้าน แล้วจึงไปที่ร้านหมอน้ำเพื่อล้างมือพอล้างแล้ว จะเอากะบวยคล่องไว้ที่เดิมก็ไม่ถูกจึงเอากะบวยฟาด ย่าแดงจึงถามว่า "ตาบ่หันกา เป็นเอาเกาะไ่ว้หันตั้งวัน" (ตามองไม่เห็นหรือ เขาเอาแขวนไ่ว้ตรงนั้นทุกวัน) ไอ่แก้ว จึงพูดว่า "หันก้อแม่" มันเหม็นคาว ลูกชายใหม่ (ลูกเขยใหม่) จะแบ่งใหม่ก่า (แม่เห็น ไหมมันเม็กลิ้นเหม็นคาว ลูกเขยใหม่จะทำให้ใหม่สิ) เมื่อไอ่แก้วล้างมือแล้วก็ยังไปเตะถุก สำหรับอาหารจนหกเรียราด ย่าแดงก็ว่า "อะฮยังจะโต ตาบ่หันกา" ไอ่แก้วว่า "ของกิน มันบ่ถูกใจลูกชายใหม่ลู่อีแม่" (ก็อาหารมันไม่ถูกใจลูกเขย นี้นาแม่)

วันรุ่งขึ้นไอ้แก้วนำควายจากแหล่งไปไถนาจนถึงเที่ยงวันไม่กลับไปกินข้าว ย่าแดงก็ออกไปตามและเห็นคันทนากระจุยกระจายหมด เพราะฝีมือการไถของลูกเขยใหม่ ย่าแดงโกรธมาก จึงว่า "ตาบ่หันกา" ไอ้แก้วจึงแก้ตัวว่า "หันก่าแม่ ลูกเขยใหม่จะปั่นคันทนาแถมใหม่ก่า มันจะไปฮากไปเย็นอะหยั่งกับปั่นคันทนาคันเหมือง" (เห็นแล้วแม่ ลูกเขยใหม่จะปั่นคันทนาให้ใหม่สิ มันไม่ฮากเย็นอะไรหรอกกับการปั่นคันทนาคันเหมือง) ย่าแดงจึงกลับบ้านไป ไอ้แก้วก็ปลดควายออกจากไถไปล่ามให้กินหญ้า แล้วจึงกลับไปกินข้าวที่บ้านแต่ก็เดินเลยตัวบ้านเข้าไป ถึงสวนกระตังตกลงไปในบ่อน้ำ ย่าแดงรีบไปซึมเอาบันไดหย่อนลงไปรับไอ้แก้ว แล้วถามว่า "ตาบ่หันกา" ไอ้แก้วก็ตอบว่า "หันก่าแม่ แม่หยั่งบ่ผ่อเอา ตัวเฮานี้มีก่าซึ่เปอะลุ่มแม่" (เห็นสิแม่ แม่ทำไมไม่มองผม ตัวผมมีแต่ซึ่โคลน) บันไดที่ย่าแดงไปซึมมาให้นั้นเมื่อหย่อนลงไปใบบ่อ แล้วยังสูงจากปากบ่อขึ้นไปอีกถึงหกซึ่ ขณะที่ย่าแดงยึดบันไดอย่างมั่นคงนั้น ไอ้แก้วกลับไต่บันไดเลยปากบ่อขึ้นไปอีก ย่าแดงก็ทวาดว่า "ตาบ่หันกา" ซึ่ล้าไปหยั่งปั่นปากน้ำบ่ออยู่ลุ่มนี้ บ่หันกา" (ตามองไม่เห็นหรือ เดินขึ้นเลยไปทำไมบนโน้น ปากบ่ออยู่ข้างล่างนี้ ไม่เห็นหรือ) ไอ้แก้วก็ว่า "เอาหื้อผ่อควายว่าอยู่ก่าบ่อยู่" (ผมเข่งตุควายว่าอยู่หรือไม้อยู่) เมื่อไอ้แก้วลงมาแล้วก็พากันไปกินข้าวบนบ้าน ไอ้แก้วปั่นข้าวเหนียวจิ้มแกงปลา แต่จิ้มไม่ตรงจนชามคว่ำ ย่าแดงก็ถามอีกว่า ตาบ่หันกา จมแกงปลาขั่วหมด (ตามองไม่เห็น หรือความจนแกงปลาหมด) ไอ้แก้วก็ตอบว่า "หันก่า อีแม่ ตักขันโตกเหวียงถ้วยมันกัซั่วก่า" (เห็นสิ แต่แม่ตั้งขันโตกเอียงนี้ ถ้วยแกงมันกัคว่าสิ) จากนั้นไอ้แก้วก็จิ้มซึ่ต้มอีก แต่ซึ่ก็พลิกไปมา ย่าแดงก็ถามอีกว่า "อะหยั่งจะได ตาบ่หันกา" ไอ้แก้วก็ตอบว่า "น้ำพริกข่ากอกของอีแม่วันนี้ล้าแท้ ๆ" (น้ำพริกใส่มะกอกของแม่วันนี้อร่อยดีมาก ๆ)

ย่าแดงเห็นผิดสังเกตมากนัก็สะกิดให้ลูกสาวดูที่ตาของไอ้แก้วแล้วจึงพูดว่า "มันมาทางใดก็หื้อไปทางนั้นเถอะ อีหน้อย ปีกผ้าบักคร้วหื้อมันไปเหย" (มันมาทางไหนก็ให้มันไปทางนั้นเถอะ ลูก นกผ้า นกคร้วให้มันไปด้วย) ไอ้แก้วก็รับเอาหื้อผ้าแล้วเดินลงบันได แต่หื้อผ้านั้นบังเอิญไปเกี่ยวขั้วกับตะปู้ที่บันได ไอ้แก้วก็เหลียวคืนมาว่า "อีแม่ไต่เอาไปแล้ว อีแม่บ่ต้องมาซึกเอาไว้ เอาติงจะไป"

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนร้องเพลง "ประโยชน์" ทำนอง "ซอป็นฝ้าย" ซึ่งเป็นเพลงซอพื้นบ้านล้านนา โดยในตอนแรกครูร้องให้นักเรียนฟัง 1 เที่ยว หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนร้องตามพร้อมกัน

(สร้อย) ต่อนซอน	ต๊ะต่อนซอน	ต๊ะต่อนซอน	ต่อนซอนต่อนซอน
ประโยชน์คือข้อความ (ซ้ำ)		ทิ้งตงามฟังได้ความยิ่งใหญ่ (สร้อย)	
ให้รู้ว่ามีใคร (ซ้ำ)		เขาทำอะไรจำไว้เกิดวา (สร้อย)	
ตัวอย่าง เช่น "นักเรียนฟัง" (ซ้ำ)		"คนนั่งบนถั่ง" นำซึ่งยิ่งใหญ่ (สร้อย)	
ประโยชน์แบ่งเป็นสองภาค (ซ้ำ)		ไม่เห็นจะยากภาคประธาน นำมา (สร้อย)	
ภาคสองคือภาคแสดง (ซ้ำ)		ขอจงได้แจ้งแห่งในวิญญา (สร้อย)	

2. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับสาระสำคัญของเพลง ซึ่งกล่าวถึงส่วนประกอบของประโยชน์ เช่น ประโยคมีกี่ภาค ประโยคคืออะไร จากนั้นครูจึงให้นักเรียนอ่านออกเสียงข้อความต่อไปพร้อมกัน

"ป้าแป่มปากเป็ยะเป็ยะเป็ยะไปป่าปะป่าป้อมปอกเป่นปี ป้าแป่มเป็ยะไปก็ ป้าอยู่ตั่งป่าป้อมปอกละก้อ
ปีตมะขามป้อมใส่ปากป่าป้อมปอกจนพอหายป่าป้อมปอกเป็งอกเป็งใจ ป้าแป่มปากเป็ยะเลยนัดปะป่า
แป่มไปเซาะป่าตีหนองป้อมเป็งหลายน้ำปิง"

3. ครูให้นักเรียนแยกข้อความที่ได้อ่านข้างต้น ออกเป็นประโยคย่อย ๆ เช่น ป้าแป่มเป็ยะเป็ยะ ป้าแป่มไปป่า ป้าป้อมปอกเป่นปี ป้าป้อมปอกนัดป่าแป่ม ฯลฯ จากนั้นครูจึงแนะนำให้เด็กสังเกตประโยคย่อย ๆ ที่แยกได้ว่าประกอบด้วยประธานกระทำกริยาเพียงอาการเดียว และให้นักเรียนอ่านตัวอย่างประโยคเหล่านี้เพิ่มเติม

สุนทรีย์ได้รับรางวัล

กีฬาคือยาวิเศษ

เขาเดินเร็ว

คุณตาเป็นคนดี

คุณป้าไปตลาด

คุณจำลองได้คะแนนเสียงมาก ฯลฯ

นกร้องไพเราะมาก

งานแตก

เมื่อนักเรียนอ่านประโยคเหล่านี้แล้ว ครูจึงให้นักเรียนสรุปลักษณะประโยคความเดียว

4. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปประโยคแบบต่าง ๆ เช่น ประโยคที่นำหน้าด้วยประธาน ประโยคที่นำหน้าด้วยกริยา ประโยคที่นำหน้าด้วยกรรม จากนั้นครูชูแถบข้อความให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความเหล่านี้เป็นประโยคความเดียวหรือไม่

แถบข้อความ

1. กีฬาสีของโรงเรียน	3. แม่ค้าหกล้ม	5. วันเด็กแห่งชาติ
2. พัดลมหาย	4. เขาทำการบ้าน	6. ทหารเป็นวีรของชาติ

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะประโยคความเดียว จากนั้นจึงให้นักเรียนอ่านนิทานพื้นบ้านล้านนาเรื่อง "เลือกตามแลงได้แจ้กันปุด" เมื่ออ่านจบแล้วให้นักเรียนแต่งประโยคความเดียว จำนวน 10 ประโยคจากเนื้อหานิทานที่ได้อ่าน

สื่อการสอน

1. แผ่นข้อความเพลง "ประโยค"
2. แผ่นข้อความเรื่อง "ป้าแป้มกับป้าป้อม"
3. แบบประโยคและกลุ่มคำ
4. เอกสารนิทานพื้นบ้านล้านนาเรื่อง "เลือกตามแลงได้แจ้กันปุด"

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตจากการวิเคราะห์ประโยค
3. สังเกตจากการพูดสรุป
4. ตรวจผลงานการแต่งประโยค

กลุ่มทดลอง

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง "ประโยคความรวม"

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. แต่งประโยคบรรยายสถานการณ์โดยใช้คำสันธานที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง
2. หุ้ดเปรียบเทียบและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยคที่นักเรียนแต่งขึ้นกับตัว

อย่างประโยคความรวมที่ครูยกตัวอย่างได้

3. แต่งประโยคความรวมจากจำนวนคำทั้งหมดที่ครูกำหนดให้ได้ถูกต้อง
4. หุ้ดสรุปข้อแตกต่างระหว่างประโยคความรวมกับประโยคความเดียวได้ถูกต้อง
5. แต่งประโยคความรวมโดยอาศัยเนื้อหาที่หาบนินบ้านล้านนาเรื่อง "กบกินเดือน"

ได้ถูกต้อง 8 ประโยค จากจำนวน 10 ประโยค

เนื้อหา

ประโยคความรวม (อเนกสรรประโยค) เป็นประโยคที่มีใจความหลายอย่างเป็นประโยคที่นำเอาประโยคความเดียว (เอกสรรประโยค) ตั้งแต่ 2 ประโยค ขึ้นไปมารวมกันโดยใช้สันธานเชื่อม

ชนิดของประโยคความรวม

1. ประโยคความรวมที่มีเนื้อความคล้องตามกัน เช่น
แม่กินข้าวและป้อนข้าวน้อง
ครั้นเขานอนแล้วฝนก็ตก

- เขาอาบน้ำแล้วเขาก็นอน
2. ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งกัน เช่น
 กายเขาสบายแต่หัวใจเขาไม่สบาย
 กว่าถั่วจะสุกกาก็ไหม้
 ถึงเขาจะขมฉัน ฉันก็ไม่ยินดี
 3. ประโยคความรวมที่มีเนื้อความเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น
 เขาอยู่หรือไม่
 นาย ก หรือ นาย ข เป็นนายอำเภอ
 4. ประโยคความรวมที่มีเนื้อความเป็นเหตุเป็นผล เช่น
 วิจัยไม่ผิดข้อจึงแพ้คู่ต่อสู้
 เขายืนยันจึงสอบได้ที่ 1

วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนา

นิยายพื้นบ้านล้านนา

กบกินเดือน

ในสมัยก่อนพระเจ้าเหา มีครอบครัว ๆ หนึ่ง ได้ตั้งบ้านเรือนอยู่นอกเมือง ครอบครัวนี้นี้อยู่ด้วยกัน 4 คน คือ พ่อ แม่ ลูกสาวสองคน ในสมัยนั้นถ้าครอบครัวไหนมีลูกสาวก็จะได้รับการอบรมเรื่องภายในบ้านเกี่ยวกับการเป็นแม่บ้านที่ดี เช่น การจัดการบ้านการเรือน ความประพฤติ กิริยา มารยาท ตลอดจนการทำอาหาร และในครอบครัวนี้ก็ได้อบรมในเรื่องต่าง ๆ ตามธรรมเนียมประเพณีต่อมาไม่นานทั้งสองคนก็สามารถที่จะทำได้อย่างชำนาญ

วันหนึ่ง พ่อแม่บอกให้ลูกสาวทั้งสองคนไปทำอาหารเพื่อจะได้ทดสอบฝีมือ ทั้งสองคนก็เข้าไปในครัวแล้วช่วยกันทำอาหารจนเสร็จ แต่ในตอนท้ายทั้ง 2 คน ก็ทดลองชิมดูรสชาติที่ได้ทำมาแต่ด้วยรสชาติอาหารไม่ถูกปากซึ่งกันและกัน ทั้งสองจึงได้เถียงกันจนอดกลืนไม่ไหว คนหนึ่งจึงเอาทัพพี (ช้อน) ฟาดหน้าน้องสาว ส่วนน้องสาวก็เอาสาก (ไม้ตีหมก)

ฟาดหน้าพี่สาวของตัวเอง ต่อสู้กันจนตายคาที่

เมื่อทั้งสองตายไปแล้ว ยมบาลได้นำเอาวิญญาณของทั้งสองไปพิพากษาและตัดสินว่า "ทั้งสองนี้ทำการอันน่าบัดสีมาก สมควรจะได้ตกนรกทั้ง 7 ชั้น" เมื่อตกนรกไปแล้วก็ให้คนพี่ไปเกิดเป็นเดือน ส่วนคนน้องไปเกิดเป็นกบ

เมื่อทั้งสองไปเกิดเป็นเดือนและกบแล้ว ก็ยังอาฆาตกันอยู่อีก เมื่อตอนกลางคืนได้มีโอกาสพบกันเข้าอีก ความอาฆาตแค้นก็เกิดขึ้น คนน้องจึงได้อ้าปากคาบเดือนคนพี่ไว้ดังที่เราได้เห็นอยู่นั้น

กิจกรรมการเรียนการสอน

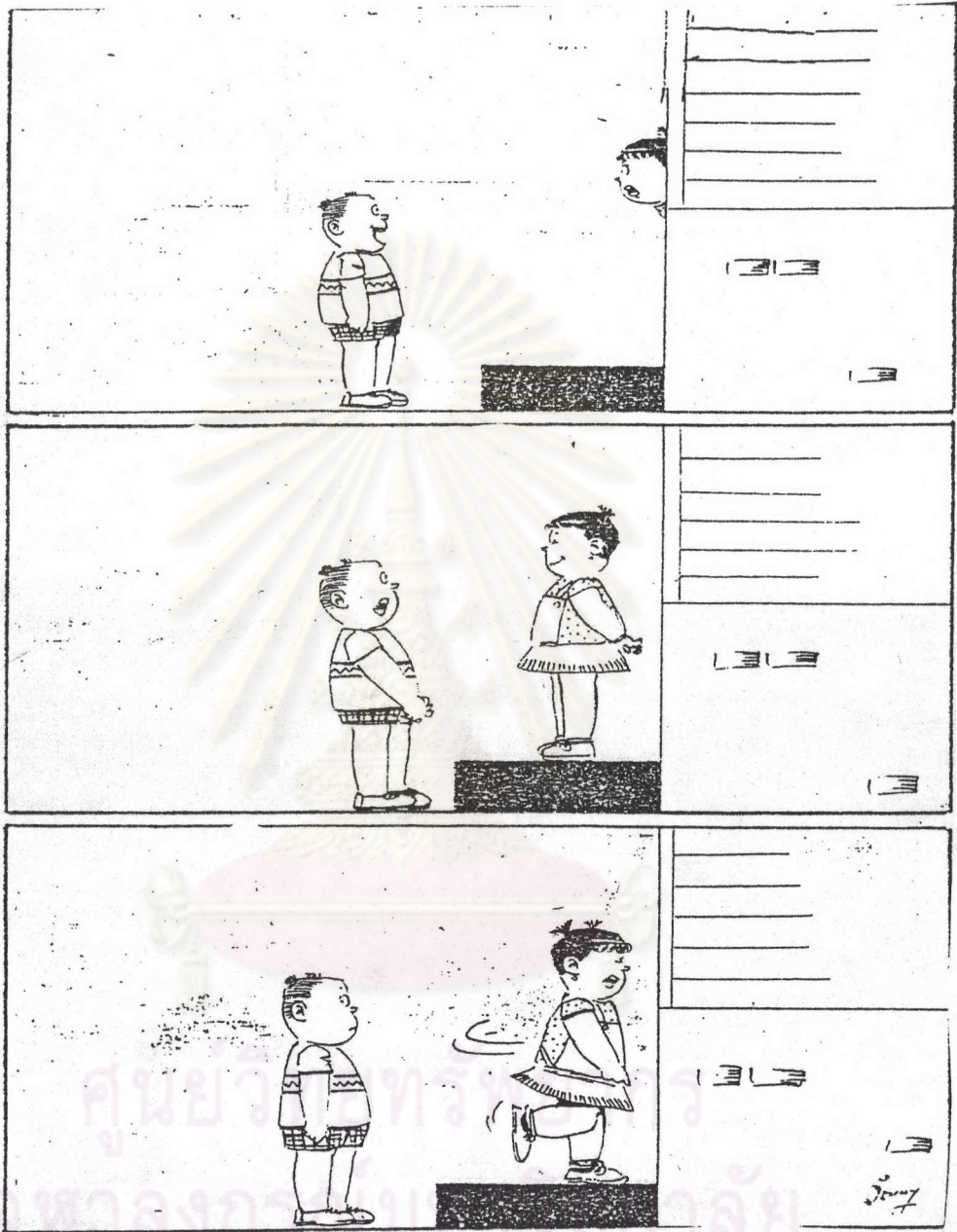
1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนแต่ละกลุ่มที่ครูจัดไว้แล้ว แข่งขันกันแต่งประโยคบรรยายสภาพการณ์ที่ครูแสดงให้ดู โดยให้เลือกใช้คำสันธานต่อไปนี้ในการแต่งประโยคด้วย และให้เวลาในการแต่งประโยค 5 นาที

คำสันธานที่กำหนดให้

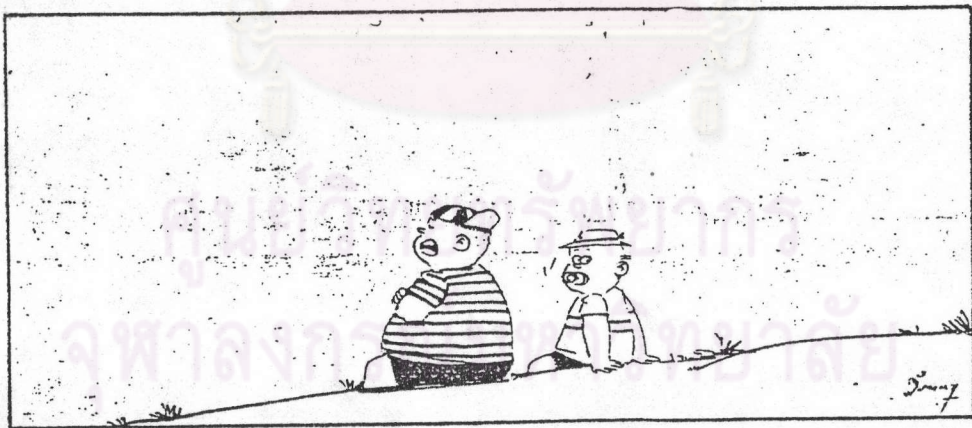
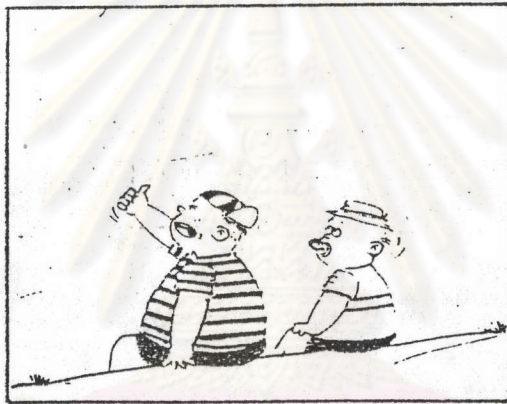
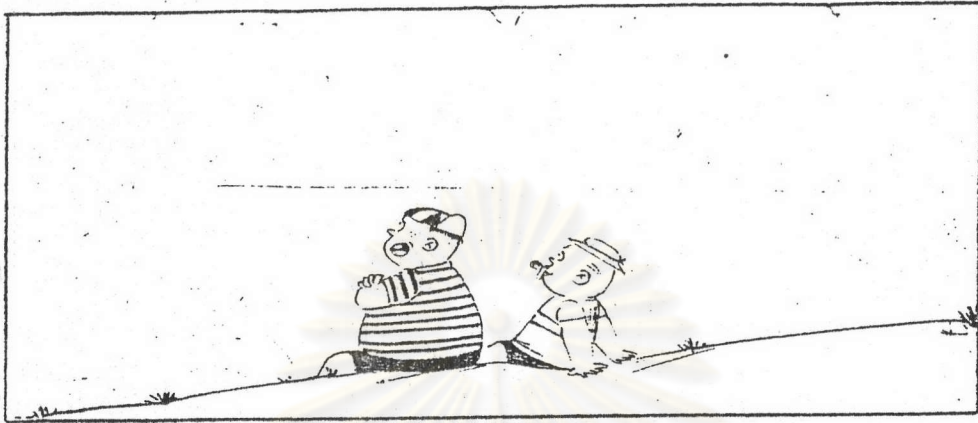
และ แต่ ครั้น...จึง แล้ว แล้วก็ แต่ทว่า แม้ว่า
 แม้....ก็ พอ.....ก็ หรือ หรือไม่ก็ จึง ครั้น....ก็
 กว่า.....ก็ เพราะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

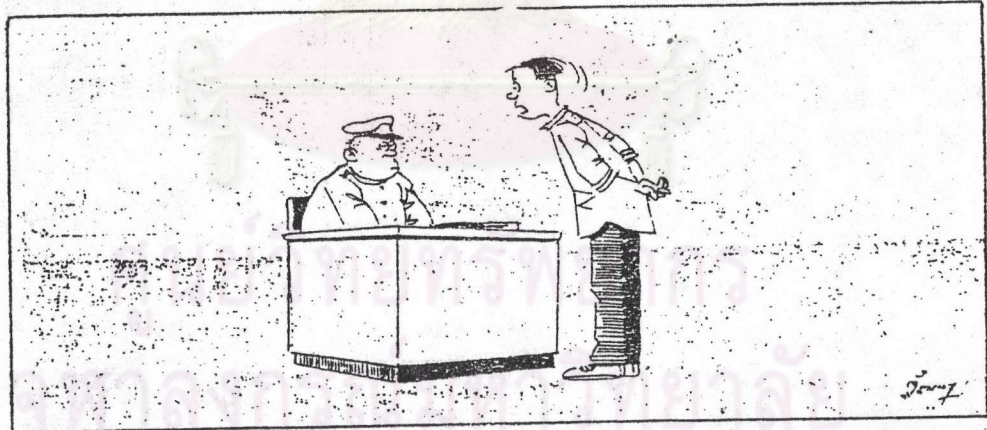
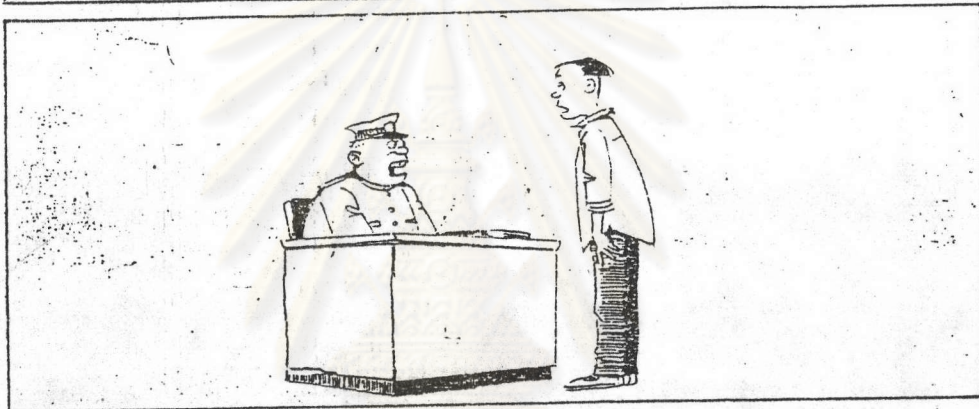
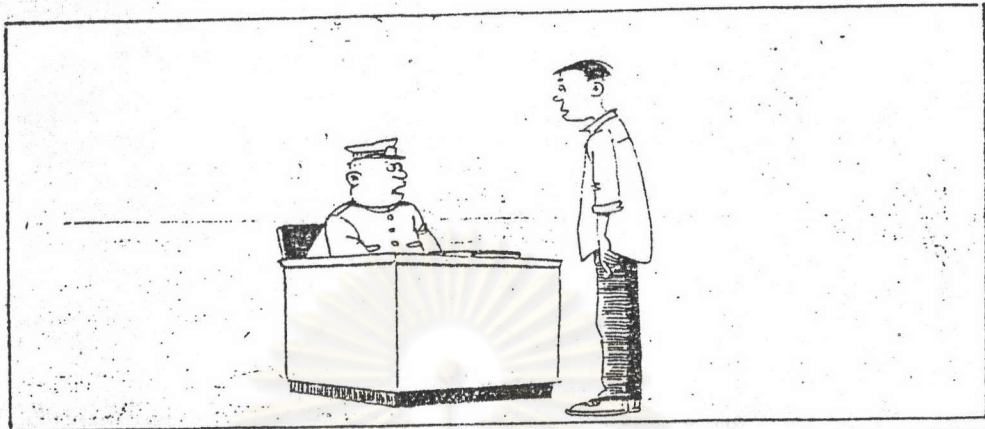
(ภาพที่ 1)

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

2. ครูฉายแผ่นใสแสดงผลงานการแต่งประโยคของแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งชมเชยการทำงานของกลุ่ม จากนั้นจึงให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นว่ากลุ่มใดแต่งประโยคบรรยายภาพได้ดี ใช้คำสันธานถูกต้อง

3. ครูฉายแผ่นใสแสดงตัวอย่างประโยคความรวม แล้วให้นักเรียนเปรียบเทียบกับประโยคบรรยายภาพการ์ตูนที่แต่ละกลุ่มแต่งว่าเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร จากนั้นครูจึงอธิบายลักษณะใจความของประโยคความรวมว่ามี 4 ชนิด คือ ชนิดใจความคล้องตามกัน ชนิดใจความขัดแย้งกัน ชนิดใจความให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง และชนิดใจความเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน

ตัวอย่างประโยคความรวม

1. กว่าเธอจะมาเขาก็กลับไปแล้ว
2. เขาเป็นคนสุรุษสุราย เงินจึงไม่พอใช้
3. คำฟังคำอธิบายด้วยความสนใจ ดังนั้นคำจึงเข้าใจดี
4. เขาฉลาดมากแต่ทว่าไม่มีความรอบคอบเลย
5. นอดนตรีบรรเลง เธอก็ออกมาเต้นทันที
6. พ่อและแม่เดินไปตลาด
7. นายจะไปเที่ยวกับฉันหรือจะกลับบ้าน
8. คุณพ่อของผมเป็นทนายความ แต่ผมอยากเป็นนายแพทย์
9. ครั้นเขาเดินทางมาถึง เขาก็เข้าไปพบผู้จัดการ
10. ถึงเขาจะไม่เชิญฉัน ฉันก็ตั้งใจจะไปงานเขาอยู่แล้ว

4. ครูให้นักเรียนนุเคราะห์ลักษณะประโยคความรวมและให้บอกข้อแตกต่างระหว่างประโยคความรวมกับประโยคความเดียวอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงให้นักเรียนแข่งขันเกมแต่งประโยคความรวมจากจำนวนคำทั้งหมดที่ครูกำหนดให้ ภายในเวลา 5 นาที กลุ่มใดแต่งเสร็จก่อน แต่งได้ถูกต้องและได้จำนวนประโยคมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ

จำนวนคำทั้งหมดที่กำหนดให้มิตั้งนี้

เขา สมชาย ภาพยนตร์ นัก ได้ จะ คุณจำลอง
 ฝน กับ สมปอง ผู้หญิง เก่ง สอบ การเลือกตั้ง หรือ แต่ที่ว่า
 ดี พบ ดู พ่อ...ก็ ประชาชน แม่...ก็ การเลือกตั้ง สวย
 และเพราะ จึง ยากจน คน ยืนยัน เป็น ชนชน นายกรัฐมนตรี แล้ว

5. ครูชมเชยกลุ่มที่ชนะเลิศในการแข่งขันเกมแต่งประโยคความรวม จากนั้นจึง
 ให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มที่ชนะเลิศอ่านประโยคความรวมที่แต่งขึ้นทั้งหมดให้เพื่อนทั้ง
 ชั้นฟัง เมื่อนักเรียนเข้าใจลักษณะประโยคความรวมแล้ว ครูจึงให้นักเรียนอ่านนิทานพื้นบ้าน
 ล้านนาเรื่อง "กบกินเดือน" เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ครูจึงให้นักเรียนแต่งประโยค
 ความรวมจำนวน 10 ประโยค โดยใช้เนื้อหาในนิทานเรื่องนี้เป็นใจความของประโยค

สื่อการสอน

1. ภาพการ์ตูน
2. แผ่นโปสเตอร์แสดงตัวอย่างประโยคความรวม
3. แผ่นโปสเตอร์ที่เตรียมให้นักเรียนเขียนประโยค
4. ปากกาเขียนแผ่นใส
5. เอกสารเกมการแต่งประโยคความรวม
6. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
7. เอกสารนิทานพื้นบ้านล้านนาเรื่อง "กบกินเดือน"

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการพูดสรุปและพูดเปรียบเทียบ
2. สังเกตจากการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. ตรวจสอบผลงานการแต่งประโยคบรรยายภาพการ์ตูน
4. ตรวจสอบผลงานการแต่งประโยคจากเกม
5. ตรวจสอบผลงานการแต่งประโยคโดยอาศัยเนื้อหาในนิทานพื้นบ้านล้านนา

กลุ่มทดลอง
แผนการสอน
วิชาภาษาไทยเรื่อง "การจับใจความสำคัญ"
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. สรุปใจความสำคัญจากบท "จ้อย" ที่อ่านได้ถูกต้อง
2. สรุป "ข่าว" ที่ได้ฟัง ได้ถูกต้อง
3. อภิปรายเกี่ยวกับลักษณะใจความสำคัญ และวิธีการจับใจความสำคัญได้
4. จับใจความสำคัญจากเรื่อง "สาหร่าย" และเรื่อง "ละครสัตว์" ได้ถูกต้อง
5. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่ตนเองเลือกอ่านได้ถูกต้อง

เนื้อหา

การจับใจความสำคัญ คือ การหาประโยคหรือข้อความที่เป็นประโยคสำคัญของเรื่องราวตอนหนึ่ง ๆ หรือย่อหน้าหนึ่ง ๆ หรือการหาเนื้อความตอนที่ทำให้เรื่องต่าง ๆ เกิดขึ้น ซึ่งถ้าขาดความตอนนั้นแล้ว เรื่องอื่น ๆ ก็จะไม่เกิดตามมา

ลักษณะใจความสำคัญ

ใจความสำคัญอาจจะเป็นประโยคเดียวหรือประโยคซับซ้อน ซึ่งอาจจะอยู่ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนท้ายย่อหน้า

ประโยชน์ของการจับใจความสำคัญ

การจับใจความสำคัญทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่ได้อ่านหรือได้ฟัง เพราะการจับใจความสำคัญทำให้ค้นพบประโยคหรือข้อความสำคัญอันเป็นหัวใจของเรื่องราว เมื่อผู้อ่าน

หรือผู้ฟังเกิดความเข้าใจแล้ว สิ่งสำคัญที่ตามมาคือการได้รับความรู้และความบันเทิง

วิธีการจับใจความสำคัญ

1. อ่านหรือฟังเรื่องราวให้ตลอดทั้งเรื่อง
2. หาประโยคหลักหรือประโยคสำคัญ หากเป็นการจับใจความสำคัญที่ปรากฏรวมอยู่ในหลาย ๆ ย่อหน้า ผู้อ่านต้องถามตัวเองว่า เรื่องนี้มีใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม แล้วจึงรวบรวมคำตอบที่ได้มาเรียบเรียงให้เหมาะสมตามลำดับความสำคัญของข้อความ

ตัวอย่างการจับใจความสำคัญ

เรื่อง "น้ำหอม"

ประเทศที่มีชื่อเสียงทางการผลิตน้ำหอมคือ ฝรั่งเศส โดยเฉพาะเมืองกราสส์ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นเมืองน้ำหอมเพราะที่นี่มีการปลูกดอกไม้หอมกันแทบทั้งเมือง โดยชาวไร่จะเก็บดอกไม้มาผึ่งแดดแล้วกลั่นแยกเป็นน้ำหอม ดอกไม้หนึ่ง 1 ตันจะกลั่นน้ำหอมได้แค่ 1 ปอนด์เท่านั้น และยังจะต้องกลั่นให้เหลือหัวน้ำหอมแท้เพียง 1 ปอนด์

น้ำหอมนั้นแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ที่ได้จากธรรมชาติ และที่ได้จากการสังเคราะห์ทางเคมี น้ำหอมจากธรรมชาตินั้น ส่วนมากจะได้จากหัวน้ำหอมที่กลั่นจากดอกไม้โดยมีแอกลอสอล เป็นตัวละลายผสมด้วยวัตถุที่ทำให้กลิ่นคงทน ซึ่งมักจะได้จากพืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ที่มีกลิ่นหอม เช่น เปลือกอบเชย เกสรดอกส้ม เกสรดอกกุหลาบ จัสมินโรส ไอริส คาร์เนชั่น ลาเวนเดอร์

น้ำหอมจากธรรมชาตินั้นมักจะระเหยเร็ว หากจะให้คงทนก็ต้องเติมวัตถุบางอย่างลงไปซึ่งวัตถุดิบส่วนใหญ่จะได้จากสัตว์ เช่น อำพันได้จากปลาวาฬ มัสค์ได้จากกวางมัสค์เตียร์ น้ำเมือกขมคได้จากขมคเช็ด น้ำมันคาสเตอร์ได้จากตัวบีเวอร์ สูตรน้ำหอมนี้จะถือเป็นความลับมาก

("น้ำหอม" หญิงไทย ฉบับที่ 217 หน้า 122)

ใจความสำคัญของย่อหน้าแรก คือ

ประเทศที่มีชื่อเสียงทางด้านการผลิตน้ำหอม คือ ฝรั่งเศส เมืองกราสส์ ได้ชื่อว่า
เป็นเมืองน้ำหอม

ใจความสำคัญของย่อหน้าที่สอง คือ

น้ำหอมนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ ที่ได้จากธรรมชาติและที่ได้จากการ
สังเคราะห์ทางเคมี

ใจความสำคัญของย่อหน้าที่สาม คือ

น้ำหอมจากธรรมชาตินั้นมักจะระเหยเร็ว หากจะให้คงทนก็ต้องเติมวัตถุดิบบางอย่าง
ลงไป

วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาที่สอดแทรกในบทเรียน

เด็กมามะม้อย น้ำย่อยปายก่อน	ขอหื้อนายนอนผืนดีเนอเจ้า
สาวเอ๋ยสาวเจ้าดาวค้างฟ้า	บ่สังเวชข้าจายนอ
ปี่เอิ้นปากตักปอดักเหมือนต๋อ	กั้วก้างค่างคอกานายน้องเหน้า
ปอดใจก็กินน้ำมันกับเข้า	หื้อปากคอเลาสิ้นเตือ
ปี่เอิ้นตามไปไคอิงเด็กเมอ	เป็นข้าบ่เอื้อไหวคอน
บัดเดียวเดี๋ยวนี้เป็นมีคนสอน	สั่งกันนอนสอนกันแต่มีได้
จายเป็นดีขอขัตนอนเป็นไม้	ปี่ขอลาไปก่อนน้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

- นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนอ่านบทจ้อยต่อไปนี้พร้อมกัน

เด็กมามะม้อย น้ำย่อยปายก่อน	ขอหื้อนายนอนผืนดีเนอเจ้า
สาวเอ๋ยสาวเจ้าดาวค้างฟ้า	บ่สังเวชข้าจายนอ
ปี่เอิ้นปากตักปอดักเหมือนต๋อ	กั้วก้างค่างคอกานายน้องเหน้า

ปอดใจกินน้ำมันกับข้าว

ปีเอ็นตามไปไค้อึงเด็กเมอย

บัตเตยวเตยวนี้เป็นมึคนสอน

จายเป็นคึขอยตันอนเป็นไม้

หือปากคอเลาลิ้นเตือย

เป็นซำบ่เอือไหวคอน

ลั้งกัันนอนสอนกัันแต้มได้

ปีขอลาไปก่อนน้อง

เมื่อนักเรียนฝึกอ่านบทจ้อยจบแล้ว ครูจึงให้นักเรียนออกมาพูดสรุปใจความสำคัญของบทจ้อยบทนี้ประมาณ 3-4 คน

2. ครูให้นักเรียนที่นั่งฟังอยู่ ประเมินผลว่าใครสรุปใจความสำคัญได้ดีที่สุด จากนั้นครูจึงเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

3. ครูให้นักเรียนที่กำหนดไว้แล้วออกมาเล่าข่าวหน้าชั้นเรียนหลังจากนั้นจึงให้เพื่อน ๆ ที่นั่งฟังอยู่มาพูดสรุปข่าว ประมาณ 3-4 คน และเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ ประเมินผลว่าใครสรุปข่าวได้ดีที่สุด

4. ครูประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนตั้งแต่ต้น หลังจากนั้นจึงอธิบายถึงความสำคัญของการจับใจความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการฟังหรือการอ่าน จากนั้นจึงแจกเอกสารตัวอย่างการจับใจความสำคัญ ครูให้นักเรียนอ่าน เมื่ออ่านจบแล้วจึงเปิดโอกาสให้อภิปรายถึงลักษณะใจความสำคัญและวิธีการจับใจความสำคัญ

5. ครูคิดแผนภูมิลักษณะใจความสำคัญ จากนั้นจึงให้นักเรียนร่วมกันสรุปวิธีการจับใจความสำคัญอีกครั้งหนึ่ง ครูให้นักเรียนฝึกจับใจความสำคัญจากเรื่อง สหายร้าย และเรื่องละครสัตว์

6. ครูนำผลงานการฝึกจับใจความสำคัญของนักเรียน ประมาณ 5 คน มาประเมินผลในชั้นเรียน ให้นักเรียนอภิปรายว่าผลงานที่ทำนั้นถูกต้องหรือไม่

7. ให้นักเรียนหาเรื่องราวที่ตนสนใจ ความยาวไม่ต่ำกว่า 4 ย่อหน้า แล้วให้ฝึกจับใจความสำคัญจากเรื่องนั้น ๆ

สื่อการสอน

1. แผ่นข้อความบทวิจัย
2. เอกสารตัวอย่างการจับใจความสำคัญ
3. แผนภูมิลักษณะในข้อความสำคัญ
4. เอกสารเรื่อง "สาหร่าย" และเรื่อง "ละครสัตว์"

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการสรุปข่าว และบท"วิจัย"
2. สังเกตจากการอภิปราย
3. ตรวจสอบผลงานการฝึกจับใจความสำคัญ

แบบฝึกหัด จงจับใจความสำคัญจากเรื่องที่กำหนดให้

เรื่องที่ 1 สาหร่าย

สาหร่าย (Algae) หมายถึง พืชชั้นต่ำ ไม่มีส่วนที่เป็นราก ลำต้น และใบที่แท้จริง มีขนาดตั้งแต่เล็กมากมีเซลล์เดียว ไปจนถึงขนาดใหญ่ประกอบด้วยเซลล์จำนวนมากอาจเป็นเส้นสายหรือมีลักษณะคล้ายพืชชั้นสูงก็มี

การแบ่งพวกสาหร่ายวิธีง่าย ๆ ใช้แบ่งตามรูปร่างลักษณะภายนอกหรือดูตามสี จึงมีสาหร่ายสีเขียว สีเขียวแกมน้ำเงิน สีน้ำตาล และสีแดง สาหร่ายสีแดงมีมากกว่าสาหร่ายสีอื่นรวมกันทั้งหมด แต่การใช้สีในการแบ่งอาจไม่แน่นอน สาหร่ายสีแดงอาจไม่เห็นเป็นสีแดงก็ได้ นักวิทยาศาสตร์จำแนกหมวดหมู่ของสาหร่าย โดยอาศัยชนิดของสารสีเช่น คลอโรฟิลล์ อาหารสะสมเช่นคาร์โบไฮเดรต การเคลื่อนไหวซึ่งเกี่ยวกับแล็เซลล์หรือแฟลเจลลัม ส่วนประกอบของผนังเซลล์ และรายละเอียดเฉพาะอย่าง เช่น การแบ่งเซลล์

สาหร่ายสืบพันธุ์โดยไม่อาศัยเพศก็มี โดยอาศัยเพศก็มี พวกที่ไม่อาศัยเพศอาจใช้วิธีแบ่งเซลล์ออกไปหรือกลุ่มเซลล์แตกตัว วิธีขาดเป็นท่อนซึ่งพบในพวกที่เป็นเส้นสาย แต่ละท่อนที่ขาดออกไป สามารถเจริญเติบโตเป็นเส้นสายใหม่ได้ แล้วยังมีวิธีสร้างสปอร์ ส่วนการสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศ ก็มีการสร้างเซลล์สืบพันธุ์แยกเป็นเพศผู้และเพศเมีย

แหล่งที่อยู่ของสาหร่ายมีต่าง ๆ กัน ส่วนใหญ่อยู่ในน้ำทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม อาจจะมีอยู่ในรูปแบบเพลงก่ตอน หรือแบบยึดเกาะ เกาะอยู่กับหินโคลนทราย พืชและสัตว์ สาหร่ายสามารถขึ้นอยู่ได้ทั้งที่ผิวดินและในดินชั้นในที่ชื้น ๆ เช่น ตามเปลือกไม้ ใบไม้ขึ้น หรือตามทางเดิน

คนรู้จักสาหร่ายมาใช้ประโยชน์เป็นเวลานานกว่า 4000 ปีมาแล้ว โดยเฉพาะชาวจีนสาหร่ายสีน้ำตาล (สกุลลามินาเรีย) และสาหร่ายสีแดง (สกุลกราซิลาเรีย) เป็นที่นิยมนำมาประกอบอาหารกันมากที่สุดทั้งในสภาพสดและแห้ง ทางจังหวัดภาคใต้ของเราชาวบ้านก็กินสาหร่ายเหมือนกินผักชนิดหนึ่ง ชาวญี่ปุ่นได้ชื่อว่าเป็นชนชาติที่ใช้สาหร่ายทะเลเป็นอาหารมากที่สุด ถ้าพิจารณาถึงคุณค่าทางอาหารของสาหร่ายแล้ว พบว่า ไม่สูงนัก คาร์โบไฮเดรตที่มีอยู่เป็นพวกที่ย่อยยากในตัวตนโปรตีนก็มีน้อย แต่สิ่งที่ได้จากสาหร่ายคือแร่ธาตุ และวิตามินหลายชนิด

(สตรีสารภาคพิเศษ ปีที่ 44 ฉบับที่ 29, 6 ตุลาคม 2534)

เรื่องที่ 2 ละครสัตว์

ละครสัตว์คืออะไร เพื่อนหลายคนคงตอบว่าเป็นการแสดงของสัตว์แปลก ๆ ที่สนุกและตื่นเต้น บ้างอาจตอบว่าเป็นการแสดงของนักร้องและตัวตลก บ้างบอกว่าเป็นการแสดงของนักห้อยโหนบนราวแกว่ง แต่ไม่ว่าคำตอบจะเป็นแบบไหน เพื่อนที่เคยดูละครสัตว์จากการแสดงของคณะละครสัตว์ต่างประเทศที่เดินทางมาแสดงในบ้านเรา หรืออาจเคยชมละครสัตว์จากรายการโทรทัศน์และภาพยนตร์คงคิดคล้ายกันว่า ละครสัตว์เป็นเหมือนโลกมหัศจรรย์ที่เต็มไปด้วยสีสันและความสนุกสนาน ความตื่นเต้นระทึกใจจากการแสดงโลดโผน เสี่ยงตายของนักร้องและนักไต่เชือก ความรวดเร็วที่เก่งกาจนักแสดงมายากลและท่าทางเป็นชวนขันของตัวตลกต่าง ๆ ละครสัตว์จึงนับเป็นศิลปะในการแสดงประเภทหนึ่งที่รวมศิลปะแขนงอื่น ๆ ไว้หลายหลาก

ละครสัตว์สมัยใหม่ที่เพื่อน ๆ รู้จักกันในปัจจุบันเกิดขึ้นครั้งแรก ณ ประเทศอังกฤษ ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ลิบโทนิลิป แอสต์เลย์ นักขีม้ายศเป็นคนแรกที่สามารถขี่ม้าผาดโผนด้วยการเอาหัวตั้งบนหลังม้าและขาชี้ฟ้า ในขณะที่ม้าวิ่งหือเป็นวงกลม การขี่ม้าผาดโผนดัง

กล่าวจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการแสดงบนหลังม้าซึ่งนับเป็นการแสดงหลักของละครสัตว์ในสมัยแรก ๆ

การขี่ม้าผาดโผนและการแสดงของม้ามีหลายแบบต่าง ๆ กัน เช่น การแสดงบนหลังม้าเปล่าโดยไม่มีอานหรือบังเหียน การขี่ม้าบนอานข้างตัวม้า การขี่โดยกระโดดลงจากหลังม้า และกระโดดขึ้นขี่อีกในทำฮีนหรือทำนัง การขี่ม้าลอดห่วงที่ติดไฟและข้ามเครื่องกีดขวาง เป็นต้น แต่การแสดงที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันมากคือการแสดงชุด นักเดินสารแห่งเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก (เซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก เป็นเมืองหลวงของประเทศรัสเซีย ในสมัยซาร์ปีเตอร์มหาราช) ในการแสดงชุดนี้ นักเดินสารจะต้องขี่ม้าผ่านประเทศต่าง ๆ ไปรัสเซีย ขณะแสดง นักขี่ม้าซึ่งสมมติเป็นนักเดินสารหรือนายไปรษณีย์จะขึ้นคร่อมบนม้า 2 ตัว แล้วจับสายบังเหียนยาว ๆ ปลอ่ยให้ม้าอีก 12 ตัววิ่งลอดขาเขาไป ม้าแต่ละตัวที่วิ่งลอดขาไปนั้นเปรียบเป็นประเทศต่าง ๆ ที่เขาต้องเดินผ่าน การขี่ม้าชุดนี้แสดงขึ้นครั้งแรกใน ค.ศ. 1826 (พ.ศ. 2369) ปัจจุบันยังคงมีแสดงอยู่ตามละครสัตว์คณะใหญ่ ๆ

ศิลปะการแสดงของม้าเป็นการแสดงสำคัญของละครสัตว์มานานกว่า 150 ปี ต่อมามีการเพิ่มเติมการแสดงอื่น ๆ เพื่อให้แปลกและหลากหลายประเภทมากขึ้น เช่น การแสดงกายกรรมห้อยโหนกลางอากาศ การแสดงบนเส้นลวดขึงที่สูง การไต่เชือก การแสดงตลกขบขันของตัวตลกที่แต่งตัวหลากสี การแสดงมาสากล การขี่จักรยานพลิกแพลง การฝึกสิงโตหรือเสือและช้าง เป็นต้น การแสดงที่ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวางด้วยรูปแบบต่าง ๆ นี้ทำให้ละครสัตว์เป็นการแสดงที่มีสีสันอันน่าตื่นตาตื่นใจ และสนุกสนาน ละครสัตว์จึงกลายเป็นศิลปะและความบันเทิงที่ผู้คนทุกเพศทุกวัยนิยมชมชอบกันทั่วโลก

การแสดงละครสัตว์ หมายถึง งานหนักและการทำงานเป็นคณะ นักแสดงละครสัตว์แต่ละคนต้องฝึกฝนอย่างหนักและยาวนานหลายปีกว่าจะสามารถแสดงได้ เคล็ดลับสำคัญของการฝึก คือ วิธีการทรงตัวแบบกายกรรมและความคล่องแคล่วว่องไวในการแสดง การฝึกเล่นละครสัตว์จึงต้องอาศัยใจรักและความมานะอดทนเป็นพื้นฐาน ในประเทศยุโรปเกือบทุกประเทศ มีโรงเรียนสอนละครสัตว์ซึ่งต้องเรียน 4-8 ปี โรงเรียนสอนศิลปะการแสดงละครสัตว์มอสโกในสหภาพโซเวียต นับเป็นโรงเรียนสอนที่มีชื่อเสียงที่สุดในยุโรป ในทวีปเอเชียโรงเรียนละครสัตว์มีในประเทศจีนและเกาหลีเหนือ

โรงเรียนสอนการแสดงละครสัตว์และการปรับปรุงรูปแบบการแสดงอย่างต่อเนื่อง
ของคณะละครสัตว์ ทำให้การแสดงละครสัตว์ต้องมีความทันสมัยและยังคงความน่าดูน่าชมอยู่
เสมอ คณะละครสัตว์ที่ชื่อเสียงไม่เพียงจะแสดงภายในประเทศของตนเท่านั้น แต่ยังเดิน
ทางไปแสดงที่ประเทศต่าง ๆ อีกด้วยนักแสดงละครสัตว์ชาติต่าง ๆ จึงมีโอกาสแลกเปลี่ยน
และเรียนรู้ศิลปะการแสดงของกันและกัน ละครสัตว์ปัจจุบันจึงกลายเป็นศิลปะนานาชาติและ
ยังคงเป็นที่นิยมกันต่อไปอีกนาน

นักแสดงละครสัตว์ได้สรุปอาชีพการแสดงของเขาว่า ต้องทำงานหนักและได้รับ
ผลตอบแทนน้อย แต่รางวัลและความภาคภูมิใจของพวกเขาคือความสุขที่ได้ให้แก่ผู้ชม

(สตรีสารภาคพิเศษ ปีที่ 44 ฉบับที่ 9, 19 พฤษภาคม 2534)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มทดลอง
แผนการสอน
วิชาภาษาไทย เรื่อง "การย่อความ"
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เล่านิทานได้ใจความที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย
2. อภิปรายถึงประโยชน์ของการย่อความได้
3. บอกลักษณะของการย่อความที่ดีได้ถูกต้อง
4. จับใจความสำคัญของเรื่องราวที่กำหนดให้อ่านได้
5. ย่อเรื่อง "กรวด" ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การย่อความที่ดี
6. เปรียบเทียบผลงานการย่อเรื่อง "กรวด" ของเพื่อนร่วมชั้นได้

เนื้อหา

การย่อความ คือ การเก็บเนื้อเรื่องสำคัญหรือแนวคิดที่สำคัญของเรื่องให้อ่านได้อย่างถูกต้องครบบริบูรณ์ แล้วนำมาเรียบเรียงใหม่ให้สั้น ใช้ภาษาที่สั้นกระชับ

หลักการย่อความ

ชื่อเรื่อง

1. พิจารณาประเภทของเรื่องว่าเป็นเรื่องประเภทใด หากเรื่องที่ไม่มีชื่อต้องตั้งชื่อเรื่อง
2. ถ้าเรื่องเดิมเป็นร้อยกรองต้องเปลี่ยนเป็นร้อยแก้ว
3. อ่านเรื่องที่จะย่อก่อน พยายามจับใจความรวมของเรื่องนั้นให้ได้
4. จับใจความสำคัญของเรื่องในแต่ละย่อหน้า
5. นำใจความสำคัญที่ได้มาเรียบเรียงใหม่ โดยยึดหลักดังนี้

1. เปลี่ยนสำนวนโวหารเป็นของผู้ย่อเอง
2. ลำดับเรื่องให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย อาจจะไม่เรียงตามลำดับตามเรื่องเดิมก็ได้หากทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ถูกต้องตามความหมายเดิม
3. ไม่ใช่เครื่องหมายคำพูด (อัญประกาศ) ในข้อความที่ย่อแล้ว
4. ไม่ใช่สรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 ในข้อความที่ย่อแล้วต้องใช้แต่บุรุษที่ 3
5. ถ้าข้อความเดิมเป็นราชาศัพท์ต้องคงไว้
6. เนื้อความที่เรียบเรียงแล้ว ควรเขียนติดต่อกันเป็นย่อหน้าเดียว

ตัวอย่างการย่อความ

ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ - ปราสาทหินพนมรุ้ง

ธรรมศักดิ์

ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ เพื่อนคงเคยได้ยินชื่อนี้มาบ้าง เพราะกำลังเป็นข่าวทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์เป็นโบราณวัตถุของไทยที่หายไประยะ 20 ปีก่อน และพบว่าอยู่ที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อนหลายคนคงยังไม่ทราบและสงสัยว่า ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์คืออะไร และ อยู่ที่ไหน

ทับหลัง เป็นชื่อเรียกแผ่นหิน ซึ่งเป็นคานวางเหนือซุ้มประตูด้านหลังขององค์พระปรางค์ หรือปราสาทหินสามารถสลักเสลาวดลายต่าง ๆ ได้ตามแต่ช่างฝีมือในสมัยก่อนนั้น จะคิดทำขึ้นมาสลัก และวัสดุเหล่านี้เองที่ทำให้คนรุ่นหลังคำนวณอายุของโบราณสถานได้ ส่วนรูปนารายณ์บรรทมสินธุ์ เป็นที่นิยมแกะสลักกันมาก แต่ชิ้นส่วนที่ไทยกำลังทวงคืนนี้มีรายละเอียดต่างจากที่อื่น จะเล่าให้ฟังภายหลัง

ปราสาทหินพนมรุ้งแห่งนี้ใช้เวลาสร้างประมาณ 2500 ปี เป็นศิลปะแบบขอม เพราะในสมัยที่ก่อสร้างนั้นขอมมีอำนาจ

เวลาผ่านไปหลายร้อยปี เมื่อขอมเสื่อมอำนาจลง และไทยมีอำนาจขึ้นมาในดินแดนแถบนี้ ศาสนาเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น ปราสาทหินพนมรุ้งก็ถูกทิ้งร้างไป ไม่ได้ใช้ประโยชน์อีก กลายเป็นที่ป่ารกปกคลุม เดินทางเข้าไปถึงได้ลำบากมาก

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2478 กรมศิลปากรก็ได้ประกาศขึ้นทะเบียนปราสาทหินพนมรุ้ง เป็นโบราณสถาน และคิดจะซ่อมแซมบูรณะอีกครั้ง เพื่อเก็บรักษาไว้ให้นักวิชาการได้ศึกษา รูปแบบและลวดลายที่ตัวอาคาร จะได้ทราบเรื่องราวในอดีตของดินแดนแถบนี้มากขึ้น

เขาศึกษากันโดยวิธีดูภาพสลักบนแผ่นดิน หน้าบัน กรอบหน้าบัน เสาคอ ประตู และทับหลัง ซึ่งมีข่าวว่าชิ้นหนึ่งไปอยู่ที่สหรัฐอเมริกา ทับหลังชิ้นนี้สลักภาพพระนารายณ์บรรทมสินธุ์ประกอบลวดลายวิจิตรพิสดาร และยกย่องว่าสวยงามที่สุดในโลกในบรรดาทับหลังของปราสาทหินทั้งหลายในประเทศไทย

คราวนี้มาถึงความหมายของ นารายณ์บรรทมสินธุ์

นารายณ์ก็คือพระนารายณ์ 4 กรนั่นเอง ตามคติชาวฮินดูเชื่อว่าพระนารายณ์คือผู้สร้างและผู้ทำลาย พระองค์บรรทมอยู่บนหลังพญานาคในเกษียรสมุทรหรือทะเลน้ำนม บรรทมสินธุ์อยู่ในน้ำหรือมหาสมุทร ซ่างที่สร้างปราสาทหินพนมรุ้งได้นำเรื่องราวนี้มาสลักเป็นภาพบนแผ่นหินทับหลังดังกล่าว แต่มีส่วนที่แปลกไปจากรูปนารายณ์บรรทมสินธุ์ที่อื่น ๆ คือ พญานาคที่พระนารายณ์บรรทมบนหลังมีลักษณะปนกับมังกร รอบ ๆ รูปพระนารายณ์ มีรูปนกหัสติลิงค์ (นกยักษ์คาบข้าง) มีนกแก้วอยู่ 2 ซ่าง มีแม่ลิงอุ้มลูก มีนาคอนันตย (นาค 5 เศียร) อยู่เบื้องหลัง และมีรายละเอียดประกอบอื่น ๆ อีกมากมายซึ่งสวยงามพิสดาร

ทับหลังนี้เมื่อ 20 ปีก่อนยังอยู่ในเมืองไทย เพราะมีผู้บันทึกภาพไว้พบเห็นตกอยู่ที่ฐานซุ้มประตูในลักษณะแตกหักอยู่

แล้ววันหนึ่งปี 2508 ก็มีผู้ไปพบบางส่วนอยู่ที่ร้านขายของเก่าแห่งหนึ่งทางกรมศิลปากรขอคืนมาไว้ที่พิพิธภัณฑ์

อีกส่วนคือชิ้นนารายณ์บรรทมสินธุ์ พบเมื่อปี 2516 ตั้งแสดงอยู่ที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโก กรมศิลปากรได้ทราบและเริ่มทวงคืนตั้งแต่นั้นมา

ปัจจุบันทับหลังนี้แยกออกเป็น 3 ส่วน ส่วนหนึ่งกลับคืนไปติดตั้งที่เดิมแล้ว ส่วนกลางอยู่ที่สหรัฐอเมริกา และอีกส่วนหนึ่งยังไม่พบร่องรอย

ยังมีโบราณวัตถุอีกหลายชิ้นที่สูญหายหรือตกไปอยู่ในมือของนักค้าของเก่าและนักสะสมของโบราณ ทำให้คนรุ่นหลังไม่มีโอกาสเห็นและได้ศึกษาน่าเสียดายจริง ๆ เพื่อน ๆ ควรจะได้รู้ไว้

(ธรรมศักดิ์ : "ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ - ปราสาทหินพนมรุ้ง" สตรีสาร
ภาคพิเศษ, 14-15 ปีที่ 4 ฉบับที่ 51 : เมษายน 2531)

ย่อบทความเรื่อง ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ปราสาทหินพนมรุ้ง ของ ธรรมศักดิ์
จากหนังสือสตรีสารภาคพิเศษ ฉบับพิเศษ ฉบับที่ 4 ปีที่ 41 ประจำวันที่ 17 เมษายน
2531 หน้า 14-15 ความว่า

ทับหลังคือชื่อเรียกแผ่นหิน ซึ่งเป็นคานวางเหนือซุ้มประตูด้านหลังขององค์พระ
ปรากฏ รูปสลักที่นิยมแกะสลักบนแผ่นทับหลัง นิยมสลักเป็นรูปนารายณ์บรรทมสินธุ์ ปราสาท
หินสร้างขึ้นตามความเชื่อในลัทธิศาสนาพราหมณ์และฮินดู ให้เป็นที่ประดิษฐานรูปเคารพ
ทางศาสนาปราสาทหินพนมรุ้งสร้างประมาณ 2500 ปี ในสมัยที่ขอมยังมีอำนาจอยู่แต่เมื่อขอม
เสื่อมลงปราสาทหินพนมรุ้งก็ถูกทิ้งให้รกร้าง จนปี พ.ศ. 2478 กรมศิลปากรก็ประกาศขึ้น
ทะเบียนปราสาทหินพนมรุ้งเป็นโบราณสถาน เมื่อนักวิชาการได้ศึกษาทับหลังนารายณ์
บรรทมสินธุ์ก็ยกย่องว่าสวยงามที่สุดในบรรดาทับหลังของปราสาทหินทั้งหลายในประเทศไทย
ทับหลังชิ้นนี้แปลกไปจากรูปนารายณ์บรรทมสินธุ์ชิ้นอื่น เพราะมีรายละเอียดที่สวยงามพิสดาร
มาก เมื่อ 40 ปีแล้วมีผู้พบทับหลังตกอยู่ที่ฐานซุ้มประตู ปัจจุบันทับหลังนี้แยกเป็น 3 ส่วนส่วน
หนึ่งได้พบที่ร้านขายของเก่าซึ่งกรมศิลปากรได้ขอคืนและกลับไปติดตั้งที่เดิมส่วนกลางพบเมื่อ
พ.ศ. 2516 อยู่ที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโก และอีกส่วนหนึ่งยังไม่พบร่องรอย ยังมีโบราณ
วัตถุหลายชิ้นที่สูญหายหรืออยู่ในมือนักค้าของเก่าและนักสะสมโบราณ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายว่า
คนรุ่นหลังจะไม่มีโอกาสเห็นและได้ศึกษา

ศูนย์มทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาที่สอดแทรกในบทเรียน

นิทานพื้นบ้านล้านนา

ปู่ย่าโย

ลุงทาเป็นชาวสวน แก่ทำสวนลำไยกว้างขวาง ในฤดูลำไยออกดอกออกผล แก่มีความสุขใจที่สุด ดังนั้นตลอดวันแก่จะขลุกอยู่แต่ในสวนลำไยตลอดเวลา

ลุงทาจจะคอยเอาใจใส่ค้ายหญ้า พรวนดิน และใส่ปุ๋ยรดน้ำ ครั้นฤดูร้อนย่างเข้ามาทางเทศบาลเข็วสนัข ลุงทาจจะซื้อซากสุนัขเหล่านั้นจากพนักงาน แล้วนำเอาไปฝังไว้ที่โคนต้นลำไยต้นละตัว การที่แก่ทำเช่นนี้ทำให้สวนลำไยของแก่งอกงามยิ่งนัก

จนแก่บอกกับใคร ๆ ว่า การเอาสัตว์ที่ตายแล้วไปฝังโคนต้นช่วยให้ลำไยเจริญเติบโตรวดเร็วยิ่งนัก ถ้าใครไม่เชื่อก็ลองดูเถิด มันโตวันโตคืนเชียว วันหนึ่งลุงเชียวเพื่อนบ้านได้แวะไปเยี่ยมลุงทาทที่บ้านแต่ไม่พบ แก่จึงเลยแวะไปหาที่สวนลำไย

พอดีขณะนั้นย่างเข้าฤดูร้อน ไม้กำลังเป็นโรคระบาดตายกัน และลุงเชียวเป็นนักเลี้ยงไก่ ที่บ้านแก่มีไก่อ่มากมาย ลุงทาเห็นเป็นโอกาสเหมาะจึงเอ่ยปากบอกลุงเชียวว่า

"เชียว เชียว ถ้าไก่อัดตาย อาขอเหี้ยเน้อ" (เพื่อน ถ้าไก่อัดตายขอเสียนะ) ลุงเชียวได้ยินชักโมโหที่เพื่อนมาพูดเช่นนี้เป็นการแข่งให้ไก่อัดของตนตาย จึงตามออกไปอย่างโมโหชนิด ๆ ว่า

"ถ้าไก่อ่า (ฉัน) ตาย คิง (เพื่อน) จะเอาไปปะหยัง" (ทำไมล่ะ) ลุงทาได้ยินไม่คิดว่าเพื่อนของตนโมโหจึงกล่าวว่า "ถ้าได้ไก่อัด อา (ฉัน) ก็จะมาใส่ต้นลำไยเป็นปุ๋ยละก่า" (ละซี)

ลุงเชียวชักจุ่น เลยกล่าวต่อไปว่า "ถ้าจะอันกันจัวของอาตายลอ คิงจะเอาก่อ" (ยั้งนั้นถ้าจัวของฉันตายจะเอาไหมล่ะ) ลุงทาหัวเราะว่า "เอาก่า เอาก่า ถ้าจัวของคิงตาย อาจะแบ่งใส่ได้หลายตันขอคิงอ้อแต่ ๆ เตื่อะ" (เอาซี เอาซี ถ้าจัวเพื่อนตาย จะได้แบ่งฝังได้หลายตัน ขอให้ก็แล้วกัน) แก่ตอบไปอย่างพาชื่อ

ลุงเชียวชักหมั่นไส้ในความเห็นแก่ตัวของเพื่อนจึงพูดตัดบทว่า "ถ้าจะอันรบถถนนตายคิงจะเอาก่อ บ่าเต็ยวนี้มีหลายกันจอตอยู่ในโองรถข้างกัมทาง" (ถ้าจัวรถถนนตายล่ะจะเอาไหม เต็ยวนี้มีหลายคันอยู่ในโองรถนั้น)

ลุงทาได้ฟังจึงรู้ว่าลุงเขี้ยวพูดเล่นแง่กันตน จึงโมโหและโพล่งออกมาโดยไม่รู้ตัว ว่า "ดีถ้าป่าถ้ำรถบดตายแต่ ๆ อาจะเอาเป็นปุ๋ยสากมอง ไปไปปุ๋ยเขี้ยว กำเดียวจะหัวแตก" (ดีซี ถ้ำรถบดถนนตายกัน จะเอาเป็นปุ๋ยสากตำข้าว)

ลุงเขี้ยวรู้ท้าวว่าเพื่อนของตนโกรธจึงรีบก้าวเท้าจำเดินจากไปโดยไม่เหลียวหลัง พร้อมกับขบฟันน้ำว่า" (คนอะไรจะเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว)

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนกลุ่มที่จัดไว้แล้ว แสดงบทบาทสมมุตินิทานพื้นบ้านล้านนา เรื่อง "ปุ๋ยลำไย" เมื่อการแสดงจบแล้ว จึงให้นักเรียนประมาณ 3 คน ออกมาเล่าเรื่องโดยสรุปหน้าชั้นเรียน
2. ครูให้นักเรียนร่วมกันประเมินผลว่า ใครเล่าเรื่องสั้นได้สั้นที่สุดและเข้าใจง่ายที่สุด จากนั้นจึงร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์และคุณค่าของการย่อความที่มีต่อนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การแสวงหาความรู้จากการอ่าน การฟัง
3. ครูให้นักเรียนระดมความคิดเกี่ยวกับการย่อความที่ดี โดยเขียนไว้เป็นข้อ ๆ บนกระดาน จากนั้นจึงทบทวนเกี่ยวกับใจความสำคัญ โดยครูให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วให้ช่วยกันหาใจความสำคัญ
4. ครูแจกเอกสารตัวอย่างการย่อความ ให้นักเรียนอ่านภายในเวลา 10 นาที จากนั้นจึงให้นักเรียนเปรียบเทียบข้อความที่ย่อแล้วจับใจความเดิม และให้เปรียบเทียบลักษณะการย่อความที่ดีที่เขียนไว้ในกิจกรรมข้อ 3
5. ครูนำแผนภูมิตัวอย่างแสดงแบบฟอร์มคำขึ้นต้นในการย่อความประเภทต่าง ๆ มาแสดงให้นักเรียนดูแล้วให้อภิปรายช่วยกัน จากนั้นครูแจกเอกสารเรื่อง "กรด" ให้นักเรียนอ่านและให้นักเรียนฝึกย่อแบบใจความสั้นที่สุด
6. ครูคัดเลือกผลงานการย่อความของนักเรียนประมาณ 2 คน มาอ่านหน้าชั้นเรียน จากนั้นจึงให้นักเรียนประเมินผลตามหลักการย่อความที่ดี

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่อง "กรด" และเรื่อง
2. เอกสารแสดงตัวอย่างการย่อความ
3. แผนภูมิแสดงแบบฟอร์มคำขึ้นต้นการย่อความ

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการพูดสรุปนิทาน
2. สังเกตจากการอภิปราย
3. สังเกตจากการแยกใจความสำคัญ
4. สังเกตจากการเปรียบเทียบ
5. ตรวจสอบผลงานการย่อความ

เนื้อหาที่กำหนดให้ "จับใจความสำคัญ" (บททวน)

การย่อความ

ออกซิเจนในน้ำ

ออกซิเจน มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสัตว์และพืชในน้ำปริมาณการละลายของออกซิเจนในน้ำ เป็นเครื่องชี้บอกคุณภาพของน้ำในแหล่งน้ำ ถ้าหากปริมาณออกซิเจนน้อยผิดปกติ แสดงว่าน้ำเสียทำให้สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ อยู่ไม่ได้

ออกซิเจนที่ละลายอยู่ในน้ำจากอากาศเป็นแหล่งสำคัญ อากาศที่ละลายในน้ำให้ออกซิเจนราว 14 มิลลิกรัมต่อน้ำ 1 ลิตร ที่อุณหภูมิ 0 องศาเซลเซียสและความดันอากาศเท่ากับ 760 มิลลิเมตรปรอท หรือ 101,300 นาสคัล ปริมาณการละลายของออกซิเจนในน้ำ ขึ้นอยู่กับอุณหภูมิและความดันอากาศ อุณหภูมิสูงขึ้นทำให้ออกซิเจนละลายได้น้อยลงแต่ถ้าความดันอากาศสูงขึ้นจะละลายได้มากขึ้น น้ำทะเลมีออกซิเจนละลายอยู่น้อยกว่าน้ำจืดเนื่องจากความเค็มของน้ำทะเล ออกซิเจนในน้ำส่วนหนึ่งได้จากการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืชในน้ำ และในทางกลับกัน การหายใจของพืชก็จะทำให้ปริมาณออกซิเจนลดลง

การกระจายของปริมาณออกซิเจนในระดับความลึกต่าง ๆ ของแหล่งน้ำย่อมแตกต่างกัน นอกจากนั้นยังอยู่ที่ปริมาณธาตุอาหารมากน้อยในแหล่งน้ำนั้นด้วย

น้ำโสโครกจากชุมชนทำให้น้ำในแหล่งน้ำเน่าเสีย เพราะสิ่งโสโครกมักเป็นอินทรีย์ซึ่งจะมักเป็นสารอินทรีย์ซึ่งจะมีการย่อยสลายโดยแบคทีเรีย จุลชีพเหล่านั้นต้องการออกซิเจนในการย่อยสลายสารอินทรีย์ที่ปะปนอยู่ในน้ำ ทำให้ปริมาณออกซิเจนลดลง มลพิษทางน้ำอาจเกิดจากน้ำทิ้งของโรงงานอุตสาหกรรม และน้ำจากเกษตรกรรมด้วย

การที่น้ำมีออกซิเจนลดน้อยลงมีผลกระทบโดยตรงต่อสัตว์น้ำ โดยทั่วไปแล้ว น้ำธรรมชาติควรมีออกซิเจนละลายอยู่ไม่ต่ำกว่า 3 มิลลิกรัมต่อลิตรถ้าต่ำกว่านี้ปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ บางชนิดทนไม่ไหว ยากที่จะมีชีวิตอยู่รอดได้ มีผู้วิจัยพบว่าปริมาณออกซิเจนควรเกิน 5 มิลลิกรัมต่อลิตร ปลาจึงจะปลอดภัย

ปลาหายใจในน้ำ มันรับออกซิเจนจากน้ำ ไม่ใช่จากอากาศ น้ำผ่านช่องปาก แล้วผ่านต่อไปเข้าช่องเหงือก เหงือกจะรับเอาออกซิเจนไว้แล้วถ่ายคาร์บอนไดออกไซด์ให้กับน้ำที่ผ่านไป ปลาจึงต้องมีน้ำผ่านช่องเหงือกตลอดชีวิต ปลาบางชนิดมีวิวัฒนาการสูงขึ้น โดยมากมักเป็นปลาในเขตร้อน ซึ่งมีปริมาณออกซิเจนละลายอยู่น้อย ปลาเมืองร้อนบางชนิดพัฒนาอวัยวะบางอย่างขึ้นมาเอาไว้เก็บอากาศบนบกเพื่อให้หายใจในน้ำได้ เช่น ปลาดุก ปลาช่อน

ช. กฤษณา

(สตรีสารรายสัปดาห์ ปีที่ 44 น. 21 (11 ส.ค. 34) หน้าพิเศษ

แบบฝึกหัด

จงย่อเรื่องต่อไปนี้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การย่อความ

กรด

สมัยก่อนมีการทำร้ายกันอย่างทารุณอยู่วิธีหนึ่ง คือ การสาดน้ำกรดมักจะสาดไปที่หน้าตา ทำให้ผู้เคราะห์ร้ายซึ่งมักเป็นผู้หญิงเสียโฉม และอาจตายได้ด้วย คำว่าน้ำกรดจึงกลายเป็นสิ่งสยองขวัญ

แต่ขึ้นชื่อว่ากรดแล้ว ไม่น่ากลัวเสมอไป เพราะกรดมีมากมายหลายชนิด ที่เพื่อนกินเป็นประจำ หรือเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายก็มี อาจแบ่งกรดออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ กรดที่ได้จากแร่ธาตุ เรียงสั้น ๆ ว่ากรดแร่ และกรดที่จากหรือมีอยู่ในพืชและสัตว์ เรียกว่า กรดอินทรีย์

เพื่อนคงเคยได้ยินว่ากรดมีรสเปรี้ยว กัดกร่อนโลหะได้ มีฤทธิ์กัดละลายหินปูน และทดสอบวิธีง่ายโดยจะเปลี่ยนสีกระดาษทดสอบลิตมัสจากสีน้ำเงินเป็นสีแดง แต่เพื่อนก็อย่าคิดว่า กรดทุกชนิดมีสมบัติเหล่านี้ครบทั้งหมดเสมอไป สำหรับรสเปรี้ยว นั้น ถ้าสงสัยว่าเป็นกรดหรือเปล่า อย่าเที่ยวได้ชิมไปเสียหมดว่า เปรี้ยวหรือไม่ อาจเป็นอันตรายต่อร่างกายได้ นักเคมีตีความหมายของกรดไว้หลายแบบ บางแบบก็นับพันธุนวากับอิเล็กตรอนด้วย อย่างไรก็ตามเพื่อนควรรู้ในเบื้องต้นว่า โมเลกุลกรดมีธาตุไฮโดรเจนเป็นส่วนประกอบ อะตอมไฮโดรเจนที่ต่อกับอะตอมออกซิเจน มีโอกาสหลุดออกไปเป็นไฮโดรเจนไอออนได้ในกรดแร่บางชนิดไม่มีธาตุออกซิเจน

กรดแร่สามัญที่รู้จักกันมาก ได้แก่ กรดกำมะถัน กรดเกลือและกรดดินประสิว ซึ่งมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่ากรดซัลฟิวริก กรดไฮโดรคลอริก และกรดไนตริกตามลำดับ กรดซัลฟิวริก และกรดไนตริกนั้นถ้าเป็นสารละลายเข้มข้นจะกัดกร่อนได้อย่างแรง และเป็นอันตรายต่อเนื้อหนังของเราได้มาก จัดเป็นพวกกรดสยองขวัญ

ส่วนกรดอินทรีย์ไม่ค่อยน่ากลัว มีกรดพวกนี้จำนวนมากที่เป็นประโยชน์ และมีหน้าที่สำคัญต่อร่างกาย น้ำส้มสายชูที่ได้จากการหมักน้ำตาลหรือน้ำผลไม้ มีกรดแอซิติกหรือที่เรียกว่า กรดน้ำส้มปนอยู่ ใช้ปรุงแต่งรสอาหารให้เปรี้ยว กรดซิทรिकมีในผลไม้ต่าง ๆ โดยเฉพาะ ส้ม มะนาว วิตามินซี ก็คือ กรดแอสคอร์บิก เป็นสิ่งจำเป็นแก่ร่างกาย แม้แต่โปรตีนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย ยังประกอบด้วยกรดแอมิโนชนิดต่าง ๆ จำนวนมาก กรดไขมัน

เป็นส่วนประกอบของไขมันและน้ำมันในสัตว์และพืช เช่น กรดลิโนเลอิกมีในน้ำมันถั่วเหลือง ตามปกติในอากาศมีคาร์บอนไดออกไซด์ปนอยู่ แม้จะเป็นอากาศบริสุทธิ์ก็ตาม คาร์บอนไดออกไซด์ละลายน้ำให้กรดคาร์บอนิก ดังนั้นน้ำฝนจึงมีกรดคาร์บอนิกละลายอยู่เล็กน้อยเป็นเรื่องธรรมดา กรดนี้ละลายหินปูนหรือแคลเซียมคาร์บอเนตช้า ๆ ให้แคลเซียมไบคาร์บอเนตที่อาจจะกลับคืนเป็นหินปูนได้อีก อันเป็นสาเหตุของการเกิดหินงอกหินย้อย

แต่แก๊สที่ไม่ใช่ส่วนประกอบธรรมดาของอากาศ เช่น ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ซึ่งเป็นมลพิษทางอากาศ อาจเปลี่ยนเป็นแก๊สซัลเฟอร์ไตรออกไซด์ และเมื่อละลายน้ำก็จะให้กรดซัลฟิวริกที่มีสมบัติกัดกร่อนฝนที่ตกลงมาในบริเวณนั้นจะมีฤทธิ์เป็นกรด เรียกว่า ฝนกรด

(สตรีสารภาคพิเศษ ปีที่ 44 ฉบับที่ 34, 30 พฤศจิกายน 2534)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มควบคุม
แผนการสอน
วิชาภาษาไทย เรื่อง "โคลงโลกนิติ"
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เวลา 2 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ตอบคำถามเกี่ยวกับที่มาของเรื่องและประวัติผู้แต่งโคลงโลกนิติได้ถูกต้อง
2. ตอบคำถามเกี่ยวกับแผนผังบังคับโคลงที่สุภาพได้ถูกต้อง
3. อ่านทำนองเสนาะโคลงโลกนิติได้ถูกต้อง
4. เขียนสรุปใจความโคลงโลกนิติได้ถูกต้อง
5. เขียนเล่าเรื่องราวหรือประสบการณ์สั้น ๆ ที่เทียบได้กับข้อคิดจากโคลงโลกนิติได้
7. พูดเล่าเรื่องราวหรือประสบการณ์สั้น ๆ ที่เทียบได้กับข้อคิดจากโคลงโลกนิติได้

เนื้อหา

ที่มาของเรื่อง

โคลงโลกนิติแต่งกันมาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี นักปราชญ์ได้คัดเลือกสุภาษิตที่แต่งเป็นคาถาภาษาบาลีและสันสกฤตที่มีอยู่ในคัมภีร์โลกนิติ และคัมภีร์พระธรรมบทมาแปลและแต่งเป็นโคลง ต่อมารัชกาลที่ 3 ได้ทรงปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ มีพระราชประสงค์ที่จะให้จารึกโคลงโลกนิติ จึงโปรดเกล้า ฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเดชาดิศร ทรงชำระใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2374 จารึกลงในแผ่นศิลา ณ วัดพระเชตุพนฯ

โคลงโลกนิติจำนวน 28 บท จากหนังสือทักขสัมพันธ์ เล่ม 3 หน้า 67-70

ตัวอย่างโคลงโลกนิติ

ห้ามเพลิงไว้อ่าให้	มีควัน
ห้ามสุริยแสงจันทร์	ส่องไชร้
ห้ามอายุให้หัน	คืนเล่า
ห้ามตั้งนี้ไว้ได้	จึงห้ามนินทา

วัวควายวายชีพได้	เขาหนิง
เป็นสิ่งเป็นอันยัง	อยู่ไชร้
คนเต็ดดับสูญสัง-	ขารร่าง
เป็นชื่อเป็นเสียงได้	อยู่ร้ายกับดี

ฯลฯ

กิจกรรมการเรียนการสอน

- นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนอ่านออกเสียงภษิตล้านนาต่อไปนี้
พร้อมกัน

"พฤษภกาสร	อิกกฤษรอันปลดปลง
โททนต์เสงคง	สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย	มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชีวิต	ประดับไว้ในโลกา"

เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ครูจึงให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายความหมาย จาก
นั้นครูจึงตีความข้อความโคลงโลกนิติบทที่ 27 ไว้บนกระดาน ให้นักเรียนอ่านออกเสียง
โคลงโลกนิติ บทที่ 27 พร้อมทั้งให้เปรียบเทียบความหมายของโคลงบทนี้กับภษิตล้านนา
ข้างต้น

โคลงโลกนิติ บทที่ 27

โคควายวายชีพได้	เขาหนั่ง
เป็นสิ่งเป็นอันยัง	อยู่ไซ้
คนเค็ดดับสูญล้าง	ขารร้าง
เป็นชื่อเป็นเสียงได้	แต่ร้ายกับดี

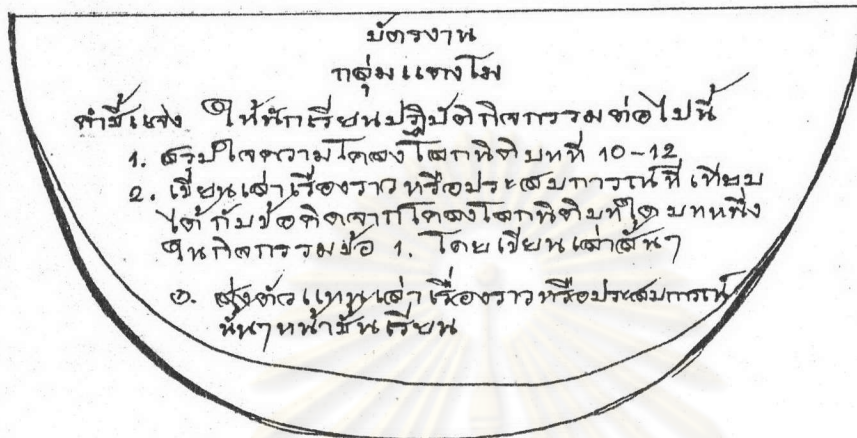
2. เมื่อนักเรียนตระหนักในความสำคัญและได้ข้อคิดจากตัวอย่างโคลงโลกนิติ บทที่ 27 แล้ว ครูจึงให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งอ่านออกเสียง ที่มาของเรื่องโคลงโลกนิติ พร้อมทั้งประวัติผู้แต่ง จากนั้นจึงซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ พร้อมอธิบายใจความของ โคลงโลกนิติบทที่ 1 และ 2 ซึ่งสอดคล้องกับที่มาของเรื่อง

3. ครูคิดแผนผังบังคับโคลงสี่สุภาพไว้บนกระดาน จากนั้นจึงซักถามนักเรียน เกี่ยวกับคณะ สัมผัส คำเอก คำโท พร้อมทั้งอธิบายและแนะให้นักเรียนสังเกตตัวอย่าง จากโคลงโลกนิติในหนังสือเรียน

4. ครูเปิดเทปบันทึกเสียงการอ่านทำนองเสนาะโคลงโลกนิติ ให้นักเรียนฟัง จากนั้นจึงให้ฝึกอ่านตามพร้อมกันและเป็นรายบุคคล

5. ครูแจกเอกสารตัวอย่างการถอดคำประพันธ์โคลงโลกนิติบทที่ 3 พร้อมทั้งอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเรื่องการใช้อุปมา อุปไมย ในโคลงโลกนิติ เมื่อนักเรียน เข้าใจแล้วจึงแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 8 กลุ่ม คือ กลุ่มมังกรุด กลุ่มส้มโอ กลุ่มแตงโม กลุ่มชมพู กลุ่มกลางลาด กลุ่มมะละกอ กลุ่มลูกท้อ กลุ่มสตรีขอเบอร์รี่ หลังจากนั้นจึงให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติงานตามคำชี้แจงในใบทำงาน

ตัวอย่างบัตรงาน

ในการสรุปใจความโคลงโลกนิตยบทของแต่ละกลุ่มมีดังนี้

กลุ่มมั่งคุด	สรุปใจความโคลงโลกนิตยบทที่ 4 - 6
กลุ่มส้มโอ	สรุปใจความโคลงโลกนิตยบทที่ 7 - 9
กลุ่มแดงโม	สรุปใจความโคลงโลกนิตยบทที่ 10 - 12
กลุ่มชมพู	สรุปใจความโคลงโลกนิตยบทที่ 13 - 15
กลุ่มกลางสาต	สรุปใจความโคลงโลกนิตยบทที่ 16 - 18
กลุ่มมะละกอ	สรุปใจความโคลงโลกนิตยบทที่ 19 - 21
กลุ่มลูกท้อ	สรุปใจความโคลงโลกนิตยบทที่ 22 - 24
กลุ่มสตรอเบอร์รี่	สรุปใจความโคลงโลกนิตยบทที่ 25, 26, 28

6. เมื่อปฏิบัติงานกลุ่มเสร็จแล้ว ครูจึงซักถามนักเรียนเกี่ยวกับสภาวะจิต ส่วนคนไทยที่มีความสอดคล้องหรือสัมพันธ์กับโคลงโลกนิตยบทที่ได้เรียนอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงสรุปบทเรียนร่วมกับนักเรียน

สื่อการสอน

1. แผนผังโคลงสี่สุภาพ
2. เทปบันทึกเสียง
3. แผ่นข้อความโคลงโลกนิติ บทที่ 27
4. เอกสารตัวอย่างการถอดคำประพันธ์

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตจากการพูดอภิปราย
3. สังเกตจากการปฏิบัติงานกลุ่ม
4. สังเกตจากการนุตราายงานหน้าชั้นเรียน
5. ตรวจสอบผลงานกลุ่ม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มควบคุม

แผนการสอน

วิชาภาษาไทยเรื่อง "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว"

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 2 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ตอบคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในนิทานพื้นบ้านล้านนาที่อ่านได้
2. ตอบคำถามเกี่ยวกับที่มาของเรื่องและประวัติผู้แต่งเรื่อง "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว"
3. บอกความหมายของคำศัพท์สำคัญในเนื้อเรื่องได้ถูกต้อง
4. ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" ได้ถูกต้อง
5. ยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือการกระทำที่ประกอบด้วยองค์ประกอบของความคิด

ได้ถูกต้อง

6. อภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือการกระทำว่าเป็น "ความคิด" หรือไม่เป็น

ความคิดได้

7. เขียนตัวอย่างเหตุการณ์หรือการกระทำที่เป็นความคิดได้

เนื้อหา

ที่มาของเรื่อง

"ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" เป็นบทธรรมบรรยายที่พระเทพวิสุทธิเมธี หรือท่านปัญญา
นันทภิกขุ ต้องการให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าใจถึงความดีความชั่วตามนัยของพระพุทธศาสนา

เนื้อเรื่องโดยสรุป

ตามหลักของพระพุทธศาสนา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คนบางคนไม่เข้าใจคำว่าดี
ชั่ว ต้องเข้าใจว่า ทำดีได้ดีความดี ทำชั่วได้ความชั่ว ก่อน ดี ชั่ว ในที่นี้หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้น

กับใจ คนใดกระทำดี คนนั้นก็ได้รับความดีเกิดขึ้นในใจ ซึ่งภาษาธรรมะเรียกว่า ปรุจจต หมายถึง ความว่า "รู้ได้เฉพาะตน ใครทำใครได้" ความดีที่ได้รับคือความอึดใจ และผลของความชั่ว คือ ความร้อนใจ ความทุกข์ใจ

องค์ประกอบของความดี

1. ต้องเป็นประโยชน์แก่ตน
2. ต้องเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
3. วิญญูชนรับรองว่าดี

ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

1. การทำความดีทำชั่วนั้น คนส่วนใหญ่ต้องการผลทางด้านวัตถุ เช่น ถ้าทำความดีแล้วควรจะได้รับผลตอบแทนเป็นการยกย่องสรรเสริญ รางวัล การเลื่อนยศ ตำแหน่งฐานะสูงขึ้นส่วนการทำชั่วนั้น น่าจะได้รับคำติฉินนินทา การลงโทษ การลดหรือถอดจากตำแหน่งและความหายนะเป็นผลตอบแทน

2. พระพุทธเจ้าสอนให้เชื่อในเรื่องกรรม คือ ความดีความชั่วนั้น คือ การกระทำของเรานั่นเอง การทำความดีเกิดผลทางจิตใจ คือ ความอึดใจ ไม่มีเวรไม่มีภัยกับใคร ไม่ต้องนอนสะดุ้งหวาดผวา หากว่าเราทำความชั่วแล้ว เราก็จะบังเกิดความวิตกกังวล

3. การทำความดีเพื่อหวังผลทางด้านวัตถุทันตาเห็นนั้น จะสมหวังได้เมื่อการกระทำนั้นเหมาะสมกับกาลเวลา สถานที่และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

4. ทุกคนควรไม่ทำความดีเพื่อความดี เพราะนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนแล้ว ยังทำให้ผู้อื่นหรือส่วนรวมพลอยได้รับผลประโยชน์ เพราะคนดีเป็นคนมีประโยชน์คนดีไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ใคร แต่เราอาจต้องรอเวลานานกว่าจะเห็นผล และจะเกิดผลแน่นอนและยั่งยืน

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนร้องเพลง "ทำดีได้ดี" ของอัสินีและวสันต์ โชติกุล พร้อมกัน

เพลง "ทำดีได้ดี"

หากเราคิดอะไรสักอย่าง เพื่อเป็นทางสู่ความสำเร็จ หากเราคิดจะทำให้เสีย
อย่างผิดเพี้ยนกับจริงของเรา อย่างน้อยเราควรต้องดูเพื่อจะรู้ว่าดีหรือไม่ หากต้องทำแล้ว
เบียดเบียนใครไม่ทำ

เมื่อชีวิตคือการก้าวเดิน เมื่อสรรเสริญคือความยิ่งใหญ่ เมื่อชีวิตคือการก้าวไป
ประดับไว้ทำดีได้ดี

(*) ตอกย้ำทำดีได้ดี สิ่งนี้เป็นศักดิ์ศรี รู้แล้วทำดีเข้าไป ถึงไหนก็ไม่มีใจ เกิดเป็น
คนทนโท่ ทำดีไว้โอ้โอ้ได้ดี

หากปัญหา ยังมาสมอยู่ เท่ากับดูความดีนั้นห่าง หากไม่คิดจะทำเสียบ้าง ไม่มี
ทางทำดีได้ดี (ซ้ำ*)

เมื่อชีวิตคือการก้าวเดิน เมื่อสรรเสริญคือความยิ่งใหญ่ เมื่อชีวิตคือการก้าวไป
ประดับไว้ทำดีได้ดี (ทำ..ดี...ได้..ดี)

เมื่อนักเรียนร้องเพลงจบแล้ว ครูจึงซักถามนักเรียนถึงข้อคิดที่ได้จากเพลงนี้
จากนั้นจึงให้นักเรียนฟังนิทานพื้นบ้านล้านนาเรื่อง "เสริ้ววณิชชาดก" เมื่อนักเรียนฟังจบ
แล้วจึงซักถามนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในนิทานเรื่องนี้

2. ครูชี้ให้เห็นความสำคัญของการทำความดีและผลของการทำความดี ดังเช่นข้อ
คิดจากเรื่อง "เสริ้ววณิชชาดก" ซึ่งเป็นเรื่องของคนที่ไม่ทำความดี ไม่เคยให้ทานใครจึง
ทำให้เขาไม่มีบุญกุศลค่าจุนเขา

3. ครูให้นักเรียนอ่านออกเสียงบทนำเรื่อง และประวัติผู้แต่งเรื่อง "ทำดีได้ดี ทำ
ชั่วได้ชั่ว" จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 หน้า 87 และ 158 จากนั้นจึงซักถามนักเรียน
เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

4. ครูแสดงบัตรคำศัพท์สำคัญจากเรื่อง "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" ให้นักเรียน
ทุกคนอ่านออกเสียงคำศัพท์เหล่านี้จากนั้นจึงให้ช่วยกันหาความหมายจากศัพท์านุกรมในหนังสือ
ทักษะสัมพันธ์ เมื่อนักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์แล้ว ครูจึงให้นักเรียน
แข่งขันกันตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องหน้า 96-99 ซึ่งนักเรียนได้อ่านมาแล้วล่วงหน้าแล้ว

คำถาม

1. กลุ่ยานการี กลุ่ยาน ปาปการี จ ปาปก หมายความว่าอย่างไร
 2. วิญญูชน หมายถึงอะไร
 3. ปจฺจตฺต หมายความว่าอย่างไร
 4. องค์ประกอบของความดีมีอะไรบ้าง
 5. คนที่มีอุตมคติทางใจหมายถึงคนที่มีลักษณะอย่างไร
 6. ความรู้สึกที่ว่า พอ นั้นแหละคือความมั่งมี ความรู้สึก พอ ตรงกับธรรมะใด
 7. ทำดีแล้วต้องให้ชอบด้วย หมายความว่าอย่างไร
 8. ผลทางวัตถุจะได้จากอะไร แน่แน่นอนเพียงใด
 9. ผู้ประพันธ์ฝากข้อคิดสำคัญจากเรื่องนี้คืออะไร
 10. ความภูมิใจอันเกิดจากคนอื่นนั้นมีคุณอย่างไร
5. ครูให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบของความดี คือ เป็นประโยชน์แก่ตน เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และวิญญูชนรับรองว่าดี จากนั้นจึงให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า เหตุการณ์ที่ยกตัวอย่างนี้ถือว่าเป็นความดีหรือไม่
6. ครูติดแผ่นข้อความพุทธศาสนสุภาษิต "กลุ่ยานการี กลุ่ยาน ปาปการี จ ปาปก" และแผ่นข้อความที่สมเด็จพระรัตนราชสุตา สยามบรมราชกุมารี ทรงแปลพุทธศาสนสุภาษิตบทนี้เป็นโคลงสี่สุภาพไว้ว่า

กลีกรหวานนึชแล้ว	รอผล
ปลูกถั่วยอมได้ผล	ถั่วแท้
หวานข้าวที่นาตน	ข้าวงอก
จักผิดประ เภทแม้	หนึ่งครั้งฤามี
เปรียบบุคคลผู้ซึ้ง	ทำดี
กุศลส่งบุญทวี	สวัสดิ์ได้
ทำชั่วอเวจี	แหล่งรับ รongนอ
รู้ยั้งนี้แล้วไซ้	คิดสร้างแต่กุศล

ครูสรุปทเรียนเรื่องนี้ด้วยการให้นักเรียนอ่านพุทธศาสนสุภาษิต และ โคลง
สุภาพข้างต้นพร้อมกัน จากนั้นจึงให้นักเรียนร่วมกันสรุปความหมายของโคลงสุภาพข้างต้นด้วย

7. ให้นักเรียนเขียนเหตุการณ์หรือการกระทำที่ถือว่าเป็นความดีมาคนละ 1
เหตุการณ์ ความยาวประมาณ 1 ย่อหน้า

สื่อการสอน

1. แผ่นข้อความ "ทำดีได้ดี"
2. บัตรคำศัพท์สำคัญ
3. แผ่นข้อความพุทธศาสนสุภาษิต
4. แผ่นข้อความโคลงสุภาพของสมเด็จพระเทพรัตนฯ
5. เทปบันทึกเสียง

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตจากการพูดอภิปราย
3. สังเกตจากการอ่านออกเสียง
4. ตรวจสอบผลงานการเขียนเหตุการณ์หรือการกระทำที่ถือว่าเป็นความดี
5. ตรวจสอบผลงานการสัมภาษณ์ (งานกลุ่ม)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานประกอบการสอน

เสรีวาทิชาดก

ชาดกว่าด้วยปฐมเหตุแห่งการอาฆาตจองเวรที่พระเทวทัต

มีต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สถานที่ตรัสชาดก

นครสาวัตถี

สาเหตุที่ตรัสชาดก

ครั้งหนึ่ง ในสมัยพุทธกาล มีภิกษุรูปหนึ่งเมื่อเข้ามาบวชเรียนในพระพุทธศาสนาใหม่ ๆ ได้ตั้งใจปฏิบัติธรรม รักษาศีล เจริญภาวนาอย่างเคร่งครัดด้วยความอดสาหะพากเพียร แต่ครั้นอยู่ไปนาน ๆ เข้า ยังไม่เห็นผลแห่งการปฏิบัติอย่างแจ่มชัดตามที่หวังไว้ที่บังเกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ หหมดกำลังใจที่จะประพฤติธรรมต่อไปจึงคลายความเพียรลงเพื่อนภิกษุด้วยกันปรารภว่าจะสงเคราะห์ภิกษุรูปนี้ จึงพาไปเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระพุทธองค์ทรงกอปรด้วยพระเมตตาธิคุณและพระมหากรุณาธิคุณอันไพศาลใคร่จะอนุเคราะห์ภิกษุรูปนี้ จึงทรงระลึกชาติด้วยขุณทิชาญาณ แล้วตรัสเตือนด้วยพระสุรเสียงกังวานและอ่อนโยนว่า

"ดูก่อนภิกษุ เธอบวชในศาสนาที่มีแก่นสาร ให้มรรคผลเห็นปานนี้ เมื่อละความเพียรเสียแล้ว จะต้องโศกเศร้าไปตลอดกาลนานเหมือนดังเสรีวาทิที่ไม่ได้ถาดทองมีค่านับแสนนั้นเทียว"

ภิกษุทั้งหลายได้ฟังดังนั้น ใคร่จะทราบเรื่องราวโดยตลอดจึงกราบทูลอาราธนาพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ตรัสเล่าเรื่องของเสรีวาทิ ไปรดแก่ตนทั้งหลาย

เนื้อหาชาดก

ในอดีตกาล นับย้อนก่อนไป ๕ กัปจากภัทรกัป นี้ มีพ่อค้าเร่ 2 คน อาศัยอยู่ในเมืองเสรีวะ พ่อค้าทั้งสองมีชื่อตรงกันกับเมืองที่อาศัย คือ เสรีวะ แม้ว่าจะมีชื่อเหมือนกัน แต่ที่ว่าทั้งสองกลับมีอุปนิสัยใจคอแตกต่างกันราวฟ้ากับดิน

วันหนึ่ง ทั้งสองต่างนำสินค้าของตนข้ามแม่น้ำไปยังเมืองอัฐปุระ เพื่อจำหน่าย และแลกเปลี่ยนข้าวของที่เห็นว่าน่าจะนำกลับมาค้าขายทำกำไรงามต่อไปได้

ที่เมืองอัฐปุระ มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของอดีตเศรษฐีตระกูลเก่าแก่ มากตระกูลหนึ่ง ซึ่งบัดนี้ได้ถึงการฉิบหายคนในตระกูลล้มหายตายจากไปจนเกือบหมด คงเหลือแต่ยายหลานคนหนึ่ง ตกทุกข์ได้ยาก ตรากตรำรับจ้างเขาเลี้ยงชีพพอประทังชีวิตไปวัน หนึ่ง ๆ เท่านั้น

พ่อค้าคนแรกได้ตะโกนเรียขายสินค้าของตน ผ่านมาถึงบ้านยายหลานคนนี้ เมื่อได้ยินเสียงตะโกนเรียขายสินค้า หลานสาวจึงวิ่งออกมาดู เห็นแก้วแหวนเครื่องประดับ ล้วนของสวย ๆ งาม ๆ ก็อยากได้ จึงอ่อนวอนขายซื้อให้สักชิ้นหนึ่ง ยายก็ได้แต่ทอดถอนใจ เพราะไม่อาจทำตามความประสงค์ของหลานสาวได้ จึงได้แต่ปลอบใจและเตือนสติว่า

"หลานเอ๋ย เราน่ะ เป็นคนยากคนจน เงินที่หามาได้ก็แทบจะไม่พอกินพอใช้อยู่ แล้ว จะเอาอะไรไปแลกของของเขาได้เล่า อย่าไปอยากได้มันเลย"

แต่หลานสาวไม่ละความพยายาม สู้ตล่ำหิววิ่งเข้าไปในบ้านหยิบถาดเก่าคร่ำคร่า ใบหนึ่งซึ่งเห็นว่าไม่มีประโยชน์อะไรแล้ว นำออกมาขออนุญาตขายแลกกับเครื่องประดับยาย ก็ตามใจ

เมื่อพ่อค้ารับถาดมาถือ รู้สึกว่ามีน้ำหนักมาติดถาดธรรมดาจึงเอาเข็มลองขีดหลัง ถาดดู ปรากฏว่ามีรอยเส้นเหลืองอร่าม จึงทราบทันทีว่า ถาดใบนี้ทำด้วยทองคำ มีมูลค่านับ แสนทีเดียว แต่เพราะความโลภจัด คิดจะได้ของฟรี จึงแสรั่งพูดว่า

"ถาดใบนี้ไม่มีราคาพอที่จะแลกสินค้าอะไรได้หรอก"ว่าแล้วก็โยนถาดทิ้งลงกับพื้น อย่างไม่มีหระ แล้วเดินจากไป

พอตกบ่าย พ่อค้าอีกคนก็มาถึง ตะโกนเรียขายสินค้าเช่นคนก่อน หลานสาวก็ยัง คงรบเร้าขายให้ซื้อเครื่องประดับให้ตนขายจึงกล่าวฮ่าว่า

"เมื่อเช้า พ่อค้าคนนั้นโยนถาดของเราทิ้ง เจ้าก็เห็นอยู่แล้วจะเอาอะไรไป แลกกับเขาอีกล่ะ"

หลานเป็นเด็กช่างสังเกต จึงบอกยายว่า

"ยายจ๋า พ่อค้าคนเมื่อเช้านุดจาหายบคาย ผิดกับคนนี้ ทำทางใจดีนุดจากรู้ก่อน"

โยน เขาคงให้เราแลกหรือกะจะขาย"

เมื่อเรียกพ่อค้าแวะบ้านแล้ว ก็ส่งถาดให้เพื่อขอแลกกับเครื่องประดับสักชิ้นหนึ่ง แต่เมื่อพ่อค้ารับถาดขึ้นดู ก็เห็นว่าเป็นถาดทองคำ ด้วยความมีใจเป็นธรรม และมีนิสัยซื่อสัตย์ชื่อ เขาจึงบอกความจริงแก่ยายหลานทั้งสองว่า

"ถาดใบนี้เป็นถาดทองคำ มีค่านับแสนทีเดียว สินค้าของข้าพเจ้าทั้งหมดนี้ยังมีค่า ไม่พอที่จะแลกกับถาดทองใบนี้ได้เลย"

ทั้งสองยายหลานต่างตะลึงด้วยความแปลกใจ แต่เมื่อพ่อค้ายืนยันว่าเป็นถาดทองจริง ยายจึงกล่าวกับพ่อค้าใจชื่อผู้นี้ว่า

"ถาดใบนี้กลายเป็นถาดทองคำขึ้นมาได้ ก็เพราะบุญของท่านเอง จงรับไปเถิด แล้วจะให้ค่าตอบแทนแก่เราเท่าไร ก็สุดแต่ท่านจะเห็นสมควร"

พ่อค้าใจชื่อจึงยกสินค้าและเงินทั้งหมดที่ตนมีอยู่แก่ยายหลานคู่นี้ ขอไว้เพียงตาชั่ง และเงินติดตัวเล็กน้อยพอเป็นค่าเดินทางข้ามแม่น้ำกลับเมืองของตนเท่านั้น

ส่วนพ่อค้าใจคด เมื่อออกจากบ้านสองยายหลานแล้ว ก็เดินเร่ขายสินค้าไปตามลำดับ ด้วยใจคดที่กระวนกระวายจذبอยู่แต่ถาดทองคำที่ตนหวังถึงนั้น ในที่สุดก็ตัดสินใจย้อนกลับไปยังบ้านของสองยายหลาน ทำทีว่ามีเมตตาจะอนุเคราะห์ให้ได้แลกเครื่องประดับได้ตามประสงค์

"เอาถาดใบนั้นมาเถิด เราจะยอมให้แลกสินค้าได้สักชิ้นหนึ่งตามชอบใจ" พ่อค้าใจคดร้องบอก ยายได้ยินดังนั้น จึงกล่าวตำหนิอย่างไม่ไว้หน้าว่า

"เจ้าคนใจคด เมื่อเข้านี้เอง เจ้าบอกว่า ถาดทองของเราไม่มีราคา ค่างวดพอที่จะแลกสินค้าของเจ้าได้ แต่เมื่อสักครู่นี้ มีพ่อค้าเร่อย่างเจ้า เขาใจซื่อและมีคุณธรรม ได้แลกถาดทองใบนั้นไปเสียแล้ว ให้เงินและสินค้าทั้งหมดนี้แก่ฉันทีเดียวน"

พ่อค้าใจคดได้ฟังดังนั้น ก็รู้ว่าตนพลาดโอกาสที่จะเป็นเจ้าของถาดทองคำใบนั้นเสียแล้ว ยิ่งเกิดความเสียใจโศกเศร้าจนสุดระงับได้ ถึงกับเป็นลมหมดสติไป พอฟื้นขึ้นมา ความเสียสยได้พุ่งแล่นท่วมทันหัวใจจนควบคุมสติไว้ไม่อยู่ ลุกขึ้นไปรยปรายเงินทองข้าวของเรียกรวด ทำทางเลื่อนลอย คว้านซั้งถือไว้ต่างอาวุธ วิ่งไล่ตามพ่อค้าใจชื่อไปอย่างไม่คิดชีวิต

เมื่อถึงท่าหน้า เห็นเรือกำลังลอยล้าอยู่กลางแม่น้ำ จึงร้องตะโกนอย่างบ้าคลั่งให้
คนแจวเรือรับจ้างย้อนกลับมารับตน แต่พ่อค้าใจชื่อรุทั้น จึงสั่งเร่งฝีพายให้เร็วขึ้นอีก

พ่อค้าใจคด เมื่อทำอะไรไม่ได้ ก็ถึงคุมแค้นหนักขึ้น มือทั้งสองกำเม็ดยาพิษขึ้น
พร้อมกับกล่าวอาฆาตว่า

"หากจำนวนเม็ดยาพิษในกำมือนี้ คือภพชาติที่เจ้าและข้าจะต้องเกิดอีก ข้าก็จะ
ขอติดตามจองล้างจองผลาญเจ้าไปจนถึงที่สุด จนกว่าจะเข้านิพพานกันไปข้างหนึ่ง!"

ด้วยจิตที่เราร้อนแสบเผาด้วยเพลิงโทสะอันรุนแรง บีบคั้นจนหัวใจวาจิกใจคด
ผู้นี้แตกสลาย กระทบเลือดทะลักออกมาแดงฉานขาดใจตายอยู่ตรงนั้นเอง จิตที่ผูกเวรนี้
เมื่อละโลกไปแล้ว ก็ดำรงลงสู่รัก ทนทุกข์ทรมานอยู่เป็นเวลานานแสนนาน

ส่วนพ่อค้าใจชื่อได้กลับบ้านตน นำถาดทองคำไปขายตั้งตัวทำการค้า ร่ำรวย
เป็นเศรษฐีและได้ทำบุญทำทานอยู่จนตลอดชีวิตของเขา

นับแต่นั้นมา พ่อค้าทั้งสอง หากเกิดมาพบกันชาติใด ไม่ว่าจะเกิดเป็นสัตว์
เป็นมนุษย์ หรือแม้แต่เกิดมาเป็นญาติกันก็ตามพ่อค้าใจคดก็ตามล้างผลาญจองเวรกับพ่อค้า
ใจชื่อตลอดมาทุก ๆ ชาติ

ประชุมชาดก

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงจบพระธรรมเทศนาแล้ว ทรงแสดงอริยสัจสี่โดย
อเนกปริยาย พระภิกษุเหล่านั้นสามารถประคัมภ์ประคองใจให้สงบนิ่ง ตั้งมั่นไม่หวั่นไหวที่ศูนย์กลาง
กาย ได้เข้าถึงกายธรรมอรหัตบรรลอรหัตผล ณ ที่นั่นเอง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประชุมชาดกว่า

พ่อค้าใจคด ได้มาเป็นพระเทวทัต

พ่อค้าใจชื่อ ได้มาเป็นพระองค์เอง

ข้อคิดจากชาตก

1. โลกนี้มักกลางหาย
 2. คนพาลมองเห็นโทษของผู้อื่นอยู่รำไป แต่มองไม่เห็นโทษของตนเอง
 3. คนพาลแม้รู้ธรรมก็ไม่ยอมปฏิบัติตามธรรม ความรู้นั้นย่อมเป็นไปเพื่อความฉิบหายแก่เขา เพราะแม้รู้เรื่องภพชาติซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ได้ยากยิ่งก็ยังไม่ยอมปฏิบัติ
- ผูกอาฆาตจองเวร

อธิบายศัพท์

เสรีรวาณิชชาตก (อ่านว่า เส-รี-วะ-วา-นิค-ชช-ชา- ดก)

กัป ช่วงระยะเวลาที่ยาวนานมาก นับตั้งแต่โลกยังเป็นหมอกเพลิงแล้ว เริ่มเย็นลง ๆ จนกระทั่งมีพืช สัตว์ มนุษย์เกิดขึ้นเมื่ออยู่ไปนาน ๆ มนุษย์มีกิเลสมากขึ้น ทำความชั่วมากขึ้น ในที่สุด โลกก็กลับเป็นหมอกเพลิงอีกครั้งหนึ่ง รวมเรียกว่า 1 กัป ซึ่งจะเป็นระยะเวลา นานเท่าใดยากที่จะคำนวณได้ อุปมาว่า มีภูเขาศิลาแท่งกบิลหนึ่ง กว้าง 1 โยชน์ ยาว 1 โยชน์ สูง 1 โยชน์ (1 โยชน์ = 16 กิโลเมตร) ทุก ๆ 100 ปี เอาผ้าบางเหมือนควันไฟมาลูบครั้งหนึ่ง จนกระทั่งภูเขารูปลูกบาศก์นี้สึกไปจนเรียบเสมอนั่นดิน จึงนับได้ 1 กัป

ภัทรกัป กัปที่เจริญ เป็นกัปที่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสถึง 5 พระองค์ ดังเช่นกัปในปัจจุบันนี้ (บางกัปไม่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสเลย เป็นยุคที่โลกเสื่อมจากความดี เรียกว่า สุกุณกัป คือ กัปเสื่อม บางกัปมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาบังเกิด 1 พระองค์บ้าง 2 พระองค์ บ้าง 3 พระองค์บ้าง อย่างมากที่สุดไม่เกิน 5 พระองค์)

พระคาถาประจำชาดก

อิธ เจ นั วิราเชลิ	สทสมมุสสุ นิยามกั
จิรั ทูว อนุตปเปลิ	เสริวายั ว ภาณิโข

ถ้าท่านพลาดโศดาบ์ตติมรรค คือ
 ความแน่นอนแห่งศีลธรรมในศาสนานี้
 ท่านจะต้องเดือดร้อนใจในภายหลังสิ้นกาลนาน
 ดุจพาณิชชื่อเสริวษผู้ นั้น ฉะนั้น

ศูนย์วิทยพัทยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มควบคุม
แผนการสอน
วิชาภาษาไทย เรื่อง "แข่งหนังตะลุง"
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เวลา 2 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านได้
2. บอกความหมายของคำศัพท์สำคัญในเรื่องแข่งหนังตะลุงได้ถูกต้อง
3. แสดงบทบาทสมมติเรื่อง "แข่งหนังตะลุง" ได้
4. บอกข้อดีข้อเสียและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครในเรื่อง "แข่งหนังตะลุง"

ได้ถูกต้อง

5. เขียนเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละครที่สอดคล้องหรือตรงกับภาษิตสำนวนที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง

เนื้อหา

1. ที่มาของเรื่อง เรื่องแข่งหนังตะลุงเป็นงานประพันธ์ ประเภทเรื่องสั้นซึ่งพิมพ์รวมอยู่กับเรื่องสั้นเรื่องอื่น ๆ ของ วิทยุ ศรีจำลอง ในหนังสือชื่อ "เลือกตะลุง"

2. ความรู้เกี่ยวกับหนังตะลุง หนังตะลุงเป็นมหรสพพื้นเมืองของภาคใต้ นิยมเล่นในงานศพ ผู้แสดงหนังตะลุง เรียกว่า นายหนัง ผู้ที่เล่นดนตรีประกอบเรียกว่า "ลูกคู่" บริเวณที่แสดงหนังตะลุง เรียกว่า "โรง" นายหนังตะลุงจะทำหน้าที่เชิดรูปหนัง พากย์กลอน บรรยายและเจรจา

เรื่องที่น่าสนใจแสดงเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ในวรรณคดี นิทานพื้นบ้าน

3. เรื่องย่อ

ครุฑรายเป็นนายหนังวัยย่างเข้า 70 ปี เป็นผู้รักในศิลปะการแสดงหนังตะลุงซึ่งเป็นศิลปะพื้นบ้านของภาคใต้ ครุฑรายพยายามสั่งสอน "พริ้ง" ซึ่งเพิ่งเรียนจบชั้น ม.ปลาย ครุฑรายมุ่งหวังให้พริ้งเป็นนายหนังที่มีความสามารถและมีคุณธรรม

หนังเทียง เป็นนายหนังที่มีความสามารถ อายุประมาณ 30 ปี เขาเป็นคนเจ้าชู้ และหยิ่งทงในความสามารถของตน พรี้งต้องเล่นประชันกับหนังเทียงในงานประจำปี ที่ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช หนังเทียงสบประมาทพรี้งว่าไม่มีทางเอาชนะหนังเทียงได้ เมฆจึงทำพนันวางเดิมพันถือทางหนังพรี้ง ผลการแข่งขันยังตัดสินไม่ได้เด็ดขาดอีก 3 เดือนต่อมาจึงมีการจัดการแข่งขันอีก ในวันแข่งขันเมฆทำร้ายเทียงบาดเจ็บสาหัสโดยมีสาเหตุมาจากผู้หญิงหนังเทียงอาจจะไม่ได้เล่นหนังตะลุงตลอดไป พรี้งได้ไปเยี่ยมหนังเทียงและขอฝากตนเป็นศิษย์ ขอคำปรึกษาและสัญญาจะแบ่งเงินที่ได้จากค่าจ้างให้เทียงด้วยทุกครั้ง หนังเทียง ขาบซึ่งในน้ำใจหนังพรี้งแต่ก็ไม่ยอมรับเรื่องที่พรี้งจะแบ่งค่าจ้างให้ หนังเทียงกล่าวว่าถ้าเล่นหนังไม่ได้ก็ยินดีจะเป็นคนคู่ตลอดไป

ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

1. ครูที่ดีย่อมรัก หวังดี และส่งเสริมศิษย์อย่างเสมอต้นเสมอปลาย
2. ความพยายามบากบั่น ไม่ท้อถอย และเชื่อมั่นครูอาจารย์ย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติประสบผลสำเร็จ
3. ทุกคนต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ตน
4. การพนันก่อให้เกิดการบาดหมาง และความเจ้าชู้ย่อมนำอันตรายมาสู่คน
5. การแข่งขันและการประกวดศิลปะต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้คนทั่วไปเกิดความสนใจในศิลปะนั้น การแพ้ชนะเป็นส่วนประกอบให้เกิดความครึกครื้น ซึ่งคนไทยในชนบทของเราได้นิยมกระทำกันมาเป็นเวลาช้านานเป็นส่วนเด่นอันหนึ่งของวัฒนธรรมไทย

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูวีดิทัศน์การเชิดหนังตะลุง ประมาณ 15 นาที จากนั้นจึงให้นักเรียนแสดงทัศนะของตนเองเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านชนิดนี้
2. ครูให้นักเรียนดูตัวอย่างตัวหนังตะลุง ซึ่งมีทั้งรูปฤๅษี เทวดา ตัวพระ ตัวนางและตัวตลก จากนั้นจึงชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับที่มาของเรื่อง "แข่งหนังตะลุง"

และประวัติผู้แต่ง

3. ครูช้บัตรคำศัพท์ต่อไปนี้ให้นักเรียนอ่านออกเสียงพร้อมกัน จากนั้นจึงให้นักเรียนแข่งขันกันค้นหาความหมายจากคันทานุกรม

คำศัพท์

สักกเทวราช	อาสน์	ทิมยรัตน์	อัมราช	นัฏกัม	บททเวา
ลงโรง	นายโรง	กลอนหน้าบท	ตีเครื่อง	วิทยากร	บ้อม
ทั้งเพ	จอม	น้องบัว	โทรต่อโทร		

4. ครูให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเรื่องสั้น "แข่งหนังตะลุง" โดยตัวละครทั้งหมดที่จะแสดงนั้นได้ฝึกซ้อมมาแล้วแล้ว เมื่อนักเรียนแสดงบทบาทสมมติจบแล้ว ครูจึงซักถามนักเรียนเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของตัวละคร เช่น ครูกราย นรีง เทียง เมฆ ลุงพูด และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องทั้งหมด จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดต่อไปนี้

คำชี้แจง จงพิจารณาว่า ส่วนของไทยที่กำหนดให้ต่อไปนี้ สอดคล้องหรือตรงกับการกระทำของตัวละคร หรือเหตุการณ์ใดในเรื่องแข่งหนังตะลุง

1. ลุกไม้หล่นไม่ไกลต้น
2. หมาลอบกัด
3. สกตชนข่มท่าน
4. เสือไม่ทิ้งลา ยควายไม่ทิ้งเหล่า
5. คนดีเห็นนาน คนพาลเห็นเร็ว
6. ว่านอนสอนง่าย
7. ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม

กิจกรรมเสริม

ครูและนักเรียนร่วมกันจัดป้ายนิเทศ "หนังสือเล่ม" เพื่อประกอบการเรียนเรื่อง "แข่งหนังสือเล่ม"

สื่อการสอน

1. วัสดุทำ "หนังสือเล่ม"
2. ตัวหนังสือเล่ม
3. บัตรคำศัพท์

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการพูดแสดงความคิดเห็น
2. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
3. สังเกตจากความสนใจที่มีต่อการแสดงบทบาทสมมติ
4. สังเกตจากการตอบคำถาม
5. ตรวจสอบผลงานการเขียนจากแบบฝึกหัด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มควบคุม
แผนการสอน
วิชาภาษาไทย เรื่อง "แสงทองหลังสายฝน"
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. อ่านทำนองเสนาะบทประพันธ์ "แสงทองหลังสายฝน" ได้ถูกต้อง
2. อ่านทำนองของเสนาะบทประพันธ์ "แสงทองหลังสายฝน" ได้ถูกต้อง
3. บอกลักษณะของคำครุ คำสहु ได้ถูกต้อง
4. ยกตัวอย่างคำครุ คำสहु ได้ถูกต้อง
5. บอกความหมายของคำศัพท์สำคัญของเรื่อง "แสงทองหลังสายฝน" ได้ถูกต้อง
6. สรุปความหมายและข้อจากบทประพันธ์ "แสงทองหลังสายฝน" ได้ถูกต้อง
7. เขียนเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับการเอาชนะอุปสรรคได้

เนื้อหา

ที่มาของเรื่อง

"แสงทองหลังสายฝน" เป็นบทประพันธ์ที่แต่งโดย นายศักดิ์ศรี แยมั่นดดา ลักษณะคำประพันธ์เป็นสาลิณีฉันท 11 ผู้ประพันธ์แสดงความรู้สึกต่อสายฝนและแสงแดดหลังฝนตก

เนื้อเรื่อง

โอ้วน่าเศร้าใจ

จะเมิลไหนก็มีดมัว

เย็นเยียบทุกถิ่นทั่ว

ณ ยามน้สละไปรยปราย

แหววาวปลาทสายฟ้า

ผลานวาทะไชยชาย

เปล่าเปลี่ยวอยู่เดียวตาย	วิแวกแว่วคะนิงใน
กลุ่มกลัดอัครมณ	มิชวนชม ณ ไคโค
คิดจักรแห่งไหน	บ่อนสมหทัยหมาย
จวบจวนจักสายัณฑ์	นิรันธันถถึงสาย
จึงขานและเสียมคลาย	นภาแผ้วนิสุธา
แสงสุรีย์สาดส่องแสง	จรัสแจ้งจรรุญตา
เทียนทองส่องทาบฟ้า	ประโลมหล้าภิรมย์ชม
ชวนคิดชวนไตร่ตรอง	นราผอง ณ สยามกรม
ตกอับทุกข์ทับถม	บ ผิงจมเสมอไป
ย่อมมีวันเสียมหาย	ประจตุสายนิรันด
จากทุกข์กลับสุขใจ	สว่างจิตเสมอสุรีย์
มีมิตจึงมีแจ้ง	สว่างแสงและจรรุญ
มีทุกข์มีอาดูร	ก็ย่อมมีสุขขานันท์
ความหวังดังแสงทอง	ประกาย่องนพรายพรณ
คราเมฆฝนแปรผัน	จะโชติหล้าประจตุเต็ม

ข้อคิดที่ได้จากการประพันธ์

1. ความหวังย่อมเกิดได้เสมอ ถึงแม้ว่าจะมีความทุกข์อย่างใดมาก่อน
2. ความทุกข์และความสุขย่อมเกิดขึ้นสลับกันในชีวิตมนุษย์
3. มนุษย์ไม่ควรทำใจให้สิ้นหวัง

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนอ่านบทประพันธ์ต่อไปนี้ของกวีเอก

"สุนทรภู่"

"มาถึงบางอรรถวิโคก
พสุธาหนานั่นเป็นแผ่นพื้น

ยามวิโยคยากใจให้สะอื้น
ถึงสี่หมื่นสองแสนทั้งแดนไตร

เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก็เท่านี้

ไม่มีที่พสุธาจะอาศัย

ล้วนหนามเหน็บเจ็บแสบคับแคบใจ

เหมือนนกไร้รังเร่อยู่เอนก"

ครูชักถามนักเรียนถึงความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อสภาพชีวิตของกวีเอกผู้นี้ จากนั้นครูจึงเล่าถึงสภาพชีวิตของสุนทรภู่ซึ่งทั้งความทุกข์และความสุขคละเคล้ากัน ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาของบทประพันธ์ "แสงทองหลังสายฝน"

2. ครูอธิบายเกี่ยวกับที่มาของเรื่องและประวัติผู้แต่ง จากนั้นจึงฝึกให้นักเรียนอ่านทำนองเสนาะบทประพันธ์เรื่องนี้ โดยให้ฝึกอ่านตามเทปบันทึกเสียงและตามครู

3. ครูคิดแผ่นข้อความต่อไปนี้บนกระดาน

กะปิ	กะทิ	กะปะ	ขยะ	ระยะ	ทะลุ	อุตุ	เงพาะ
เหมาะเจาะ	กะเทาะ	ทะเลาะ	สะเคาะ	กระเพาะ	กระจะ	กระจะ	กระแคะ

กลางสาคลิ้นจี่ลำไย

กล้วยไข่มิ่งคุดพุดรา

ลองกองชมพูน้อยหนา

กล้วยน้ำว้าแดงโมสมือ

ครูให้นักเรียนอ่านออกเสียงข้อความทั้ง 2 แผ่น จากนั้นจึงชักถามนักเรียนถึงข้อแตกต่างระหว่างข้อความทั้ง 2 แผ่น ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายและหาข้อสรุป

4. ครูสรุปความแตกต่างระหว่างข้อความทั้ง 2 แผ่นอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงอธิบายเรื่องลักษณะคำครุ คำลหุ และให้นักเรียนสังเกตคำครุ คำลหุในข้อความบนกระดาน เมื่อนักเรียนรู้จักคำครุ คำลหุแล้ว ครูจึงติดแผ่นบังคับสาลินีฉันท์ 11 กับเนื้อเรื่อง "แสงทองหลังสายฝน"

5. ครูแสดงบัตรคำศัพท์สำคัญจากเรื่องแสงทองหลังสายฝน ให้นักเรียนอ่านออกเสียงและค้นหาความหมายจากคัมภานุกรม จากนั้นครูจึงให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมาย

ของบทประพันธ์ และชักถามนักเรียนถึงข้อคิดสำคัญที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านได้รับ

คำค้นที่สำคัญ

เมิล พัสสยะ วาตยะ สายัณห์ ห่อน ถะถัง นีรุณ สุรย์ นิสุกษา
หล้า อาตุร โชติ นรา สุขานันท์

6. ครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน จากนั้นจึงให้นักเรียนเขียนเล่า
ประสบการณ์ของตนเองว่า "เมื่อมีอุปสรรคเกิดขึ้น นักเรียนเคยเอาชนะอุปสรรคนั้น ๆ
หรือไม่ และทำได้ด้วยวิธีใด" ความยาวประมาณ 10 บรรทัด

สื่อการสอน

1. แผ่นข้อความคำประพันธ์ของสุนทรภู่
2. เทปบันทึกเสียง
3. แผ่นข้อความ คำสहु คำครุ
4. แผนผังบังคับสาลีฉินท์ 11
5. บัตรคำค้นที่สำคัญ

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการอ่านทำนองเสนาะ
2. สังเกตจากการตอบคำถาม
3. สังเกตจากการพูดอภิปราย การพูดสรุป
4. ตรวจผลงานการเขียน

กลุ่มควบคุม

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง ขวัญและประเพณีทำขวัญ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ร้องเพลงเชิญขวัญได้
2. จับใจความสำคัญจากเพลงเชิญขวัญได้ถูกต้อง
3. ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง "ขวัญและประเพณีทำขวัญ" ได้ถูกต้อง
4. อภิปรายเกี่ยวกับประเพณีการทำขวัญได้
5. สรุปสาระสำคัญของเรื่อง "ขวัญและประเพณีทำขวัญ" ได้ถูกต้อง

เนื้อหา

ที่มาของเรื่อง

"ขวัญและประเพณีทำขวัญ" เป็นผลงานของเสฐียรโกเศศ หรือพระยา
อนุมานราชธน เรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของภาคผนวก ในหนังสือชุดพื้นความหลัง
ผู้เขียนมีจุดประสงค์เพื่อต้องการเล่าเรื่องที่ตนรู้และระลึกได้ ดังนั้นจึงใช้สำนวน
แบบ เล่าให้ฟัง

เนื้อเรื่องโดยสังเขป

ขวัญเป็นสิ่งที่อยู่ประจำชีวิตตั้งแต่เกิด ขวัญเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน ถ้าขวัญอยู่กับตัวก็
เป็นสิริมงคล มีความสุข ถ้าขวัญหายอาจจะทำให้ตายหรือเจ็บไข้ได้ป่วย เด็กทารกขวัญจะ
อ่อน คนไทยและชนชาติอื่นในเอเชียอาคเนย์ เช่น เขมร ญวน มลายู พม่า และชาวเขา
ชาวป่า มีความเชื่อในเรื่องขวัญ

ขวัญจะอยู่ในสิ่งมีชีวิต เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย หรือสิ่งไม่มีชีวิต เช่น เสา เรือ นาค้าว ข้าวเปลือก เรือ เหวียน พืชที่เป็นต้นไม้เศรษฐกิจจะมีนางไม้สิงอยู่ แต่พืชที่ไม่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจจะมีรุก ขเทวดาสิงอยู่ ไม้ที่จะนำมาทำเสาเอกจะต้องทำพิธีทำขวัญ การทำขวัญบ้านเรือน ขวัญเหวียน ก็เพื่อให้เจ้าของมีความสุข ความเจริญ การทำขวัญนาและข้าวเปลือกก็เพราะคติเรื่องแม่โพสพ

ข้อคิดจากเรื่อง

1. ความเชื่อของคนเรา บางที่เกิดจากจินตนาการ
2. ความกตัญญูรู้คุณเป็นอุปนิสัยของคนไทย จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีการทำขวัญ
3. เราควรศึกษาอดีตเพื่อให้รู้จักตนเอง และจะได้เลือกแนวทางที่ถูกต้องในอนาคตได้
4. ความเชื่อในอดีตเป็นกระจกเงาส่องให้เราเข้าใจวัฒนธรรมของเราเอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนร้องเพลง "เชิญขวัญ" ต่อไปนี้

"ขวัญเจ้าเอ๋ย ขวัญเอ๋ยมาสู่องค์เอ๋ย(ข้า)

ขอเชิญพระขวัญ เมื่อวันเดือนเพ็ญ ให้อยู่ร่วมเย็น อ่าหนิไปไหน ขวัญเจ้าเอ๋ย
 ขวัญเอ๋ยขวัญเจ้าอย่าเลยไปไกล อ่าเทียวจนเพลิน อ่าระเหินระหก อ่ามั่วชมนก อ่ามั่ว
 ชมไม้ ขอเชิญขวัญเจ้า รีบเข้าสู่กาย อ่าลี้หนีหายเลขนะขวัญเจ้าเอ๋ย"

เมื่อครูให้นักเรียนฝึกร้องเพลงจบแล้ว จึงให้นักเรียนแต่ละกลุ่มที่ครูจัดไว้แล้ว
 ช่วยกันจับใจความสำคัญจากเพลง ภายในเวลา 3 นาที แล้วเขียนในแผ่นโป่งใสที่ครูจัด
 ไว้ให้

2. ครูฉายแผ่นโป่งใสแสดงผลงานกวรวบจับใจความสำคัญของแต่ละกลุ่ม จากนั้น
 จึงให้ประเมินว่ากลุ่มไหนทำได้ดีและเปิดอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะของ "ขวัญ"

3. ครูให้นักเรียนสรุปลักษณะของ "ขวัญ" อีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งชื่อกลุ่มของตน โดยให้มีคำว่า "ขวัญ" ปรากฏในชื่อนั้นด้วย จากนั้นจึงแข่งขันกันตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ซึ่งนักเรียนได้อ่านมาล่วงหน้าแล้ว โดยครูให้แต่ละกลุ่มจับฉลากคำถามด้วยตนเอง

คำถาม

- (1) เชื่อกันว่าขวัญจะออกจากร่างกายในเวลาใด
- (2) ชนชาติใดมีความเชื่อในเรื่อง "ขวัญ"
- (3) เสาร์เรือที่ต้องทำพิธีทำขวัญคือเสาร์ต้นใด
- (4) การทำขวัญบ้านเมืองในโอกาสพิเศษ มีจุดประสงค์อะไร
- (5) "ขวัญ" หมายถึงอะไร
- (6) คนโบราณเชื่อว่า ห้ามนำไม้ต่างป่ามาปลูกเรือน เพราะจะทำให้ไม่มีความสุข เพราะเหตุผลอะไร
- (7) มนุษย์เชื่อว่า เหนือใจยังมีอะไรครองอยู่
- (8) เพราะเหตุใด ขวัญหายจึงแรงกว่าใจหาย
- (9) ทำไมสัตว์บางประเภทจึงไม่มีขวัญ
- (10) อะไรบ้างที่มีขวัญ
- (11) ขวัญของเด็กแรกเกิดมีลักษณะอย่างไร
- (12) เหตุใด คนเราจึงเข้าใจว่า ใจ และวิญญาณมีรูปเป็นวงกลม

4. ครูชมเชยกลุ่มที่ตั้งชื่อกลุ่มได้ดีและกลุ่มที่ตอบคำถามได้คะแนนสูงสุด จากนั้นจึงให้นักเรียนสรุปบทเรียน

สื่อการสอน

1. เทปบันทึกเสียง
2. แผ่นโปร่งใส
3. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
4. ฉลากคำถาม
5. แผ่นโปร่งใสเพลง "เชิดขวัญ"

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการร้องเพลง
2. ตรวจสอบผลงานการจับใจความสำคัญจากเพลง
3. สังเกตจากการตั้งชื่อกลุ่มและการตอบคำถาม
4. สังเกตจากการพูดอภิปราย
5. สังเกตจากการสรุปสาระสำคัญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มควบคุม

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. สนทนาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณีการเรียกขวัญได้
2. ตอบคำถามเกี่ยวกับคำบรรยายเรื่อง "พิธีการเรียกขวัญ" ของวิทยากรได้ถูกต้อง
3. อธิบายความหมายของคำศัพท์สำคัญที่ปรากฏในคำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือได้ถูกต้อง
4. ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของคำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือได้ถูกต้อง
5. เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของคำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือได้

เนื้อหา

ที่มาของเรื่อง

คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือนี้คัดมาจากหนังสือประเพณีและนิทานพื้นเมืองภาคเหนือ เป็นคำเรียกขวัญคู่บ่าวสาวในพิธีแต่งงานแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ โดยนายไกรศรี นิมมานเหมินท์ เป็นผู้บันทึกเทป คณะกรรมการฝ่ายวัฒนธรรมได้จัดให้ถอดจากเทปบันทึกเสียง และเรียบเรียงเป็นภาษาไทยกลาง

เนื้อเรื่อง

คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือส่วนนี้ ได้กล่าวถึงเคราะห์ร้ายต่าง ๆ และได้ขอให้เคราะห์ร้ายเหล่านี้ได้ผ่านพ้นไปตามเส้นไหม เส้นฝ้าย ขอให้มีความสุข ความสุข จากนั้นจึงกล่าวถึงวันนี้ว่าเป็นวันดี เป็นวันมงคล เป็นขุมเพสันนิวาสที่คู่บ่าวสาวได้สร้าง

สมกันมา บรรดาญาติมิตรจึงมาแสดงความยินดี ขอให้ทั้งคู่จงรุ่งเรือง คิดอะไรขอให้
สมปรารถนา ขอขวัญทั้ง 32 ขวัญ จงมารับเครื่องบายศรีและอยู่กับตัวคู่บ่าวสาว ของมุก
ขวัญคู่บ่าวสาวด้วยท้าย 7 เส้น ซึ่งได้มาจากเมืองสวรรค์

เส้นที่ 1 ได้แก่ ความเพียรในการหาทรัพย์

เส้นที่ 2 ได้แก่ การรู้จักรักษาทรัพย์

เส้นที่ 3 ได้แก่ การไม่คบคนพาล

เส้นที่ 4 ได้แก่ การแบ่งทรัพย์ไว้ 4 ส่วน คือประหยัทยอดออม เลี้ยงครอบครัว

ใช้จ่าย เมื่อเดือดร้อน และทำบุญเลี้ยงพ่อแม่

เส้นที่ 5 ได้แก่ การยึดมั่นในพระพุทธศาสนา เชื่อในเรื่องกรรม

เส้นที่ 6 ได้แก่ การรักษากาย วาจา ใจ

เส้นที่ 7 ได้แก่ การมีปัญญา มีสติ พิจารณาสິงดี สิ่งชั่ว

ข้อคิดจากเรื่อง

1. หลักสำคัญในพระพุทธศาสนา คือ เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม
2. คนเราควรสร้างกุศลโดยสม่ำเสมอ
3. คำเรียกขวัญสะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อ ตลอดจนวิถีชีวิตของสังคมด้วย

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนดูภาพบายศรีแบบต่าง ๆ ซึ่งใช้ในพิธี
เรียกขวัญ พร้อมทั้งให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับพิธีการเรียกขวัญตามประสบการณ์ของตนเอง
2. ครูให้นักเรียนที่ได้กำหนดไว้แล้วกล่าวแนะนำวิทยากรที่จะมาบรรยายเกี่ยวกับ
"พิธีการเรียกขวัญ" จากนั้นจึงให้นักเรียนฟังการบรรยายของวิทยากร ประมาณ 15 นาที
3. ครูให้ตัวแทนนักเรียนกล่าวขอบคุณวิทยากร จากนั้นจึงซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ
เนื้อหาสาระที่วิทยากรได้บรรยาย เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วครูจึงให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำ
เรียกขวัญแบบเมืองเหนือในหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 หน้า 128-129 โดยให้ผลัดเปลี่ยน
กันอ่านทีละคน

4. ครูแสดงบัตรคำศัพท์สำคัญที่ปรากฏในเนื้อหาคำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือ จากนั้น จึงให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายความหมาย

5. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับใจความสำคัญของคำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือ ที่ได้อ่านจากนั้นจึงร่วมกันสรุปบทเรียนและให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นว่า "คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือมีคุณค่าอย่างไร"

สื่อการสอน

1. ภาพบายศรีแบบต่าง ๆ
2. วิทยากร
3. บัตรคำศัพท์สำคัญ

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการพูดสนทนาและอภิปราย
2. สังเกตจากการฟังการบรรยายของวิทยากร
3. สังเกตจากการตอบคำถาม
4. ตรวจสอบผลงานการเขียนแสดงความคิดเห็น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มควบคุม

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง "คำมูลคำประสม"

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 2 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอกข้อแตกต่างระหว่างคำมูลกับคำประสมได้ถูกต้อง
2. อธิบายลักษณะการสร้างคำประสมได้ถูกต้อง
3. ร้องเพลงคำมูลคำประสมได้
4. บอกข้อแตกต่างระหว่างคำประสมและกลุ่มคำได้ถูกต้อง
5. สร้างคำประสมได้ถูกต้อง
6. สรุปหน้าที่ของคำประสมในประโยคได้ถูกต้อง
7. แยกคำประสมจากเนื้อเรื่องนิทานที่อ่านได้ถูกต้อง
8. แต่งประโยคโดยให้คำประสมทำหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งในประโยค ได้ถูกต้อง

เนื้อหา

1. คำมูล ได้แก่ คำซึ่งมีความหมายชัดเจนอยู่ในตัว อาจจะเป็นคำชนิดต่าง ๆ เช่น คำนาม สรรพนาม กริยา วิเศษณ์ บุพบท สันธาน อุทาน และอาจจะเป็นคำไทยแท้หรือเป็นคำที่มาจากภาษาอื่นก็ได้ คำมูลมี 2 ชนิด คือ

1.1 คำมูลพยางค์เดี่ยว เช่น นก บ้าน ภาพ เก๊ก งอ จิต เจ้ โยธ ฟอร์ม

ฯลฯ

1.2 คำมูลหลายพยางค์ เช่น คยแนน เครดิต ฉนวน บันได ทหาร ลักษณะ
เปอร์เซนต์ สะตาทมัน ฯลฯ

2. คำประสม ได้แก่ คำที่เกิดจากการเอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน
เป็นคำใหม่ที่มีความหมายใหม่ แต่มีเค้าความหมายของคำมูลเดิม เช่น ดินปืน เงินเดือน

ช่างไม้ ลูกน้อง แปรงสีฟัน ยาดับกลิ่น กันทำ ต่อว่า ฯลฯ

ลักษณะคำประสม

1. คำประสมที่นำคำมูลมาประสมกันแล้วความหมายผิดไปจากเดิม แต่มีคำความหมายเดิมเป็นหลัก ได้แก่ หางเสือ (เครื่องถือท้ายเรือ) แสงอาทิตย์ (ชื่องู) ลูกเสือ (คน) ลูกน้ำ (ลูกยุง) แม่น้ำ (ทางน้ำใหญ่) น้อตา (น้อของเมีย) ลูกหม้อ (ชื่อปลากัด)
2. คำประสมที่เอาคำมูลมาประสมกัน ซึ่งคำมูลแต่ละคำมีเนื้อความคงที่ แต่เมื่อประสมกันแล้วมีเนื้อความผิดจากรูปเดิม มีลักษณะเป็นคำสำนวนหรือคำอุปมา ได้แก่ ยินดี ใจหาย ใจจิต ออกหัก คอแข็ง น้อยใจ ผิดใจ ท้องร่วง ฯลฯ
3. คำประสมที่เอาคำมูลคำเดียวกันมาซ้ำกัน ได้ความหมายคล้ายคำมูลเดิมหรืออาจผิดเพี้ยนไปจากความหมายเดิมเล็กน้อย ได้แก่ เร็ว ๆ ช้า ๆ เด็ก ๆ คำ ๆ อ้วน ๆ ผอม ๆ นิ่ง ๆ นอน ๆ ฯลฯ
4. คำที่ย่อมาจากใจความมาก คล้ายคำสมาสหรือตัดทอนในภาษาบาลี รวมทั้งคำอาการนามที่นำหน้าด้วย "การ" หรือ "ความ" ได้แก่ ชาวนา ชาวเมือง ชาวประมง ผู้ตี ผู้ร้าย ผู้แพ้ นักเลง นักรบ นักปราชญ์ ช่างทอง ช่างเขียน ช่างหม้อ หมอช้าง หมอความ หมอลำ การกิน การอยู่ การเรียน ความตาย ความคิด ความจน เครื่องใช้ เครื่องเขียน เครื่องกีฬา ของเล่น ของกิน ของใช้ ที่นอน ที่อยู่ ที่เที่ยว ฯลฯ

หน้าที่ของคำประสม

1. ทำหน้าที่เป็นคำนาม ได้แก่ น้อตา แม่น้ำ ลูกน้ำ เสือป่า หางเสือ ขันทมมาก ลูกคิด หัวใจ ไม้จิ้มฟัน ไม้ตีพริก ยาดับกลิ่น ฯลฯ
2. ทำหน้าที่เป็นคำสรรพนาม ได้แก่ เกล้ากระผม หม่อมฉัน น้อคุณ แม่หนู ข้าพเจ้า ข้าพระบาทเจ้า เกล้ากระหม่อม ฝ่าพระบาท ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท
3. ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ได้แก่ ทอดพระเนตร ถึงแก่กรรม ลั่นพระชนม์ เข้าใจ ต่อว่า บอกรบ ปรับทุกข์ ฯลฯ

4. ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ ได้แก่ ชี้เกียจ ใจดี นรารัก ใจร้อน หัวแข็ง
 หน้าเกลียด มั่งมี นักหนา ฯลฯ

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูแผ่นวงกลมบรรจุคำต่าง ๆ ต่อไปนี้ แล้วให้นักเรียนคิดพิจารณาว่าคำต่าง ๆ ในแต่ละส่วนของวงกลมแตกต่างกันอย่างไร

2. ครูเขียนข้อแตกต่างที่นักเรียนเปรียบเทียบเป็นข้อ ๆ จากกิจกรรมข้อ 1 ไว้บนกระดาน แต่ครูยังไม่เฉลยคำตอบที่ถูกต้อง ครูให้นักเรียนค้นหาคำต่อไปนี้

หัว + ใจ → หัวใจ

ตุก + คีต → ตุกคิต

ชา + ด้บ + กลีฬ → ชาด้บกลีฬ

ครูให้นักเรียนอธิบายลักษณะการสร้างคำจากบัตรคำ "หัวใจ" "ลูกคิด" และ "ยาคับกลิ้ง" เปรียบเทียบกับคำต่าง ๆ ในส่วนของวงกลมส่วนที่ 3

3. ครูเฉลยคำตอบการเปรียบเทียบคำในส่วนของวงกลมทั้ง 3 ส่วน จากนั้นจึงให้นักเรียนร้องเพลง "คำมูล คำประสม"

คำมูลต้องมีความหมาย
เป็นคำไทยคำอื่นก็มี (ซ้ำ)

คำประสมนั้นไม่ยาก

เป็นคำใหม่ ความหมายใหม่พ้อง (ซ้ำ)

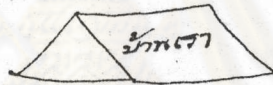
หนูหญิงชายจำให้ดี

เช่น ฟรี ชี สะตอก สวรรค์

เกิดจากคำมูลรวมกัน

เช่น น้ำมัน ของขวัญ

4. ครูให้นักเรียนสรุปลักษณะของคำมูล คำประสมอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงให้นักเรียนดูบัตรคำต่อไปนี้

ครูให้นักเรียนอภิปรายว่า "ลูกแมว บ้านเรา ลูกเป็ด" เป็นคำประสมหรือไม่ เมื่อจบการอภิปรายแล้ว ครูจึงอภิปรายลักษณะของกลุ่มคำ จากนั้นจึงให้นักเรียนแต่ละแถวแข่งขันเกมคำประสม

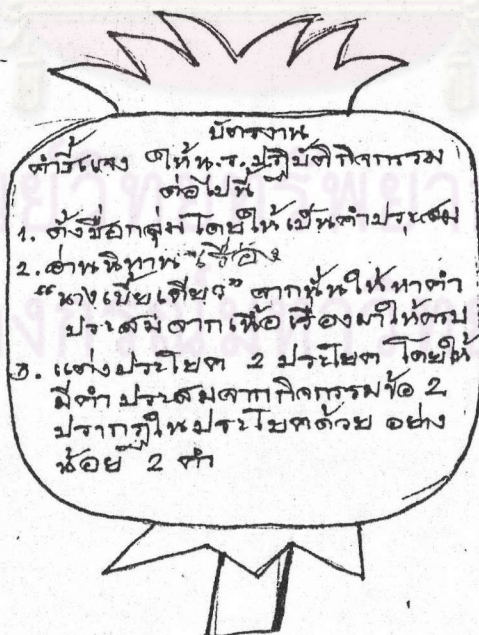
เกมคำประสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความชำนาญในการนำคำมาประสมกัน
2. เพื่อแข่งขันกันหาคำประสม
3. เพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน
4. เพื่อฝึกความรวดเร็ว ไหวพริบในการประสมคำ
5. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เรื่องคำประสม

วิธีการ

1. ครูเขียนคำใส่บัตรคำไว้เป็นจำนวนมาก
2. แจกบัตรคำให้นักเรียนแต่ละแถว
3. ครูชูบัตรคำขึ้นมา แล้วให้นักเรียนที่มีคำซึ่งต่อแล้วเป็นคำประสมชูบัตรของตนขึ้นเพื่อประสมคำกับคำของครู ให้ตัวแทนออกไปเขียนบนกระดานคำ เป็นผลงานของแถว
ตัวอย่าง เช่น ครูชูบัตรคำว่า "น้ำ" นักเรียนที่มีคำว่า "ตา ใจ แม่" ก็ต่อเป็นคำว่า "น้ำตา น้ำใจ แม่น้ำ" เป็นต้น
4. นับคะแนนจากคำประสมที่ได้ กลุ่มใดได้จำนวนคำประสมมากถือเป็นผู้ชนะ
5. ครูคิดแถบประโยคต่อไปบนกระดาน และให้นักเรียนพิจารณาว่าคำประสมที่ปรากฏในประโยคนั้นทำหน้าที่อะไรในประโยค เช่น แม่น้ำไปตลาด เขาส่งจดหมาย แต่งถ่ายรูปเพื่อน ๆ หม่อมฉันเป็นคนไทย คุณพร้อมเป็นคนใจดี
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะของคำประสมอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นครูจึงอธิบายการสร้างคำประสมเพิ่มเติม เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วจึงแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4 คน เพื่อแข่งขันกันปฏิบัติกิจกรรมตามรายละเอียดในบัตรงานที่แจกให้ ภายในเวลา 10 นาที

7. ครูฉายแผ่นใสแสดงผลงานของแต่ละกลุ่มเรียงตามลำดับ และให้นักเรียน
ประเมินผลว่า กลุ่มใดเป็นกลุ่มที่ทำได้ถูกต้องครบถ้วน และส่งก่อน จากนั้นจึงร่วมกันสรุป
บทเรียนอีกครั้งหนึ่ง

สื่อการสอน

1. แผ่นวงกลมคำมูล คำประสม	2. แผ่นข้อความเพลง "คำมูล คำประสม"
3. บัตรคำประสม	4. บัตรกลุ่มคำ
5. แถบประโยค	6. บัตรงาน
7. แผ่นโปร่งใส	8. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
	9. เอกสารนิทานเรื่อง "นางเบี้ยเดียว"

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการพูดเปรียบเทียบ	2. สังเกตจากการพูดอภิปราย
3. สังเกตจากการพูดสรุป และอภิปราย	4. สังเกตจากการแข่งขันเกม
5. ตรวจผลงานกลุ่ม	

นิทานที่นำมาประกอบการสอน

นางเบี้ยเดียว

ความขยันและมีนิสัยดีนำมาซึ่งความมั่งคั่ง

นานมาแล้ว มีหญิงอนาถาผู้หนึ่ง กำพร้าบิดา อาศัยอยู่กับมารดาผู้ชราภาพแล้ว
หญิงอนาถาผู้นี้มีรูปร่างสวยมากและเป็นที่รู้จักมีนิสัยดีที่ถ้วน ขยันขันแข็งในการทำงานมี
ความมานะ นากเพียร วันหนึ่ง มารดาป่วยและตายลง ไม่มีสมบัติอะไรเลย นอกจากเงิน
มีราคาเพียงเบี้ยเดียว ซึ่งจะเอาไปซื้ออะไรก็ได้ไม่ได้ เพราะมารดาที่พระเจ้าแผ่นดินในยุคนั้น
บัญญัติไว้มีอยู่ว่า จะต้องให้ครบ 100 เบี้ยเป็นอย่างต่ำ จึงจะขายกันได้ นางเป็นคนเจ้า
ปัญญา จึงเข้าไปในร้านขายพืชพันธุ์ผักแห่งหนึ่ง ขอซื้อเมล็ดพันธุ์ผักกาดเป็นราคา 1 เบี้ย
เจ้าของร้านกลับไล่ส่ง นางก็อ่อนวอนถามวิธีซื้อขาย ก็ได้ความว่าเขาขายหีบมือต่อ 100
เบี้ย นางจึงขอเดลีว่า "ขอแต่เอาด้วยปลายนิ้ว ดัดขึ้นมาเท่าใดก็ขอซื้อไปเท่านั้น จะ
ได้หรือไม่?"

เจ้าของร้านเข้าใจว่า คงไม่ได้ไปเท่าไร ก็ยินยอมตามคำขอร้องจึงเอาปากอมนี้ว
 รี่ แล้วจึงลงไปกลางตลาด ได้เมล็ดพันธุ์ผักกาดติดปลายนิ้วมานิดหน่อยจึงขอดผ้าไว้ แล้วเอา
 มาเพาะปลูกที่ไร่หลังบ้านในไม่ช้าเมื่อผักกาดโตขึ้น ก็เก็บไปขายในตลาดสดก็ขายได้ดีกว่า
 คนอื่นเพราะรูปร่างและเจรจาพาที่อ่อนหวาน เป็นที่ถูกลูกค้าทั่วไป

ในวันหนึ่ง มีท่านเศรษฐีผู้หนึ่ง เข้ามาเที่ยวในตลาด เห็นว่าแม่ค้ารูปร่างและ
 เจรจาอ่อนหวาน มารยาทอ่อนโยนก็มีความพอใจครั้งได้ทราบประวัติว่า เป็นคนมีนิสัยดีมานะ
 พากเพียร ขยันขันแข็ง ในการทำมาหากิน เหมาะที่จะรักษาทรัพย์ไว้ได้ ก็มีความพอใจ
 มากขึ้น จึงส่งคนมาติดต่อขอแต่งงานกับหญิงนั้น

ทั้งสองอยู่กินด้วยกันตลอดมา แก่ฐานะก็มั่งคั่งร่ำรวยมากขึ้นมีความสุขจนตลอดชีวิต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มควบคุม

แผนการสอน

วิชาภาษาไทยเรื่อง "ประโยคความเดียว"

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ร้องเพลง "ประโยค" ได้
2. ตอบคำถามเกี่ยวกับส่วนประกอบของประโยคได้ถูกต้อง
3. พุทธสรุปลักษณะประโยคความเดียวได้ถูกต้อง
4. จำแนกประโยคความเดียวได้ถูกต้อง
5. แต่งประโยคความเดียวได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ประโยค ในจำนวน 10 ประโยค

เนื้อหา

ประโยคความเดียวหรือ เอกรรตประโยค หมายถึง ประโยคเล็ก ๆ ที่มีความหมายอย่างเดียว คำเอกรรต (เอก วรรต) แปลว่า มีเนื้อความอย่างเดียว

ส่วนประกอบของประโยคความเดียว

ประโยคความเดียวต้องมีส่วนประกอบของประโยคอย่างน้อย 2 ส่วน คือ บทประธาน และบทกริยา

ตัวอย่างประโยคความเดียว

1. ฝนตก	7. เสื่อขาดที่ปัก
2. เขาเดินอย่างรีบเร่ง	8. แจกันอยู่บนโต๊ะ
3. จานแตก	9. นิดให้หนังสือแก่เพื่อน
4. แม่หันเนื้อ	10. เกิดอหิวาตกโรคที่แม่ฮ่องสอน

5. ครูสอนเขา	11. เขาถูกตี
6. กีฬาคือยาวิเศษ	12. เขาเป็นนักกีฬา

กิจกรรมการเรียนการสอน

- นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนร้องเพลง "ประโยชน์" (สร้อย)

ลาเอ็ยลา ขึ้นต้นอะไรก็ได้ ประโยคนั้นคือข้อความ (ซ้ำ) ให้รู้ว่ามิใคร (ซ้ำ) ตัวอย่างเช่น "นักเรียนฟัง" (ซ้ำ) ประโยคแบ่งเป็นสองภาค (ซ้ำ) ภาคสองคือภาคแสดง (ซ้ำ)	แต่ลงสุดท้ายเป็นสร้อย ทิ้งดงามฟังได้ความยิ่งนา (สร้อย) เขาทำอะไร จำไว้เถิดวา (สร้อย) "คนนั่งบนถั่ง" นำซึ่งยิ่งนา (สร้อย) ไม่เห็นจะยาก ภาคประธานนำมา (สร้อย) ขอจงได้แจ้งแห่งในวิญญา (สร้อย)
---	---

- ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับสาระสำคัญของเพลง ซึ่งกล่าวถึงส่วนประกอบของประโยค เช่น ประโยคมีกี่ภาค ประโยคคืออะไร จากนั้นครูจึงให้นักเรียนอ่านออกเสียงข้อความต่อไปนี้พร้อมกัน

"ส่งศรีสาวเสริมสวยสวมสุทสมัยใหม่สีสดใสไปส่งสาวน้อยสุดสวาท สหายสนิทสมัยศึกษาที่สามแสน
 เดินซื้อสิ่งของที่ห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัลสิลม สองสาวรู้สึกสุขสันต์กับสีสวยของเสื้อผ้าผ่าน ! ก็
 ต้องเศร้าสร้อยเมื่อเห็นเด็กสาววัยสวยสามคนสูบบุหรี่ และส่งเสียงสรรวเสเฮฮาพูดจาบัดสี"

- ครูให้นักเรียนแยกแยะข้อความที่ได้อ่านข้างต้นออกเป็นประโยคย่อย ๆ เช่น

ส่งศรีสวมสุทสมัยใหม่	ส่งศรีเดินซื้อของ	สุดสวาทเศร้าสร้อย	เด็กสาว
สามคนสูบบุหรี่ ฯลฯ			

จากนั้นครูจึงแนะนำให้นักเรียนสังเกตประโยคย่อย ๆ ที่แยกได้ว่า ประกอบด้วย ประธาน กรทำกริยาเพียงอาการเดียว และให้นักเรียนอ่านตัวอย่างประโยคเหล่านี้เพิ่มเติม

สุนทรีย์ได้รับรางวัล คุณตาเป็นคนดี นกร้องไฟเรามาก
 กีฬาคือยาวิเศษ คุณป้าไปตลาด จานแตก
 เขาเดินเร็ว คุณจำลองได้คะแนนเสียงมาก ฯลฯ

เมื่อนักเรียนอ่านประโยคเหล่านี้แล้ว ครูจึงให้นักเรียนสรุปลักษณะประโยคความเดียว

4. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปประโยคแบบต่าง ๆ เช่น ประโยคที่นำหน้าด้วย ประธาน ประโยคที่นำหน้าด้วยกริยา ประโยคที่นำหน้าด้วยกรรม จากนั้นครูชูแถบข้อความให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนดูว่าข้อความเหล่านี้เป็นประโยคความเดียวหรือไม่

แถบข้อความ

1. กีฬาสีของโรงเรียน	3. แม่ค้าหกล้ม	5. วันเด็กแห่งชาติ
2. นั้ตลมหาย	4. เขาทำการบ้าน	6. ทหารเป็นรั้วของชาติ

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะประโยคความเดียว จากนั้นจึงให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง "นางมมหอม" เมื่ออ่านจบแล้วให้นักเรียนแต่งประโยคความเดียว จำนวน 10 ประโยคจากเนื้อหานิทานที่อ่าน

สื่อการสอน

1. แผ่นข้อความเพลง "ประโยค"
2. แผ่นข้อความเรื่อง "เรื่องราวของสังศรี"
3. แถบประโยคและกลุ่มคำ
4. เอกสารนิทานเรื่อง "นางมมหอม"

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตจากการวิเคราะห์ประโยค

3. สังเกตจากการพูดสรุป
4. ตรวจสอบผลงานการแต่งประโยค

นิทานพื้นบ้านไทย

ห่างออกไปจากเมืองลพบุรี ยังมีสถานที่อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งมีนิทานโบราณเล่าต่อกันมาหลายยุคสมัย สถานที่นั้นคือ

ประสาธนางम्मหอม เป็นปราสาทแบบโบราณตั้งอยู่ในป่าที่บ้านโคกคลี ตำบลหนองยายโธย อำเภอลำลูกกา จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นเขตอำเภอติดต่อกันอำเภอคำชะโนด จังหวัดนครราชสีมา และติดเขตกับอำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ

ปราสาทดังกล่าวนี้เป็นปราสาทอิฐ กว้าง 5.70 เมตร ห่างจากปราสาทไปทางทิศตะวันตก 7 กิโลเมตร มีศิลาก้อนขนาดใหญ่ สูง 1.50 เมตร ยาว 2 เมตร ซึ่ง ณ ที่นั้น เรียกกันว่า ทำนางสรระम्म และห่างจากปราสาทไปทางทิศตะวันตก 1 กิโลเมตร มีบริเวณที่ราบอันกว้างใหญ่ มีหญ้าขึ้นเรียงเหมือนสภาพที่ได้รับการตกแต่งดูแล ต้นไม้ยืนต้นรอบบริเวณนั้นสูงโล่ง มองออกไปทะลุโปร่งเป็นทางโล่ง ซึ่งเรียกว่า โคกคลี

เกี่ยวกับปราสาทและสถานที่ต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนมีเรื่องนิยายเกี่ยวข้องกับอยู่ มีนิยายโบราณเล่ากันว่า ใกล้กับบริเวณดังกล่าว มีเมือง ๆ หนึ่งปกครองโดยกษัตริย์มีราชธิดาชื่อว่า นางम्मหอม มีความงดงามเป็นหนึ่งซึ่งยากที่จะมีนางใดเสมอเหมือน ทุกครั้งที่ส่งสรระम्मนาง มักจะไปนั่งที่ก้อนหินก้อนนั้นสรระम्म บริเวณก้อนหินนั้นตั้งอยู่จึงเรียกว่า ทำนางสรระम्म

ตอนที่นางสรระम्मในวันหนึ่ง ผมหันนางสรระम्मหล่นลอยไปตามน้ำ กระแสน้ำพัดพาไปจนกระทั่งมีกษัตริย์เมืองหนึ่งเก็บम्मของนางได้ จึงเกิดความคลั่งไคล้ไหลหลงผู้เป็นเจ้าของम्म นางนี้ จึงมีพระบัญชาให้ข้าราชการสืบเสาะหาผู้เป็นเจ้าของम्मนางนี้ ครั้นพบนางम्मหอม แล้วจึงกลับมาทูล กษัตริย์พระองค์นั้นจึงได้เสด็จไปหานางแล้วก็บันดาลให้เกิดความรักขึ้นอย่างฝังจิตฝังใจ แต่พระองค์ก็ต้องพบกับอุปสรรค ด้วยนางนั้นมีคู่หมั้นแล้ว และคู่หมั้นคนนั้นก็ยังเป็นพระสหายของพระองค์อีกด้วย

ระหว่างความรักที่เกิดขึ้นแก่ชายสองหญิงหนึ่ง ต่างก็หมายปองที่จะได้มาเป็นนางใน

ดวงใจของตนให้จงได้แทนที่จะขับเคี่ยวสู้รบกันเพื่อแย่งชิงนาง แต่ทั้งสองฝ่ายกลับพินันกันดีคลี หากฝ่ายใดชนะก็จะได้เป็นเจ้าของนางนั้นโดยปริยาย

พิธีดีคลีเพื่อชิงนางจึงได้เริ่มขึ้น โดยมีนางผมหอมเป็นเค็มหน้า ขณะที่ทั้งสองขับเคี่ยวกันเป็นเวลานาน ในเชิงคลีก็ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงเสียเชิงแก่กัน ฝ่ายนางผมหอมที่เฝ้าดูการดีคลีด้วยใจระทึก และตื่นเต้นในใจก็เกิดความวิตกกังวลและกลัดกลุ้มต่าง ๆ นานา จะด้วยเหตุผลใดก็เหลือเถา นางผมหอมได้ชิงผูกคอตายเสียก่อน ๆ ที่จะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของฝ่ายใด ข้างฝ่ายกษัตริย์ซึ่งสู้กันในเชิงคลีนั้นทรงทราบ จึงชวนกันไปกระโดดน้ำตายด้วยความเสียใจ สถานที่แห่งนั้นจึงเรียกว่า ปากชวน

เมื่อนางผมหอมได้ตายไปแล้ว ศพของนางก็ได้รับบรรจุไว้ในปราสาท ตั้งแต่นั้นมา ปราสาทนั้นจึงมีชื่อว่า ปราสาทนางผมหอม และสถานที่ต่อสู้กันในเชิงคลีเพื่อแย่งชิงตัวนางผมหอมก็ได้มีชื่อว่า โคกคลี

นอกจากนี้ยังมีเขาอีกลูกหนึ่ง ที่มีชายเล่ากันมาเกี่ยวกับลูกเขานี้ คือ เขาสมอคอน ซึ่งเป็นภูเขาสูง 56 เมตร ตั้งอยู่กลางทุ่งในท้องที่ตำบลเขาสมอคอน ขึ้นกับอำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี ทางด้านตะวันตกของภูเขามิวัดโลย มีรูปหล่อพระศรีอารยย์ ชาวบ้านนับถือกันมาก เหตุที่จะเกิดเขาลูกนี้ได้มีนิยายเล่าสืบกันต่อมาว่า เมื่อคราวพระลักษมณ์ถูกศรพรหมศาสตร์ของอินทรีชิตสลบไปหนุมานจึงได้ไปหาต้นสังกรณีตรีชวา และได้แบกเอาเขาสรณยาในจังหวัดชัยนาทมาทิ้งลูกเลย ขณะที่หนุมานได้แบกเอาเขาลูกนี้ซึ่งมีต้นยาสังกรณีตรีชวา หินก้อนหนึ่งได้ร่วงลงกลางทุ่งลูกหนึ่ง จึงกลายเป็นภูเขา เรียกว่า เขาสมอคอน และเล่ากันว่า เขาสมอคอนลูกนี้เป็นที่อยู่ของพระสุกัณฑ์ฤๅษี ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของพระเจ้ารามคำแหงมหาราช และพระยาจำเมืองกษัตริย์เมืองพระยา ซึ่งน่าจะเป็นราชวงศ์หนองแสโยนกเชียงแสนทั้ง 2 พระองค์ เหนรายเมื่อยังทรงพระเยาว์ ได้ทรงเสด็จมาศึกษาศิลปวิทยาอยู่ด้วยกันที่ เขาสมอคอนนี้ ซึ่งสมัยนั้น กษัตริย์เมืองลพบุรีก็เป็นราชวงศ์เดียวกัน

กลุ่มควบคุม
แผนการสอน
วิชาภาษาไทย เรื่อง "ประโยคความรวม"
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. แต่งประโยคบรรยายภาพการ์ตูนโดยใช้คำสันธานที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง
2. พุดเปรียบเทียบและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยคที่นักเรียนแต่งขึ้นกับตัวอย่างประโยคความรวมที่ครูยกตัวอย่างได้
3. แต่งประโยคความรวมจากจำนวนคำทั้งหมดที่ครูกำหนดให้ได้ถูกต้อง
4. พุดสรุปข้อแตกต่างระหว่างประโยคความรวมกับประโยคความเดียวได้ถูกต้อง
5. แต่งประโยคความรวมโดยอาศัยเนื้อหาניתานพื้นบ้านล้านนาเรื่อง "กบกินเดือน" ได้ถูกต้อง 8 ประโยค จากจำนวน 10 ประโยค

เนื้อหา

ประโยคความรวม (อนุประโยค) เป็นประโยคที่มีใจความหลายอย่างเป็นประโยคที่นำเอาประโยคความเดียว (เอกประโยค) ตั้งแต่ 2 ประโยค ขึ้นไปมารวมกันโดยใช้สันธานเชื่อม

ชนิดของประโยคความรวม

1. ประโยคความรวมที่มีเนื้อความคล้องตามกัน เช่น
แม่กินข้าวและป้อนข้าวน้อง
ครั้นเขานอนแล้วฝนก็ตก

- เขาอาบน้ำแล้ว เขาก็นอน
2. ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งกัน เช่น
- กายเขาสบายแต่หัวใจเขาไม่สบาย
 กว่าถั่วจะสุกงาก็ไหม้
 ถึงเขาจะขมฉัน ฉันก็ไม่ยินดี
3. ประโยคความรวมที่มีเนื้อความเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

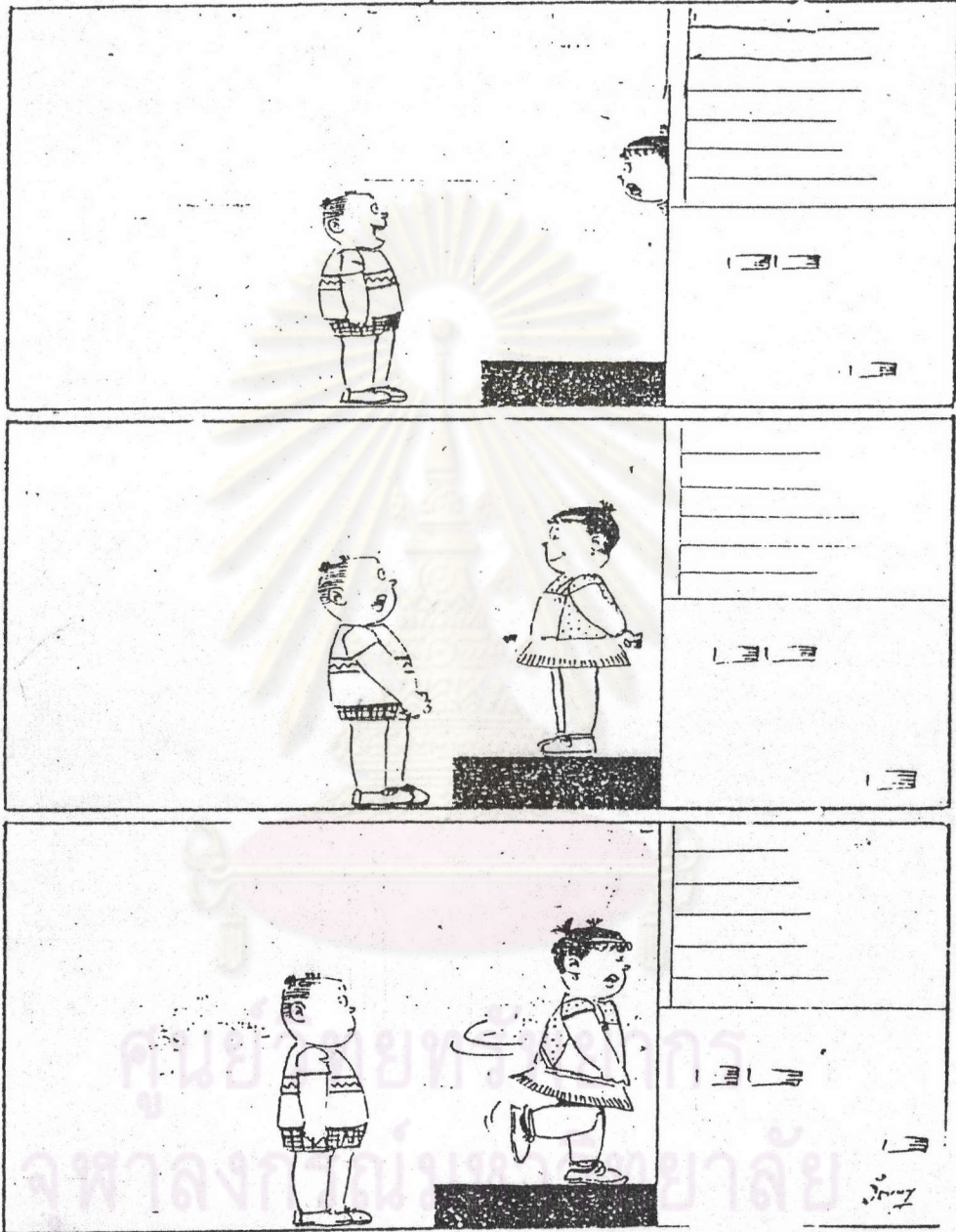
1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนแต่ละกลุ่มที่ครูจัดไว้แล้ว แข่งขันกันแต่งประโยคบรรยายภาพการ์ตูนที่ครูแสดงให้ดู โดยให้เลือกใช้คำสันธานต่อไปนี้ในการแต่งประโยคด้วย และให้เวลาในการแต่งประโยค 5 นาที

คำสันธานที่กำหนดให้

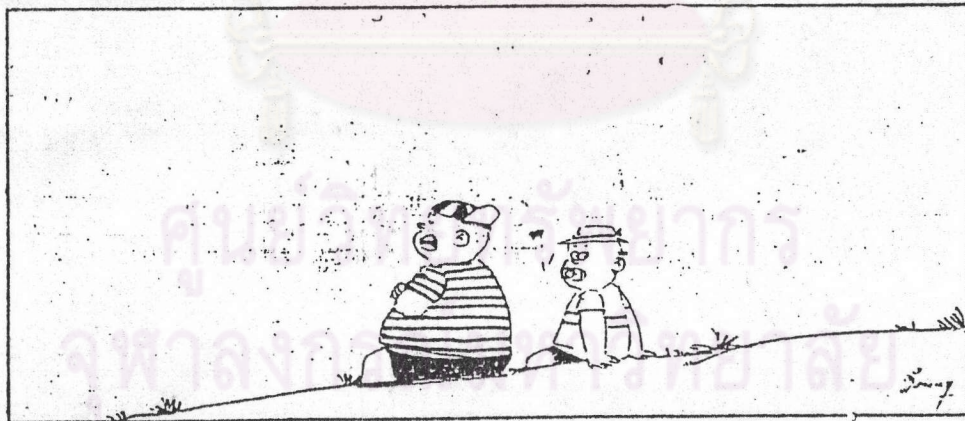
และ แต่ ครั้ง....จึง แล้ว แล้วก็ แต่ที่ว่า แม้ว่า
 แม้....ก็ พอ.....ก็ หรือ หรือไม่ก็ จึง ครั้ง....ก็
 กว่า.....ก็ เพราะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

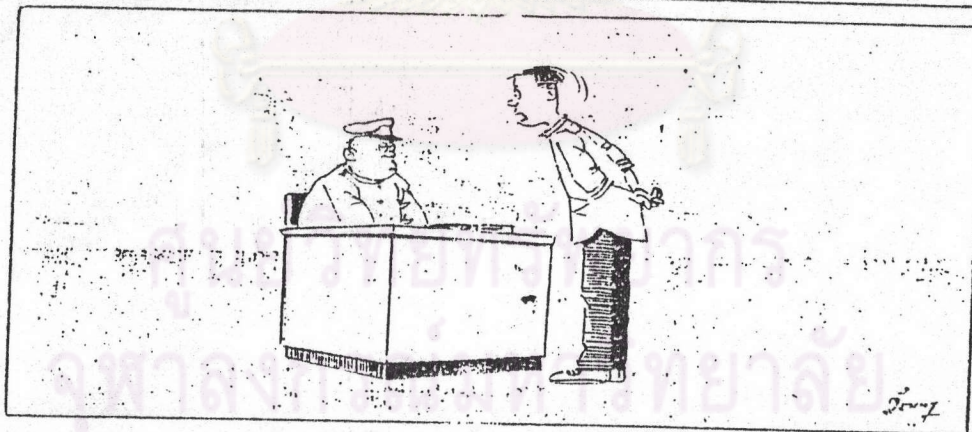
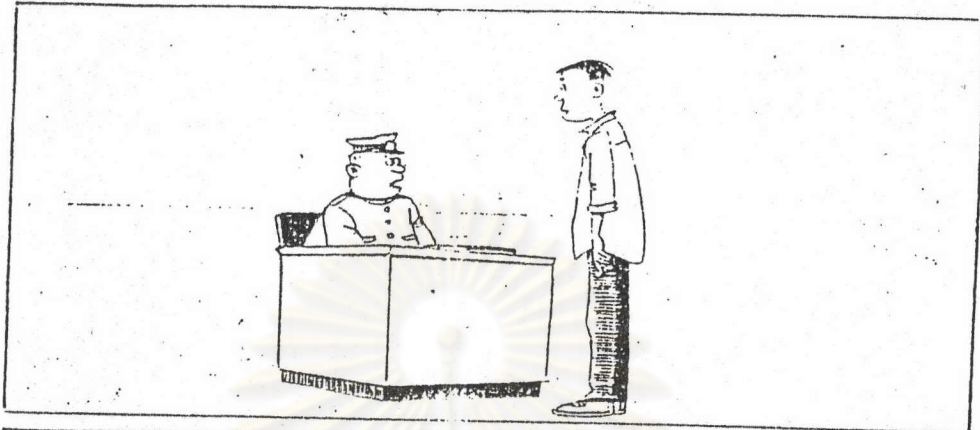
(ภาพที่ 1)

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

2. ครูฉายแผ่นใสแสดงผลงานการแต่งประโยคของแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งชมเชยการทำงานของกลุ่ม จากนั้นจึงให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นว่ากลุ่มใดแต่งประโยคบรรยายภาพได้ดี ใ้คำสันธานถูกต้อง

3. ครูฉายแผ่นใสแสดงตัวอย่างประโยคความรวม แล้วให้นักเรียนเปรียบเทียบกับประโยคบรรยายภาพการ์ตูนที่แต่ละกลุ่มแต่งว่าเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร จากนั้นครูจึงอธิบายลักษณะใจความของประโยคความรวมว่ามี 4 ชนิด คือ ชนิดใจความคล้อยตามกัน ชนิดใจความขัดแย้งกัน ชนิดใจความให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง และชนิดใจความเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน

ตัวอย่างประโยคความรวม

1. กว่าเธอจะมาเขาก็กลับไปแล้ว
2. เขาเป็นคนสุรุษสุร่าย เงินจึงไม่พอใช้
3. คำฟังคำอธิบายด้วยความสนใจ ดังนั้นคำจึงเข้าใจดี
4. เขาฉลาดมากแต่ทว่าไม่มีความรอบคอบเลย
5. นอตนตรีบรรเลง เธอก็ออกมาเต้นทันที
6. พ่อและแม่เดินไปตลาด
7. นายจะไปเที่ยวกับฉันหรือจะกลับบ้าน
8. คุณพ่อของผมเป็นทนายความ แต่ผมอยากเป็นนายแพทย์
9. ครั้นเขาเดินทางมาถึง เขาก็เข้าไปพบผู้จัดการ
10. ถึงเขาจะไม่เชิญฉัน ฉันก็ตั้งใจจะไปงานเขาอยู่แล้ว

4. ครูให้นักเรียนนุสรูปลักษณะประโยคความรวมและให้บอกข้อแตกต่างระหว่างประโยคความรวมกับประโยคความเดียวอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงให้นักเรียนแข่งขันเกมแต่งประโยคความรวมจากจำนวนคำทั้งหมดที่ครูกำหนดให้ ภายในเวลา 5 นาที กลุ่มใดแต่งเสร็จก่อน แต่งได้ถูกต้องและได้จำนวนประโยคมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ

จำนวนคำทั้งหมดที่กำหนดให้ดังนี้

เขา สมชาย ภาพยนตร์ นัก ได้ จะ คุณจำลอง
 ฝน กับ สมปอง ผู้หญิง เก่ง สอบ การเลือกตั้ง หรือ แต่ทว่า
 ตี พบ ดู พอ...ก็ ประชาชน แม้....ก็ การเลือกตั้ง สวย
 และเพราะ จึง ยากจน คน ขยัน เป็น ชนชน นายกรัฐมนตรี แล้ว

5. ครูชมเชยกลุ่มที่ชนะเลิศในการแข่งขันเกมแต่งประโยคความรวม จากนั้นจึงให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มที่ชนะเลิศอ่านประโยคความรวมที่แต่งขึ้นทั้งหมดให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง เมื่อนักเรียนเข้าใจลักษณะประโยคความรวมแล้ว ครูจึงให้นักเรียนอ่านนิทานพื้นบ้านล้านนาเรื่อง "กบกินเดือน" เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ครูจึงให้นักเรียนแต่งประโยคความรวมจำนวน 10 ประโยค โดยใช้เนื้อหานิทานเรื่องนี้เป็นใจความของประโยค

สื่อการสอน

1. ภาพการ์ตูน
2. แผ่นโปรงใสแสดงตัวอย่างประโยคความรวม
3. แผ่นโปรงใสที่เตรียมให้นักเรียนเขียนประโยค
4. ปากกาเขียนแผ่นใส
5. เอกสารเกมการแต่งประโยคความรวม
6. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
7. เอกสารนิทานเรื่อง "พระราหู"

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการพูดสรุปและพูดเปรียบเทียบ
2. สังเกตจากการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. ตรวจสอบผลงานการแต่งประโยคบรรยายภาพการ์ตูน
4. ตรวจสอบผลงานการแต่งประโยคจากเกม
5. ตรวจสอบผลงานการแต่งประโยคโดยอาศัยเนื้อหานิทานเรื่อง "พระราหู"

นิทานประกอบบทเรียน

พระราชทู

ในสมัยนี้ถ้าใครพูดถึงดวงจันทร์ ก็ดูเหมือนว่าจะหมดความซาบซึ้งไปมากทีเดียว เพราะมนุษย์เราได้เห็นลักษณะสภาพความจริงของดวงจันทร์เสียแล้ว ดวงจันทร์ในความจริงกับดวงจันทร์ในความคิดคำนึงของกวีต่างกันมาก และนิยายปรัมปราที่เกี่ยวกับพระอาทิตย์ พระจันทร์ก็มีมากเรื่อง แต่ที่รู้จักแพร่หลายก็คือเรื่องอุกพระราชทูคอยจับกิน ฉะนั้นเมื่อเกิดสุริยุปราคาหรือจันทรคราส ชาวบ้านก็มักเชื่อกันว่าเป็นเวลาที่พระราชทูกำลังอมพระอาทิตย์และพระจันทร์อยู่ จึงได้ช่วยกันยิงปืน เคาะปี่บั้ง จนถึงที่สุดก็ใช้ตัดเล็บให้เกิดเสียงดังเพื่อจะให้พระราชทูตกใจคายพระจันทร์เสีย ต้นเรื่องของพระราชทูจะคอยไล่จับพระจันทร์พระอาทิตย์นี้ มีนิยายเล่าสืบต่อกันมา ดังจะได้เล่าให้ฟังต่อไป

นานมาแล้ว มีเศรษฐีคนหนึ่งชื่อหั่วฉวีโสภณภรรยาชื่อนางสุนทร ทานเศรษฐีมีบุตรชายสามคน คนโตชื่ออาทิตย์ คนกลางชื่อจันทรา คนเล็กชื่อราหู ทานเศรษฐีมีความรักและห่วงใยลูกชายทั้งสามมากเพราะตามปกติลูกชายทั้งสามมักจะซิงตีซิงเด่นกันอยู่เสมอแม้แต่ในการเล่นก็อดที่จะเป็นใหญ่กว่ากันไม่ได้ เช่น เมื่อเล่นเป็นนก คนหนึ่งจะเป็นนกอินทรี อีกคนหนึ่งก็ต้องเป็นพญาครุฑต่างก็จะเป็นนกใหญ่ ๆ มีอำนาจมาก ๆ คราวหนึ่งเศรษฐีเจ็บหนักใกล้จะตาย จึงเรียกลูกชายเข้ามาสั่งสอน

"ลูกเอ๋ย พ่อเจ็บครั้งนี้เห็นจะไม่มีชีวิตรอดอยู่ดูแลลูกได้อีกแล้ว พ่อเป็นห่วงลูกมาก ทรัพย์สินสมบัติที่พ่อหาไว้ก็มากมาย ลูกจงแบ่งออกเป็นสามส่วนเท่า ๆ กัน อาทิตย์เจ้าเป็นลูกคนโต เจ้าต้องจัดการให้เรียบร้อย"

"พ่ออย่าเป็นห่วงเลย ผมจะจัดการทุกอย่างให้เรียบร้อย" อาทิตย์รับปาก

"ดีแล้วลูก แต่พ่อยังไม่สบายใจอยู่อีกอย่างหนึ่ง" เศรษฐีพูดพลางถอนใจ

"เรื่องอะไรล่ะพ่อ บอกมาเถอ ผมจะจัดการให้เรียบร้อยตามที่พ่อต้องการ"

"ก็เรื่องลูกทั้งสามคนนี่แหละ พ่อเป็นห่วงมาก"

"เราพอจะหาเงินเลี้ยงตัวเองได้แล้วละพ่อเรามีที่ดินมีข้าทาสบริวาร เห็นจะไม่อดตายหรอก"

"ไม่ใช่กลัวว่าพวกเจ้าจะอดตาย พ่อกลัวอย่างอื่น"

"กลัวเรื่องอะไรกันพ่อ บอกมาเถิด"

"พ่อกลัวว่าพวกเขาจะไม่สามัคคีกลมเกลียวกัน เพราะพวกเขาต่างก็จะชิงดีชิงเด่น ไม่คิดเผื่อแผ่เห็นใจซึ่งกันและกัน ความไม่สามัคคีปรองดองกันในหมู่พี่น้องนี้แหละ ที่จะ เป็นเหตุให้เกิดความหายนะขึ้นภายหลัง มันมีตัวอย่างมามากแล้ว พ่อพ่อแม่ตายพวกลูก ๆ ไม่ปรองดองกันก็ทะเลาะวิวาทแย่งทรัพย์สินสมบัติกัน เมื่อตกลงกันไม่ได้ ก็ฟ้องร้องยังโรง ศาล เสียเงินเสียทองทั้งสองฝ่ายพอเสร็จคดีแล้วก็ต้องยากจนลง เพราะเอาทรัพย์สินไปใช้สู้ คดีเสียหาย ทิ้งมืออะไรก็ขายกินไป จนหมดตัว"

"พวกเราคงไม่เป็นอย่างนั้นหรอกพ่อ ผมจะจัดการให้ดีที่สุด" อาทิตย์พูดอย่างเอาใจ
"พ่อขอมอบให้เจ้าดูแลน้อง ๆ แทนพ่อด้วย"

ท่านเศรษฐีหวัหวัสยหลังจากที่ได้เรียกลูกมาอบรมสั่งสอนแล้วไม่วันก็สิ้นลมหายใจ ทั้งให้ลูกทั้งสามปกครองกันต่อไป

ในวันที่ท่านเศรษฐีหวัหวัสยสิ้นใจนั่นเอง อาทิตย์ซึ่งเป็นพี่ใหญ่ก็เรียกน้องมา แบ่งสมบัติทันที

"เมื่อก่อนพ่อจะตาย พ่อได้สั่งให้ฉันเป็นคนจัดการเรื่องทรัพย์สินสมบัติ พวกเจ้าก็ได้ยิน กันหมดไม่ใช่รี"

"ใช่ พ่อบอกอย่างนั้น เพราะพี่เป็นคนโต" จันทรบุตรรับ

"เมื่อเข้าใจอย่างนั้นก็ดีแล้ว ฉันจะได้แบ่งให้หมดเรื่องหมดราวกันเสียที"

"อะไรกัน ยังไม่ได้จัดการเรื่องศพของพ่อเลย เรื่องทรัพย์สินนี่เอาไว้ทีหลังก็ได้ไม่ใช่" ราชูแย้งขึ้น

"ตอนนี้ฉันเป็นหัวหน้าครอบครัว ฉันทำอะไรพวกเขาจะต้องปฏิบัติตาม ไม่ต้องออกความเห็นอะไรทั้งนั้น" อาทิตย์พูดเสียงแข็งอย่างไม่พอใจ

"พ่อบอกให้สามัคคีกลมเกลียวกัน" จันทรเอ่ยขึ้นบ้าง

"เออใช่ เพราะฉะนั้นต้องฟังคำสั่งของฉัน ฉันจะแบ่งทรัพย์สินสมบัติของพ่อให้พวก เจ้า จะได้แยกย้ายกันไปหากินตามลำพัง ที่ดินของพ่อมีอยู่ร้อยไร่ เราจะเอาจำนวนคนหาร ให้ได้เท่า ๆ กัน"

"ก็ได้ คนละสามสิบสามไร่เศษ ถูกไหมพี่เอาสามหารร้อย" จันทรคิดหารแบ่งตามชื่อ

"ใครบอกล่ะ แกฟังเฉย ๆ ก็แล้วกัน ฉันคิดเอง ที่ว่าจะหารตามจำนวนคนนั้น"

เป็นอย่างนี้คือครอบครัวของฉันมีอยู่ด้วยกันสิบคน มีฉัน เมียของฉันแล้วก็ลูกอีกแปด ส่วนพวกแกยังไม่ได้แต่งงาน ก็รับไปคนละส่วน ตกอยู่ที่ดินร่อยไร่นี้ก็เอาสิบสองหารสิบสองแปดก็เก้า สิบหก ได้ส่วนละแปดไร่ พวกแกเอาไปคนละแปดไร่ ส่วนที่เหลืออีกสี่ไร่นั้นกันเอาไว้เพื่อว่าฉันจะมีลูกอีกสักคนหนึ่ง"

"เอ พี่อาทิตย์นี่ชอบกลแอะ ว่ายังงั้นจันท์ พ่อสั่งให้แบ่งอย่างนี้หรือ" ราชูหันไปถามจันท์

"ฉันได้ยินพ่อพูดว่าให้แบ่งกันสามคน ให้พี่อาทิตย์เป็นคนจัดการ ต้องฟังนี่เขา"

"อย่างนี้ไม่ยุติธรรมนี่นา ตัวเองได้มาก" ราชูชักไม่พอใจ

"นี่แกกำลังจะหาว่าฉันไม่ยุติธรรมใช่ไหม ฉันทำตามทีพ่อสั่งทุกอย่าง ความจริงฉันจะเอาทั้งหมดก็ได้ เพราะฉันเป็นพี่ เป็นหัวหน้าครอบครัว มันต้องเป็นไปตามอาวุโส เป็นไปตามลำดับชั้น เอ้อ ฉันเปลี่ยนใจแล้ว เศษอีกสี่ไร่นั้นฉันจะให้น้องจันท์"

"ที่นี้ฉันก็มีนาสิบสองไร่ ต้องเพิ่มวัวควายและยุงข้าวให้ฉันอีก"

"เอาวัวควายไปอย่างละคู่ ให้ยุงไปอีกหลังหนึ่ง"

"แล้วฉันละ" ราชูถามขึ้น

"หมดแล้ว เอาที่ไปแปดไร่ที่นอกกินแล้ว แกตัวคนเดียว" อาทิตย์ตัดบท

"ที่นี้จันท์ทำไม่ได้มาก ตัวคนเดียวเหมือนกัน อย่างนี้มันก็ไม่ยุติธรรมนะซี"

"นี่หุคุณะ แกพูดอย่างนี้แสดงว่าแกคิดซิงตึซิงเด่นไม่สามัคคีกลมเกลียวกัน พ่อพูดไว้ไม่ผิดทีเดียว"

"เอ้อ พี่อาทิตย์ ฉันมีที่ถึงสิบสองไร่ ทำคนเดียวเห็นจะไม่ไหว ขอบอกข่าวไพร่ให้สักสี่ห้าคนเถิด"

"เออ เอาไป น้องจันท์จะได้สบาย"

"แล้วฉันล่ะ จะให้ทำคนเดียวนะซี" ราชูแย้งขึ้นอีก

"ที่เท่านั้น ทำคนเดียวก็ได้না แกไปหาเอาบ้างซี เอาละเสร็จกันเสียที ประเดี๋ยวมาช่วยกันจัดการเรื่องศพของพ่อ ไปนิมนต์พระ เติริ่มเครื่องทำบุญ ธิบ ๗ เข้าหน่อย"

ราชูนั้นมีความไม่พอใจอยู่เป็นอันมากที่อาทิตย์และจันท์ได้รับส่วนแบ่งมรดกมากกว่าตน แต่ก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ต้องปล่อยให้เลยตามเลย และในวันทำบุญให้พ่อนั้นเอง

ความขุ่นเคืองใจของราหูก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นอีก คือเมื่อถึงเวลาทำบุญ อาทิตย์ผู้พี่ใหญ่ก็เอาขันทอง ไปใส่ข้าวตอกบาตร จันทรผู้คนรองก็ได้ขันเงินไปให้ ราหูไม่รู้ว่าจะใช้อะไร พี่ ๆ เอาของดี ๆ ไปใช้หมด ขัดใจขึ้นมาคิดว่าเอากระทงมาใส่ข้าวไปตักบาตร ขณะนั้นอาทิตย์และจันทรกำลังยก ขันข้าวขึ้นอธิษฐานอยู่

"เจ้าประคุณ ขอบุญกุศลที่ได้ทำบุญครั้งนี้ จงส่งผลให้ข้าได้ไปเกิดเป็นพระอาทิตย์ส่อง โลกเกิด" อาทิตย์อธิษฐาน

"พี่อาทิตย์ได้เป็นพระอาทิตย์ส่องโลก ฉะนั้นขอให้ข้าได้เป็นพระจันทร์ด้วยเกิด"
จันทรอธิษฐานบ้าง

"บ๊ยะ ทรัพย์สินสมบัติ ข้าวของเงินทองก็ได้ไปมาก เอาแต่ดี ๆ ไปทั้งนั้น ตายไปแล้ว ยังเลือกเกิดที่ดี ๆ อีก มันกันท่ากันทุกอย่างเห็นจะอยู่ร่วมโลกกันไม่ได้ ตีละชาติหน้าขอเกิด เป็นพี่ใหญ่ให้มีร่างกายใหญ่โต สามารถบังอาทิตย์และจันทร" ราหูพูดด้วยความโกรธ

ผลแห่งการอธิษฐานครั้งนั้น ครั้นตายไปแล้วพี่ใหญ่ก็ไปเกิดเป็นพระอาทิตย์ พี่คน รองไปเกิดเป็นพระจันทร์ ส่วนน้องคนเล็กก็ไปเกิดเป็นพระราหู สมตามที่ได้อธิษฐานไว้ และ คอยไล่จับพระอาทิตย์และพระจันทร์ ทำให้เกิดสุริยคราสจันทรคราสตามความเชื่อของคนโบราณ

พระราหูตามภพชาติมีเขียนกัน 2 แบบ แบบหนึ่งเขียนเป็นแทตย์ ทำหน้าคล้าย ยักษ์ มีหางเป็นนาค อีกแบบหนึ่งหน้าเป็นแทตย์ แต่มีครึ่งตัวกำลังเอามือจับพระจันทร์มาอม เรื่องที่พระราหูจะมีเพียงครึ่งตัวนั้น มีเรื่องเล่าว่า สมัยหนึ่งเมื่อ เทวดาและอสูรร่วมกันตั้ง นิธิกวนเกษียรสมุทรทำน้ำอมฤต พระราหูได้แปลงเป็นเทวดาเข้าไปในเทพชุมนุม ผสมวงตีมน้ำอมฤตด้วย พระอาทิตย์พระจันทร์เห็นเข้า จึงฟ้องพระนารายณ์ ๆ ก็รวัดขว้างด้วยจักรลูก ตัวพระราหูขาดไปครึ่งตัว แต่ไม่ตายเพราะได้กินน้ำอมฤต ท่อนหัวคงลอยอยู่ในอากาศคอยจับ พระอาทิตย์พระจันทร์ด้วยความแค้นเคือง

กลุ่มควบคุม

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง "การจับใจความสำคัญ"

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. สรุปใจความสำคัญจากบท "จ้อย" ที่อ่านได้ถูกต้อง
2. สรุป "ข่าว" ที่ได้ฟัง ได้ถูกต้อง
3. อภิปรายเกี่ยวกับลักษณะใจความสำคัญ และวิธีการจับใจความสำคัญได้
4. จับใจความสำคัญจากเรื่อง "สาหร่าย" และเรื่อง "ละครสัตว์" ได้ถูกต้อง
5. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่ตนเองเลือกอ่านได้ถูกต้อง

เนื้อหา

การจับใจความสำคัญ คือ การหาประโยคหรือข้อความที่เป็นประโยคสำคัญของเรื่องราวตอนหนึ่ง ๆ หรือย่อหน้าหนึ่ง ๆ หรือการหาเนื้อความตอนที่ทำให้เรื่องต่าง ๆ เกิดขึ้น ซึ่งถ้าขาดความตอนนั้นแล้ว เรื่องอื่น ๆ ก็จะไม่เกิดตามมา

ลักษณะใจความสำคัญ

ใจความสำคัญอาจจะเป็นประโยคเดียวหรือประโยคซับซ้อน ซึ่งอาจจะอยู่ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนท้ายย่อหน้า

ประโยชน์ของการจับใจความสำคัญ

การจับใจความสำคัญทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่ได้อ่านหรือได้ฟัง เพราะการจับใจความสำคัญทำให้ค้นพบประโยคหรือข้อความสำคัญอันเป็นหัวใจของเรื่องราว เมื่อผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความเข้าใจแล้ว สิ่งสำคัญที่ตามมาคือการได้รับความรู้และความบันเทิง

วิธีการจับใจความสำคัญ

1. อ่านหรือฟังเรื่องราวให้ตลอดทั้งเรื่อง
2. หาประโยคหลักหรือประโยคสำคัญ หากเป็นการจับใจความสำคัญที่ปรากฏรวมอยู่ในหลาย ๆ ย่อหน้า ผู้อ่านต้องถามตัวเองว่า เรื่องนี้มีใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม แล้วจึงรวบรวมคำตอบที่ได้มาเรียบเรียงให้เหมาะสมตามลำดับความสำคัญของข้อความ

ตัวอย่างการจับใจความสำคัญ

เรื่อง "น้ำหอม"

ประเทศที่มีชื่อเสียงทางด้านการผลิตน้ำหอมคือ ฝรั่งเศส โดยเฉพาะเมืองกราสส์ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นเมืองน้ำหอมเพราะที่นั้มีการปลูกดอกไม้หอมกันแทบทั้งเมือง โดยชาวไร่จะเก็บดอกไม้มาฝัดแดดแล้วกลั่นแยกเป็นน้ำหอม ดอกไม้แห่ง 1 ต้นจะกลั่นน้ำหอมได้แค่ 1 ปอนด์เท่านั้น และยังจะต้องกลั่นให้เหลือหัวน้ำหอมแท้เพียง 1 ปอนด์

น้ำหอมนั้นแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ที่ได้จากธรรมชาติ และที่ได้จากการสังเคราะห์ทางเคมี น้ำหอมจากธรรมชาตินั้น ส่วนมากจะได้จากหัวน้ำหอมที่กลั่นจากดอกไม้โดยมีแอลกอฮอล์ เป็นตัวละลายผสมด้วยวัตถุที่ทำให้กลิ่นคงทน ซึ่งมักจะได้จากพืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ที่มีกลิ่นหอม เช่น เปลือกอบเชย เกสรดอกส้ม เกสรดอกกุหลาบ จัสมีนโรส ไอริส คาร์เนชั่น ลาเวนเดอร์

น้ำหอมจากธรรมชาตินั้นมักจะระเหยเร็ว หากจะให้คงทนก็ต้องเติมวัตถุบางอย่างลงไปซึ่งวัตถุส่วนใหญ่จะได้จากสัตว์ เช่น อำพันได้จากปลาวาฬ มัสค์ได้จากกวางมัสค์เตียร์ น้ำเมือกขมตได้จากขมตเข็ด น้ำมันคาสเตอร์ได้จากตัวบีเวอร์ สูตรน้ำหอมนี้จะถือเป็นความลับมาก

(“น้ำหอม” หนังสือไทย ฉบับที่ 217 หน้า 122)

ใจความสำคัญของย่อหน้าแรก คือ

ประเทศที่มีชื่อเสียงทางการผลิตน้ำหอม คือ ฝรั่งเศส เมืองกราสส์ ได้ชื่อว่า
เป็นเมืองน้ำหอม

ใจความสำคัญของย่อหน้าที่สอง คือ

น้ำหอมนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ ที่ได้จากธรรมชาติและที่ได้จากการ
สังเคราะห์ทางเคมี

ใจความสำคัญของย่อหน้าที่สาม คือ

น้ำหอมจากธรรมชาตินั้นมักจะระเหยเร็ว หากจะให้คงทนก็ต้องเติมวัตถุดิบบางอย่าง
ลงไป

กิจกรรมการเรียนการสอน

- นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนอ่านบทประพันธ์ ต่อไปนี้พร้อมกัน

<p>หมีเอ๋ยหมีดู ทั้งงุ่มง่าม เชื่องช้าสารพัน ถ้าใครมาต่อแยเข้าหย่าเล่น แต่ไม่กัศประดาสัตว์และคนตาย</p>	<p>เป็นสัตว์ใหญ่อ้วนฉุขนหลายเส้น อยู่ลำพังตัวมันแต่เดี๋ยวตาย มันจะเผ่นเข้าตะปบหนังหัวหาย ชอบกันรังผึ้งทั้งหลายในป่าเออ</p>
<p>กว้างเอ๋ยกว้างดง ตัวผู้เขาเป็นกิงตรัยการตา ยามวิ่งวิ่งเร็วดังพัด เขาเกะกะระกึ่งไม่ได้ความ</p>	<p>ร่างระหงน่ารักเป็นหนักหนา ส่วนตัวเมียข้อยหน้าไรเขางาม รู้หลักลัดหลบภัยใจวาทวาม อันสิ่งงามบางที่มีโทษเออ</p>

(จากหนังสือ ดอกสร้อย สัตว์ป่า ขององค์การคำครุสภา)

เมื่อนักเรียนฝึกอ่านจบแล้ว ครูจึงให้นักเรียนออกมาพูดสรุปใจความสำคัญของ
บทประพันธ์ข้างต้นนี้ ประมาณ 3-4 คน

- ครูให้นักเรียนที่นั่งฟังอยู่ ประเมินผลว่าใครสรุปใจความสำคัญได้ดีที่สุด
จากนั้นครูจึงเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

3. ครูให้นักเรียนที่กำหนดไว้แล้วออกมาเล่าข่าวหน้าชั้นเรียนหลังจากนั้นจึงให้เพื่อน ๆ ที่นั่งฟังอยู่มาพูดสรุปข่าวประมาณ 3-4 คน และเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ ประเมินผลว่าใครสรุปข่าวได้ดีที่สุด

4. ครูประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนตั้งแต่ต้น หลังจากนั้นจึงอธิบายถึงความสำคัญของการจับใจความสำคัญ ไม่ว่าจะมาจากการฟังหรือการอ่าน จากนั้นจึงแจกเอกสารตัวอย่างการจับใจความสำคัญ ครูให้นักเรียนอ่าน เมื่ออ่านจบแล้วจึงเปิดโอกาสให้อภิปรายถึงลักษณะใจความสำคัญวิธีการจับใจความสำคัญ

5. ครูตีตแผนภูมิลักษณะใจความสำคัญ จากนั้นจึงให้นักเรียนร่วมกันสรุปวิธีการจับใจความสำคัญอีกครั้งหนึ่ง ครูให้นักเรียนฝึกจับใจความสำคัญจากเรื่อง "สาหร่าย" และเรื่อง "ละครสัตว์"

6. ครูนำผลงานการฝึกจับใจความสำคัญของนักเรียน ประมาณ 5 คน มาประเมินผลในชั้นเรียน ให้นักเรียนอภิปรายว่าผลงานที่ทำนั้นถูกต้องหรือไม่

7. ให้นักเรียนหาเรื่องราวที่ตนสนใจ ความยาวไม่ต่ำกว่า 4 ย่อหน้า แล้วให้ฝึกจับใจความสำคัญจากเรื่องนั้น ๆ

สื่อการสอน

1. แผ่นข้อความ "ดอกสร้อย สัตว์ป่า"
2. เอกสารตัวอย่างการจับใจความสำคัญ
3. แผนภูมิลักษณะใจความสำคัญ
4. เอกสารเรื่อง "สาหร่าย" และเรื่อง "ละครสัตว์"

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการสรุปข่าว และบทประพันธ์ดอกสร้อยสัตว์ป่า
2. สังเกตจากการอภิปราย
3. ตรวจผลงานการฝึกจับใจความสำคัญ

กลุ่มควบคุม

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง "การย่อความ"

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เล่านิทานได้ใจความที่สั้น กระชับรัด เข้าใจง่าย
2. อภิปรายถึงประโยชน์ของการย่อความได้
3. บอกลักษณะของการย่อความที่ดีได้ถูกต้อง
4. จับใจความสำคัญของเรื่องราวที่กำหนดให้อ่านได้
5. ย่อเรื่อง "กรวด" ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การย่อความที่ดี
6. เปรียบเทียบผลงานการย่อเรื่อง "กรวด" ของเพื่อนร่วมชั้นได้

เนื้อหา

การย่อความ คือ การเก็บเนื้อเรื่องสำคัญหรือแนวคิดที่สำคัญของเรื่องที้อ่านได้
อย่างถูกต้องครบบริบูรณ์ แล้วนำมาเรียบเรียงใหม่ให้สั้น ใช้ภาษาที่สั้นกระชับรัด

หลักการย่อความ

1. พิจารณาประเภทของเรื่องว่าเป็นเรื่องประเภทใด หากเรื่องที่ไม่มีชื่อต้องตั้ง

ชื่อเรื่อง

2. ถ้าเรื่องเดิมเป็นร้อยกรองต้องเปลี่ยนเป็นร้อยแก้ว
3. อ่านเรื่องที่จะย่อก่อน พยายามจับใจความรวมของเรื่องนั้นให้ได้
4. จับใจความสำคัญของเรื่องในแต่ละย่อหน้า
5. นำใจความสำคัญที่ได้มาเรียบเรียงใหม่ โดยยึดหลักดังนี้

1. เปลี่ยนสำนวนโวหารเป็นของผู้ย่อเอง
2. ลำดับเรื่องให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย อาจจะไม่เรียงตามลำดับตามเรื่องเดิมก็ได้หากทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ถูกต้องตามความหมายเดิม
3. ไม่ใช่เครื่องหมายคำพูด (อัญประกาศ) ในข้อความที่ย่อแล้ว
4. ไม่ใช่สรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 ในข้อความที่ย่อแล้วต้องใช้แต่บุรุษที่ 3
5. ถ้าข้อความเดิมเป็นราชาศัพท์ต้องคงไว้
6. เนื้อความที่เรียบเรียงแล้ว ควรเขียนติดต่อกันเป็นย่อหน้าเดียว

ตัวอย่างการย่อความ

ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ - ปราสาทหินพนมรุ้ง

ธรรมศักดิ์

ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ เพื่อนคงเคยได้ยินชื่อนี้มาบ้าง เพราะกำลังเป็นข่าวทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์เป็นโบราณวัตถุของไทยที่หายไปเมื่อ 20 ปีก่อน และพบว่าอยู่ที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโกประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อนหลายคนคงยังไม่ทราบและสงสัยว่า ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์คืออะไร และอยู่ที่ไหน

ทับหลัง เป็นชื่อเรียกแผ่นหิน ซึ่งเป็นคานวางเหนือซุ้มประตูด้านหลังขององค์พระปรารักษ์ หรือปราสาทหินสามารถสลักเสลาลวดลายต่าง ๆ ได้ตามแต่ช่างฝีมือในสมัยก่อนนั้น จะคิดทำขึ้นมาลวดลาย และวัสดุเหล่านี้เองที่ทำให้คนรุ่นหลังคำนวณอายุของโบราณสถานได้ ส่วนรูปนารายณ์บรรทมสินธุ์ เป็นที่นิยมแกะสลักกันมาก แต่ชิ้นส่วนที่ไทยกำลังทวงคืนนี้มีรายละเอียดต่างจากที่อื่น จะเล่าให้ฟังภายหลัง

ปราสาทหินพนมรุ้งแห่งนี้ใช้เวลาสร้างประมาณ 2500 ปี เป็นศิลปะแบบขอม เพราะในสมัยที่ก่อสร้างนั้นขอมมีอำนาจ

เวลาผ่านไปหลายร้อยปี เมื่อขอมเสื่อมอำนาจลง และไทยมีอำนาจขึ้นมาในดินแดนแถบนี้ ศาสนาเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น ปราสาทหินพนมรุ้งก็ถูกทิ้งรกร้างไป ไม่ได้ใช้ประโยชน์อีก กลายเป็นที่ป่ารกปกคลุม เดินทางเข้าไปถึงได้ลำบากมาก

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2478 กรมศิลปากรก็ได้ประกาศขึ้นทะเบียนปราสาทหินพนมรุ้ง เป็นโบราณสถาน และคิดจะซ่อมแซมบูรณะอีกครั้ง เพื่อเก็บรักษาไว้ให้นักวิชาการได้ศึกษา รูปแบบและลวดลายที่ตัวอาคาร จะได้ทราบเรื่องราวในอดีตของดินแดนแถบนี้มากขึ้น

เขาศึกษากันโดยวิธีดูภาพสลักบนแผ่นดิน หน้าบัน กรอบหน้าบัน เสาคอ ปรชตุ และทับหลัง ซึ่งมีข่าวว่าชิ้นหนึ่งไปอยู่ที่สหรัฐอเมริกา ทับหลังชิ้นนี้สลักภาพพระนารายณ์บรรทมสินธุ์ประกอบลวดลายวิจิตรนิสิตาร และยกย่องว่าสวยงามที่สุดในโลกในบรรดาทับหลังของปราสาทหินทั้งหลายในประเทศไทย

คราวนี้ก็มาถึงความหมายของ นารายณ์บรรทมสินธุ์

นารายณ์ก็คือพระนารายณ์ 4 กรนั่นเอง ตามคติชาวฮินดูเชื่อว่าพระนารายณ์คือผู้สร้างและผู้ทำลาย พระองค์บรรทมอยู่บนหลังพญานาคในเกษียรสมุทรหรือทะเลน้ำนม บรรทมสินธุ์อยู่ในน้ำหรือมหาสมุทร ช่างที่สร้างปราสาทหินพนมรุ้งได้นำเรื่องราวนี้มาสลักเป็นภาพบนแผ่นหินทับหลังดังกล่าว แต่มีส่วนที่แปลกไปจากรูปนารายณ์บรรทมสินธุ์ที่อื่น ๆ คือ พญานาคที่พระนารายณ์บรรทมบนหลังมีลักษณะปนกับมังกร รอบ ๆ รูปพระนารายณ์ มีรูปนก หักติลิ่งค์ (นกยักษ์คาบข้าง) มินกแก้วอยู่ 2 ข้าง มีแม่ลิงอุ้มลูก มีนาคอนันตยะ (นาค 5 เศียร) อยู่เบื้องหลัง และมีรายละเอียดประกอบอื่น ๆ อีกมากมายซึ่งสวยงามนิสิตาร

ทับหลังนี้เมื่อ 20 ปีก่อนยังอยู่ในเมืองไทย เพราะมีผู้บันทึกภาพไว้พบเห็นตกอยู่ที่ฐานซุ้มประตูในลักษณะแตกหักอยู่

แล้ววันหนึ่งปี 2508 ก็มีผู้ไปพบบางส่วนอยู่ที่ร้านขายของเก่าแห่งหนึ่งทางกรมศิลปากรขอคืนมาไว้ที่พิพิธภัณฑ์

อีกส่วนคือชิ้นนารายณ์บรรทมสินธุ์ พบเมื่อปี 2516 ตั้งแสดงอยู่ที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโก กรมศิลปากรได้ทราบและเริ่มทวงคืนตั้งแต่นั้นมา

ปัจจุบันทับหลังนี้แยกออกเป็น 3 ส่วน ส่วนหนึ่งกลับคืนไปติดตั้งที่เดิมแล้ว ส่วนกลางอยู่ที่สหรัฐอเมริกา และอีกส่วนหนึ่งยังไม่พบร่องรอย

ยังมีโบราณวัตถุอีกหลายชิ้นที่สูญหายหรือตกไปอยู่ในมือของนักค้าของเก่าและนักสะสมของโบราณ ทำให้คนรุ่นหลังไม่มีโอกาสเห็นและได้ศึกษาน่าเสียดายจริง ๆ เพื่อน ๆ ควรจะได้รู้ไว้

(ธรรมศักดิ์ : "ทับหลังนารายณ์บรรทมลินธุ์ - ปราสาทหินพนมรุ้ง" สตรีสาร
ภาคพิเศษ, 14-15 ปีที่ 4 ฉบับที่ 51 : เมษายน 2531)

ย่อบทความเรื่อง ทับหลังนารายณ์บรรทมลินธุ์ ปราสาทหินพนมรุ้ง ของ ธรรมศักดิ์
จากหนังสือสตรีสารภาคพิเศษ ฉบับพิเศษ ฉบับที่ 4 ปีที่ 41 ประจำวันที่ 17 เมษายน
2531 หน้า 14-15 ความว่า

ทับหลังคือชื่อเรียกแผ่นหิน ซึ่งเป็นคานวางเหนือซุ้มประตูด้านหลังขององค์พระ
ปรากฏ รูปสลักที่นิยมแกะสลักบนแผ่นทับหลัง นิยมสลักเป็นรูปนารายณ์บรรทมลินธุ์ ปราสาท
หินสร้างขึ้นตามความเชื่อในลัทธิศาสนาพราหมณ์และฮินดู ใช้เป็นที่ประดิษฐานรูปเคารพ
ทางศาสนาปราสาทหินพนมรุ้งสร้างประมาณ 2500 ปี ในสมัยที่ขอมยังมีอำนาจอยู่แต่เมื่อขอม
เสื่อมลงปราสาทหินพนมรุ้งก็ถูกทิ้งให้รกร้างจนปี พ.ศ.2478 กรมศิลปากรก็ประกาศขึ้น
ทะเบียนปราสาทหินพนมรุ้งเป็นโบราณสถาน เมื่อนักวิชาการได้ศึกษาทับหลังนารายณ์
บรรทมลินธุ์ก็ยกย่องว่าสวยงามที่สุดในบรรดาทับหลังของปราสาทหินทั้งหลายในประเทศไทย
ทับหลังชิ้นนี้แปลกไปจากรูปนารายณ์บรรทมลินธุ์ชิ้นอื่น เพราะมีรายละเอียดที่สวยงามนิลลิต
มากเมื่อ 40 ปีแล้วมีผู้พบทับหลังตกอยู่ที่ฐานซุ้มประตู ปัจจุบันทับหลังนี้แยกเป็น 3 ส่วน ส่วน
หนึ่งได้พบที่ร้านขายของเก่าซึ่งกรมศิลปากรได้ขอคืนและกลับไปติดตั้งที่เดิมส่วนกลางพบเมื่อ
พ.ศ.2516 อยู่ที่สถาบันศิลปะแห่งชิคาโก และอีกส่วนหนึ่งยังไม่พบร่องรอย ยังมีโบราณ
วัตถุหลายชิ้นที่สูญหายหรืออยู่ในมือร้านค้าของเก่าและนักสะสมโบราณ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายว่า
คนรุ่นหลังจะไม่มีโอกาสเห็นและได้ศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนกลุ่มที่จัดไว้แล้ว แสดงบทบาทสมมุติบทบาท เรื่อง "อี" เมื่อการแสดงจบแล้ว จึงให้นักเรียนประมาณ 3 คน ออกมาเล่าเรื่องโดยสรุป หน้าชั้นเรียน
2. ครูให้นักเรียนร่วมกันประเมินผลว่า ใครเล่าเรื่องสั้นได้สั้นที่สุดและเข้าใจง่ายที่สุด จากนั้นจึงร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์และคุณค่าของการย่อความที่มีต่อนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การแสวงหาความรู้จากการอ่าน การฟัง
3. ครูให้นักเรียนระดมความคิดเกี่ยวกับการย่อความที่ดี โดยเขียนไว้เป็นข้อ ๆ บนกระดาน จากนั้นจึงทบทวนเกี่ยวกับใจความสำคัญ โดยครูให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วให้ช่วยกันหาใจความสำคัญ
4. ครูแจกเอกสารตัวอย่างการย่อความ ให้นักเรียนอ่านภายในเวลา 10 นาที จากนั้นจึงให้นักเรียนเปรียบเทียบข้อความที่ย่อแล้วจับใจความเดิม และให้เปรียบเทียบกับลักษณะการย่อความที่ดีที่เขียนไว้ในกิจกรรมข้อ 3
5. ครูนำแผนภูมิตัวอย่างแสดงแบบฟอร์มคำขึ้นต้นในการย่อความประเภทต่าง ๆ มาแสดงให้นักเรียนดูแล้วให้อภิปรายช่วยกัน จากนั้นครูแจกเอกสารเรื่อง "กรด" ให้นักเรียนอ่านและให้นักเรียนฝึกย่อแบบใจความสั้นที่สุด
6. ครูคัดเลือกผลงานการย่อความของนักเรียนประมาณ 2 คน มาอ่านหน้าชั้นเรียน จากนั้นจึงให้นักเรียนประเมินผลตามหลักการย่อความที่ดี

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่อง "กรด" และเรื่อง
2. เอกสารแสดงตัวอย่างการย่อความ
3. แผนภูมิแสดงแบบฟอร์มคำขึ้นต้นการย่อความ

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการนุเคราะห์นิทาน
2. สังเกตจากการอภิปราย
3. สังเกตจากการแยกใจความสำคัญ
4. สังเกตจากการเปรียบเทียบ
5. ตรวจสอบผลงานการย่อความ

นิทานประกอบเรื่อง

มงคลธรรมข้อที่ 6 ของจีนโบราณ

• อี •

(1) 'อี' ที่ให้ผลในยามยาก

ในแคว้นฉี มีเสนาบดีที่มีเชื้อสายพระญาติพระวงศ์คนหนึ่งมีนามว่า เมิ่งฉางจวิน เป็นผู้มึจิตใจกว้างขวาง เลี้ยงคนไว้ในบ้านถึงสามพันคน ล้วนแต่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถต่าง ๆ กัน

อยู่มาวันหนึ่ง มีชายยากจนคนหนึ่ง มีนามว่า เฝิงเซวียน ได้ขอร้องให้ผู้ที่รู้จักกับ เมิ่งฉางจวินพาตนมาฝากเป็นลูกน้องด้วยคนหนึ่ง เมิ่งฉางจวินสัมภาษณ์ว่า

"ท่านชอบอะไรเป็นพิเศษบ้างไหม"

"ข้าพเจ้าไม่ชอบอะไรเป็นพิเศษเลย" เฝิงเซวียนตอบ

"ถ้าเช่นนั้น ท่านมีความสามารถอะไรบ้าง" เมิ่งฉางจวินถามอีก

"ข้าพเจ้าเป็นคนที่ไม่มีความสามารถอะไรเลย เฝิงเซวียนตอบอย่างถ่อมตน

เมิ่งฉางจวินหัวเราะ ด้วยเห็นแก่หน้าผู้ฝาก จึงรับไว้อย่างเสียไม่ได้ ลูกน้องเห็นเจ้านายไม่ค่อยสนใจ ก็ไม่สนใจตามเจ้านายไปด้วยเป็นธรรมดา

อยู่มาวันหนึ่ง เฝิงเซวียนฮินฟังเสา มือเคาะคานกระบี่ให้จังหวะเพลงว่า
 "เจ้ากระบี่ดำมยาวของข้าเอ๋ย ข้าจะพาเจ้ากลับบ้านเสียดีใหม่ อยู่ไปก็กินแต่ผัก
 ยังไม่เคยเห็นปลาแม่สักตัวเดียว"

ลูกน้องรายงานเจ้านาย เมืองฉางจวินจึงสั่งให้ลูกน้องเลี้ยงดูแจกเช่นผู้อาศัยอื่น ๆ
 เฝิงเซวียนเมื่อมีกึ่งหอยปูปลาหมึกเห็ดเปิดไกรรับประทานแล้ว สงบอยู่พักหนึ่ง ก็ฟัง
 เสาคณะคานกระบี่ร้องเพลงอีกว่า

"เจ้ากระบี่ดำมยาวของข้าเอ๋ย ข้าจะพาเจ้ากลับบ้านเสียดีใหม่ อยู่ไปก็ไม่มีรถจะ
 นั่งเลยหนอ"

ลูกน้องต่างหัวเราะเยาะผู้ที่ไม่รู้จักพอ แต่เมืองฉางจวินเป็นคนใจกว้างขวาง สั่งให้
 ลูกน้องจัดรถให้นั่งตามประสงค์

เฝิงเซวียนนั่งรถเที่ยวเล่นและแวะไปหาเพื่อน เล่าให้เพื่อน ๆ ฟังว่า เมือง
 ฉางจวิน ได้ให้เกียรติเลี้ยงดูตนเป็นอย่างดีเยี่ยงคนอื่น ๆ แล้ว

จึงเข้าไปไม่นาน เสียงเพลงของเฝิงเซวียนก็กังวานขึ้นอีกเป็นวาระที่สาม คราวนี้
 ปรับทุกข์กับกระบี่ว่า

"ห้องบ้านเหลือเกิน"

ลูกน้องเมืองฉางจวินเกลียดความไม่เจียมตัวของเฝิงเซวียนจึงนำความมาฟ้อง
 เจ้านายตามเคย แต่เมืองฉางจวินกลับเรียกเฝิงเซวียนมาหาและถามว่า

"ที่บ้านของท่านยังมีบิดามารดาอยู่หรือ"

เฝิงเซวียนตอบอย่างเศร้า ๆ ว่า

"ข้าพเจ้ามีมารดาที่ชรามาก"

เมืองฉางจวินจึงให้คนนำเงินและเครื่องอุปโภคที่เหมาะสำหรับผู้ชรา ไปมอบให้
 มารดาของเฝิงเซวียนและสั่งให้คอยดูแลทุกข์สุขด้วย

ต่อแต่นั้นมา เฝิงเซวียนก็ไม่ร้องเพลงอีกเลย

ครั้นถึงกำหนดที่เมืองฉางจวินต้องส่งคนไปเก็บดอกเบี้ยยเงินกู้ เก็บค่าเช่านาประจำปี
 ได้ประกาศหาผู้สมัครไปทำงานนี้ เฝิงเซวียนจึงขออาสาไปจัดการให้ เมืองฉางจวินพอใจ
 มาก จึงมอบเอกสารทั้งหมดให้ไป

เฟิงเซวียนคำนับลาและเรียนถามว่า

"เมื่อข้าพเจ้าจัดการเก็บเงินมาเรียบร้อยแล้ว ท่านต้องการจะให้ข้าพเจ้าซื้ออะไรกลับมาด้วยหรือไม่"

เมิ่งฉางจวินนึกไม่ออกว่าตนต้องการอะไร จึงบอกให้เฟิงเซวียนไปดูเอาเองว่าในบ้านขาดเหลืออะไรบ้าง ซื่ออย่างนั้นมากี่แล้วกัน

เฟิงเซวียนจึงออกเดินทางไปเมืองเซวีย ซึ่งเป็นเมืองที่ได้รับพระราชทานตามระบบศักดินาในสมัยนั้น เมื่อไปถึงเฟิงเซวียนก็ไปว่ประกาศให้ชาวบ้านนำหลักฐานการกู้ยืมเงินและสัญญาเช่านามาแสดงเมื่อเทียบกับต้นฉบับที่นำมาด้วย ตรวจดูเป็นที่ถูกต้องแล้วก็นำมากองไว้บนดิน จัดการเผาไฟจนมอดเป็นเถ้าถ่านหมดทั้งต้นฉบับและสำเนา แล้วร้องบอกชาวบ้านว่า

"เมิ่งฉางจวินมีความเห็นอกเห็นใจชาวบ้านทั้งหลายที่ยากจน จึงยกหนี้ทั้งหมดให้ต่อไปขอให้ทุกคนขยันหมั่นเพียรซื้อสัตว์สุจริต ทำมาหากินให้มีหลักฐานมั่นคง โดยทั่วหน้ากันเสียที"

ชาวบ้านตกตะลึงในความเมตตาการุณาของเมิ่งฉางจวินที่ไม่นึกฝัน คุงฝ่นหลังมาเอง ต่างพากันคุกเข่าลงกราบไหว้ขอบคุณตัวแทนของเมิ่งฉางจวินด้วยความตื่นตันและซาบซึ้งใจเป็นอย่างนัก

เฟิงเซวียนกลับมารายงานตัวอย่างรวดเร็วเกินคำตัก ยิ่งความประหลาดใจแก่เมิ่งฉางจวินเป็นอย่างยิ่ง จึงถามว่า

"ท่านซื้ออะไรกลับมาด้วยหรือเปล่า"

เฟิงเซวียนตอบว่า

"ท่านให้ข้าพเจ้าซื้อในสิ่งที่ท่านยังไม่มี ข้าพเจ้ามาคิดคำนึงดู เพชรนิลจินดาของท่านมีมากมาย ช่างมัวว่ควายมีอยู่เต็มคอกไปหมด แม้สาวงาม ท่านก็มีจนนับไม่ถ้วน ท่านขาดอยู่สิ่งเดียวคือ "อี่" ข้าพเจ้าจึงซื้อ "อี่" มาด้วย"

เมิ่งฉางจวินแปลกใจยิ่งขึ้น ถามว่า

"อี่" นั้นซื้อกันได้ฉันใด

เฟิงเซวียนตอบว่า

"กระต่ายนั้นมีโพรงเป็นที่อยู่ถึงสามโพรง แต่ท่านมีเมืองเล็ก ๆ นี้อยู่เพียงเมืองเดียว หากท่านไม่ทำนุบำรุงพลเมืองของท่านราวกับบุตรของท่านเอง แต่กลับรีดนาทาเร้นอย่างไม่มีน้ำใจ พลเมืองจะรักท่าน สรรเสริญท่าน และตายเพื่อท่านได้อย่างไร"

ว่าแล้วก็เล่าการเผาเอกสารต่าง ๆ ให้ฟังโดยละเอียดรวมทั้งเหตุการณ์ระทึกใจในการแข่งร้องสาธุการ ของชาวเมืองด้วย แต่เมื่อดวงจวินหาพอใจไม่ พยักหน้าให้เฟิงเซวียนไปพักผ่อนได้

รุ่งขึ้นอีกปีหนึ่ง มีการผลัดเปลี่ยนแผ่นดินใหม่ เจ้าผู้ครอบแคว้นฉิ่งฉิ่งใหม่รับสั่งกับเมิ่งฉางจวินว่า

"เราไม่อาจที่จะใช้ขุนนางผู้ใหญ่ของเสด็จพ่อได้"

เมื่อถูกไล่ออกจากราชการอย่างตรงไปตรงมาเช่นนี้ เมิ่งฉางจวินจึงต้องเดินทางกลับไปเมืองเซวียนพร้อมด้วยเฟิงเซวียนและลูกน้อง รอนแรมไปไม่ถึงครึ่งทาง ชาวบ้านต่างอ้อมลูกจูงหลาน ประคองผู้เฒ่าทั้งหลายคึกเข้าอยู่เนืองแน่นทั้งสองข้างทาง ต่างเดินทางมาคอยต้อนรับเมิ่งฉางจวินอยู่ล่วงหน้าถึงหนึ่งวันเต็ม เมื่อเห็นเกี้ยวของเมิ่งฉางจวินมาถึง ต่างก็เปล่งเสียงต้อนรับด้วยความยินดีปริตาดังก้องไปหมด

เมิ่งฉางจวินจึงหันมาพูดกับเฟิงเซวียนด้วยความตื่นตันใจว่า

"วันที่ท่านบอกว่าชื่อ "อ้อ" มาฝากข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าเพิ่งเข้าใจความหมายในวันนี้เอง ข้างประทับใจเหลือเกิน

"อ้อ" ถือการให้และการเสียสละ เป็นมงคลอย่างหนึ่ง

การให้ด้วยปัญญาทำให้ไม่เกิดการตระหนี่

ผู้เสียสละย่อมไม่เห็นแก่ตัว ไม่กลัวตายและไม่ต้องการผลตอบแทน แต่ผู้รับย่อมซาบซึ้ง ซึ่งคุณค่าของการให้จะตีเป็นราคามีได้

"อ้อ" จึงเป็นธรรมที่แสดงออกซึ่งน้ำใจไมตรี โลกจะน่าอยู่ยิ่งขึ้น เมื่อต่างก็มีน้ำใจต่อกันและกัน

"เมตตาธรรมค้ำจุนโลก" พุทธพจน์นี้ข้างซึ่งใจอยู่เสมอ

(2) 'อ้อ' เป็นธรรมมีอุปการะมาก

เมื่อครั้งชาวจีนตกอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์หยวน (ค.ศ. 1271-1368) มีครอบครัวที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือนอยู่ครอบครัวหนึ่ง ชื่อตระกูลเจิ้ง

ความพิเศษสุดก็คือ เป็นครอบครัวที่สืบทอดกันมาถึงสิบสามชั่วอายุคน มีลูกหลาน สามพันคนอยู่ร่วมกันมาโดยไม่เคยแตกแยกกันเลย ผู้นำของครอบครัวคือญาติผู้ใหญ่ที่มีอายุสูงสุด ที่ทุกคนต้องเคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

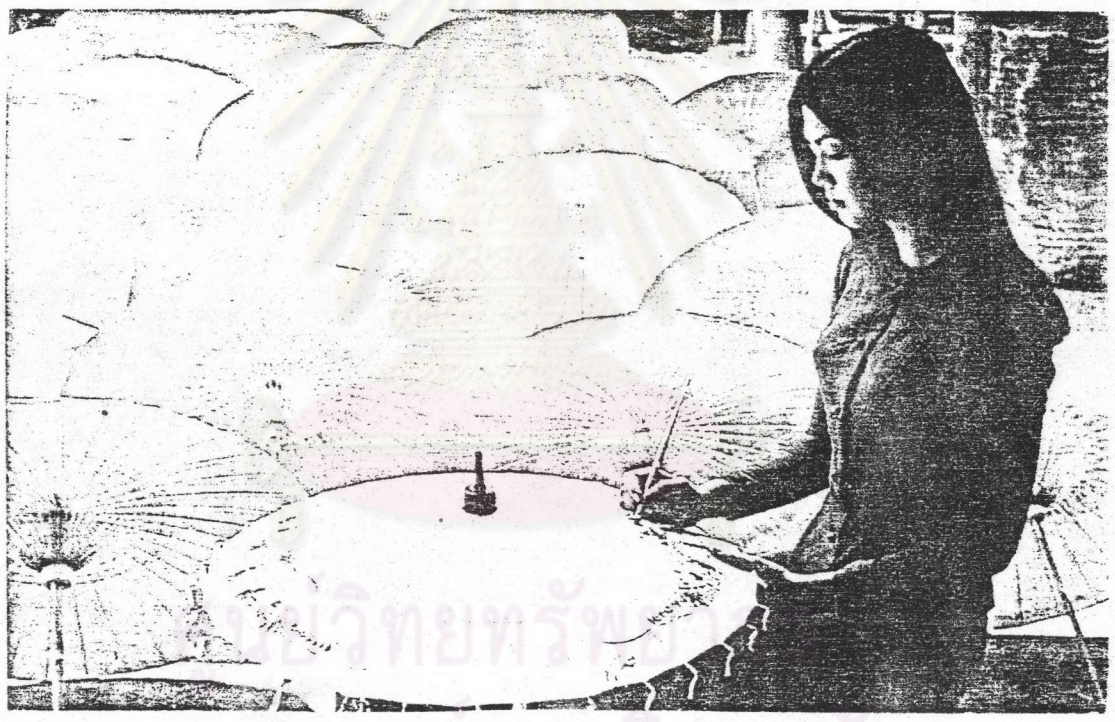
บรรพชนของตระกูลนี้ ได้ให้ชื่อบ้านนี้ไว้ว่า "อ้อเหมิน"

หมายถึงผู้ที่จะมีชีวิตอยู่ภายในประตูแห่งคุณธรรมนี้ จักต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีน้ำใจ ไมตรี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กัน มีความเที่ยงธรรมและกล้าที่จะเสียสละแม้ชีวิตเพื่อความถูกต้อง ทุกคนเคารพในระเบียบวินัยของตระกูล คิดถึงผู้อื่นก่อนที่จะคิดถึงตนเอง ต่างมีความรับผิดชอบต่อกันและกันอย่างเคร่งครัด

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบทดสอบวัดสัมฤทธิผลในการเรียนภาษาไทย

แบบวัดเจตคติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบทดสอบวัดสัมฤทธิผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้จำนวน 60 ข้อ ใช้เวลาสอบ 1 ชั่วโมง
2. ห้ามขีดเขียนเครื่องหมายหรือข้อความใด ๆ ลงในแบบทดสอบ
3. คำถามแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยขีดเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องว่างใต้ตัวอักษรนั้นในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง ๓๓ ใครแต่งเรื่อง "แข่งหนังตะลุง"

- ก. ศักดิ์ศรี แย้มนัตตา
- ข. วิทยุ ศรีจำลอง
- ค. อังคาร กัลยาณพงศ์
- ง. มาลา คำจันทร์

คำตอบ คือข้อ ข. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายลงในกระดาษคำตอบดังนี้

	ก	ข	ค	ง
1		X		

4. ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ขีดเส้นทับคำตอบที่ไม่ต้องการ เช่น เปลี่ยนจากข้อ ข. เป็นข้อ ง.

	ก	ข	ค	ง
1		X		X

5. นักเรียนเขียนชื่อ - นามสกุล ให้เรียบร้อยในกระดาษคำตอบ
6. เมื่อทำข้อสอบเสร็จ ให้นำข้อสอบพร้อมกระดาษคำตอบส่งทันที
7. ขอให้นักเรียนพยายามทำข้อสอบด้วยความตั้งใจ และทำให้ครบทุกข้อ

1. "สุ จิ ปุ ลิ" สอดคล้องกับใจความของโคลงโลกนิติบทใด

- ก. รู้น้อยกว่ามากรู้ เริงใจ
 กลกบเกิดอยู่ใน สระจ้อย
 ไปเห็นทะเลไกล กลางสมุทร
 ชมว่าน้ำบ่อน้อย มากล้าลิกเหลือ
- ข. เว่นวิจารณ์ว่างเว่น สดับฟัง
 เว่นที่ถามอันยัง ไปรู้
 เว่นเล่าลิตตสัง- เกตว่าง เว่นนา
 เว่นตั้งกล่าวผู้ ปราษฎ์ได้ถามี
- ค. ไม้ค้อมมีลูกน้อม นวยงาม
 คือสัปบุรุษสอนตาม ง่ายแท้
 ไม้ผู้ตั้งคนทราม สอนยาก
 ตัดก็หักแหลกแล้ ห่อนรู้โดยตาม
- ง. คนพาลผู้บาปแท้ ทुरुจิต
 ไปสู่หาบั้นทิศ คำเช่า
 ฟังธรรมอยู่เมืองไตย บ่ชาบ ใจนา
 คือจวกัดักข้าว ห่อนรู้รสแกง

2. โคลงบทนี้ มุ่งสอนใจในเรื่องใด

- ถึงจนทนกัดก้อน กินเกลือ
 อย่าเที่ยวแล่นเนื้อเกือ พวกพ้อง
 อดอยากเยี่ยงอย่างเสือ สงวนศักดิ์
 โชก็เสาะใส่ท้อง จับเนื้อกินเอง

ก. ความสามารถในการแก้ปัญหา

ข. การเอาชนะความยากจน

ค. ความรับผิดชอบในหน้าที่

ง. การพึ่งตนเอง

3. โคลงบทนี้ ต้องการสอนใจเรื่องใดเป็นสำคัญ

คนใดคนหนึ่งผู้	ใจฉกรรจ์
เคียดฆ่าคนอนันต์	หนักแก้
ไปปานบุรุษอัน	ผจญจิต เองเนา
เจียรท่านเียนยอแล้	ว่าผู้มีชัย

ก. การไม่เบียดเบียนชีวิตเพื่อนมนุษย์

ข. การมีความสามารถเหนือผู้อื่น

ค. การปฏิบัติในทางที่ตรงาม

ง. การชนะใจตนเอง

4. จากโคลงที่ยกมานี้ คุณธรรมข้อใดสำคัญที่สุด

เสียสิ้นสงวนศักดิ์ไว้	วงศ์หงส์
เสียศักดิ์สู้ประสงค์	สิ่งรู้
เสียรู้แรงตำรง	ความล้นยศ ไฉน
เสียสัตย์อย่าเสียสู้	ชีนม้วยมรณา

ก. ความรู้

ข. ความล้นยศ

ค. ศักดิ์ศรี

ง. ชีวิต

5. ถ้าจะให้ข้อคิดกับผู้อื่นในเรื่องการคบเพื่อน ควรใช้โคลงโลกนิติข้อใด จึงจะเหมาะสมที่สุด

ก. รักกันอยู่ชอบฟ้า	เขาเขียว
เสมออยู่หอแห่งเดียว	ร่วมห้อง
ซังกันแบ่แลเหลียว	ตาต่อ กันนา
เหมือนชอบฟ้ามาป้อง	ป่าไม้มาบัง
ข. โทษท่านผู้อื่นเพียง	เมล็ดงา
ปองตึนินินเทา	ห่อนเว้น
โทษตนเท่าภูผา	หนักยิ่ง
ปองปิดคิดซ่อนเร้น	เรื่องร้ายหายสูญ

ค.	ใบพัดหันเห่อหุ้ม	กฤษณา
	หอมระรวยรสพา	เพริศด้วย
	คือคาเสฟเส่นหา	นักปราชญ์
	ความสุขซาบถาม้วย	ดจไม้กลิ่นหอม
ง.	คนใดคนหนึ่งผู้	ใจกรรจ
	เคียดฆ่าคนอนันต์	หนักแท้
	ไปปานบุรุษอัน	ผจญจิต เองนา
	เรียรท่านเยินยอแล้ว	ว่าผู้มีชัย

6. โคลงโลกนิติดีเด่นในข้อใดมากที่สุด

ก. การใช้ถ้อยคำไพเราะกินใจ	ข. การแต่งโคลงสี่สุภาพได้ถูกต้อง
ค. การเปรียบเทียบที่ลึกซึ้งคมคาย	ง. การสอดแทรกสำนวนไทย

เรื่อง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

7. คนทำชั่วแม้ไม่มีใครรู้ถึงการทำชั่วของเขา แต่ผลที่เขาจะได้รับอย่างแน่นอนที่สุดคือข้อใด

- ก. เขาจะได้รับผลจากการทำชั่วในทันทีทันใด
- ข. เขาจะต้องระมัดระวังตัวตลอดเวลา
- ค. เขาจะไม่มีเชื่อมั่นในตนเอง
- ง. เขาทุกข์ใจเพราะรู้ตัวว่าทำชั่ว

8. ทำดีแล้วต้องให้ชอบด้วย หมายความว่าอย่างไร

- ก. ชอบด้วยความรัก ความพอใจ การกระทำ
- ข. ชอบด้วยเหตุผล ความสุขใจ การกระทำ
- ค. ชอบด้วยเหตุผล เหตุการณ์ การกระทำ
- ง. ชอบด้วยบุคคล เวลา เหตุการณ์

9. ข้อคิดที่สำคัญที่สุดของเรื่อง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คือข้อใด
- ผลที่ได้จากการทำดีทำชั่วคือผลทางใจซึ่งสำคัญที่สุด
 - ผลทางวัตถุที่ได้จากการทำดีทำชั่ว เป็นผลที่ตามมา
 - ผลที่ได้จากการทำดีทำชั่วเป็นผลที่ทุกคนต้องได้รับ
 - ผลทางใจที่ได้รับจากการทำดีทำชั่ว ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์และบุคคล
10. การกระทำในข้อใด แสดงถึงการมีอุดมการณ์ทางใจที่ชัดเจนที่สุด
- การบริจาคเงินการกุศลทุกครั้งที่มีการจารึกนามผู้บริจาค
 - การบริจาคเงินช่วยเหลือกิจการงานการกุศลทุกครั้งโดยไม่บอกนาม
 - การสละเงินช่วยเหลือเด็กกำพร้าเป็นครั้งคราว เมื่อมีผู้มาขอร้อง
 - การเดินทางไปแจกเครื่องนุ่งห่มแก่ชาวบ้านยากจน ร่วมกับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ของอำเภอ เมื่อได้รับหนังสือเชิญชวน
11. ข้อใดเป็นผลที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด จากการทำดีทำชั่ว
- ผลทางใจ
 - ผลทางกาย
 - ผลทางวัตถุ
 - ผลทางสังคม
12. การกระทำในข้อใด ที่อาจได้รับความเดือดร้อนจากผู้อื่นอย่างแน่นอนที่สุด
- มอบเงินให้เพื่อนเพื่อไปซื้อสุราดื่ม
 - ไม่ดื่มสุราที่เพื่อนๆ คะยั้นคะยอให้ดื่ม
 - นำสุรามาเลี้ยงเพื่อน โดยที่ตนเองไม่ดื่มสุรา
 - เตือนเพื่อน ๆ ที่กำลังดื่มสุราเมามาอย่างสนุกสนาน มิให้ดื่มต่อ
13. ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของความดี
- การกระทำนั้นเป็นประโยชน์แก่ตนเอง
 - การกระทำนั้นเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
 - การกระทำนั้นเป็นที่ยอมรับของวิญญูชน
 - การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ให้ผลดีทุกเวลา ทุกสถานที่

เรื่อง แสงทองหลังสายฝน

14. ข้อใดมีคำกริยา สหุ ดังนี้
- ก. จงละทุกข์ ข. วิมานดิน
ค. เพื่อบ้านเรา ง. แผ่นดินทอง
15. ข้อความนี้มีคำกริยาคำ
"วันเด็กแห่งชาติ"
ก. 1 คำ ข. 2 คำ ค. 3 คำ ง. 4 คำ
16. ข้อใดไม่มีคำลหุ
- ก. กุหลาบสีแดง ข. ตะวันส่องแสง
ค. แม้จะห่างไกล ง. โอ้วว่าแผ่นดิน
17. ข้อใดไม่มีทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร
- ก. มีทุกข์มีอาดูร ก็ย่อมมีสุขขานันท์
ข. คิดจักรแห่งไหน บ่ห่อนสมหทัยหมาย
ค. เปล่าเปลี่ยวอยู่เดียวตาย วิเวกแว่วคะนองใน
ง. เย็นเย็นบทกั้นทั่ว ฅ. ยามนัสสะไปรยปราย
18. ข้อใดเปรียบเทียบไม่ถูกต้อง
- ก. สายฝน-แสงตะวัน ข. ทุกข์-สายฝน
ค. สุข-แสงตะวัน ง. ความหวัง-แสงตะวัน
19. ข้อใดเป็นลักษณะเนื้อเรื่องของ "แสงทองหลังสายฝน"
- ก. กล่าวถึงบรรยากาศขณะฝนตก
ข. กล่าวชมความงามของธรรมชาติหลังฝนตก
ค. กล่าวเปรียบเทียบลักษณะธรรมชาติกับชีวิตคน
ง. กล่าวเปรียบเทียบความงามของธรรมชาติหลังฝนตกกับจิตใจ

20. จงเรียงลำดับข้อความต่อไปนี้ให้ถูกต้องตามแผนผังบังคับสาลินี้ดังนี้

1. ฝึกทำซ้ำก็เป็นพาล	2. วิบัติกรรมจะนำผล
3. ทำกินถิ่นของตัว	4. ชั่วผิดติดสันดาน
ก. 3 4 2 1	ข. 3 1 4 2
ค. 4 1 3 2	ง. 4 3 1 2

21. ข้อใดดีเด่นในด้านเล่นอักษร

ก. เย็นเยียบทุกถิ่นทั่ว	ณ ยามนัสสะไปรยปราย
ข. เปล่าเปลี่ยวอยู่เดียวดาย	วิเวกแว่วคะนึ่งใน
ค. เทียนทองส่องทาบฟ้า	ประโลมหล้าภิรมย์ชม
ง. แสงสุริยาสาดส่องแสง	จรัสแจ้งจรรยตา

22. ข้อใดคือข้อคิดที่สำคัญที่สุด จากเรื่องแสงทองหลังสายฝน

ก. ชีวิตมนุษย์หนีกรรมเวรไม่พ้น	ข. ความทุกข์ไม่ใช่สิ่งจริงยั่งยืน
ค. อุปสรรคทำให้ชีวิตเข้มแข็ง	ง. มนุษย์ไม่ควรทำใจให้สิ้นหวัง

เรื่องแห่งหนึ่งทะเลง

23. ข้อความนี้หมายถึงตัวหนังสือในข้อใด

"ในครั้งนั้นเวชยันต์ให้ห้วนให้หวาด สะท้านอาสน์เทวฤทธิสถิตสถิต ภาริชาตฉาดฉัด
ระบัดระบิน"

ก. พระราชา	ข. พระฤาษี	ค. พระอินทร์	ง. พระพรหม

24. ข้อใดไม่มีคำภาษาถิ่นได้

ก. อ้อ อ้ายน้องบ่าวคนนี่เอง
ข. คนอย่างข้าเวลาเล่นหนังได้ ข้าขอเล่นอย่างเดียว
ค. ที่หน้าเมืองนี้ หนังเพียงแกะชนะมากุกปี ข้าเพิ่งจะจ่อมเข้ามาหนแรก
ง. ผิดกับหนังจันทร์ หนังจิ้ง หนังรีน หนังไทรต่อไทรที่มึงเคยแข่งมาแล้ว

25. เทียงได้รับฉายาว่า เทวดา เพราะข้อใดเป็นประการสำคัญ
ก. บุคลิกท่าทาง	ข. ความคมคาย
ค. ความสามารถในการแสดง	ง. ทั้งบุคลิกท่าทางและความสามารถในการแสดง
26. ข้อใดเป็นลักษณะเฉพาะตัวที่เห็นชัดที่สุดของฟรัง
ก. ความพากเพียรพยายาม	ข. ความสุภาพอ่อนโยน
ค. ความเชื่อมั่นในตนเอง	ง. ความกตัญญูและเชื่อฟังครู
27. ความผิดพลาดในชีวิตของเทียง เกิดขึ้นเพราะสาเหตุใด
ก. การพนัน	ข. ความเจ้าชู้
ค. การพุดจาหยาบคายน	ง. อายุมากและสุขภาพอ่อนแอ
28. "เรื่องอะไรมาริ เล่นหนังตะลุง เป็นลูกเป็นหลานเข้าโคนเตเตแล้ว ไปเรียนหนังสือต่อที่ กรุงเทพฯ โน่น เป็นทนายความหรือปลัด หรือผู้หมวดยังดีเสียวกว่า เล่นหนังนะ มันต้องคนอย่างข้า"
- จากข้อความนี้ แสดงว่าผู้พูดเป็นคนอย่างไร
ก. มีใจนักเลง	ข. ยกตนข่มท่าน
ค. อ่อนน้อมถ่อมตน	ง. พุดจาแบบมะนาวไม่มีน้ำ
29. ชีวิตของหนังเทียง กล่าวเป็นสำนวนได้ว่าอย่างไร
ก. ไม่ตายก็คงค้างเหลือ	ข. ว่าแต่เขาอิเหนาเป็นเอง
ค. ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด	
ง. รู้สิ่งใดไม่รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี	
30. ครูทรายควรรได้รับการยกย่องในข้อใดมากที่สุด
ก. ความตั้งใจสั่งสอนศิษย์	ข. เทคนิคความสามารถในการแสดง
ค. การยกย่องผู้มีความสามารถ	ง. ความหวังดีต่อศิษย์อย่างจริงจัง

31. รางวัลการแข่งขันแห่งตะลุง คืออะไร
- ความเป็นผู้นำและเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป
 - ชื่อเสียงเกียรติยศ ความนิยมจากคนดู
 - เงินรางวัลที่เจ้าภาพจะจ่ายให้
 - เงินเติมผันในการแข่งขัน

เรื่องประโยค

32. ข้อใดไม่เป็นประโยค
- วันพ่อแห่งชาติ
 - หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ดี
 - เขาเป็นครูวิทยาศาสตร์
 - เวลาผ่านไปเร็วมาก
33. ข้อใดเป็นประโยคความเดียว
- เขาพูดซ้ำจนน่ารำคาญ
 - ถ้าเธอขยันก็สอบไล่ได้
 - เด็กดีต้องมีวินัยและชื่อเสียง
 - ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับความนิยม
34. ข้อความที่มีใจความชนิดใด
- "เขาทำผิดกฎหมายจึงถูกจับ"
- คล้ายตามกัน
 - ขัดแย้งกัน
 - เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง
 - เป็นเหตุเป็นผลแก่กัน

คำชี้แจง ตั้งแต่ข้อ 35-37 ให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อใดเป็นประโยคความรวม

- 35.
- ครูสอนศิษย์ดีมาก
 - ไฟฟ้าช่วยพัฒนาประเทศไทย
 - พี่สาวคนสวยของฉันเดินมา
 - เขาควรทำงานหรือไม่ก็เรียนต่อ
- 36.
- อุเทน พรหมมินทร์ ร้องเพลงเพราะ
 - หนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับเมื่อวานนี้
 - เพื่อน ๆ ไปที่ร้านหนังสือของคุณพ่อ
 - สมชายและสมศักดิ์เป็นนักเรียนชั้น ม.3

37. ก. งานยูวภาษาชดไทยที่สนามศุภชลาสัย
ข. คนไทยต้องประหยัดตั้งแต่วันนี้
ค. เขาทรายขยับเฝือกซ่อมจึงชงและคู่ต่อสู้
ง. วิชาญทำการบ้านทุกข้อ
38. ข้อใดมึใจความขัดแย้งกัน
ก. ตำเรียนดีแต่สุภภาพอ่อนแอ
ข. ครูอธิบายแบบฝีกหัดแก่เักเรียน
ค. เขาขยับจึงได้งานดีกว่าเพื่อน ๆ
ง. เธอควรวฝีกอ่อนเมิละนั้นก็ไปพบแพทย์
39. ข้อใดมึใจความให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง
ก. นายกรัฐมนตรีทำงานเต็มที
ข. เขาบาดเจ็บเพราะไม่ระมัดระวัง
ค. พอถึงบ้านเขาก็ม่อยหลับไป
ง. เธอต้องขยับมึละนั้นจะสอบตก
40. ประโยคใดมึกรรมขึ้นต้นประโยค
ก. ผู้ร้ายถูกจับเมื่อวานนี้
ข. นันทิดา แก้วบัวสาย
ค. ปรากฏดาวหางบนท้องฟ้า
ง. จินตหรา สุขพัฒน์ ได้รับรางวัล
41. ประโยคใดเป็นประโยคกริยา
ก. คนดีต้องไปเลือกตั้งทุกครั้ง
ข. คุณแม่ให้น้องไปจ่ายตลาด
ค. รัฐบาลจะเพิ่มเงินเดือนให้แก่ข้าราชการ
ง. เกิดน้ำท่วมที่จังหวัดภาคใต้เมื่อไม่นานมานี้

เรื่อง ขวัญและประเพณีทำขวัญ

42. ข้อใดคือกลวิธีการเขียนของผู้เขียนเรื่อง"ขวัญและประเพณีทำขวัญ"
ก. เขียนแบบสารคดี
ข. เขียนแบบเล่าให้ฟัง
ค. เขียนจากจินตนาการ
ง. เขียนในเชิงประวัติศาสตร์

43. เสาต้นใดที่ต้องมีพิธีทำขวัญ
- ก. เสาเอก
 - ข. เสาโท
 - ค. เสาที่ทำมาจากไม้ต่างป่า
 - ง. เสาที่มีขนาดต่างจากเสาอื่น ๆ

44. เพราะเหตุใด เสาเรือน เรือ เกวียน จึงมีขวัญ
- ก. เป็นความเชื่อที่สืบทอดต่อกันมา
 - ข. ทำจากต้นไม้ที่มีเทวดาหรือนางไม้สิงอยู่
 - ค. ทำจากต้นไม้ซึ่งมีขนาดใหญ่และเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ
 - ง. มีความสำคัญในชีวิตประจำวัน และทำมาจากต้นไม้ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิต

เรื่อง คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือ

45. การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับชีวิตในข้อใดที่ไม่ต้องทำพิธีเรียกขวัญ
- ก. การเจ็บป่วย
 - ข. การแต่งงาน
 - ค. การสำเร็จการศึกษา
 - ง. การเดินทางไกล
46. คำสอน 7 ประการในคำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือที่นักเรียนได้อ่านนี้ เหมาะแก่ผู้ใด
- ก. ผู้ที่กำลังศึกษาหาความรู้
 - ข. ผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว
 - ค. ผู้ที่อยู่ในวัยชรา
 - ง. ผู้ครองเรือน
47. การเรียกขวัญในพิธีแต่งงานหรือบวชให้ประโยชน์ประการสำคัญอย่างไร
- ก. เพื่อให้เกิดเป็นสิริมงคล
 - ข. เพื่อให้เกิดความสามัคคี
 - ค. เพื่อให้เกิดกำลังใจ อบอุ่นใจ
 - ง. เพื่อเป็นการเตือนสติในการประพฤติตน
48. คำเรียกขวัญที่นักเรียนได้อ่านนี้ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนภาคเหนือในข้อใด
- ก. ความเชื่อถือโชคลาง
 - ข. ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์
 - ค. ความเชื่อในพระพุทธศาสนา
 - ง. ความเชื่อในพระพุทธศาสนาและไสยศาสตร์

เรื่อง คำมูล คำประสม

คำชี้แจง จงใช้คำตอบต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 49-50

ก. 1 คำ	ข. 2 คำ
ค. 3 คำ	ง. 4 คำ

คำถาม ข้อความในข้อ 49-50 มีคำประสมกี่คำ

49. แม่จ๋าอีกนานแค่ไหน ความฝันจะเป็นจริง (ก.)

50. ฉันไม่อยากที่จะผิดหวังและเสียใจ (ข.)

51. ข้อใดมีทั้งคำมูลและคำประสม

ก. ผ้าเช็ดหน้า แม่ค้า	ข. ดอกเบี้ยว ชัดคอ
ค. สถานี รองเท้า	ง. หลังคา รถตู้

52. ข้อใดไม่ใช่คำประสม

ก. เรือใบ	ข. แวนตา
ค. ท้องฟ้า	ง. กระเทียม

53. ข้อใดเป็นคำมูล

ก. เลื้อยคลม	ข. น้ำแข็ง
ค. ละลาย	ง. เรือนไทย

54. ข้อใดเป็นคำประสม

ก. ลูกน้ำ	ข. ลูกแมว
ค. ลูกพ่อค้า	ง. ลูกไก่แจ้

การจับใจความสำคัญและการย่อความ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 55-57

สีสรรอันสวยงามของเสื้อผ้าหลากหลาย เป็นอาหารทางตาอย่างหนึ่ง คนที่สวมใส่เสื้อผ้าที่สวยงามมีความสบายใจ ส่วนคนมองก็เกิดความชื่นชมลึที่ให้กับเส้นใยสิ่งทอต่าง ๆ เรียกว่าสีย้อม สีย้อมมีทั้งชนิดสีธรรมชาติ สีแร่ และสีสังเคราะห์

เดิมคนรู้จักกันแต่สีธรรมชาติเชื่อกันว่าคนจีนรู้จักศิลปะการย้อมผ้ามาร่วม 5,000 ปีแล้ว สีธรรมชาติมาจากพืชและสัตว์ ที่มาจากพืชนั้นอาจจะได้จากเปลือก ผล ดอก ใบ และราก เป็นที่รู้จักมานานแล้วว่าสีเหลืองนั้นสกัดได้ง่ายจากดอกหญ้า ฟรั่งและขมิ้น ผ้าห้อมมีอียิปต์ย้อมด้วยสีเหลืองจากหญ้าฟรั่ง สีครามหรือสีน้ำเงินมาจากใบต้นคราม สมัยคุณตาคุณยายยังเด็กนิยมย้อมผ้าและเส้นใยด้วยคราม แต่ปัจจุบันคนชอบใช้เสื้อผ้าหม้อห้อมสีน้ำเงิน คนไทยทางล้านนา ไทยใหญ่ และไทยอีสานใช้สีน้ำเงินเข้มจากใบห้อมมานาน

กลุ่มทอผ้าบางกลุ่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือยังคงยึดมั่นอยู่กับการย้อมเส้นใยด้วยสีจากพืช เช่น สีแดงอิฐและสีน้ำตาล ได้จากเปลือกมะพร้าว สีเขียวขี้ม้าจากใบขี้เหล็ก ใบหูกวาง สีเหลืองจากเนื้อไม้ขนุน เนื้อไม้เข สีชมพูจากรากต้นยอ สีดำจากผลมะเกลือ สำหรับสีจากสัตว์มีจำนวนน้อย ตัวอย่างของสีชนิดนี้ ได้แก่สีแดงเข้มคาร์มินมาจากตัวแห่งของแมลงคอคิวลิน ซึ่งอยู่ตามต้นกระบองเพชรในเม็กซิโกและอเมริกากลาง

สีแร่ มาจากสารที่ขุดจากใต้ดิน เช่น สีเหลืองโอเคอร์ได้จากแร่เหล็กชนิดหนึ่งที่ผสมดินและเอียง สีประเภทนี้ไม่ค่อยใช้กัน

ส่วนสีสังเคราะห์นั้นเป็นสีที่คนทำขึ้นมาเอง สีสังเคราะห์ล้วนแต่เป็นสารเคมี มีมากมายหลายชนิด ซึ่งจะเลือกใช้ชนิดใดก็ได้แล้วแต่วัสดุที่ย้อม อาจจะเป็นผ้าไหม ขนสัตว์ หรือเส้นใยสังเคราะห์จำพวกพอลิเอสเตอร์ อะครายลิก ไนลอน เป็นต้น

วิลเลียม เอชเพอร์คิน นักเคมีชาวอังกฤษ พบสีสังเคราะห์เป็นครั้งแรกโดยบังเอิญ เมื่อ พ.ศ. 2399 ตอนที่พยายามสังเคราะห์ควินินจากแอนีลีน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากน้ำมันดิบ หลังจาก พ.ศ. 2483 เป็นต้นมา นักเคมีสามารถผลิตเส้นใยสังเคราะห์สำหรับสิ่งทอได้มากขึ้น จึงจำเป็นแก่พัฒนาการผลิตสีสังเคราะห์เพื่อใช้กับเส้นใยเหล่านั้น ขณะนี้อุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกาใช้สีย้อมสังเคราะห์ไม่ต่ำกว่า 8,000 ชนิด

สีย้อมละลายได้ในน้ำ หรือสารละลายของกรดหรือเบสในน้ำ เส้นใยจะดูดกินสีย้อมไว้ จึงได้สีที่ต้องการ สีบางชนิดเกิดขึ้นในเส้นใยจากปฏิกิริยาของสารเคมีสองชนิดที่ไม่มีสี สีประเภทนี้มักจะทนต่อการซักฟอก สีย้อมบางชนิดยึดติดเส้นใยได้ดี ไม่หลุดออกเมื่อซักฟอก หรือขีดจางลงเมื่อตากแดด แต่บางชนิดเป็นสีที่ไม่ทน การทำให้สียึดติดกับเส้นใยเป็นเรื่องสำคัญมาก ไม่ว่าใครก็ไม่อยากใส่เสื้อผ้าสีตก เพื่อปรับปรุงแก้ไขเรื่องนี้ จึงมีการเติมสารช่วยสีติดลงไปด้วย สารช่วยสีติดมักเป็นกรดแทนนิก และสารประกอบของอะลูมิเนียมหรือโครเมียม สารส้มซึ่งเป็นสารประกอบอะลูมิเนียมก็ใช้เป็นสารช่วยสีติดได้ สารพวกนี้รวมกับโมเลกุลของสีย้อมแล้วตรึงติดกับเส้นใย

55. ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านได้รับอะไรมากที่สุด

- ก. ความเข้าใจ
- ข. ความรู้
- ค. ความกระจำ
- ง. ความเพลิดเพลิน

56. ใจความสำคัญของย่อหน้าที่ 2 คือข้อใด

- ก. คนจีนรู้จักศิลปะการย้อมผ้ามารวม 5000 ปีแล้ว
- ข. สีเหลืองนั้นสกัดได้ง่ายจากดอกหญ้า
- ค. สีธรรมชาติมาจากพืชและสัตว์
- ง. เดิมคนรู้จักกันแต่สีธรรมชาติ

57. ใจความสำคัญของย่อหน้าที่ 5 คือข้อใด

- ก. สีสันเคราห่มมีมากมายหลายชนิด
- ข. สีสันเคราห่มล้วนแต่เป็นसारเคมี
- ค. สีสันเคราห่มนั้นเป็นสิ่งที่คนทำขึ้นมาเอง
- ง. สีสันเคราห่มใช้ย้อมผ้าฝ้าย ไหม ขนสัตว์ หรือเส้นใยสังเคราะห์

อุปรากร (Opera) มีลักษณะคล้ายละครเพลง เนื้อเรื่องอาจเป็นเรื่องเศร้า สนุกสนาน ชวนหัว หรืออาจเน้นหนักไปในเชิงปรัชญา สิ่งที่สำคัญและซับซ้อนที่สุดในอุปรากร คือ ดนตรีและบทร้องที่ไพเราะ นักดนตรีในวงออเคสตราและนักร้องอุปรากรจึงต้องมีความสามารถสูง โดยเฉพาะนักร้องซึ่งนอกจากจะต้องมีเสียงดี ท่องจำบทเพลงได้แล้ว ยังต้องมีขั้นเชิงในการแสดงละครอีกด้วย

อุปรากรจัดได้ว่าเป็นศิลปะชั้นสูง มีการรวมศิลปะการดนตรีและกวีนิพนธ์ ศิลปะการแสดง ศิลปะการตกแต่งมาก เวทีและเสื้อผ้าเข้าไว้ด้วยกันทั้งหมดในการแสดงแต่ละครั้ง การแสดงอุปรากรจึงมีค่าใช้จ่ายสูงมาก แม้จะขายบัตรเข้าชมซึ่งมีราคาแพงได้ทั้งหมดก็ยังไม่คุ้มกับการลงทุน คณะอุปรากรจึงต้องมีผู้อุปถัมภ์ซึ่งมักเป็นกลุ่มเศรษฐี

อุปรากรต่างกับละครเพลงก็ตรงความลึกซึ้งของดนตรีและเนื้อร้อง เพลงในอุปรากรจะเป็นเพลงชั้นสูง แสดงยาก ร้องยาก และฟังค่อนข้างยาก ผู้ฟังต้องศึกษามาก่อนล่วงหน้าจึงจะเกิดความซาบซึ้งกับความงดงามของศิลปะได้อย่างเต็มที่ ส่วนศิลปะของละครเพลงจะเข้าใจง่ายกว่า

การแสดงที่มีลักษณะคล้ายอุปรากรเริ่มมีขึ้นตั้งแต่ก่อนศตวรรษที่ 17 แต่ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงจนเป็นอุปรากรที่ได้มาตรฐานเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1600 นักแต่งอุปรากรที่มีชื่อเสียงของโลก เช่น โมซาร์ท (Mozart) แวร์ดี (Verdi) พุซซินี (Puccini) และ วากเนอร์ (Wagner)

น้อง ๆ บางคนอาจมีโอกาสดูชมอุปรากรทางโทรทัศน์ในช่วงปีใหม่ที่ผ่านมานี้ แต่แสดงบนลานน้ำแข็ง (Ice Skate) สวยงามมาก เรื่อง คาร์มีน (Carmen) ของบิเซ่ (Bizet) คำว่า คาร์มีน ออกเสียงสั้นเพยางค์หลัง บางคนชอบอ่านว่า คาร์เมน ส่วนชื่อผู้แต่งอ่านว่า บิเซ่ ไม่ใช่ บิเซ่ท

58. ควรตั้งชื่อเรื่องนี้ว่าอย่างไร

ก. อุปรากร ศิลปะชั้นสูง	ข. ศิลปะชั้นสูงที่น่าติดตาม
ค. ละครเพลงที่มีชื่อเสียง	ง. การแสดงบนลิโอบโลก

59. ใจความสำคัญของย่อหน้าที่ 3 คือข้อใด

- ก. ศิลปะของละครเพลงจะเข้าใจง่ายกว่าอุปรากร
- ข. อุปรากรต่างกับละครเพลงก็ตรงความลึกซึ้งของดนตรีและเนื้อร้อง
- ค. เพลงในอุปรากรจะเป็นเพลงชั้นสูง แสดงยาก ร้องยากและฟังค่อนข้างยาก
- ง. ผู้ฟังต้องศึกษาดนตรีและเนื้อร้องของอุปรากรมาก่อนแล้วหน้าจึงจะเกิดความซาบซึ้งกับความงดงามของศิลปะ

60. ใจความสำคัญของย่อหน้าที่ 4 คือข้อใด

- ก. การแสดงที่มีลักษณะคล้ายอุปรากรเริ่มมีขึ้นตั้งแต่ก่อนศตวรรษที่ 17
- ข. การแสดงที่มีลักษณะคล้ายอุปรากรได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงจนเป็นอุปรากรที่ได้มาตรฐาน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 1600
- ค. นักแต่งอุปรากรที่มีชื่อเสียงของโลก เช่น โมสาร์ท เวร์ดี พุซซินี และวากเนอร์
- ง. การแสดงที่มีลักษณะคล้ายอุปรากรเริ่มมีขึ้นตั้งแต่ก่อนศตวรรษที่ 17 แต่ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงจนเป็นอุปรากรที่ได้มาตรฐาน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 1600

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางวิเคราะห์หลักสูตร

เรื่อง	พฤติกรรมแต่ละด้าน						รวม จำนวน ข้อ
	ความรู้ ความจำ	ความ เข้าใจ	การนำ ไปใช้	การ วิเคราะห์	การ สังเคราะห์	การ ประเมิน ค่า	
	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่	
1. โคลงโลกนิติ	11	1, 2, 3, 4, 8	7	5, 6, 10	9	—	11
2. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	19, 20	12, 13, 18	17	14	—	15, 16	9
3. แสงทองหลัง สายฝน	—	—	—	21-27	28	29, 30	10
4. แข่งหนึ่งทะลุ	41, 47, 48	31, 32, 40, 46	33, 34	35-39, 42-45	—	—	18
5. ประโยค	—	—	—	49-58	—	—	10
6. ขวัญและ ประเพณีทำขวัญ	60, 61, 63	62, 64	—	59	—	—	6
7. คำเรียกขวัญ แบบเมืองเหนือ	69, 70	65, 66	—	67, 68	—	—	6
8. คำมูลคำประสม	—	—	—	71-80	—	—	10
9. การจับใจความ สำคัญและ การย่อความ	—	83-85 88-90	—	—	81, 82 86, 87	—	10
รวมจำนวนข้อ	11	22	4	43	6	4	90
อันดับที่	3	2	5	1	4	5	

**แบบวัดเจตคติต่อวิธีการสอนโดยการสอดแทรกวรรณกรรมพื้นบ้าน
ล้านนาในบทเรียน**

คำชี้แจง แบบสำรวจฉบับนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับความคิดเห็น ความรู้สึก และการปฏิบัติของนักเรียน โดยมีข้อความให้อ่าน แล้วให้พิจารณาว่า นักเรียนมีความคิดเห็น ความรู้สึกและการปฏิบัติตนในแต่ละเรื่องเป็นอย่างไร คำตอบไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความคิดเห็น ความรู้สึกและการปฏิบัติตนไม่เหมือนกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ขอให้ตอบให้ตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึกและการปฏิบัติของตนเองให้มากที่สุด

วิธีตอบ เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว มีความคิดเห็น ความรู้สึกและปฏิบัติตนอย่างไร ให้คำเครื่องหมายถูก (/) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึกและการปฏิบัติตนของนักเรียน

- ถ้ารู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือปฏิบัติเป็นประจำ ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องหมายเลข 5
 ถ้ารู้สึกเห็นด้วย หรือปฏิบัติบ่อย ๆ ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องหมายเลข 4
 ถ้ารู้สึกไม่แน่ใจ หรือปฏิบัติเป็นครั้งคราว ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องหมายเลข 3
 ถ้ารู้สึกไม่เห็นด้วย หรือปฏิบัติเพียงเล็กน้อย ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องหมายเลข 2
 ถ้ารู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือไม่ปฏิบัติเลย ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องหมายเลข 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

ข้อความ	5	4	3	2	1
1. ฉันชอบเรียนวิชาภาษาไทยมาก	/				

คำตอบของนักเรียนถือเป็นความลับ เพื่อจะนำไปใช้ในการวิจัยทางวิชาการเท่านั้น
ไม่มีผลต่อคะแนนหรือผลการเรียนของนักเรียนแต่ประการใด

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อความ	5	4	3	2	1
1. ฉันรู้สึกชอบวิชาภาษาไทย เมื่อครูนำบท จ้อยมาให้อ่าน.....
2. ฉันไม่ชอบเพลงประกอบการสอนภาษาไทย ที่ใช้ทำนองซอ.....
3. ฉันคิดว่าภาษาถิ่นเหนือไม่มีความสำคัญ.....
4. ฉันเข้าใจบทเรียนภาษาไทยดีขึ้น เมื่อครู นำภาชิตล้านนามาประกอบการสอน.....
5. ฉันเข้าใจเรื่องขวัญและประเพณีทำขวัญ มากขึ้น เมื่อฉันได้ฟังคำเรียกขวัญจาก ปู่จ่าน (อาจารย์).....
6. ฉันคิดว่าเนื้อหาิทานพื้นบ้านล้านนาล้าสมัย..
7. เมื่อฉันได้อ่านนิทานพื้นบ้านล้านนาที่ครูนำมา ประกอบการสอนภาษาไทย ทำให้ฉัน อยากอ่านนิทานพื้นบ้านล้านนาเรื่องอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น.....
8. ฉันอยากร้องเพลงประกอบการสอนภาษาไทย ที่ใช้ทำนองเพลงพื้นบ้านล้านนา.....
9. ฉันคิดว่าการนำเอา "คำวซอ" มา ประกอบการสอนภาษาไทย ทำให้บทเรียน ภาษาไทยขาดความสำคัญลงไป.....
10. ฉันคิดว่าเป็นการเสียเวลา หากครูภาษาไทย ให้นักเรียนสัมผัสภาษณ์บุคคลในท้องถิ่นเกี่ยวกับ นิทานพื้นบ้านล้านนา จ้อย หรือซอ ฯลฯ.....
11. ฉันคิดว่าภาชิตล้านนามีประโยชน์ต่อ นักเรียนมาก.....

ข้อความ	5	4	3	2	1
12. ฉันรู้สึกสนุกสนานเมื่อมีการแสดงบทบาทสมมติโดยใช้เรื่องราวของนิทานพื้นบ้านล้านนา.....
13. ฉันคิดว่าการนำเอาเรื่องราวพื้นบ้านล้านนามาประกอบการสอน ทำให้นักเรียนขาดความสนใจวิชาภาษาไทย.....
14. ฉันคิดว่าการนำเอาเรื่องราวพื้นบ้านล้านนามาประกอบการสอนภาษาไทยทำให้นักเรียนเป็นคนโบราณ คร่ำครึ.....
15. ฉันคิดว่าการเอาประวัติชีวิตของกวีล้านนาไทยมาให้นักเรียนได้ศึกษาเป็นสิ่งไม่เหมาะสม.....
16. ฉันเข้าใจเรื่องประโยคเร็วขึ้น เมื่อครูเปิดโอกาสให้ฉันฝึกแต่งประโยคโดยใช้ภาษาถิ่นเหนือ.....
17. แม้ว่าฉันจะเป็นคนภาคเหนือ แต่ฉันก็ไม่สนใจเรื่องราวพื้นบ้านล้านนา.....
18. การที่ครูนำเอาเรื่องราวพื้นบ้านล้านนามาสอดแทรกในบทเรียน ทำให้นักเรียนไม่ชอบเรียนภาษาไทย.....
19. ฉันอยากให้ชุมนุมภาษาไทย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาเรื่องราวพื้นบ้านล้านนาด้วย.....
20. ฉันรักและหวงแหนท้องถิ่นของฉันมากขึ้น เมื่อมีการนำเอาเรื่องราวพื้นบ้านล้านนามาประกอบการสอนภาษาไทย.....

ภาคผนวก ค

- ชุดที่ 1 การหาค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย
- ชุดที่ 2 การหาค่าอำนาจจำแนกของข้อความแต่ละข้อในแบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อวิธีการสอนโดยการสอดแทรกวรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาในบทเรียน
- ชุดที่ 3 การหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย
- ชุดที่ 4 การหาค่าความเที่ยงของแบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อวิธีการสอนโดยการสอดแทรกวรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาในบทเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์หาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อทดสอบ

วัดสัมฤทธิผลทางการเรียนภาษาไทย ครั้งที่ 1

ข้อที่	R _U	R _L	P	r	ข้อที่	R _U	R _L	P	r
1	30	30	.95	.00	24	25	18	.65	.21*
2	32	17	.74	.45*	25	28	9	.56	.58*
3	31	21	.78	.30*	26	31	18	.74	.39*
4	26	8	.52	.55*	27	23	13	.55	.30*
5	31	19	.75	.36*	28	27	18	.68	.27*
6	11	8	.28	.09	29	31	23	.82	.24*
7	22	16	.58	.18	30	28	15	.65	.39*
8	20	11	.47	.27*	31	30	23	.80	.21*
9	24	14	.58	.30*	32	9	4	.20	.15
10	24	15	.59	.27*	33	25	18	.65	.21*
11	21	9	.45	.36*	34	30	27	.86	.09
12	26	20	.70	.18	35	3	1	.06	.06
13	20	4	.36	.48*	36	29	17	.70	.36*
14	27	9	.55	.55*	37	31	22	.80	.27*
15	27	21	.72	.18	38	13	5	.27	.24*
16	32	30	.94	.06	39	32	20	.79	.36*
17	19	12	.47	.21*	40	30	22	.79	.36*
18	32	28	.91	.12	41	22	14	.55	.24*
19	21	14	.53	.21*	42	10	6	.24	.12
20	2	2	.06	0	43	12	7	.29	.15
21	25	9	.52	.48*	44	6	7	.20	-.03
22	22	9	.47	.39*	45	12	14	.39	-.06
23	25	14	.28	.33*	46	7	5	.18	.06

ข้อที่	R _U	R _L	P	r	ข้อที่	R _U	R _L	P	r
47	20	19	.59	.03	72	14	13	.41	.03
48	27	21	.73	.18	73	22	8	.45	.42*
49	24	16	.61	.24*	74	24	15	.59	.27*
50	23	11	.52	.36*	75	14	11	.38	.09
51	30	17	.71	.39*	76	18	10	.42	.24*
52	16	9	.38	.21*	77	30	12	.64	.55*
53	24	13	.56	.33*	78	30	18	.73	.36*
54	20	10	.45	.30*	79	23	13	.55	.30*
55	31	21	.79	.30*	80	14	9	.35	.15
56	33	21	.82	.36*	81	21	5	.39	.48*
57	31	23	.82	.24*	82	29	22	.77	.21*
58	20	4	.36	.48*	83	12	21	.50	-.27
59	24	8	.48	.48*	84	22	12	.52	.30*
60	27	20	.71	.21*	85	18	7	.38	.33*
61	28	25	.80	.09	86	21	10	.46	.33*
62	23	14	.56	.27*	87	11	6	.26	.15
63	20	15	.53	.15	88	17	16	.47	.03
64	11	1	.18	.30*	89	17	8	.38	.27*
65	20	23	.65	-.09	90	28	16	.67	.36*
66	27	17	.67	.30*					
67	25	8	.50	.51*					
68	25	17	.64	.24*					
69	17	13	.45	.12					
70	14	5	.29	.27*					
71	23	7	.45	.48*					

การวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อทดสอบวัดสัมฤทธิ์ผล
ทางการเรียนภาษาไทย ครั้งที่ 2

ข้อที่	R _U	R _L	P	r	ข้อที่	R _U	R _L	P	r
1	24	9	.55	.5 [*]	25	21	12	.55	.30 [*]
2	28	13	.65	.50 [*]	26	23	12	.58	.37 [*]
3	28	7	.45	.43 [*]	27	22	7	.48	.50 [*]
4	20	6	.43	.47 [*]	28	26	14	.67	.40 [*]
5	23	11	.57	.40 [*]	29	10	7	.28	.10
6	12	11	.38	.03	30	19	14	.55	.17
7	20	18	.63	.07	31	2	2	.06	.0
8	18	10	.47	.27 [*]	32	24	4	.47	.67 [*]
9	18	16	.56	.07	33	24	12	.6	.4 [*]
10	28	14	.70	.47 [*]	34	10	4	.23	.20 [*]
11	9	3	.20	.20 [*]	35	28	14	.7	.47 [*]
12	24	9	.55	.50 [*]	36	24	13	.62	.37 [*]
13	25	12	.62	.43 [*]	37	12	7	.32	.17
14	28	23	.85	.17	38	13	11	.4	.07
15	14	8	.36	.20 [*]	39	20	13	.55	.23 [*]
16	18	7	.42	.27 [*]	40	27	10	.62	.57 [*]
17	24	12	.60	.40 [*]	41	11	10	.35	.03
18	20	9	.48	.37 [*]	42	12	13	.42	.03
19	16	6	.37	.33 [*]	43	24	17	.68	.23 [*]
20	21	4	.42	.57 [*]	44	19	4	.38	.5 [*]
21	20	18	.63	.07	45	23	7	.5	.53 [*]
22	13	7	.33	.20 [*]	46	24	5	.48	.63 [*]
23	27	9	.60	.20 [*]	47	20	4	.64	.53 [*]
24	21	12	.63	.40 [*]					

ข้อที่	R _U	R _L	P	r	ข้อที่	R _U	R _L	P	r
48	19	10	.48	.3*	72	19	7	.43	.4*
49	24	9	.55	.5*	73	15	8	.38	.23*
50	28	9	.62	.63*	74	5	8	.21	-.10
51	29	11	.67	.6*	75	25	11	.6	.47*
52	26	10	.6	.53*	76	13	8	.35	.17
53	12	4	.27	.27*	77	16	8	.4	.27*
54	19	12	.52	.23*	78	14	7	.35	.23*
55	26	14	.67	.4*	79	18	7	.42	.37*
56	16	11	.45	.17	80	5	2	.17	.10
57	15	14	.48	.03	81	10	14	.4	-.13
58	19	4	.38	.5*	82	13	7	.33	.2*
59	23	13	.6	.33*	83	17	10	.45	.23*
60	20	8	.47	.4*					
61	16	10	.43	.2*					
62	25	8	.55	.57*					
63	11	10	.35	.03					
64	14	15	.32	.3*					
65	10	9	.32	.03					
66	17	7	.4	.33*					
67	13	10	.38	.10					
68	6	8	.23	-.06					
69	11	5	.27	.2*					
70	15	13	.47	.06					
71	21	9	.5	.4*					

ตารางที่ 2
 N = 90 คน
 กลุ่มสูง = 30 คน
 กลุ่มต่ำ = 30 คน

การหาค่าสัดส่วนคนตอบถูกและผิดในแต่ละข้อที่ได้ จากแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทาง
การเรียนภาษาไทย ที่ได้คัดเลือกไว้จำนวน 60 ข้อ

ข้อที่	P	q	pq	ข้อที่	P	q	pq
1	.55	.45	.25	24	.63	.37	.23
2	.68	.32	.22	25	.55	.45	.25
3	.45	.55	.25	26	.58	.42	.24
4	.43	.57	.25	27	.48	.52	.25
5	.57	.43	.25	28	.67	.33	.22
6	.38	.62	.24	29	.28	.72	.20
7	.63	.37	.23	30	.55	.45	.25
8	.47	.53	.25	31	.06	.94	.06
9	.56	.44	.25	32	.47	.53	.25
10	.70	.30	.21	33	.60	.40	.24
11	.20	.80	.16	34	.23	.77	.18
12	.55	.45	.25	35	.70	.30	.21
13	.62	.38	.24	36	.62	.38	.24
14	.85	.15	.13	37	.32	.68	.22
15	.37	.63	.23	38	.4	.6	.24
16	.42	.58	.24	39	.55	.45	.25
17	.60	.40	.24	40	.62	.38	.24
18	.48	.52	.25	41	.35	.65	.23
19	.37	.63	.23	42	.42	.58	.24
20	.42	.58	.24	43	.68	.32	.22
21	.63	.37	.23	44	.38	.62	.24
22	.33	.67	.22	45	.50	.50	.25
23	.60	.40	.24	46	.48	.52	.25

ข้อที่	P	q	pq	ข้อที่	P	q	pq
47	.40	.60	.24	66	.40	.60	.24
48	.48	.52	.25	67	.38	.62	.24
49	.55	.45	.25	68	.23	.77	.18
50	.62	.38	.24	69	.27	.73	.20
51	.67	.33	.22	70	.47	.53	.25
52	.60	.40	.24	71	.50	.50	.25
53	.27	.73	.20	72	.43	.57	.25
54	.52	.48	.25	73	.38	.62	.24
55	.67	.33	.22	74	.21	.79	.17
56	.45	.55	.25	75	.60	.40	.24
57	.48	.52	.25	76	.35	.65	.23
58	.38	.62	.24	77	.40	.60	.24
59	.60	.40	.24	78	.35	.65	.23
60	.47	.53	.25	79	.42	.58	.24
61	.43	.57	.25	80	.17	.83	.14
62	.55	.45	.25	81	.4	.6	.24
63	.35	.65	.23	82	.33	.67	.22
64	.22	.68	.22	83	.45	.55	.25
65	.32	.68	.22				

การหาความถี่ของข้อทดสอบวัดสัมฤทธิผลทางการเรียนภาษาไทย

x	f	x^2	fx	fx^2
16	1	256	16	256
18	1	324	18	324
19	1	361	19	361
20	3	400	60	1,200
22	2	484	44	968
23	1	529	23	529
24	2	576	48	1,152
26	3	676	78	2,028
27	3	729	81	2,187
28	2	784	56	1,568
29	3	841	87	2,523
30	2	900	60	1,800
31	3	961	93	2,883
32	2	1,024	64	2,048
33	1	1,089	33	1,089
40	2	1,600	80	3,200
41	2	1,681	82	3,362
42	2	1,764	84	3,528
43	3	1,849	129	5,547
45	1	2,025	45	2,025
46	2	2,116	92	4,232
47	2	2,209	94	4,418

x	f	x ²	fx	fx ²
49	1	2,401	49	2,401
50	1	2,500	50	2,500
52	2	2,704	104	5,408
54	2	2,916	108	5,832
56	5	3,136	280	15,680
58	3	3,364	174	10,092
64	1	4,096	64	4,096
71	1	5,041	71	5,041
	60		2,286	98,278

$$\begin{aligned} \bar{X} &= \frac{\sum fx}{N} \\ &= \frac{2,286}{60} \\ &= 38.1 \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากสูตร

$$\begin{aligned}
 \text{S.D.} &= \sqrt{\frac{n \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}} \\
 &= \sqrt{\frac{60 \times 98,278 - (2,286)^2}{60(60-1)}} \\
 &= \sqrt{\frac{5,897,220 - 5,225,796}{3,540}} \\
 &= \sqrt{\frac{671,424}{3,540}} \\
 &= 13.7719 \\
 &= 13.77
 \end{aligned}$$

จากสูตรความเที่ยง

$$\begin{aligned}
 r_{xx} &= \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_x^2} \right\} \\
 &= \frac{60}{60-1} \left\{ 1 - \frac{17.14}{189.61} \right\} \\
 &= \frac{60}{59} \times .9254 \\
 &= .9411 \\
 &= .94
 \end{aligned}$$

การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อความแต่ละข้อในแบบวัดเจตคติ
ครั้งที่ 1

ข้อที่	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}_{\text{สูง}}$	S.D. _{สูง}	ข้อที่	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}_{\text{ต่ำ}}$	S.D. _{ต่ำ}	t
	5	4	3	2	1				5	4	3	2	1			
1	2	16	7	-	-	3.80	0.58	1	1	5	13	4	1	3.04	0.86	3.62 [*]
2	6	12	5	2	-	3.88	0.88	2	1	5	10	6	3	2.8	1.04	4.00 [*]
3	4	8	12	1	-	3.60	0.82	3	-	7	11	7	-	3	0.76	2.73 [*]
4	8	10	4	2	1	3.88	1.09	4	1	4	11	8	1	2.84	0.90	3.71 [*]
5	10	9	6	-	-	4.16	0.8	5	1	9	9	6	-	3.2	0.87	4.00 [*]
6	10	9	6	-	-	4.16	0.8	6	1	4	8	9	3	2.64	1.04	5.85 [*]
7	2	11	5	6	1	3.28	1.06	7	-	2	9	7	7	2.24	0.97	3.59 [*]
8	13	9	3	-	-	4.40	0.71	8	3	6	11	5	-	3.28	0.93	4.87 [*]
9	11	10	2	2	-	4.20	0.91	9	1	6	13	4	1	3.08	0.86	4.49 [*]
10	11	11	3	-	-	4.32	0.69	10	3	8	7	5	2	3.2	1.15	4.15 [*]
11	8	12	5	-	-	4.12	0.73	11	1	4	9	4	7	2.52	1.19	5.71 [*]
12	16	9	-	-	-	4.64	0.49	12	6	13	3	2	1	3.84	1.03	3.48 [*]
13	11	9	2	2	1	4.08	1.12	13	3	6	6	6	3	3	1.25	3.16 [*]
14	19	5	-	1	-	4.68	0.69	14	6	1	8	-	-	3.92	0.76	3.62 [*]
15	12	10	2	1	-	4.32	0.80	15	2	13	8	2	-	3.6	0.76	3.27 [*]
16	15	3	5	2	-	4.24	1.05	16	6	7	5	6	1	3.44	1.23	2.50 [*]
17	14	8	3	-	-	4.44	0.71	17	5	13	5	1	1	3.8	0.96	2.67 [*]
18	14	11	-	-	-	4.56	0.51	18	2	15	7	-	1	3.68	0.80	4.63 [*]
19	15	6	4	-	-	4.44	0.77	19	3	10	6	2	4	3.24	1.27	4.00 [*]
20	12	5	6	1	1	4.04	1.14	20	1	8	11	3	2	3.12	0.97	3.07 [*]
21	8	7	7	2	1	3.76	1.13	21	1	1	13	4	6	2.48	1.05	4.13 [*]
22	0	5	11	1	-	3.00	0.96	22	-	-	12	9	3	2.38	0.71	5.92 [*]

$\alpha = .05$

วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อความแต่ละข้อในแบบวัดเจตคติ

ครั้งที่ 2

ข้อที่	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}_{\text{สูง}}$	S.D. _{สูง}	ข้อที่	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}_{\text{ต่ำ}}$	S.D. _{ต่ำ}	t
	5	4	3	2	1				5	4	3	2	1			
1	15	4	-	-	-	4.79	.42	1	3	16	-	-	-	4.16	0.37	1.47
2	2	8	8	1	-	3.58	.77	2	-	5	9	3	2	2.90	0.94	2.44 [*]
3	3	8	4	4	-	3.53	1.02	3	-	2	8	4	5	2.37	1.01	3.53 [*]
4	12	7	-	-	-	4.63	0.5	4	2	12	5	-	-	3.84	0.60	4.41 [*]
5	9	9	1	-	-	4.42	0.61	5	2	6	8	3	-	3.37	0.90	4.22 [*]
6	7	4	6	1	1	3.79	1.18	6	1	5	5	7	1	2.89	1.05	2.49 [*]
7	10	8	1	-	-	4.47	0.61	7	1	8	8	2	-	3.42	0.77	4.67 [*]
8	15	3	1	-	-	4.74	0.56	8	2	4	7	5	-	3.17	0.90	6.06 [*]
9	2	9	7	1	-	3.63	0.76	9	2	-	10	4	3	2.68	1.11	3.07 [*]
10	6	6	7	-	-	3.95	0.85	10	1	5	9	2	1	3.17	0.92	2.72 [*]
11	11	5	1	2	-	4.32	1.00	11	3	4	6	6	-	3.21	1.08	3.28 [*]
12	13	4	-	1	-	4.61	0.78	12	-	12	7	-	-	3.63	0.50	4.62 [*]
13	13	3	3	-	-	4.53	0.77	13	3	8	5	1	2	3.47	1.17	3.30 [*]
14	5	1	6	6	1	3.16	1.30	14	-	2	10	5	1	2.72	0.75	1.28
15	7	11	1	-	-	4.32	0.58	15	-	6	7	4	1	3.0	0.91	5.32 [*]
16	11	8	-	-	-	4.58	0.51	16	3	8	5	2	1	3.53	1.07	3.86 [*]
17	15	3	-	-	1	4.63	0.96	17	1	13	1	3	1	3.53	1.02	3.43 [*]
18	9	5	4	-	1	4.10	1.10	18	1	17	13	2	1	3.0	0.82	3.49 [*]
19	15	4	-	-	-	4.79	0.42	19	-	12	5	2	-	3.53	0.70	6.74 [*]
20	9	9	1	-	-	4.42	0.61	20	-	4	11	3	1	2.95	0.78	6.48 [*]
21	11	7	1	-	-	4.53	0.61	21	2	6	6	5	-	3.26	0.99	4.76 [*]
22	11	5	2	-	1	4.32	1.06	22	4	4	10	-	1	3.53	1.02	2.34 [*]

 $\alpha = .05$

การหาความเที่ยงของแบบวัดเจตคติ

1. การหาความแปรปรวนของคะแนนในข้อความแต่ละข้อ (S_i^2)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					S_i^2
	ข้อที่ 5	4	3	2	1	
1	2	13	17	4	2	0.83
2	3	10	12	8	5	1.35
3	14	19	5	-	-	0.46
4	11	15	5	3	-	0.85
5	8	9	11	8	2	1.42
6	11	16	9	2	-	0.75
7	17	7	8	5	-	1.12
8	4	9	17	5	3	1.11
9	7	11	16	2	1	0.92
10	14	9	7	8	-	1.38
11	13	16	7	1	-	0.66
12	16	11	8	1	2	1.24
13	7	17	8	4	1	1.00
14	14	16	5	2	1	0.97
15	16	16	1	3	2	1.26
16	10	7	17	2	2	1.23
17	15	16	5	2	-	0.73

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					S_1^2
	5	4	3	2	1	
18	9	13	12	3	1	1.03
19	13	13	7	5	-	1.07
20	15	9	12	-	2	1.21

$$S_1^2 = 20.59$$

$$\begin{aligned}
 S_1^2 &= 0.83 + 1.35 + 0.46 + 0.85 + 1.42 + 0.75 + 1.12 \\
 &\quad + 1.11 + 0.92 + 1.38 + 0.66 + 1.24 + 1.00 + 0.97 \\
 &\quad + 1.26 + 1.23 + 0.73 + 1.03 + 1.07 + 1.21
 \end{aligned}$$

$$S_1^2 = 20.59$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การหาความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด (S_x^2)

X	f	fx	X^2	fx^2
56	1	56	3,136	3,136
57	2	114	3,249	6,498
58	1	58	3,364	3,364
59	2	118	3,481	6,962
61	1	61	3,721	3,721
64	1	64	4,096	4,096
65	2	130	4,225	8,450
67	2	134	4,489	8,978
68	2	136	4,624	9,248
69	2	138	4,761	9,522
70	2	140	4,900	9,800
71	1	71	5,041	5,041
79	2	158	6,241	12,482
80	2	160	6,400	12,800
81	1	81	6,561	6,561
83	1	83	6,889	6,889
84	2	168	7,056	14,112
85	2	170	7,225	14,450
86	1	86	7,396	7,396
87	1	87	7,569	7,569
88	1	88	7,744	7,744
89	1	89	7,921	7,921
90	2	180	8,100	16,200
91	1	91	8,281	8,281

X	f	fx	X ²	f _x ²
92	1	92	8,464	8,464
97	1	97	9,409	9,409
	Σf = 38	Σfx = 2,850		ΣfX ² = 219,094

จากสูตร

$$\begin{aligned}
 S_x^2 &= \frac{N \sum fX^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)} \\
 &= \frac{38 \times 219,094 - (2,850)^2}{38(38-1)} \\
 &= \frac{8,325,572 - 8,122,500}{1406}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 &= \frac{203,072}{1406} \\
 S_x^2 &= 144.43
 \end{aligned}$$

3. การหาความเที่ยง

$$\begin{aligned}
 \text{สูตร } \alpha &= \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{S_1^2}{S_t^2} \right\} \\
 &= \frac{20}{20-1} \left\{ 1 - \frac{20.59}{144.43} \right\} \\
 &= \frac{20}{19} \times 86 \\
 &= 0.91
 \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

- ชุดที่ 1 การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 204) ของกลุ่มทดลองเฉพาะกลุ่มควบคุม
- ชุดที่ 2 การทดสอบความแปรปรวนและการทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 204) ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
- ชุดที่ 3 การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองเฉพาะกลุ่มควบคุม
- ชุดที่ 4 การทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
- ชุดที่ 5 การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย หลังการทดลองของกลุ่มทดลองเฉพาะกลุ่มควบคุม
- ชุดที่ 6 การทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
- ชุดที่ 7 การทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างคะแนนก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง
- ชุดที่ 8 การทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างคะแนนก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง ของกลุ่มควบคุม

การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ
ห้องเรียน ม.2/9 (กลุ่มทดลอง)

X	f	fX	X ²	fX ²
86.00	1	86.00	7,396.00	7,396.00
85.50	1	85.5	7,310.25	7,310.25
85.00	1	85.00	7,225.00	7,225.00
84.50	1	84.5	7,140.25	7,140.25
84.00	2	168.00	7,056.00	14,112.00
82.50	1	82.50	6,806.25	6,806.25
82.00	1	82.00	6,724.00	6,724.00
77.50	1	77.50	6,006.25	6,006.25
77.00	4	308.00	5,929.00	23,716.00
76.50	1	76.50	5,852.25	5,852.25
76.00	1	76.00	5,776.00	5,776.00
75.50	1	75.50	5,700.25	5,700.25
74.50	3	223.50	5,550.25	16,650.75
74.00	1	74.00	5,476.00	5,476
73.50	1	73.50	5,402.25	5,402.25
73.00	2	146.00	5,329.00	10,658.00
72.50	1	72.50	5,256.25	5,256.25
72.00	2	144.00	5,184.00	10,368.00
70.50	2	141.00	4,970.25	9,940.40

X	f	fx	X ²	f _x ²
70.00	2	140.00	4,900.00	9,800.00
69.00	1	69.00	4,761.00	4,761.00
68.50	2	137.00	4,692.25	9,384.50
68.00	1	68.00	4,624.00	4,624.00
67.00	1	67.00	4,489.00	4,489.00
66.50	1	66.50	4,422.25	4,422.25
65.50	2	131.00	4,290.25	8,580.50
64.50	1	64.50	4,160.25	4,160.25
62.50	1	62.50	3,906.25	3,906.25
55.50	1	55.50	3,080.25	3,080.25
	41	3,022.5		224,724.25

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$= \frac{3,022.5}{41}$$

$$= 73.7195$$

$$= 72.72$$

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

$$= \sqrt{\frac{41 \times 224,724.15 - (3,022.5)^2}{41(41-1)}}$$

$$= \sqrt{\frac{9,213,690.15 - 9,135,506.25}{1640}}$$

$$= \sqrt{\frac{78183.9}{1640}}$$

$$= \sqrt{47.6731}$$

$$= 6.9046$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การหาค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของห้องเรียน ม.2/10 (กลุ่มควบคุม)

X	f	fx	X ²	fX ²
90.00	1	90.00	8,100.00	8,100.00
89.00	1	89.00	7,921.00	7,921.00
86.50	1	86.50	7,482.25	7,482.25
83.50	1	83.50	6,972.25	6,972.25
83.00	1	83.00	6,889.00	6,889.00
82.00	1	82.00	6,724.00	6,724.00
81.00	1	81.00	6,561.00	6,561.00
80.5	1	80.50	6,480.25	6,480.25
79.00	1	79.00	6,241.00	6,241.00
78.50	1	78.50	6,162.25	6,162.25
75.50	3	226.50	5,700.25	17,100.75
75.00	1	75.00	5,625.00	5,625.00
74.00	1	74.00	5,476.00	5,476.00
73.50	1	73.50	5,402.25	5,402.25
73.00	3	219.00	5,329.00	15,987.00
72.50	2	145.00	5,256.25	10,512.50
72.00	1	72.00	5,184.00	5,184.00
71.00	4	284.00	5,041.00	20,164.00
70.00	1	70.00	4,900.00	4,900.00
69.50	1	69.50	4,830.25	4,430.25

X	f	fx	X ²	fx ²
69.00	1	69.00	4,761.00	4,761.00
67.50	3	202.50	4,556.25	13,668.75
67.00	1	67.00	4,489.00	4,489.00
66.00	3	198.00	4,356.00	13,068.00
64.50	2	129.00	4,160.25	8,320.50
64.00	1	64.00	4,096.00	4,096.00
61.50	1	61.50	3,782.25	3,782.25
60.50	2	121.00	3,660.25	7,320.50
58.00	1	58.00	3,364.00	3,364.00
	43	3,111.50		227,584.75

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$= \frac{3,111.50}{43}$$

$$= 72.3605$$

$$\begin{aligned}
 \text{S.D.} &= \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}} \\
 &= \sqrt{\frac{43 \times 227,584.75 - (3,111.5)^2}{43(43-1)}} \\
 &= \sqrt{\frac{9,786,144.25 - 9,681,432.25}{1,806}} \\
 &= \sqrt{\frac{104,712}{1,806}} \\
 &= \sqrt{57.9800} \\
 &= 7.6145
 \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรห้องเรียนที่ 1 (กลุ่มทดลอง) กับห้องเรียนที่ 2 (กลุ่มควบคุม)

กลุ่มตัวอย่างประชากร	N	\bar{X}	S.D.
ห้องเรียนที่ 1 (กลุ่มทดลอง)	41	73.72	6.90
ห้องเรียนที่ 2 (กลุ่มควบคุม)	43	72.36	7.62

ตั้งสมมติฐาน

$$H_0 = \mu_1 = \mu_2$$

μ_1 = ค่าเฉลี่ยของประชากรในห้องเรียนที่ 1

μ_2 = ค่าเฉลี่ยของประชากรในห้องเรียนที่ 2

การคำนวณเพื่อทดสอบความแปรปรวนในการหาอัตราส่วนของเอฟ

สูตร

$$F = \frac{S^2_{x_1}}{S^2_{x_2}}$$

$$= \frac{(7.62)^2}{(6.90)^2}$$

$$= \frac{57.06}{47.67}$$

$$= 1.22$$

(John E. Ferund and Frank J. Williams 1977 ; 308)

ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ค่า df (42,40) F มีค่าเท่ากับ 1.69 ค่า F ที่ได้จากการคำนวณเท่ากับ $1.22 < 1.69$ ดังนั้น ไม่มีนัยสำคัญระหว่างความแตกต่างแห่งความแปรปรวนของตัวอย่างทั้งสอง ตัวอย่างทั้งสองชุดมาจากประชากรที่มีความแปรปรวนเท่ากัน

การคำนวณค่าที (t-test) จากสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1) S_1^2 + (n_2 - 1) S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \cdot \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

(Gene V. Glass and Julian C. Stanley 1970 : 295)

$$\begin{aligned} t &= \frac{73.72 - 72.36}{\sqrt{\frac{(41-1)(6.90)^2 + (43-1)(7.61)^2}{41 + 43 - 2} \cdot \left\{ \frac{1}{41} + \frac{1}{43} \right\}}} \\ &= \frac{1.36}{\sqrt{\left\{ \frac{(40 \times 47.67) + (42 \times 58.06)}{82} \right\} \cdot \left\{ \frac{43 + 41}{1763} \right\}}} \\ &= \frac{1.36}{\sqrt{\left\{ \frac{1,904.4 + 2,438.52}{82} \right\} \cdot \left\{ 0.0476 \right\}}} \\ &= \frac{1.36}{\sqrt{52.96 \times 0.0476}} \end{aligned}$$

$$= \frac{1.36}{\sqrt{2.52}}$$

$$= \frac{1.36}{1.59}$$

$$= 0.86$$

ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ขึ้นแห่งความเป็นอิสระ (df) เท่ากับ 82 ค่า t จากตารางมีค่าเท่ากับ 1.96 ค่า t ที่คำนวณได้ 0.86 < 1.98 ดังนั้นจึงยอมรับ H_0 แสดงว่า ไม่มีความแตกต่างกันในกลุ่มตัวอย่างประชากรที่คัดเลือกมาใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนน
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง

X	f	fx	X ²	fx ²
19	1	19	361	361
20	1	20	400	400
21	1	21	441	441
22	3	66	484	1,452
24	1	24	576	576
25	5	125	625	3,125
26	2	52	676	1,352
28	3	84	784	2,352
29	3	87	841	2,523
30	8	240	900	7,200
31	4	124	961	3,844
32	2	64	1,024	2,048
33	1	33	1,089	1,089
34	1	34	1,156	1,156
36	4	144	1,296	5,184
42	1	42	1,764	1,764
	N= 41	$\Sigma fx = 1,179$		$\Sigma fx^2 = 34,867$

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad \bar{X} &= \frac{\sum fx}{N} \\ &= \frac{1,179}{41} \\ &= 28.76 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{S.D.} &= \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}} \\ &= \sqrt{\frac{41 \times 34867 - (1,179)^2}{41(41 - 1)}} \\ &= \sqrt{\frac{1,429,547 - 1,390,041}{1,640}} \\ &= 4.91 \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนน
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทยก่อนการทดลอง ของกลุ่มควบคุม

X	f	fx	X ²	fx ²
19	2	38	361	722
22	2	44	484	968
24	4	96	576	2,304
25	2	50	625	1,250
26	2	52	676	1,352
27	3	81	729	2,187
28	5	140	784	3,920
29	2	58	841	1,682
30	4	120	900	3,600
32	3	96	1,024	3,072
33	1	33	1,089	1,089
34	2	68	1,156	2,312
36	3	108	1,296	3,888
37	3	111	1,369	4,107
38	2	76	1,444	2,888
39	2	78	1,521	3,042
42	1	42	1,764	1,764
	43	$\Sigma fx = 1,291$		$\Sigma fx^2 = 40,147$

$$\begin{aligned}\bar{X} &= \frac{\sum fx}{N} \\ &= \frac{1,291}{43} \\ &= 30.02\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{S.D.} &= \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}} \\ &= \sqrt{\frac{43 \times 40,147 - (1,291)^2}{43(43-1)}} \\ &= \sqrt{\frac{1,726,321 - 1,666,681}{43(43-1)}} \\ &= \sqrt{\frac{59,640}{1,806}} \\ &= 5.75\end{aligned}$$

การทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทาง
การเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ตั้งสมมติฐาน

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$$

จากสูตร

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \cdot \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \\
 &= \frac{30.02 - 28.76}{\sqrt{\frac{(43-1)(5.75)^2 + (41-1)(4.91)^2}{43+41-2} \left(\frac{1}{43} + \frac{1}{41} \right)}} \\
 &= \frac{1.26}{\sqrt{\left\{ \frac{1,388.63 + 964.32}{82} \right\} \left\{ \frac{84}{1,763} \right\}}} \\
 &= \frac{1.26}{\sqrt{1.37}} \\
 &= \frac{1.26}{1.17} \\
 &= 1.08
 \end{aligned}$$

ค่า t ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ขึ้นแท่งความเป็นอิสระ 82 เท่ากับ 1.98 (สองหาง) ($.05 t_{82} = 1.98$) ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ $1.08 < 1.98$ ดังนั้น จึงยอมรับ H_0 แสดงว่าคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนน
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย หลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง

X	f	fx	X ²	fx ²
21	1	21	441	441
30	1	30	900	900
32	1	32	1,024	1,024
34	1	34	1,156	1,156
35	1	35	1,225	1,225
37	3	111	1,369	4,107
38	1	38	1,444	1,444
39	8	312	1,521	12,168
42	3	126	1,764	5,292
43	4	172	1,849	7,396
44	2	88	1,936	3,872
45	3	135	2,025	6,075
46	1	46	2,116	2,116
47	1	47	2,209	2,209
48	2	96	2,304	4,608
49	4	196	2,401	9,604
50	1	50	2,500	2,500
51	1	51	2,601	2,601
53	1	53	2,809	2,809
55	1	55	3,025	3,025
N= 41		$\Sigma fx = 1,728$		$\Sigma fx^2 = 74,572$

$$\begin{aligned} \bar{X} &= \frac{\Sigma fx}{N} \\ &= \frac{1,728}{41} \\ &= 42.15 \\ \text{S.D.} &= \sqrt{\frac{N \Sigma fx^2 - (\Sigma fx)^2}{N(N-1)}} \\ &= \sqrt{\frac{41 \times 74,572 - (1,728)^2}{41(41-1)}} \\ &= \sqrt{\frac{71,468}{1,640}} \\ &= 6.60 \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนน
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย หลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

X	f	fx	X ²	fx ²
24	1	24	576	576
28	2	56	784	1,568
29	2	58	841	1,682
30	1	30	900	900
32	1	32	1,024	1,024
33	1	33	1,089	1,089
34	3	102	1,156	3,468
35	2	70	1,225	2,450
37	1	37	1,369	1,369
39	8	312	1,521	12,168
40	4	160	1,600	6,400
41	1	41	1,681	1,681
42	2	84	1,764	3,528
43	4	172	1,849	7,396
44	1	44	1,936	1,936
45	2	90	2,025	4,050
46	2	92	2,116	4,232
47	1	47	2,209	2,209
49	1	49	2,401	2,401
50	1	50	2,500	2,500
51	1	51	2,601	2,601
54	1	54	2,916	2,916
N = 43		$\sum fx = 1,688$		$\sum fx^2 = 68,144$

สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$= \frac{1,688}{43}$$

$$= 39.26$$

สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

$$= \sqrt{\frac{43 \times 68,144 - (1,688)^2}{43(43-1)}}$$

$$= \sqrt{\frac{2,930,192 - 2,849,344}{1,806}}$$

$$= \sqrt{44.77}$$

$$6.69$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทาง
การเรียนวิชาภาษาไทย หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	N	\bar{X}	S.D.
กลุ่มทดลอง	41	42.15	6.60
กลุ่มควบคุม	43	39.26	6.69

ตั้งสมมติฐาน

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 > \mu_2$$

จากสูตร

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \\
 &= \frac{42.15 - 39.26}{\sqrt{\frac{(41-1)(6.6)^2 + (43-1)(6.69)^2}{43 + 41 - 2} \left(\frac{1}{41} + \frac{1}{43} \right)}} \\
 &= \frac{2.89}{\sqrt{\frac{1,742.4 + 1,879.76}{82} \left(\frac{84}{1763} \right)}} \\
 &= \frac{2.89}{1.45} \\
 &= 1.99
 \end{aligned}$$

ค่า t ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ขึ้นแห่งความเป็นอิสระ 82 เท่ากับ 1.65 (หางเดียว) ($.05 t_{82} = 1.65$) ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ $1.99 > 1.65$ ดังนั้น จึงยอมรับ H_1 แสดงว่าคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย หลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทาง
การเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

นักเรียน คนที่	คะแนน ก่อนการทดลอง	คะแนน หลังการทดลอง	D	D ²
1	30	44	14	196
2	34	51	17	289
3	30	44	14	196
4	30	43	13	169
5	36	47	11	121
6	26	30	4	16
7	30	43	13	169
8	20	34	14	196
9	25	45	20	400
10	22	39	17	289
11	30	42	12	144
12	25	39	14	196
13	31	38	7	49
14	22	42	20	400
15	42	55	13	169
16	31	46	15	225
17	25	21	-4	16
18	32	48	16	256
19	29	45	16	256
20	29	39	10	100
21	32	49	17	289

นักเรียน คนที่	คะแนน ก่อนการทดลอง	คะแนน หลังการทดลอง	D	D ²
22	36	50	14	196
23	36	49	13	169
24	22	35	13	169
25	36	49	13	169
26	21	39	18	324
27	26	39	13	169
28	31	43	12	144
29	28	39	11	121
30	29	37	8	64
31	31	48	17	289
32	25	49	24	576
33	28	43	15	225
34	25	45	20	400
35	33	53	20	400
36	30	37	7	49
37	24	42	18	324
38	30	39	9	81
39	28	39	11	121
40	30	37	7	49
41	19	32	13	169
			$\Sigma D = 549$	$\Sigma D^2 = 8,349$

ตั้งสมมติฐาน

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 > \mu_2$$

จากสูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$$df = N-1$$

$$= \frac{549}{\sqrt{\frac{(41 \times 8,349) - (549)^2}{41-1}}}$$

$$= \frac{549}{\sqrt{\frac{342,309 - 301,401}{40}}}$$

$$= \frac{549}{\sqrt{1,022.7}}$$

$$= \frac{549}{31.98}$$

$$= 17.17$$

ค่า t ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ขึ้นแห่งความเป็นอิสระ 40 เท่ากับ 1.68 (หางเดียว) (.05 $t_{40} = 1.68$) ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ $17.17 > 1.68$ ดังนั้นจึงยอมรับ H_1 แสดงว่าคะแนนสัมฤทธิผลทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

การทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทาง
การเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มควบคุม

นักเรียน คนที่	คะแนน ก่อนการทดลอง	คะแนน หลังการทดลอง	D	D ²
1	19	40	21	441
2	38	39	1	1
3	33	40	7	49
4	24	33	9	81
5	36	54	18	324
6	26	35	9	81
7	32	35	3	9
8	28	30	2	4
9	22	42	20	400
10	39	43	4	16
11	34	41	7	49
12	30	40	10	100
13	26	39	13	169
14	28	28	-	-
15	27	45	18	324
16	38	45	7	49
17	30	39	9	81
18	28	39	11	121
19	19	24	5	25
20	25	40	15	225
21	29	43	14	196

นักเรียน คนที่	คะแนน ก่อนการทดลอง	คะแนน หลังการทดลอง	D	D ²
22	37	51	14	196
23	24	28	4	16
24	42	50	8	64
25	34	34	-	-
26	29	34	5	25
27	30	44	14	196
28	24	34	10	100
29	36	42	6	36
30	25	39	14	196
31	32	49	17	289
32	36	46	10	100
33	37	47	10	100
34	22	32	10	100
35	28	29	1	1
36	32	39	7	49
37	27	43	16	256
38	24	29	5	25
39	28	39	11	121
40	30	37	7	49
41	37	43	6	36
42	39	46	7	49
43	27	39	12	144
			$\Sigma D = 397$	$\Sigma D^2 = 4,893$

ตั้งสมมติฐาน

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 > \mu_2$$

จากสูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$$df = N-1$$

$$= \frac{397}{\sqrt{\frac{(43 \times 4,893) - (397)^2}{43-1}}}$$

$$= \frac{397}{\sqrt{\frac{210,399 - 157,609}{42}}}$$

$$= \frac{397}{\sqrt{1,256.91}}$$

$$= \frac{397}{35.45}$$

$$11.20$$

ค่า t ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ขึ้นแห่งความเป็นอิสระ 42 เท่ากับ 1.68 (หางเดียว) (.05 $t_{42} = 1.68$) ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ $11.20 > 1.68$ ดังนั้น จึงยอมรับ H_1 แสดงว่าคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มควบคุม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตั้งสมมติฐาน

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 > \mu_2$$

จากสูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$$df = N-1$$

$$= \frac{398}{\sqrt{\frac{(41 \times 6,370) - (398)^2}{41-1}}}$$

$$= \frac{398}{\sqrt{\frac{261,170 - 158,404}{40}}}$$

$$= \frac{398}{\sqrt{2,569.15}}$$

$$= \frac{398}{50.69}$$

$$= 7.85$$

ค่า t ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ขึ้นแห่งความเป็นอิสระ 40 เท่ากับ 1.68 (หางเดียว) (.05 $t_{40} = 1.68$) ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ $7.85 > 1.68$ ดังนั้น จึงยอมรับ H_1 แสดงว่าคะแนนจากการวัดเจตคติต่อวิธีการสอดแทรกวรรณกรรมพื้นบ้านล้านนา ในการเรียนการสอนภาษาไทยของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ภาคผนวก จ

- ชุดที่ 1 การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของ
คะแนนจากการวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนโดยการสอดแทรก
วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาในบทเรียน ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง
- ชุดที่ 2 การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของ
คะแนนจากการวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนโดยการสอดแทรก
วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาในบทเรียน หลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
- ชุดที่ 3 การทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนนจากการ
วัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนโดยการสอดแทรกวรรณกรรมพื้นบ้าน
ล้านนาในบทเรียน ระหว่างคะแนนก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของ
กลุ่มทดลอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนน
จากการวัดเจตคติต่อวิธีการสอดแทรกวรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาในการเรียนการสอนภาษาไทย
ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง

X	f	fx	X ²	fx ²
50	1	50	2,500	2,500
53	1	53	2,809	2,809
58	1	58	3,364	3,364
59	2	118	3,481	6,962
61	1	61	3,721	3,721
65	1	65	4,225	4,225
67	3	201	4,489	13,467
69	2	138	4,761	9,522
70	1	70	4,900	4,900
71	2	142	5,041	10,082
72	2	144	5,184	10,368
73	3	219	5,329	15,987
74	2	148	5,476	10,952
75	1	75	5,625	5,625
76	1	76	5,776	5,776
77	1	77	5,929	5,929
78	1	78	6,084	6,084
79	2	158	6,241	12,482
80	1	80	6,400	6,400
81	1	81	6,561	6,561
82	1	82	6,724	6,724

X	f	fx	X ²	fx ²
83	1	83	6,889	6,889
85	1	85	7,225	7,225
87	3	261	7,569	22,707
88	1	88	7,744	7,744
91	1	91	8,281	8,281
92	1	92	8,464	8,464
94	1	94	8,836	8,836
95	1	95	9,025	9,025
	N= 41	Σfx =3,063		Σfx ² = 233,611

จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

3,063

41

= 74.71

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

$$= \sqrt{\frac{41 \times 233,611 - (3,063)^2}{41(41-1)}}$$

$$= \sqrt{\frac{9,578,051 - 9,381,969}{1,640}}$$

$$= \sqrt{\frac{196,082}{1,640}}$$

$$= 10.93$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนน
จากการวัดเจตคติต่อวิธีการสอดแทรกวรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาในการเรียนการสอนภาษาไทย
หลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

X	f	fx	X ²	fx ²
59	1	59	3,481	3,481
68	1	68	4,624	4,624
72	3	216	5,184	15,552
73	1	73	5,329	5,329
74	1	74	5,476	5,476
75	2	150	5,625	11,250
76	2	152	5,776	11,552
78	1	78	6,084	6,084
80	2	160	6,400	12,800
81	1	81	6,561	6,561
82	2	164	6,724	13,448
84	1	84	7,056	7,056
86	1	86	7,396	7,396
87	1	87	7,569	7,569
88	5	440	7,744	38,720
89	4	356	7,921	31,684
91	2	182	8,281	16,562
92	2	184	8,464	16,928
93	1	93	8,649	8,649
94	1	94	8,836	8,836
95	2	190	9,025	18,050

X	f	fx	X ²	fx ²
96	2	192	9,216	18,432
99	2	198	9,801	19,602
	N= 41	Σfx =3,461		Σfx ² = 295,641

จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$= \frac{3461}{41}$$

$$= 84.42$$

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

$$= \sqrt{\frac{41 \times 295,641 - (3,461)^2}{41(41-1)}}$$

$$= \sqrt{\frac{12,121,281 - 11,978,521}{1,640}}$$

$$= \sqrt{\frac{142,760}{1,640}}$$

$$= 9.33$$

การทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยิมเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนนจากการวัด
เจตคติต่อวิธีการสอดแทรกวรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาในการเรียนการสอนภาษาไทย ก่อนและ
หลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

นักเรียน คนที่	คะแนน ก่อนการทดลอง	คะแนน หลังการทดลอง	D	D ²
1	72	80	8	64
2	61	72	11	121
3	87	89	2	4
4	92	95	3	9
5	65	89	24	576
6	91	92	1	1
7	94	99	5	25
8	67	72	5	25
9	69	73	4	16
10	76	82	6	36
11	58	59	1	1
12	74	80	6	36
13	75	99	24	576
14	71	92	21	441
15	95	95	-	-
16	71	88	17	289
17	73	88	15	225
18	87	96	9	81
19	69	75	6	36
20	50	76	26	676

นักเรียน คนที่	คะแนน ก่อนการทดลอง	คะแนน หลังการทดลอง	D	D ²
21	73	94	21	441
22	79	91	12	144
23	85	88	3	9
24	70	75	5	25
25	72	88	16	256
26	59	81	22	484
27	78	91	13	169
28	79	89	10	100
29	80	82	2	4
30	67	68	1	1
31	83	96	13	169
32	87	89	2	4
33	88	93	5	25
34	82	84	2	4
35	67	88	21	441
36	74	74	-	-
37	73	76	3	9
38	81	86	5	25
39	59	78	19	361
40	53	72	19	361
41	77	87	10	100
			$\Sigma D = 398$	$\Sigma D^2 = 6,370$

ตั้งสมมติฐาน

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 > \mu_2$$

จากสูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$$df = N-1$$

$$= \frac{398}{\sqrt{\frac{(41 \times 6,370) - (398)^2}{41-1}}}$$

$$= \frac{398}{\sqrt{\frac{261,170 - 158,404}{40}}}$$

$$= \frac{398}{\sqrt{2,569.15}}$$

$$= \frac{398}{50.69}$$

$$= 7.85$$

ค่า t ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ขึ้นแห่งความเป็นอิสระ 40 เท่ากับ 1.68 (หางเดียว) ($.05 t_{40} = 1.68$) ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ $7.85 > 1.68$ ดังนั้น จึงยอมรับ H_1 แสดงว่าคะแนนจากการวัดเจตคติต่อวิธีการสอดแทรกวรรณกรรมพื้นบ้านล้านนา ในการเรียนการสอนภาษาไทยของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ประวัติผู้เขียน

นางสาวพรทิพย์ คำดี เกิดเมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2500 สำเร็จการศึกษา
ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับ 1 จากคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปีการศึกษา 2523 และเข้าศึกษาต่อในสาขาการสอนภาษาไทย
ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2533 ปัจจุบัน
เป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาไทย ที่โรงเรียนแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย